

Βουρμπουλάς
Καλλιόπη Κοντογιάννη

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α΄ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ

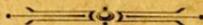
ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ



ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Εκδοτὴς Ἰωάννης Δ. Κολλάρου

Βιβλιοπωλεῖον τῆς "Ἑστίας,"

44 — Ὀδὸς Σταδίου — 44

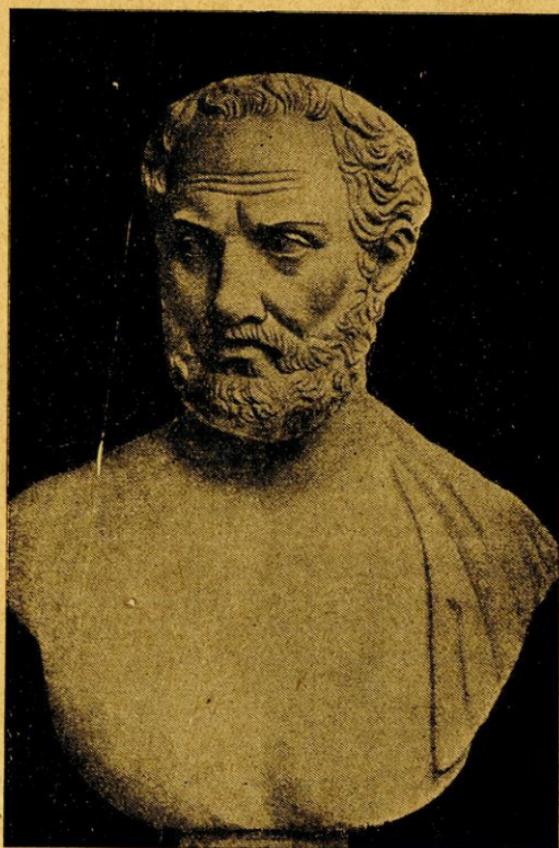
1925

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγρα-
φέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

I. D. Kollari



Τύποις Ξεν. Ε. Σερφιάδου — Γεωργίου-Σταύρου 10 — Ἀθήναι



ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ



(Κεφ. 24 - 66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν
Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβειων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

24. Ἐπιδάμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴονιον
κόλπον· προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρι-
κὸν ἔθνος. ταύτην ἀπώκισαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς δ' ἐγένε-
το Φαλῖος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρα-
κλέους, κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως
κατακληθεῖς. ξυνώκισαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου
Δωρικοῦ γένους. προελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν
Ἐπιδαμνίων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπὸ
πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς
δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ
τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς,
οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήζοντο τοὺς ἐν τῇ
πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει
ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κέρ-
κυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὖσαν δεόμενοι μὴ σφᾶς
περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι
σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ

ἰκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἑραιοον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ περῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιῆσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας ποιῆσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀπόδεικνύντες σφῶν ἐκ Κόρινθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

3 Κορίνθιοι δὲ κατὰ τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὡσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῶ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς (ἣ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπήρχον αὐτοῖς, ὅτε ἦρχοντο πολεμεῖν).

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορίνθιοι ἐπεμπον ἐς τὴν Ἐπιδάμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἵνα κελεύοντες καὶ Ἀμπράκιωτῶν καὶ 2 Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουροὺς. ἐπορευθήσαν δὲ περὶ εἰς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων οὔσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἤσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρου- 3
 ροὺς ἤκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίους
 δεδομένην, ἐχαλέπαινον καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι
 ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον
 κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς—ἤλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ
 τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες τάφους τε ἐπιδεικνύντες καὶ ξυγγέ-
 νειαν, ἣν προῖσχύμενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν—τοὺς τε φρου-
 ροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν.

Οἱ δὲ Ἐπιδαμνιοὶ οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρα- 4
 τεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ
 τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
 βόντες, προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων 5
 τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μή,
 ὡς πολεμίους χρήσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπέθοντο, οἱ μὲν Κερκυ-
 ραῖοι—ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον—ἐπολιόρχουν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἤλθον
 ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιὰν καὶ
 ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
 ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ
 ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντή-
 κοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ
 πλέοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριον καταβάλλοντες, ἐδεήθησαν 2
 δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κω-
 λύοιντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς
 ὀκτώ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι, καὶ
 Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ
 μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρα-
 κιωῖται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους,
 Ἠλείους δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων
 νῆες παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὀπλῖται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν,

ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων
 πρέσβειων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπι-
 δάμνῳ φρουρούς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς
 2 Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν
 Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν·
 ὀποτέρων δ' ἂν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν·
 3 ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον
 δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσονται
 ἔφασαν, ἐκείνων βιαζομένων φίλους ποιεῖσθαι, οὓς οὐ βού-
 λονται, ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελίας ἕνεκα.
 4 ~~Χ~~ Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τὰς τε ναῦς καὶ
 τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευσέσθαι·
 πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς
 5 δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκείνοι τοὺς
 ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσῃν ταῦτα· ἐτοιμοὶ δὲ εἶναι
 καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιή-
 σασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται. ~~Χ~~

29 ~~Χ~~ Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ
 πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προ-
 πέμψαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυ-
 ραίοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίοις τε
 δπλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπιδάμνον Κερκυραίοις ἐναντία πολε-
 2 μήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἄριστος ὁ Πελλίχου
 καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ
 πεζοῦ Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.
 3 ~~Δ~~ Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ
 τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρα-
 κικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμψαν αὐτοῖς
 ἐν ἀκατίῳ ἀπερούντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα
 ἐπλήρουν ζευξάντες τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλοῖμους εἶναι,
 4 καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κῆρυξ τε ἀπήγγει-

λεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὖσαι ὀγδοήκοντα—τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν—, ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ 5 ναῦς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογία, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμαλώτους, ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ 2 ξύμμαχοι ἤσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι καὶ πλεύσαντες εἰς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἡλείων ἐπίνειον, ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις. ✕

✕ Τοῦ τε χρόνου τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκράτουν 3 τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἐφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιόντι τῷ θέρει πέμφαντες ναῦς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ παρὰ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο 4 δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναυσὶ τε καὶ πεζῶ. ἐπέπλεόν τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἐκάτεροι. ✕

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγοῦντο καὶ παρσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἕκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης

- 2 Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῶ πείθοντες. πυθθάνομενοι δὲ οἱ Κερ-
κυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ—ἦσαν γὰρ
οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔνσπονδοι οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε
ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων—
ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέ-
3 σθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. οἱ
δὲ Κορίνθιοι πυθθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθή-
νας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων
ναυτικῷ τὸ Ἀττικὸν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι
τὸν πόλεμον, ἢ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντι-
λογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιάδε.

*II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφ. 32 - 36)

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγά-
λης μῆτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἦγοντας παρὰ τοὺς
πέλας ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδι-
δάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ
μῆ, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον
ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήρουσι, μὴ ὀργίζε-
2 σθαι, ἦν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς
αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἐχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι
ἀπέστειλαν ἡμᾶς.
3 » Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν
χρεῖαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι
4 ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενὸς πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ
ἐκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἦκομεν, καὶ
ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ
καθέσταμεν. καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον

σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμη ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη.

»Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ὁ ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὤρμηγται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρώμεν ὄντες τῇ οἰκειᾷ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπὲρ αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνη ἐναντία τολμῶμεν.

33. »Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἢ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἑτέρους βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτήμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλεῖστον. καὶ σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναιμι ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμύναϊτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας δεόμενοι οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἦσσαν διδόντες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται.

»Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὃν περ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἶεται ἔσσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμήσειοντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθει κατ' αὐτοὺς

μετ' ἀλλήλων στῶμεν μῆδὲ δυεῖν φθάσαι ἀμάρτωσιν, ἢ
 4 κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον δ' αὐ
 ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων
 τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἀντε-
 πιβουλεύειν. ✕

34. » Ἦν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποί-
 κους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων, ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν
 πάσχουσα τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριού-
 ται· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ δουλοῖ, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὁμοίῳ τοῖς λειπο-
 2 μένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἡδίκουν, σαφές ἐστι. προ-
 κληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον
 3 ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν
 ἔστω τι τεκμήριον, ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν,
 ὥστε ἀπάτη τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ
 τοῦ εὐθέως μὴ ὑπουργεῖν. ὁ γὰρ ἐλαχίστας τὰς μεταμε-
 λείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέ-
 στατος ἂν διατελοῖη. ✕

35. » Δύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχό-
 2 μενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους. εἴρηται γὰρ ἐν
 αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἦτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ,
 3 ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται, ἐλθεῖν. καὶ δεῖνόν, εἰ
 τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνσπόνδων ἔσται πληροῦν τὰς ναῦς
 καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἥμισυ ἀπὸ
 τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε
 ξυμμαχίας εἴρξουσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν ὠφελίας,
 εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα.

4 » Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἔξομεν·
 ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώ-
 σεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόν-
 των γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν
 προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κάκεινων

κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε, ὠφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βροθηεῖν.

» Πολλὰ δέ, ὡσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπέipoμεν, τὰ συμφέροντα ἀποδεικνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἱ τε αὐτοὶ πολέμοιο ἡμῖν ἦσαν—δπερ σαφεστάτη πίστις—, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάψαι. καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρωτίδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτριώσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον εἶαν κερκτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μή, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

36. » Καὶ ὅτω τάδε συμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δέ, μὴ δὲ αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδάς λύσῃ, γνῶτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰσχύοντα τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκύρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Ἀθηνῶν βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάξῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς παράπλου κεῖται, ὥστε μήτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶασαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰ κεῖ παραπέμφαι, καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι.

» Βραχυτάτω δ' ἂν κεφαλαίω, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον, τῷ δ' ἂν μὴ προέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν τὰ λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήφονται, Κερκύραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα ναυμαχήσετε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.»

**III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.**

(Κεφ. 37-43)

37. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε·

«Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέ-
ξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε
ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας
πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον
λόγον ἵεναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον
προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπόσησθε.
2 »Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι·
τὸ δ' ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν ξύμμαχόν
τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα
3 παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι. καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη
θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινα
μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνηθήκας γίνεσθαι διὰ τὸ ἥμιστα ἐπὶ τοὺς
πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίροντας
4 δέχεσθαι. κὰν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυνα-
δικήσωσιν ἑτέροις, προσέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδι-
κῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται, οὐ δ' ἂν
λάθωσι, πλέον ἔχωσιν, ἣν δὲ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυν-
5 τῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὥσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀλη-
πτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς
τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι.

38. »Ἄλλ' οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε
εἰσίν, ἀποικοὶ δὲ ὄντες ἀφαστάσι τε διὰ παντός καὶ νῦν
πολεμοῦσι λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν ἐκπεμ-
2 φθεῖεν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρί-

ζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ
 εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, 3
 καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον, ὅτι, εἰ 4
 τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνους οὐκ ὀρθῶς
 ἀπαρέσκοιμεν οὐδ' ἐπεστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ καὶ δια-
 φερόντως τι ἀδικούμενοι. καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, 5
 τοῖσδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιά-
 σασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσίᾳ πλού- 6
 του πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήμασι καὶ Ἐπίδαμον
 ἡμετέραν οὔσαν κακουμένην μὲν οὐ προσεποιούντο, ἐλθόν-
 των δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρίᾳ ἐλόντες βία ἔχουσι.

39. »Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι· ἦν
 γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλούς προκαλούμενον
 λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τὰ τε ἔργα ὁμοίως
 καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὔτοι 2
 δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο
 ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης
 παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἤκουσιν οὐ τὰκεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρ-
 τόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ
 ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὓς 3
 χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσίεσθαι καὶ μὴ ἐν ᾧ
 ἡμεῖς μὲν ἡδικήμεθα, οὔτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς,
 τῆς τε δυνάμει αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὀφελείας
 νῦν μεταδώσετε καί, τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς
 ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔχετε, πάσαι δὲ κοινώσαντας τὴν
 δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν.

40. »Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγκλημά-
 των ἐρχόμεθα καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδῆλω-
 ται. ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρῆ. εἰ 2
 γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι, παρ' ὀποτέρους τις τῶν
 ἀγράφων πόλεων βούλεται, ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέ-

ρων ἰούσιν ἢ ξυνθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις, μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοι (οὐ δεξομένοις, εἰ σωφρονοῦσι), πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσῃ· ὁ νῦν ὑμεῖς, μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἄν. οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντ' ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀνάγκη γάρ, εἴ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους.

4 »Καίτοι δίκαιοι γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐμποδῶν στῆνα ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μή, τὸναντίον ἐπὶ τούτους μετ' ἡμῶν ἰέναι — Κορινθίους μὲν γε ἐνσπονδοὶ ἐστε, Κερκυραῖους δὲ οὐδὲ δι' ἀνοκωχῆς πῶποτ' ἐγένεσθε —, καὶ τὸν νόμον μὴ καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφόν προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων εἰ χρὴ αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερώς δὲ ἀντείομεν τοὺς προσήκοντας ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακότερι δρῶντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανεῖται καὶ ἅ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε.

41. »Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἰκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχρηῆσθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι φαμὲν χρῆναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινήτων ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάθετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίους αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινήτων μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέροις ἰόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοὶ εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν· φίλοι τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἣν καὶ πρότερον ἐχθροὶ

ἦ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὢν ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεία χεῖρον τίθενται φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα.

42. » Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι καὶ μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξύμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. τό τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχιστα ἀμαρτάνῃ, μάλιστα ἔπεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, ᾧ φοβούμενοι ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανείῳ ἔτι κείται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθέντας αὐτῷ φανεράν ἐχθρὰν ἦδη καὶ οὐ μέλλουσαν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν 3 ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἐγκλημα λύσαι. μηδ' ὅτι ναυτικῆς 4 καὶ ξυμμαχίαν μεγάλην διδάσκει, τούτῳ ἐφέλκεσθε· τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα φανερῶ ἐπαρθέντας διὰ κινδύνων τὸ πλεόν ἔχειν.

43. » Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ 2 δ' ἴσον ἀνταπόδοτε γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστὰς ἐχθρός. καὶ Κερκυραῖους τούσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βία ἡμῶν 3 μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικούσι. καὶ τάδε ποιούντες τὰ προσήκοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλευσέσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Ἄθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἦσσαν τῶν Κορινθίων ἀπε-

δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραία μετέγνωσαν Κερ-
 κυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς
 ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον
 σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἰ πρὸς
 Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποιήσαντο τῇ ἀλλή-
 λων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἦῃ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς
 2 τούτων ξυμμάχους. ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλε-
 μος καὶ ὡς ἔσσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ
 προσέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν
 δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν
 τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς
 3 πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας
 καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κεῖσθαι.

45. Τοιαύτη μὲν γνώμη οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους
 προσεδέξαντο καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολὺ ὕστε-
 2 ρον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ
 αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομ-
 3 βίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ
 ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλ-
 4 λωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ
 κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα
 τὰς σπονδάς. αἰ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοί, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον
 ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πενήτηκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ
 Ἕλλειων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα,
 Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία,
 2 αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν
 μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ
 3 Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ
 Κέρκυραν ἡπεῖρω ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὀρμίζονται ἐς
 4 Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς, ἔστι δὲ λιμῆν, καὶ πόλις

ὕπερ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει· ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὣν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐνταῦθα ὀρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἤρχε Μικιάδης καὶ Αἰσιμίδης καὶ Εὐρύδατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ 2 Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβοθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς 3 Κορινθίοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται ἀεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς καὶ ἅμα ἔφ' πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερκυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ 3 κατεῖδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπειχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἤρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἐκάστου εἰς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορινθίοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον 4 καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσας κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

49. Εὐμμερίζαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἐκατέροις ἦρθη. ἐναυμάχουν πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέροι ἐπὶ

- τῶν καταστροφμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς,
- 2 τῇ παλαιῇ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχία δὲ
- 3 τὸ πλεόν προσφερῆς οὔσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοισι οὐ βραδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστροφάματος ὀπλιταῖς ἕς τὴν νίκην, οἳ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν· διέκπλοι δὲ οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ βίῳ τὰ πλεόν ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ. X
- 4 Πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ παραχώδης ἦν ἡ ναυμαχία, ἐν ἣί αἱ Ἄττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερκυραίοις, εἴ πη πιέζοντο, φόβον μὲν παρείχον τοῖς ἐναντίοις μάχης δὲ οὐκ ἦρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν
- 5 τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων ἐπόνει. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἕς τὴν ἤπειρον μέχρι τοῦ στρατοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπεκθάντες ἐνέπρησάν τε
- 6 τὰς σκηναῖς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν, ταύτη μὲν οὖν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἤσσωτό τε καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπεκράτουν· ἡ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ, πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσονος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν.
- 7 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρώντες τοὺς Κερκυραίους πιεζομένους μᾶλλον ἢ δὴ ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἦδη καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἕς τοῦτο ἀνάγκης ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοισι τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους
- † 50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σκάφη μὲν οὐχ εἰλκον ἀναδόμενοι τῶν νεῶν, ἅς καταδύσειαν, πρὸς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ

ζωγρεῖν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἤσσηντο οἱ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ 2
νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπε-
χουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ βραδίως τὴν διά-
γνωσιν ἐποιοῦντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο· ναυμαχία
γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ
τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς 3
τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους
ἐτράποντο καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσει
πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβά-
ρων προσεβεβοηθήκει· ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεσπρωτίδος
λιμὴν ἐρήμιος. τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐθις ἀθροισθέντες ἐπέ-
πλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῖμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν 4
λοιπαί, μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον δεῖ-
σαντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρῶσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν 5
ὀψὲ καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίν-
θιοι ἐξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς
Ἀθηναίων προσπλευούσας, ἃς ὕστερον τῶν δέκα βοήθους ἐξέ-
πεμφαν οἱ Ἀθηναῖοι δείσαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν
οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεροι δέκα νῆες ὀλίγα ἀμύνειν ὡσι.

51. Ταύτας οὖν προῖδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαν-
τες ἀπ' Ἀθηνῶν εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανε-
χώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις—ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ 2
τοῦ ἀφανοῦς—οὐχ ἐωρῶντο καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους
πρύμναν κρουομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκεῖ-
ναι ἐπιπλέουσι. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν—ξυνεσκόταζε
γὰρ ἤδη—, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν
ἐποιήσαντο. οὕτω μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ 3
ναυμαχία ἐτελεύτα ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπε- 4
δευομένοις ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθη-

νῶν αὐται, ὧν ἤρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἄνδοκίδης
 ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι
 κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὤφθησαν
 5 —οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἦν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν, μὴ πολέ-
 μισιν ὧσιν· ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν—καὶ ὤρμισαντο.

52. Τῇ δ' ὕστεραία ἀναγαγόμεναι αἱ τε Ἄττικαὶ τριάκοντα
 νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὄσαι πλόϊμοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ
 τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὠρμου, βουλό-
 2 μενοι εἰδέναι, εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἄραντες
 ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἡσύχαζον, ναυμα-
 χίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὄρωντες προσγεγενημέ-
 νας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἄθηνῶν ἀκραίφνεις καὶ σφίσι πολλὰ τὰ
 ἄπορα ξυμβεθηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐν
 ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν ἐν
 3 χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπου, ὅπη
 κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ οἱ Ἄθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι
 τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἐῴσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσθιβάσαντας
 ἄνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἄθηναίοις καὶ πείραν ποιή-
 2 σασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιαῦδε· «Ἄδικεῖτε, ὦ ἄνδρες
 Ἄθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ
 πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένους ἐμποδῶν ἵστασθε
 ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς
 ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἴηποι βουλόμεθα, πλεῖν καὶ τὰς
 σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς
 3 πολεμίους». οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ
 μὲν στρατόπεδον, ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν εὐθύς λαβεῖν τε
 αὐτοὺς καὶ ἀποκτείνειν, οἱ δὲ Ἄθηναῖοι τοιαῦδε ἀπεκρίναντο·
 4 «Οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς
 σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε ξυμμάχοις οὔσι βοη-
 θοὶ ἦλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ ποι βούλεσθε πλεῖν, οὐ

κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων, οὐ περιοφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίνθιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τροπαῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὰ τε ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς ἐξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ βροῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς νυκτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῆ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες.

Γνώμη δὲ ἐκάτεροι τοιαῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· ² Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥστε καὶ ναυάγια πλείστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καί, ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς καί, ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἐκάτεροι νικᾶν ἤξιουν.

55. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπόπλεοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον ἀπάτη—ἦν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων—καὶ καταστήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι, ἀπέδοντο, πεντήκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσον καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῆ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἢ μὲν οὖν Κέρκυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἰ νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς. αἰτία δὲ αὕτη

πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουν.

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56 - 66)

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθύς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς
 2 Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν. τῶν
 γὰρ Κορινθίων πρασσόντων, ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑπο-
 τοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαίατας,
 οἱ οἰκοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποί-
 κους, ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς
 Παλλήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὀμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπι-
 δημιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὐς
 κατὰ ἔτος ἕκαστον Κορίνθιοι ἔπεμπον, δείσαντες, μὴ ἀπο-
 στῶσιν ὑπὸ τῆς Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε
 ἄλλους ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμαχους.

57. Ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτειδαίατας οἱ Ἀθηναῖοι προ-
 2 παρεσκευάζοντο εὐθύς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ
 τε γὰρ Κορίνθιοι φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε
 3 δ' Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμωτο ξύμμα-
 3 χος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δέ, ὅτι Φιλίππῳ, τῷ
 ἑαυτοῦ ἀδελφῷ, καὶ Δέρδῳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιούμενοις
 4 οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασεν ἐς
 τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς
 πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς
 5 Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ
 τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι,
 νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὄμορα ὄντα χωρία, ῥᾶον
 ἂν τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι.

Ὦν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμ- 6
βάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις—ἔτυχον γὰρ τριάκοντα
ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρα-
τηγοῦντος—ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδαια-
τῶν τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλη-
σίον πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτειδαιᾶται δὲ πέμψαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους
πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδέν,
ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ὅπως
ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἦν δέη, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ
πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠϋρόντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες
αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη
τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἦν ἐπὶ Ποτειδαίαν
ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ
τὸν καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοτ-
τιαίων κοινῇ ξυνομόσαντες.

Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσση πό- 2
λεις ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον
μίαν τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι· τοῖς τε ἐκλιποῦσι
τούτοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην
λίμνην ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος
ῆ. καὶ οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ
ἐς πόλεμον παρεσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ
ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὰλλα
ἀφεστηκότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε 2
Περδίκκην πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα
χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότε-
ρον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου
καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστηκυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ καὶ αἰκείον τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι πέμπουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντὰς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων μισθῷ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλί-
 2 τας καὶ φιλοὺς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς ὁ Ἀδειμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥκιστα οἱ πλείστοι ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς
 3 Ποτειδαιάταις ἀεὶ ποτε ἐπιτήδειος. καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρακοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἢ Ποτείδαια ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθύς ἡ ἀγγελία τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ὡς ἦσθοντο καὶ τοὺς μετὰ Ἀριστεῶς ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλλιᾶν τὸν
 2 Καλλιᾶδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μακεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους Θέρμην ἄρτι ἡρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκούντας.

3 Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρησαν μὲν, ἔπειτα δὲ ζύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγκαίαν πρὸς τὸν Περδίκκην, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτείδαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθῶς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς
 4 Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι, περαιωθέντες ἐκεῖθεν, ἐπὶ Στρέφαν καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἑλόντες ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτείδαϊαν τρισχιλίους μὲν ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμάχων πολλοῖς, ἵππεῦσι δὲ ἑξακοσίοις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Πausανίου·
 5 ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτειδαιᾶται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστεῶς Πελοποννήσιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς Ὀλύνθου ἐν τῷ ἰσθμῷ καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπε-

ποίηντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξύμμαχοι ἤρηντο 2
 Ἄριστέα, τῆς δὲ Ἴππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν
 τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιαταῖς Ἰόλαον
 ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἄριστέως 3
 τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν
 τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ
 ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν Ἴππον ἐν
 Ὀλύνθῳ μένειν καί, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ
 νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους.

Καλλίας δ' αὖ, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρ- 4
 χοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλί-
 γους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν
 ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν
 ἐπὶ τὴν Ποτειδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο καὶ 5
 εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντι-
 καθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ 6
 αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἄριστέως κέρασ καὶ ὅσοι περὶ ἐκείνον ἦσαν
 Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεψαν τὸ καθ' ἑαυ-
 τοὺς καὶ ἐπέξῃλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρατό-
 πεδον τῶν τε Ποτειδαιατῶν καὶ τῶν Πελοποννησίων ἤσσαντο
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἄριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς
 δρᾶ τὸ ἄλλο στράτευμα ἠσσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὅποτέρωσ
 διακινδυνεύσῃ χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτει-
 δαίαν· ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχι-
 στον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτειδαίαν, καὶ παρήλθε
 παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-
 πῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας.

Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτειδαιαταῖς βοηθοὶ — 2
 ἀπείχε δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίουσ καὶ ἔστι καταφανές—,
 ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα ἦρθη, βραχὺ μὲν τι προῆλ-

θον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἰππῆς ἀντιπαρετά-
ξαντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἢ νίκη τῶν Ἀθη-
ναίων ἐγένετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάρθη, πάλιν ἐπανεχώ-
ρουν εἰς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους·
3 ἰππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τρο-
παῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους
ἀπέδωκαν τοῖς Ποτειδαίαισι· ἀπέθανον δὲ Ποτειδαϊατῶν μὲν
καὶ τῶν συμμαχῶν ὀλίγη ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων
δὲ αὐτῶν πενήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπο-
τειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' εἰς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν·
οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἐν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ
εἰς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν δεδιότες, μὴ σφίσι οἱ
Ποτειδαῖαι καὶ οἱ σύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται.
2 καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην
ἀτειχιστον οὖσαν χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ
χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρα-
τηγόν· ὃς ἀφικόμενος εἰς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος
ὁρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατόν, κατὰ βραχὺ
3 προῖων καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν· ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῆσει εἰς
μάχην, ἀπετειχίσε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως
ἤδη κατὰ κράτος ἢ Ποτεῖδαια ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο
καὶ ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδε-
μίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο
παρὰ λόγον γίγνηται, ξυμβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων
ἄνεμον τηρήσασι τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ
σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ' οὐκ
ἔπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ
ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλουν ποιεῖται λαθῶν τὴν φυλακὴν
2 τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ τε ἄλλα

ξυνεπολέμει καὶ Σερμουλιῶν λοχίσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς
διέφθειρεν ἕς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασεν, ὅπη ὠφελία τις
γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτείχισιν Φορ- 3
μίων μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν
καὶ Βοττικὴν ἐδήρου καὶ ἔστιν ἅ καὶ πολίσματα εἶλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν
αὐταὶ προσεγεγένητο ἕς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι
τὴν Ποτειδαίαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κοριν-
θίων τε καὶ Πελοπόννησιων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς
δ' Ἀθηναίοις ἕς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν
ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν καὶ ἐλθόντες
σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν.
οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχῆ
ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

Β. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67-87)

**1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.**

(Κεφ. 67-71)

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἠσύχαζον
ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῆ χωρίῳ δεδιότες·
παρεκάλουν τε εὐθύς ἕς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμάχους
καὶ κατεβῶν ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδὰς τε λελυ-
κότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆται τε 2

φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥμιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς.

- 3 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν ξυμμάχων καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφην ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
4 σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρήϊς δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἴργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ
5 τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέειπον τοιάδε·

68. «Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, ἐς τοὺς ἄλλους ἢν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε.
2 πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν, ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἔνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς ξυμμάχους τούσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἥμιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελούμενοι.

- 3 »Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδόσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἥμιστα τοῖς ἡμετέροις ξυμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσου-
4 ται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βία ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτειδαίαν ἐπολιόρκουν· ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον

πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίους.

69. » Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στήσαι τείχη ἐς τόδε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμετέρους ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾶν, εἴπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται.

» Μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς. 2
χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅτι ἀμυνοῦμεθα, οἵπερ δρῶντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα, οἷα δὲ οἱ 3
οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἰόμενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρσοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκρίσονται.

» Ἦσυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὧ Λακεδαιμόνιοι, οὐ 4
τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ 5
περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἐκός, ὡσπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγυς ὄντας περιορᾶτε καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστήναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶν τὰ πλείω σφαλέντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία περιγεγενημένους· ἐπεὶ αἱ γε ὑμέτεροι ἐλπίδες ἤδη τινὰς που καὶ ἀπαρασκευοῦς διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ 6

μηδεις ὑμῶν ἐπ' ἔχθρα τὸ πλεόν ἢ αἰτία νομίση τάδε λέγεσθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἐστὶν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

70. » Καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς πέλας φόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστῶτων, περὶ ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.
- 2 » Οἱ μὲν γὰρ νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὄξεις καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γινῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σφίσειν καὶ ἐπιγινῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τάναγκαῖα ἐξικέσθαι.
- 3 αὐτῆς δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξει τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυ-
- 4 θήσεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητάς καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους· οἴονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἐτοῖμα ἂν βλάβ-
- 5 ψαι. κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐξέρχονται καὶ νικώμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν.
- 6 » Ἐτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλειως χρῶνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκισιότατῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ
- 7 αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, οἰκεία στέρεσθαι ἡγοῦνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες, ἣν δ' ἄρα του καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν· μόνοι γὰρ ἔχουσι τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν, ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ
- 8 τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γινῶσι. καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὄλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι καὶ ἀπολαβούσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ ἀεὶ κτᾶσθαι καὶ μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ

δέοντα πράξαι ξυμφοράν τε οὐχ ἴσσον ἡσυχίαν ἀπράγμονα ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε, εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίη 9 πεφυκέναι ἐπὶ τῷ μήτε αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

71. »Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως, ὡς Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οἴεσθε τὴν ἡσυχίαν οὐ τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, οἳ ἂν τῇ μὲν παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται, δῆλοι ὡς μὴ ἐπιτρέψοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε. μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες ἐτυγχάνετε τούτου· 2 νῦν δ', ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιοτρόπα ὑμῶν τὰ ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὡς περ τέχνης 3 αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνόμενα κρατεῖν· καὶ ἡσυχάζουσα μὲν πόλει τὰ ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι πολλῆς καὶ ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλεόν ὑμῶν κεκαίνωται.

»Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν δὲ 4 τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδαίαιταις, ὡς περ ὑπεδέξασθε, βοηθήσατε κατὰ τάχος ἐσθαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προήσθε καὶ ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀθυμῖα πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε. δρῶμεν δ' ἂν ἀδικον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων 5 οὔτε πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· λύουσι γὰρ σπονδὰς οὐχ οἳ δι' ἔρημίαν· ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἳ μὴ βοηθοῦντες οἳ ἂν ξυνομόσωσι. βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενοῦμεν· οὔτε γὰρ ὄσια ἂν ποιοῦμεν μεταβαλλόμενοι 6 οὔτε ξυνηθεστέρους ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τάδε βουλευέσθε εὖ καὶ τὴν Πελοπόννησον πειράσθε μὴ ἐλάσω ἐξυγείσθαι ἢ οἳ πατέρες ὑμῖν παρέδωσαν».

**2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβειων
καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.**

(Κεφ. 72 - 78)

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαιμόνι περὶ ἄλλων παροῦσα, ὡς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μὴδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημῆναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων
2 πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὺς ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε

73. « Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν αἰσθόμενοι δὲ καταβοῆν οὐκ ὀλίγην οὔσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες — οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίγνοιτο —, ἀλλ' ὅπως μὴ βραδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χειρόν βουλεύσησθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν, ἃ κερτήμεθα ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.

2 » Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων ; τὰ δὲ Μηδικῆς

καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ
 προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν,
 ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέ-
 σχετε, τοῦ δὲ λόγου μὴ πικνός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα.
 ῥηθήσεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου ³
 καὶ δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ
 ἀγὼν καταστήσεται.

»Φαμέν γὰρ Μαραθῶνί τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρ- ⁴
 βάρῳ καί, ὅτε τὸ ὑστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν
 ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυ-
 ναυμαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα
 τὴν Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς
 πολλὰς ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ⁵
 ἐποίησε· νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης
 τῆς δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

74. »Τοιοῦτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλω-
 θέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένε-
 νετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν
 τε νεῶν πλείστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ
 προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μὲν γὰρ ἐς τὰς τετρακοσίας
 ὀλίγη ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα,
 ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέ-
 στατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα
 ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν ²
 δὲ καὶ πολὺ τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἳ γὰρ, ἐπειδὴ ἡμῖν
 κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δου-
 λευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεία
 διαφθείραντες μηδ' ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμάχων κοινὸν
 προλιπεῖν μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ'
 ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεύσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι
 ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε.

- 3 » Ὡστε φαμέν οὐχ ἦσσαν αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδεῖσασθε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε—ὄτε γοῦν ἡμεν ἔτι σώοι, οὐ παρεγένεσθε—, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμῶμενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχείᾳ ἐλπίδι οὔσης κινδυνεύοντες
- 4 ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δεῖσαντες, ὥσπερ καὶ ἄλλοι, περὶ τῆς χώρας, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσθῆναι ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ προσχώρησε τὰ πράγματα, ἢ ἐβούλετο.

75. » Ἄρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας ἕνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεω; ἀρχῆς γε ἣς ἔχομεν
- 2 τοῖς Ἑλλήσι μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ αὐτὴν τήνδ' ἐλάβομεν οὐ βιάσάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων παραμείναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων
- 3 ἡγεμόνας καταστῆναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάσθημεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ
- 4 δέουσιν, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ τινῶν καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων ὑμῶν τε ἡμῶν οὐκέτι ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων ἀνέντας κινδυνεύειν—καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς
- 5 ἐγίγνοντο—· πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγάλων πέρη κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

76. » Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖσθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσαν ὑμᾶς λυπη-

ροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἦ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς 2
θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιθήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπεῖου τρό-
που, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνειμέν
ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας,
οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιοῦτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος
τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἄξιοί τε ἅμα νομί-
ζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες μέχρι οὗ τὰ συμφέροντα λογι-
ζόμενοι τῇ δικαίῳ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πα, παρατυχὸν
ἰσχύι τι κτήσασθαι, προθεῖς τοῦ μὴ πλεόν ἔχειν ἀπειράπετο.

» Ἐπαινέσθαι τε ἄξιοι, οἵτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπείᾳ 3
φύσει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιοτέροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν
δύναμιν γεγένηται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα 4
λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν, ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ
τοῦ ἐπεικειοῦς ἀδοξία τὸ πλεόν ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέστη.

77. » Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς
τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις
νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ 2
οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθί που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ
ἦσσαν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίοις οὖσι διότι τοῦτο
οὐκ ὄνειδιζέται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν
προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἰσου ὁμι- 3
λεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμῃ ἢ δυνάμει
τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὀπωποῦν ἐλασσωθῶσιν, οὗ τοῦ πλεο-
νος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλε-
πώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον
φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλε-
γον, ὡς οὐ χρεῶν τὸν ἦσσω τῇ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.

» Ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον ὀργί- 4
ζονται ἢ βιαζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ Ἰσου δοκεῖ πλεονε-
κτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ 5

γούν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ
 δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ
 6 αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς
 ἄρξαιτε, τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν, ἢ διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλή-
 φατε, μεταβάλοιτε, εἴπερ, οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον
 δι' ὀλίγου ἠγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε.
 ἄμεικτα γὰρ τὰ τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις
 ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξιῶν οὔτε τούτοις χρήται,
 οὔθ' οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. »Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων καὶ
 μὴ ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκείον
 πόνον προσθήσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί,
 2 πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε· μηκυνόμενος γὰρ ἐς
 τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιστασθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν
 3 καί, ὁποτέρως ἔσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ
 ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ
 χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτον-
 4 ται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πῶ τοιαύτη ἀμαρτία ὄντες οὔτ' αὐτοὶ
 οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφο-
 τέροις ἢ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς
 ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκη λύεσθαι κατὰ τὴν ξυθήκην· εἰ
 δὲ μή, θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα
 ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτη, ἣ ἂν ὑφηγήσθε».

**3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις
 τῶν Λακεδαιμονίων.**

(Κεφ. 79-87)

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε
 συμμαχῶν ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς
 τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἔλεξαν, μεταστησά-

μενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γινῶμαι ἔφερον, ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιαύδε·

80. «Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥστε μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πύθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὐροῖτε δ' ἂν τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο.

»Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγείτονας παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἄνδρας, οἱ γῆν τε ἐκὰς ἔχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἐμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρῆ πρὸς τούτους βραδίως πόλεμον ἄρασθαι καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκευάτους ἐπειχθῆναι; πρότερον ταῖς ναυσὶν; ἀλλ' ἦσσοις ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῶ ἔτι πλεόν τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοίμως ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. «Τάχ' ἂν τις θαρσοίη, ὅτι τοῖς ὄπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηοῦν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς δὲ ἄλλῃ γῆ ἐστὶ πολλή, ἧς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὧν δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναί πειρασόμεθα, δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλεόν οὔσι νησιώταις.

»Τίς οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἡ ναυσὶ κρητήσομεν ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν

5 τρέφουσι, βλαφόμεθα τὰ πλείω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλύε-
 σθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς
 6 διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὡς
 ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν αὐτῶν τέμωμεν.
 δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν·
 οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεῦσαι
 μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναι τῷ πολέμῳ.

82. » Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τούς τε
 ξυμμάχους ἡμῶν ἔαν βλάπτειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
 φωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶ-
 σθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρέφομεν,
 κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε
 προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἴ ποθὲν τινα ἢ
 ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα — ἀνεπίφθο-
 νον δέ, ὅσοι, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
 μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας δια-
 2 σωθῆναι —, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζόμεθα. καὶ ἦν μὲν
 ἐσακούωσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα· ἦν δὲ μή,
 διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἦν δοκῆ,
 3 πεφραγμένοι ἔμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὀρῶντες ἡμῶν ἤδη
 τὴν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαί-
 νοντας μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ
 περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.
 4 » Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὀμηρον ἔχειν,
 καὶ οὐχ ἦσσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται· ἦς φεῖδασθαι χρὴ ὡς
 ἐπὶ πλείστον καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀλή-
 5 πτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαράσκευοι τοῖς τῶν ξυμμάχων
 ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὁρᾶτε, ὅπως μὴ
 6 αἴσχιον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. ἐγκλή-
 ματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἶδόντε καταλύσαι· πόλε-
 μον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἔνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρ-

χει εἰδέναι, καθ' ὅτι χωρήσει, οὐ βράδιον εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. »Καὶ ἀνανδρία μηδενὶ πολλοὺς μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνοις οὐκ ἐλάσσους 2 χρήματα φέροντες ξυμμαχοὶ, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὀπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἡπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον 3 αὐτὴν καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποθαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφοτέρα τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προῖδωμεν.

84. »Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα.

»Καὶ δύνатаι μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι· 2 μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυθρίζομεν καὶ ξυμφοραῖς ἤσσον ἐτέρων εἴκομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα ἡδονῇ καί, ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν μάλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίσθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐβουλοὶ 3 διὰ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης πλείστον μετέχει, αἰσχύνῃς δὲ εὐψυχία, εὐβουλοὶ δὲ ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροψίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξίξιναι, νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.

» Ἀεὶ δὲ ὡς πρὸς εὐ βουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ 4 παρασκευαζώμεθα· ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἐκεῖνων ὡς ἀμαρτισομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἄνθρωπον ἀνθρώπου,

κράτιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαϊοτάτοις παιδεύεται.

85. »Ταύτας οὖν, ἅς πατέρες τε ἡμῖν παρέδοσαν μελέ-
τας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν
μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεὶ μόριψ ἡμέρας περὶ πολλῶν
σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευσώμεν,
ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων διὰ ἰσχύν.

2 »Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτει-
δαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι,
ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν
διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα ἵεναι. παρα-
σκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ κράτιστα βου-
λεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερώτατα».

3 Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενε-
λάδας τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς
Λακεδαιμονίοις ὧδε·

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ
γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντει-
πον, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν
Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγα-
θοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί
εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγέννηται.

2 »Ἡμεῖς δὲ ὁμοῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν καὶ τοὺς ξυμμά-
χους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ
μελλήσομεν τιμωρεῖν, οἳ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν.

3 ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστιν πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι,
ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις
ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς
βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει.

4 καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδα-
σκέτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν
χρόνον βουλευέσθαι.

»Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης ὅ
τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἔατε μείζους γίνε-
σθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς
θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικούντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτοὺς ἔφορος ὢν ἐς
τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ — κρίνουσι γὰρ ὅ
βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅπο-
τέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυ-
μένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι ἔλεξεν·
«Ὅτω μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἰ-
σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ
χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς
τὰ ἐπὶ θάτερα».

Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῶν πλείους ἐγένοντο, ὅ
οἷς ἐδόκουν αἰ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς 4
ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι,
βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες
ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον
ποιῶνται, ἣν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου δια- ὅ
πραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ'
ἅπερ ἦλθον, χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλη- 6
σίας, τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει
καὶ δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν,
αἱ ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.



Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤΗΙ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 119 - 128, 139 - 146)

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119 - 128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς συμμάχους παρακάλεσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρῆ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων ἀπὸ τῆς συμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδία, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆς Ποτειδαίας, μὴ προδιαφθαρῆ, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα, ὥς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρῆ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ὡς περ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδραχμῆς δέονται, ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ καταφκημένους εἰδέναι χρῆ, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἔξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω προοίento, καὶ μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προσελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἦσσαν νῦν βουλευέσθαι.

» Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρή- 3
νης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρή-
νης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι
καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ
ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὁ τε γὰρ διὰ τὴν 4
ἡδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθεῖ τῆς βρασιάνης τὸ τερ-
πνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὁ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ
πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαίρομενος.
πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων 5
τυχόντων κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλείω, ἃ καλῶς δοκοῦντα
βουλευθῆναι ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη· ἐνθυμεῖται
γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ
μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ
ἐλλείπομεν.

121. » Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγεί-
ρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα καί, ὅταν ἀμυνώμεθα
Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ.

» Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν 2
πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρία πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως
πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἰόντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύου- 3
σιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἐκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα
καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων· δάνεισμα
γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἰοί τ' ἐσμὲν μισθῷ μείζονι τοὺς
ξένους αὐτῶν ναυδάτας. ὠνητῇ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις
μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἦσσαν ἂν τοῦτο πάθοι τοῖς

- 4 σώμασι τὸ πλεόν ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μᾶ τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὸ εἶδος ἀλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλέονι χρόνῳ τὰ ναυτικά καί, ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχία δῆπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῆ· ὃ δ' ἐκείνοι ἐπιστήμη προύχουσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστι μελέτη.
- 5 » Χρήματα δ', ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτὰ, οἴσομεν· ἢ δεινὸν ἂν εἶη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῷ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σφύζεσθαι· οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

122. » Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις μάλιστα παραίρεσις οὔσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι. ἦκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαίότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει.

- 2 » Ἐνθυμώμεθα δὲ καὶ, ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ἔρων διαφοραί, οἷστον ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι· ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἄθροοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστει, μᾶ γνώμη ἀμυνόμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ
- 3 ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρὺ δουλείαν· ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῖμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χείρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν

αὐτοῖς βεβαιῶμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐῶμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιῶμεν καταλύειν. καὶ οὐκ ἴσμεν, ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν κεχωρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλειν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

123. »Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν—πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι—καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλοῦτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε—οὐ γὰρ δίκαιον, ἂ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτῆθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι—, ἀλλὰ θαρσοῦντας ἰέναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελίᾳ. σπονδάς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἅς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παραβεβάσθαι, ἠδικημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. »Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον καὶ πόλεσι καὶ ιδιώταις τὸ ταῦτὰ ξυμφέροντα εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὔσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὐ πρότερον ἢν τοῦναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάβεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνηλθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι ψηφίσασθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ'

αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἠγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι. ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησώμεθα ἐπελθόντες καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευθερώσωμεν».

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφίσαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθύς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευοῖς οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκαστους, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὁμως δὲ καθισταμένοις, ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσθαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσις ὅτι μεγίστη πρόφασις εἶη τοῦ πολεμεῖν, ἦν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμφαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε. Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐγενῆς τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμήκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγάρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνείλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαβὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπέσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν

Ἐὐλύμπια νενικηκότι· εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἦ 6
 μεγίστη ἐορτὴ εἴρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαν-
 τειὸν οὐκ ἐδήλου—ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναίους Διάσια, ἃ καλεῖ-
 ται Διὸς ἐορτὴ Μελιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ
 πανδημεὶ θύουσι πολλὰ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια—
 δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβουήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν 7
 ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρό- 8
 νου δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσε-
 δρεῖα ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι
 τὴν φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἣ ἂν ἄρι-
 στα διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ
 ἐννέα ἄρχοντες ἔπρασσον.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον 9
 σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορίαν· ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς 10
 αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 ἰκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν 11
 Ἀθηναίων ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνή-
 σκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγα-
 γόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς
 καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ
 ἀπ' ἐκεῖνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς 12
 τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον
 μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες
 καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὄστα ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον
 μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύ-
 νειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότες δὲ Περι-
 κλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα

καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν
 2 τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν
 ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν,
 ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος.
 3 ὢν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολι-
 τείαν ἠγαντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἶα
 ὑπεῖκειν, ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὄρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι
 ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινά-
 ρου τῶν Εἰλώτων ἰκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ
 καὶ σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν
 Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἄγος ἐλαύ-
 νειν αὐτούς.

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφαισι περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139-146)

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας
 τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν
 τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Ποτει-
 δαίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον, καὶ Αἴγιναν αὐτόνομον
 ἀφιέναι καὶ μάλιστα γὰρ πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον
 τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελοῦσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλε-
 μον, ἐν ᾧ εἴρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ
 2 Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 οὔτε τᾶλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρουν ἐπικα-
 λούντες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς
 ἀορίστου καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων.

Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβειων ἐκ Λακε-³
δαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου,
καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ
δὲ τάδε ὅτι

«Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν,
εἰ τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφεῖτε»,

ποιήσαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσιν αὐτοῖς
προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἀπάντων βουλευσαμένους
ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφο-⁴
τερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμας καὶ ὡς χρή πολεμεῖν καὶ ὡς
μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν, καὶ
παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν
χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώ-
τατος, παρήνει τοιάδε·

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὧ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχο-
μαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις, καί περ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους
οὐ τῆ αὐτῆ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπο-
μένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια ξυμβουλευτέα
μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ
δόξασιν, ἣν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μὴδὲ κατορ-
θοῦντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς
ξυμφορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἦσσαν ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ
τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν
παρὰ λόγον ξυμβῆ, εἰώθαμεν αἰτιᾶσθαι.

» Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλευόν-²
τες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν
διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους,
ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων
δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλή-
ματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμε-

3 νοι πάρεισι. Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ
 Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαι-
 ρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἷδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἑλληνας προα-
 γορεύουσιν αὐτονόμους ἀφιέναι.

4 » Ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχέως ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ
 Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχον-
 ται, εἰ καθαιρεθείη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ' ἐν
 ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε.

5 τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ
 πείραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον
 εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπι-
 σχυρισάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου
 ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεισθαι.

141. » Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν, πρὶν τι βλα-
 βῆναι ἢ, εἰ πολεμήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ
 ἐπὶ μεγάλη καὶ ἐπὶ βραχεῖα ὁμοίως προφάσει μὴ εἴζοντες
 μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες, ἃ κακῆμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν
 ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.

2 » Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐκατέρωθεν ὑπαρχόντων, ὡς οὐκ

3 ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουρ-
 γοί τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ
 χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων
 ἄπειροι διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπι-

4 φέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε πεζᾶς στρα-
 τιᾶς πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ

5 θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μάλ-
 λον ἢ αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί τε ἐτοιμότεροι οἱ
 αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν
 ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον

μη οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται.

»Μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἕλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρησθῆται τι δξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόφηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελεῖς γίγνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς 7 μάλιστα τιμωρήσασθαι τινὰ βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεία φθειραῖ. χρόνιοί τε ξυνιόντες ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσιν τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεία πρᾶσσοσι· καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἴεται βλάψειν, μέλειν δὲ τινὶ καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προῖδειν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματι λανθάνειν τὸ καινὸν ἄθρόον φθειρόμενον.

142. »Μέγιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι· τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

»Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτειχίσις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν 2 ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν 3 ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἤπου δὴ ἐν πολεμίᾳ τε καὶ οὐχ ἥσσον ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων· φρούριον δ' εἰ 4 ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτειν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολαῖς, οὐ μέντοι ἰκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεῦσάντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἤπερ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλεόν γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ 5 γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπειρον ἐς τὰ ναυτικά.

»Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ βραδίως 6 αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετώντες αὐτὸ εὐθύς 7 ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξεύρασθε πῶ· πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοί

καὶ οὐ θαλάσσιοι καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμείσθαι, ἄξιον ἂν τι 8 δρῶεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσον- 9 ται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὥσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι.

143. »Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσθάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων δεινὸν ἂν ᾦν· νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει καί, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἢ 2 ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δέξαιτο τῶν ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσοнос ἅμα ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἕνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις ξυναγωνίζεσθαι.

3 »Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περ ἐκείνοις ἐμεμφάμην, ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου 4 μεγάλα ἔχειν. ἦν γ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῆ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσοῦμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ, ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἡπειρον· μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος.

5 »Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἡμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίαν ἀφεῖναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ

πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῶ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι—κρατήσαντές τε γὰρ αὐθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ὅθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεύειν.—τὴν τε ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωμάτων· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ᾤμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελεθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

144. »Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόδημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῃ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.

»Νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας ² μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξηνηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων — οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε —, τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὡς βούλονται· δίκαιος δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθείας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνούμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι.

»Εἰδέναί δὲ χρῆ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν — ἦν δὲ ἐκούσιοι ³ μᾶλλον δεχώμεθα, ἤσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν —, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγιστα τιμαὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ⁴

ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τωσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες γνώμη τε πλείονι ἢ τύχη καὶ τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά· ὣν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐφηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε, ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελευόμενοι ποιήσῃν, δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνθήκας ἐτοιμοεῖναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσθεύοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐταὶ καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξάμεναι εὐθύς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρᾳ. ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ· σπονδῶν γὰρ ξύγχευσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ερωτήματα & Απαντήσεις

MEMORANDUM

Ε

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἑγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δῆμῳ τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλορος ἦτο ἀπόγονος ὁμωνύμου τινὸς βασιλέως τῶν Θρακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἑγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῆ ὁ ἔνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἑγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὄφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θράκῃ, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλη μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἀνήκων εἰς εὐγενῆ καὶ εὐπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας· διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα· πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Προδίκος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέφερον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παιδευσίς τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδης ἠπέλει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὡς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ, διατάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἐκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ, ὁπόθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ

συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάφῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του· πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως—ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λῆγον ἔργον αὐτοῦ—ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431 - 411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτὼ βιβλία.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ—ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγή—ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλον τὸν παρόντα πόλεμον ὄχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιωτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἔστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἠδύστησαν ἱκανῶς (κεφ. 1 - 23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἃς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανεράς μὲν λέγει α') τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24 - 55) καὶ β') τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς

Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56 - 66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἐξιστόρησις τῶν διασκέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67-87). Ὡς ἀφάνῃ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὔξησιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς τειχίσεως τῆς πόλεως, δεύτερον δὲ διὰ τῆς συστάσεως νέας ναυτικῆς συμμαχίας, ἧς κατέστησαν ἡγεμόνες, καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88 - 118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119-146 ἐξιστορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἐξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III - VIII) τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428 - 411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἐξιστόρησιν τοῦ ὄλου πολέμου — διαρκέσαντος, ὡς γνωστόν, 27 ἔτη (431 - 404) — διότι αἰφνιδίως ἀπέθανε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικά γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθείας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διαιροῦνται κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου εἰς τὸ *πανηγυρικόν*, τὸ *δικανικόν* καὶ τὸ *συμβουλευτικόν*· αἱ πλεῖσται ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρία κύρια μέρη: τὸ *προοίμιον*, τὴν *πίστιν* (=ἀπόδειξιν) καὶ τὸν *ἐπίλογον*.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ξὺν ἀντί *σύν*, ἐς ἀντί *εἰς*, σσ ἀντί *τι* (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ ἀντί *ρη* (θαρσῶ ἀντί *θαρρῶ*, θάρσος ἀντί *θάρρος*), κλήω ἀντί *κλείω*, μόλις ἀντί *μόγισ*, ἐρῆμος - τροπαῖον - ἐτοιμος ἀντί *ἐρημος* - *τρόπαιον* - *ἐτοιμος*, ἐν τῇ πληθ. ὀνομαστ. τῶν εἰς - *εὐς* οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν - *ης* ἀντί - *εις* (βασιλῆς ἀντί *βασιλεῖς*), πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικὰ εἰς - *ως* (*μειζόνως* - *χαλεπωτέρως* ἀντί *μειζον* - *χαλεπώτερον*), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ προκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν - *ται*, - *ατο* ἀντί τῶν περιφραστικῶν τύπων (*τετάχεται* - *ἐφθάρηται* - *ἐτετάχματο* ἀντί *τεταγμένοι εἰσὶ* - *ἐφθαρμένοι εἰσὶ* - *τεταγμένοι ἦσαν*).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἔποσιν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰς ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (*ἀχθηδὼν* = *ἄχθος*, *ἀκραιφνῆς* ἀντί *ἀκέραιος*, *ἀμφιδήριτος* = *ἀμφισβητήσιμος*, *ἐξαπιναίως*, *ἐπισπέρχειν τοιαῦτα* κλπ.) ὡσαύτως εἶναι εὐρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (*κινδυνευτής*, *τολμητής*, *ἀποδημητής*, *μελλητής*, *ἐνεργεις*, *ὀλόφυρσις*, *ξύλωσις* κλπ.). Συχνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (*τὸ λυπηρόν*, *τὸ σῶφρον*, *τὸ ἄσπονδον* - *τὸ δεδιός*, *τὸ θαρσοῦν*, *τὸ βουλόμενον*).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλη ἢ βραχυλογία—δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος—τὰ ὑπερβατὰ, ἢ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἢ συσσώρευσις τῶν μετοχῶν, ἢ κατὰ τὸ νοούμενον σύνταξις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὡσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ *σχήματα τοῦ λόγου* (*ἀντίθεσις*, *παρίσσωσις*, *ὁμοιοτέλευτον*, *παρονομασία*, *ἀναφορά*, *ἀσύνδετα* κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ *σχήματα τῆς διανοίας* (*ἀποσιώπησις*, *ἀπορία* κτλ.) σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακραὶ καὶ δυσπαρακολούθητοι οὔσαι δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[I]

Α. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 24-66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 25)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβεων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

Κεφ. 24.

§ 1-3. Ἐπίδαμνος, νῦν Δυρράχιον· οὕτως ἐκλήθη τὸ πρῶτον κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους. — ἔστι, ὑπαρκτηκόν (= ὑπάρχει) οὐχὶ συνδετικόν. — πόλις, προσδιορισμὸς παρθετικὸς τοῦ Ἐπίδαμνος = Ἐπίδαμνός τις, ἧτις εἶναι πόλις. — ἐσπλέοντι, δοτκ. τῆς ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα. — τὸν Ἴόνιον κόλπον = τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. — προσοικοῦσι δ' αὐτὴν (ἀντὶ αὐτῆ) = κατοικοῦσι δὲ πλησίον αὐτῆς. — ταύτην ἀπόκισαν = ἔπεμψαν ἀποικίαν εἰς αὐτὴν (ἐν ἔτει 627 π. Χ.). — οἰκιστῆς = ἀρχηγὸς τῆς ἀποικίας. — Ἐρατοκλείδου = ὁ Ἐρατοκλείδου. — γένος = κατὰ τὴν καταγωγὴν. — τῶν ἀφ' Ἡρακλέους = τῶν Ἡρακλειδῶν· ἡ γενκ. συναπτέα τῷ Φαλίος. — δὴ = προφανῶς. — νόμον = συνθήθειαν. — ἐκ τῆς μητροπόλεως, δηλ. τῆς Κορίνθου· μητρόπολις δὲ = ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ὁποίας (ὡς ἀπὸ μητρὸς) ἀπφκίσθησαν (ὡς θυγατέρες) ἄλλαι πόλεις. — κατακληθεῖς = προσκληθεῖς. — ξυνώκισαν = μετέσχον τῆς ἀποικίας. — καὶ τοῦ ἄλλου Δωρ. γένους =

καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν Δωριεῖς κατὰ τὴν καταγωγὴν.—
προελθόντος τοῦ χρόνου=παρελθόντος τοῦ χρόνου=μετὰ πηρέ-
λευσιν χρόνου.

§ 4-7. στασιάσαντες, οἱ Ἐπιδάμνιοι: ἡ μετχ. χρόνκ.—ἐν ἀλλή-
λοις=πρὸς ἀλλήλους.—ὡς λέγεται, προσδιορίζει τὸ ἔτη πολλά.
— ἀπὸ πολέμου= ἕνεκα πολέμου. — τῶν προσοίκων βαρβάρων,
δηλ. τῶν Ταυλαντίων, οἵτινες ἐθάρρησαν ἐκ τῶν στάσεων τῶν
Ἐπιδαμνίων ἡ γενκ. ὑποκειμνκ. — τὰ δὲ τελευταῖα = κατὰ δὲ
τοὺς τελευταίους χρόνους. — πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, τίνος; —
ὁ δῆμος... τοὺς δυνατοὺς=οἱ δημοκρατικοί... τοὺς ἀριστοκρατι-
κούς.—οἱ δὲ=οὔτοι δέ.—ὡς μητρόπολιν οὔσαν=θεωροῦντες αὐτὴν
ὡς μητρόπολιν.—μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρο.=νὰ μὴ βλέπωσι μετ'
ἀδιαφορίας αὐτοὺς νὰ καταστρέφονται. — τοὺς φεύγοντας=τοὺς
φυγάδας (δηλ. τοὺς ἀριστοκρατικούς, οὓς εἶχεν ἐκδιώξει ὁ δῆμος).
—ξυναλλάξει (=νὰ συμφιλίωσσι)... καταλῦσαι, τὰ ἀπρμφ. ἐκ
τοῦ δεόμενοι. — σφίσι, δηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις.—
τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον= τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον.
—ταῦτα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐδέοντο = ταύτας τὰς δεήσεις
ἐδέοντο=περὶ τούτων παρεκάλουν.—Ἡραῖον=ναὸν τῆς Ἥρας.
— ἰκετεῖαν = ἰκεσίαν. — ἀπράκτους=χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι.

Κεφ. 25.

§ 1 - 2. σφίσιν = ἑαυτοῖς. — οὐδεμίαν... τιμωρίαν οὔσαν=ἔτι
οὐδεμία βοήθεια ὑπῆρχε. — ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο = ἐν ἀπόρῳ ἦσαν
= εὐρίσκοντο εἰς ἀπορίαν. — θέσθαι τὸ παρὸν, κατ' ἔννοιαν =
ὅπως θεῖντο τὸ παρὸν=πῶς νὰ διευθετηθῶσι τὴν περὶ οὐσαν (δε:νήν)
περίστασιν. — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα.—εἰ παραδοῖεν . . .
καί... πειρῶντο, πλῆγια ἐρωτηματ. πρότασις προερχομένη ἐξ ἀπο-
ρηματικῆς ὑποτακτ. τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως (παραδῶμεν... πειρῶ-
μεθα;) = ἐὰν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι... καί... νὰ προσπαθῶσι.—
τιμωρίαν... ἀπ' αὐτῶν ποιῆσθαι, ἐντχῦθ = τιμωρίαν πορίζεσθαι
=νὰ λάβωσι βοήθειαν.—ἀνεῖλε=ἐχρησιμοδότησεν.—αὐτοῖς, δηλ.
τοῖς Ἐπιδαμνίοις.—παραδοῦναι, δηλ. τὴν πόλιν Κορινθίους.—ἡγε-
μόνας ποιῆσθαι, δηλ. τοὺς Κορινθίους.—οἱ δ' Ἐπιδ., ὁ δὲ=λοιπόν.
—κατὰ τὸ μαντεῖον=κατὰ τὸν χρησμόν.—παρέδοσαν, τῷ 436 π.Χ.
—τόν τε οἰκιστήν... σφῶν=τόν τε ἑαυτῶν οἰκιστήν (δηλ. τὸν Φα-

λίον).—ἀποδεικνύντες... δηλοῦντες, μετχ. τροπικαί.—τὸ χρη-
στήριον=τὸν χρησμόν.—ἐπαμῦναι=βοηθῆσαι.

§ 3-4. κατὰ τὸ δίκαιον = ὥσπερ δίκαιον ἦν· αἰτιολογεῖται
διὰ τῆς μετχ. νομίζοντες.—ὑπεδέξαντο=ὑπέσχοντο.—τὴ ν...τιμω-
ρίαν = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν.—μῖσει τῶν Κερκυρ. = διὰ τὸ
πρὸς τοὺς Κερκυρ. μίσος.—ὄτι=διότι.—ὄντες ἄποικοι, ἢ μετχ.
ἐνδοτικῆ. — οὔτε γὰρ... διδόντες... πολεμεῖν, ἀνακόλουθον,
διότι αἱ μετχ. δὲν ἀποδίδοντα· εἰς ῥῆμα τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ
μῆκος τῆς περιόδου καὶ διὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν (ἢ... πολε-
μεῖν)· ἐν τῇ μεταφράσει αἱ μετχ. διδόντες... προκαταρχόμενοι...
περιφρονοῦντες... ἄς ἀποδοθῶσι· διὰ παρατκ. = ἐδίδουσαν...
προκατήρχοντο.. περιεφρόνουν. — ἐν πανηγύρεσι (= εὐρταῖς)
ταῖς κοιναῖς, ἄς ἐτέλουν ἀπὸ κοινοῦ ἢ Κέρκυρα καὶ ἢ Κόριν-
θος.— γέρα τὰ νομίζ. = τὰς συνήθεις τιμὰς (ὡς προεδρίας καὶ
σφάγια).—οὔτε Κορινθ. ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν =
οὔτε εἰς Κορίνθιον ἄνδρα ἀπένεμον πρότερον (=πρὸ τῶν ἄλλων)
τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν· ἀπαρχαὶ δὲ = αἱ προκαταρκτικαὶ τῆς
θυσίας πράξεις, ἤτοι ἢ ἀποκοπὴ τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ
θύματος καὶ ἢ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (ἴνα
ταύτας καύσωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν).— ὥσπερ
αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, δηλ. ἔπραττον.—περιφρονοῦντες αὐτοὺς=κατα-
φρονοῦντες αὐτῶν.—ἐν χρημάτων δυνάμει = κατὰ τὴν δύναμιν
τῶν χρημάτων=κατὰ τὸν πλοῦτον.—ὄντες... ἐπαιρόμενοι, μετχ.
αἰτιολογικῶς προσδιορίζουσαι τὴν μετχ. περιφρονοῦντες=διότι
ἦσαν... διότι· ὑπερηφανεύοντο.— ὁμοῖα = ὁμοίως.— τῇ ἐς πόλ.
παρασκευῇ=κατὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν.— δυνατώτεροι,
δηλ. τῶν Κορινθίων.—ναυτικῶ δέ... ἐπαιρόμενοι =πρὸς τούτοις
διότι ἐνλίπε (=ἔστιν ὅτε) ὑπερηφανεύοντο ὅτι· παρὰ πολὺ ὑπερεί-
χον (πάντων) κατὰ τὸ ναυτικόν.—καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκ. (γενκ.
ὑποκμν.) προενοίκησιν τῆς Κερκ. (γενκ. ἀντικειμ.)=καὶ διότι οἱ
Φαίακες πρότερον κατόκησαν τὴν Κέρκυραν.— κλέος ἐχόντων=
οἱ ὅποιοι εἶχον φήμην.—τὰ περὶ τὰς ναῦς, αἰτιατκ. τῆς ἀναφρ-
αῶς=εἰς τὰ ναυτικά.—ἦ=δ᾽ ἦν αἰτίαν.—καὶ μᾶλλον, παρὰ ἐὰν
δὲν ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Φαιάκ.—ἐξηρτύνοντο=παρσεχεύαζον, ἐτε-
λειοποιοῦν.—καὶ ἦσαν=καὶ πράγματι ἦσαν.—οὐκ ἀδύνατοι=
δυνατοί.—πολεμεῖν, κατὰ τῶν Κορινθίων.

Κεφ. 26.

§ 1-2. πάντων...τούτων, γενκ. τῆς αἰτίας=δι' ὅλα ταῦτα. — ἐγκλήματα=ἀφορμὰς παραπόνων. — ἔχοντες, μετχ. αἰτλγκ.— ἔπειμον, ὁ παρατκ. ἵνα δηλωθῇ ἡ ἀπυστολή διαρκοῦσα.— ἄσμενοι = ἄσμένως=μετὰ χαρᾶς, προθύμως.— τὴν...ὠφελίαν=τὴν... τιμωρίαν (κεφ. 25, § 3) =τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν.— οἰκήτορα, κατγρμ.=ὡς ἄποικον.— Ἀμπρακιωτῶν = κατοίκων τῆς Ἀμβρακίας ἢ (κατὰ Θουκυδ.) Ἀμπρακίας· Ἀμβρακία δὲ πόλις ἐν Ἡπειρῷ παρὰ τῷ Ἀράχθῳ ποταμῷ (νῦν Ἄρτα).— φρουρούς, ἐκ τοῦ κελεύοντες ἵνα = προτρέποντες νὰ πορεύωνται φρουροί.— Ἀπολλωνίαν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίας πρὸς Ν. τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὸν Ἀδῶνα· νῦν ἐρείπια τῆς πόλεως σφίζονται παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Πόλλινα.— δέει τῶν Κερκ., μὴ κωλ. ὑπ' αὐτῶν=φοβούμενοι τοὺς Κερκ. μήπως ἐμποδίζονται ὑπ' αὐτῶν ἢ γενκ. τῶν Κερκ. ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς τὴν κυρίαν ἀντὶ τοῦ: δέει, μὴ κωλύονται ὑπὸ Κερκ. τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἕξαρσιν τῆς γενκ. Κερκυραίων.— περαιοῦμενοι=ἐὰν διεπεραίουτο.

§ 3. ἐπειδὴ = ὅτε. — ἦκοντας (= ἐληλυθότας) ... δεδομένην, μετχ. κατγρμτ. ἐκ τοῦ ἦσθοντο=ὅτι εἶχον ἔλθει... ὅτι εἶχε δοθῇ. — ἑτέρω στόλω, οὗτος συνέκειτο ἐκ 15 πλοίων, διότι ὅλαι αἱ νῆες ἦσαν 40, ὡς λέγεται κατωτέρω ἐν § 4.— τοὺς φεύγοντας=τοὺς φυγάδας.— κατ' ἐπήρειαν=ἀπειλητικῶς· συναπτέον τῷ ἐκέλευον. — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους), ἀντικμ. τοῦ ἐκέλευον καὶ ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι.— ἦλθον γάρ... , διὰ τῆς παρενθετικῆς προτάσεως ὁ συγγραφεὺς αἰτιολογεῖ τὴν ἀπειλητικὴν διαταγὴν τῶν Κερκ.—τάφους, δηλ. τῶν ἑαυτῶν προγόνων τῶν τεθαμμένων ἐν Κερκύρα. — ξυγγένειαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἐπιδάμνον ἀποικίαν τῶν Κερκ. — προϊσχύμενοι=προβάλλοντες.— ἐδέοντο, δηλ. τῶν Κερκ. — σφᾶς κατάγειν = νὰ ἐπκναφέρωσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς φυγάδας Ἐπιδαμνίους) εἰς τὴν πατρίδα. — ἀποπέμπειν, δηλ. ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου· τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἕξχρτ.;

§ 4-5. οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν = εἰς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν (δηλ. τῶν κελευσμάτων) ὑπήκουσαν.— οἱ Ἐπιδ... οὐδὲν... ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν... οἱ Κερκ., ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ

καθ' ὑπόταξιν (ἐπεὶ οἱ Ἐπιδ. οὐδὲν ὑπήκουσαν, στρατεύουσιν οἱ Κερκ.) πρὸς ἑξαρσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο: οὐδὲν ὑπήκουσαν —στρατεύουσιν· ἐὰν ἢ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξήρητο μόνον τὸ στρατεύουσιν οὐχὶ δὲ καὶ τὸ οὐδὲν ὑπήκουσαν.—τεσσαράκοντα ναυσί, πρβλ. § 3 «ἐτέρω στόλῳ». —ὡς κατάξοντες, δηλ. τοὺς φυγάδας=ἵνα ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα τοὺς φυγάδας.—καὶ τοὺς Ἴλλ. προσλαβόντες=λαβόντες προσέτι (ὡς συμμαχούς) καὶ τοὺς Ἴλλυριοὺς (δηλ. τοὺς Ταυλαντίους βαρβάρους, μεθ' ὧν οἱ φυγάδες ἐλήζοντο τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ· πρβλ. κεφ. 24, § 5).—προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν (=τῇ πόλει)=ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς πόλεως.—προεῖπον = προεκήρυξαν.—τὸν βουλούμενον καὶ τοὺς ξένους, ὑποκμ. τοῦ ἀπιέναι = ν' ἀπερχηται ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τῶν Ἐπιδαμνίων καὶ οἱ ξένοι.—ἀπαθεῖς = ἀβλαβεῖς.—εἰ δὲ μή, δηλ. βούλονται ἀπιέναι.—ὡς πολεμίους χρῆσεσθαι, δηλ. οἱ Κερκ. αὐτοῖς =(προεκήρυξαν οἱ Κερκ.) ὅτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδ.) ὡς πολεμίους.—ὡς δ' οὐκ..., τὸ ὡς αἰτλγκ.=ἐπειδὴ.—ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον (=δὲ τόπος, ἢ τοποθεσία [τῆς Ἐπιδάμνου]), αἰτιολογεῖ τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας τῆς Ἐπιδάμνου· ἢ ἔννοια: ἐπειδὴ ὁ τόπος ἀπετέλει ἰσθμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἢ πολιορκία ἦτο εὐκολος, ἄφ' οὗ οἱ Κερκ. ἴσχυον κατὰ θάλασσαν.—ἐπολιόρκουν = ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσιν.

Κεφ. 27.

ὡς=δε. —ἄγγελοι, ὅτι=ἄγγελοι λέγοντες ὅτι.—πολιορκοῦνται, δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι.—ἐπὶ τῇ ἴση... ἵεναι, ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποικίαν· τούτο δέ, ὡς καὶ τὸ ἵεναι, ἀντικμ. τοῦ ἐκήρυσσον=ἐκήρυσσον ἀποικίαν, νὰ πορεύηται δηλ. κτλ.—ἐπὶ τῇ ἴση καὶ ὁμοίᾳ, δηλ. μοῖρα=μέ ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (δηλ. τοῖς ἀρχαίοις ἀποίκιοις καὶ μεταξὺ αὐτῶν).—εἰ δέ τις... μὴ ἐθέλοι ξυμ., μετ. δὲ βούλεται τῆς ἀπ.=ἐὰν δέ τις δὲν εἶναι ἕτοιμος... ἀλλ' ἐπιθυμεῖ νὰ μετέχη τῆς ἀποικίας.—τὸ παραντίκα μὲν=ἐν τῷ παρόντι μὲν.—ξυμπλεῖν=πλεῖν σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐς Ἐπ. πλέουσι.—δραχμάς... Κορινθίας, ἢ Κορινθιακὴ δραχμὴ ἔχει ἀξίαν 10 δβολῶν ἢ Ἀττικὴ β.—καταθέντα=ἄφ' οὗ καταβάλη (δηλ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον)· τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐχρησίμευεν ὡς ἐγγύησις τοῦ ὅτι ὁ καταθέτων θὰ μετεῖχε τῆς ἀποικίας· διότι· ἄλλως, ἂν ὁ κατα-

θέτων ἀπεχώρει, ἐχάνετο τὸ ποσὸν τῶν 50 δρχμ. — μένειν, ἐκ τοῦ ἐκίηρυσσον. — πολλοί, κοινὸν κατγρμ. τοῦ οἱ πλείοντες καὶ οἱ...καταβάλλοντες. — τῶν Μεγαρ., οὔτοι ἦσαν Δωριεῖς καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Κορινθ. — ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι = νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς μὲ πλοῖα. — εἰ ἄρα κωλ., πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβηθέντες = μὴ τυχὸν κωλύονται. — Παλῆς (-εῖς) = κάτοιχοι τῆς Πάλης, πόλεως τῆς Κεφαλληνίας. — Κεφαλ., γενκ. διαίρητικὴ τοῦ Παλῆς. — Ἐπιδ. ἐδεήθησαν, δηλ. ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι. — Ἐρμιονῆς (-εῖς) = κάτοιχοι τῆς Ἐρμιόνης, πόλεως τῆς Ἀργολίδος. — Ἐρμιονῆς δὲ κτλ., ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; — Θηβαίους χρήματα ἤτησαν, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιτκ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν. — Ἡλείους ναῦς...καὶ χρήματα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — κενάς, δηλ. ἀνδρῶν τὸ ἀντίθετον πλήρεις (πρβλ. κεφ. 24, § 1). — αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συμμάχους. — τρισχίλιοι ὀπλῖται, ὁ ἀριθμὸς ὑπερβολικός· ἐπὶ 30 πλοίων ἠδύνατο νὰ εἶναι μόνον 900 ὀπλῖται, ἀπ' οὗ 30 ὀπλῖται ἐπέδα:νον ἐκάστου πλοίου (πρβλ. καὶ κεφ. 29, § 1, ἐνθα ἀναφέρονται μόνον δισχίλιοι ὀπλῖται).

Κεφ. 28.

§ 1-3. ἐπειδὴ, χρονκ. — τὴν παρασκευὴν, τίνων; — παρέλαβον = ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν (ἵνα οὔτοι ὡς σύμμαχοι τῶν Κορινθ. μεσιτεύσωσι παρ' αὐτοῖς πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των). — ὡς οὐ μετὸν (αἰτιατκ. ἀπόλυτος αἰτιλγκ. = ἐπεὶ οὐ μετεῖη) αὐτοῖς Ἐπ. = ἐπειδὴ αὐτοὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Ἐπιδ. — εἰ δέ τι (αἰτκ. σύστοιχος) ἀντιποιοῦνται, δηλ. τῆς Ἐπιδάμνου = ἐὰν δ' ἐγείρωσιν ἀξιώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — δίκας... δοῦναι = νὰ δικασθῶσι, νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δικαστικὴν κρίσιν. — παρὰ πόλεισιν, αἱ τοιαῦται πόλεις ἐκαλοῦντο ἐκκλητοί. — αἷς (= παρ' αἷς) ἄν... ξυμβῶσι (= ἤθελον συμφωνήσει), δηλ. δίκας δοῦναι. — κρατεῖν, δηλ. αὐτῆς τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἠθελον = ἠθελον νὰ εἶναι κύριοι αὐτῆς (δηλ. τῆς ἀποικίας). — ἠθελον... ἠθελον δέ, ἢ ἐπαναφορὰ ἐνταῦθα, ἵνα καταδειχθῇ μετ' ἐμφάσεως ἢ προθυμίας τῶν Κερκ. διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς. — καὶ τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ, οἱ Κερκ. ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν λύσιν τῆς περὶ Ἐπιδ. διαφορᾶς των ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Πελ. πόλεων ἢ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον. — ἐπιτρέψαι, δηλ. τὴν δίκην. — πόλε-

μον... ποιεῖν=ἐγείρειν πόλεμον, γίνεσθαι αἰτίους πολέμου· ἐν ᾧ πόλεμον ποιεῖσθαι = πολεμεῖν. — οὐκ εἶων (=ἡμπόδιζον), δηλ. τοὺς Κορινθ. — εἰ δὲ μή, μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν = ἄλλως. — ἐκείνων βιαζομένων (=βία χρωμένων) = ἐὰν ἐκεῖνοι (οἱ Κορ.) μεταχειρίζονται βίαν.—φίλους π... μᾶλλον, ἔνεκα ὠφελίας=νὰ κάμνωσιν ἔνεκα τοῦ συμφέροντός των φίλους μᾶλλον τούτους...— οὓς οὐ βούλονται, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἑτεροφύλους· διότι οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν τοῦ Δωρικοῦ φύλου.—τῶν νῦν ὄντων= ἢ τοὺς νῦν ὄντας (δηλ. τοὺς Πελοπον.)· ἢ γενκ. ἐκ τοῦ ἐτέρου ὡς διαφορικοῦ.

§ 4-5. πρότερον, δηλ. πρὸ τοῦ ν' ἀποσύρωσιν ἀπὸ τῆς Ἐπιδ. οἱ Κερκ. τὰς ναῦς καὶ τοὺς βυρβάρους.— οὐ καλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφασαν=ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτο ἐντιμον.—τοὺς μὲν (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους) πολ., τοὺς δὲ (δηλ. τοὺς Κερκ. καὶ Κορινθ.) δικάζεσθαι, ἢ σύνταξις κατὰ περάταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (=τῶν Ἐπιδ. πολιορκουμένων αὐτοὺς δικάζεσθαι=ἐν ᾧ οἱ Ἐπιδ. πολιορκοῦνται, αὐτοὶ νὰ δικάζωνται) πρὸς ἕξχρσιν τῶν πολιορκεῖσθαι —δικάζεσθαι ἐπιτεινομένων καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως.—τοὺς ἐν Ἐπιδάμνω, δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας.—ἀντέλεγον... ποιήσειν = τοῦναντίον ἔλεγον ὅτι θὰ πράξωσι ταῦτα (τίνα;).—ἐτοιμοί(=πρόθυμοι) δὲ εἶναι, δηλ. δικάζεσθαι τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον.—καὶ ὥστε μένειν=καὶ ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ μένωσι.—κατὰ χώραν=εἰς τὰς (παρούσας) θέσεις των.—σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἐκ τοῦ ὥστε.

Κεφ. 29.

§ 1-2. οὐδὲν τούτων ὑπήκουον=εἰς οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ὑπὸ τῶν Κερκ. προτεινομένων) ἤθελον νὰ ὑπακούωσι: (πρβλ. κεφ. 26, § 4). —πλήρεις, δηλ. ἀνδρῶν.—πρὸ πέμψαντες... πρότερον, πλεονασμός.—προεοῦντα = ἔνα κηρύξῃ.—ἄραντες, ἀμτδ. = ἀποπλεύσαντες, ἐκκινήσαντες· ἢ μετχ. ἄραντες διατί δὲν συνδέεται τῇ μετχ. προπέμψαντες;—ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε, ἐν τῷ κεφ. 27, § 2 αἱ νῆες ἀριθμούμεναι γίνονται 68· εἰς ταύτας ὁμοῦ προσθετέον καὶ τὰς κενὰς τῶν Ἡλείων, αἵτινες θὰ ἦσαν 7.—δισχιλίους ὀπλίταις, πρβλ. κεφ. 27, § 2.—ἐπὶ τὴν Ἐπίδ., ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα δηλοῦσθαι διεύθυνσιν=εἰς.—ἐναντία, ἐπίρρ.=ἐναντίον.

§ 3-5. ἐγένοντο ἐν=ἔφθασαν εἰς.—Ἀκτιον, ἀκρωτήριον εἰς

τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου (νῦν Ποῦντα)· περίφημον διότι περὶ αὐτὸ μετὰ ταῦτα (τῷ 31 π. X.) ὁ Αὐγουστος κατενίκησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας.—τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπ.=τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν τοῦ Ἀπ.: ἐνταῦθα ἐτελοῦντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος.—ἐπὶ τῷ στόματι = εἰς τὴν εἰσοδὸν.—τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν κόλπου τῆς Ἄρτης.—ἀκατίῳ = μικρῷ πλοίῳ.—ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν = ἵνα ἀπαγορεύσῃ(εἰς αὐτοὺς) νὰ πλέωσι.—ζεύξαντες τὰς παλαιὰς = ἐφ' οὗ ἐστερέωσαν τὰ ζυγώματα τῶν παλαιῶν ζυγώματα δὲ = τὰ ξύλα τὰ διήκοντα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοίχου εἰς τὸν ἕτερον τῆς νεώς.—ὥστε πλοῖμους εἶναι = ὥστε νὰ εἰναι ἱκαναὶ πρὸς πλοῦν.—καὶ τὰς ἄλλας, δηλ. τὰς μὴ παλαιὰς.—εἰρηναῖον = εἰρηνικόν.—αὐτοῖς, ποιητικ. αἴτιον τοῦ ἐπεπλήρωντο· διατί κατὰ δοκ.;—τεσσαράκοντα γάρ... αἰτιολογεῖ διατί ἐνταῦθα ἀναφέρονται: 8) πλοῖα, ἐν ᾧ εἰς τὸ τέλος τοῦ 25 κεφ. λέγεται ὅτι οἱ Κερκ. εἶχον 120 πλοῖα.—ἀνταναγαγόμενοι = ἐξεληθόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον αὐτῶν.—ἐναυμάχησαν, ἐν ἔτει 434 π. X.—ἐνίκησαν... παρὰ πολὺ = κατήγαγον σημαντικὴν νίκην.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις καθ' ὄλου καὶ οὐχὶ τοῖς νικηταῖς τοῦ Ἀκτίου.—παραστήσασθαι = καταστρέψασθαι = νὰ ὑποτάξωσι: (τὴν Ἐπίδαμνον).—ὁμολογία ὥστε... ἀποδόσθαι = μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ πωλήσωσι.—τοὺς ἐπήλυδας = τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας (δηλ. τοὺς οἰκήτορας).—Κορινθίους, δηλ. τοὺς φρουρούς.—δήσαντας ἔχειν = νὰ κρατῶσι δεσμίους.—ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ = ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἄλλο τι (περὶ αὐτῶν).

Κεφ. 30.

§ 1-2. τροπαῖον, τὸ μετὰ νίκην ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἰδρυσόμενον ἀναμνηστικὸν μνημεῖον· ἀπηρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ὀπλων τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, ἀνκρωμένων εἰς δένδρον ἢ στηνομένων ἐπὶ ξυλίνου στόλου, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ὀπλων, ἀκροστολίων (=κοσμημάτων κατὰ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου) καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων.—οὓς ἔλαβον, δηλ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ (καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν Ἐπίδαμνῳ ληφθέντας ὁμολογία· πρὸλ. κεφ. 29, § 5).—δήσαντες εἶχον = ἐκράτουν δεσμίους.—τὰ ἰς ναυσὶν (=ταῖς ἑαυτῶν ναυσὶ), δοκ. τῆς συνοδείας· συναπτέα τῷ ἀνεχώρησαν.—ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας.—ἐκράτουν = ἦσαν κύριοι.—τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία,

(δηλ. οὔσης) = τῆς ὑπάρχουσης εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη (δηλ. τοῦ Ἴονίου πελάγους). — τῆς γῆς, γενκ. διακριτ. τῆς ἐνοουμένης αἰτκ. μέρος τι. — ἔτεμον = ἐληλάτησαν. — ὅτι = διότι. — ναῦς... παρέσχον Κορινθίους, πρβλ. κεφ. 27, § 2.

§ 3 - 4. τοῦ τε χρόνου τὸν πλείστον = καὶ οὕτω (= τε) τὸ πλείστον (μέρος) τοῦ χρόνου. — ἔφθειρον = ἔδλαπτον. — περιμόντι τῷ θέρει = τελευτῶντι τῷ θέρει = περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — σφῶν = αὐτῶν· οὕτω καὶ κατωτέρω σφίσι = αὐτοῖς. — ἐπόνουν = ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν Κερκ.). — ἐπὶ Ἀκτίῳ = παρὰ τὸ Ἄκτιον. — Χειμέριον, ἀκριδῆ περιγραφὴν αὐτοῦ βλ. ἐν κεφ. 46, § 3. — φυλακῆς ἕνεκα τῆς Λευκ. καὶ τῶν ἄλλ. πόλεων = ἕνα προφυλάττωσι τὴν Λευκ. καὶ τὰς ἄλλας πόλεις (ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιδρομῶν). — φίλιαι = φιλικαί, συμμαχίδες. — ἀντεστρατοπεδεύοντο = ἐστρατοπεδεύοντο ἀντικρὺ (τῶν Κορινθίων). — τὸ θέρος τοῦτο, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ θέρους. — ἀντικαθεζόμενοι = ἀντεκαθεζόντο καὶ... = ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι· ἀπέναντι· ἀλλήλων καὶ... — χειμῶνος ἤδη (δηλ. ὄντος) = ὅτε πλέον ἦτο χειμῶν.

Κεφ. 31.

τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα (= καθ' ἕνα δὲ τὸν χρόνον)... καὶ τὸν ὕστερον, ἡ νυμαχία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 434· ὥστε αἱ παρασκευαὶ γίνονται ἐντὸς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου 433· τῷ δὲ 432 ἀποστέλλονται αἱ πρεσβεῖαι· εἰς Ἀθήνας. — ὄρη γῆ φέροντες = μετὰ παραφόρου ὀρηγῆς ἀναλαμβάνοντες. — ἐναυπηγοῦντο = κατεσκευάζον πλοῖα. — παρεσκευάζοντο = παρσκευάζον. — τὰ κράτιστα, ἐπιρρημ. = προθυμότητι· συναπτέον τῷ παρεσκευάζοντο. — νεῶν στόλον = ναυτικὸν στρατόν. — καὶ τῆς ἄλλης = καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. — πείθοντες, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς ἐρέτας)· ἡ μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. ἀγείροντες. — ἦσαν γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ (= ἐπειδὴ). — ἐς τὰς... σπονδάς, δηλ. τὰς τριακοντούτεις, τὰς γενομένας μετὰ Εὐδοκίᾳς ἄλωσης μετὰ τὴν Ἀθην. καὶ Λακεδ. (445). — ἐλθοῦσι = ἐπὶ (ἀφ' οὗ) ἔλθοσι. — ὡς τοὺς Ἀθην. = πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — ξυμμαχούς, παρατηρητέα ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. αὐτοῖς ἐλθοῦσι. — ὠφελίαν = βρῆθε· αν. — εὐρίσκεισθαι = τυγχάνειν. — ἦλθον... πρεσβευσόμενοι = ἦλθον, ἵνα κατορθώσωσι διὰ

τῆς πρεσβείας.—ὅπως μὴ... γένηται, ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ὅπως μὴ τὸ Ἄττικόν ναυτικὸν προσγενόμενον πρὸς τῷ ναυτικῷ τῶν Κερκυραίων γένηται ἐμπόδιον σφίσι.—θέσθαι=να διευθετήσωσι (πρβλ. κεφ. 25, § 1 «θέσθαι τὸ παρόν»)—ἦ=ὅπως.—καταστάσης (=γενομένης) ἐκκλησίας, δηλ. συγκλήτου (=ἐκτάκτου), ἧτις ἐγένετο, ἵνα ἀκούσῃ τὰς πρεσβείας τῶν Κορ. καὶ Κερκυραίων. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν τακτικαὶ (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἔκτακτοι (σύγκλητοι ἢ κατάκλητοι καλούμεναι). Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστη πρυτανείᾳ, ὧν ἡ μία ἐλέγετο κυρία· ἔκτακτοι δὲ δσάκις πρρουσιάζετο ἐξαίφνης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη (ὅπως ἐνταῦθα).—ἐς ἀντιλογίαν=εἰς λογομαχίαν.—ἦλθον, οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.—τοιᾶδε (=τοιαῦτα περίπου), καὶ οὐχὶ τάδε (=τὰ ἐξῆς ἀκριβῶς), διότι ὁ Θουκυδ. δὲν μεταχειρίζεται αὐτὰς τὰς λέξεις τῶν ἀγορευσάντων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 63).

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 32 - 36)

Κεφ. 32.

§ 1 - 2. δίκαιον, δηλ. ἔστιν.—τοὺς... ἦκοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀναδιδάξαι, ὅπερ ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι)—εἶναι δίκαιον ὅσοι ἔρχονται... νὰ διαφωτίσωσιν ἐπικρῶς.—μῆτε εὐερ. μ. μῆτε ξυμ. προουφειλομένης=χωρὶς προηγουμένως μῆτε εὐεργεσία νὰ ὀφείληται μεγάλη μῆτε συμμαχία νὰ ὑπάρχῃ· κατ' ἔννοιαν: χωρὶς ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑπάρχῃ ὑποχρέωσις τις ἢ ἐξ εὐεργεσίας μεγάλης ἢ ἐκ συμμαχίας.—παρὰ τοὺς πέλας=πρὸς τοὺς ἄλλους.—ἐπικουρίας... δεησομένους=ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν.—ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δηλ. ἦκομεν παρ' ὑμᾶς ἐπικουρίας δεησόμενοι.—πρῶτον, ὑποδαιρείται εἰς τὸ μάλιστα μὲν καὶ εἰ δὲ μὴ ἢ ἀντίθεσις: ἔπειτα δέ.—μάλιστα=κατ' ἐξοχὴν.—καὶ ξύμφορα, οὐ μόνον δηλ. ἐπικουρίας δέονται· ἢ αἰτιατκ. ξύμφορα, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω ἐπιζήμια,

σύστοιχον ἀντι:κμ. τοῦ δέονται. — εἰ δὲ μή, δηλ. ξύμφορα δέονται. — ὅτι γε, ὁ γε = τοῦλάχιστον. — τὴν χάριν = τὴν εὐγνωμοσύνην. — βέβαιον = σταθεράν, αἰωνίαν. — καταστήσουσι = ποιήσουσι. — μὴ ὀργίζεσθαι, ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστιν). — ἀτυχῶσι = μὴ τυγχάνωσι (δηλ. τούτου, ὃ βούλονται). — Κερκ. δέ, ὁ δὲ εἰσάγει μερικὴν περίπτωσιν ὑπάρχουμένην εἰς τὴν γενικὴν ὥστε = οὖν. — μετὰ τῆς ξυμ. τῆς αἰτήσεως (= μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας) καὶ τ... = ἐπὶ τῇ πεποιθήσει: ὅτι μὲν μετὰ τὴν αἴτησιν τῆς συμμαχίας θὰ σὰς ἐξασφελίσωσι καὶ ταῦτα. — καὶ ταῦτα, δηλ. ὡς καὶ ξύμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν.

§ 3 - 4. τετύχηκε δέ, δηλ. ὄν = βεβαίως συνέπεσε νὰ εἶναι. — τὸ αὐτὸ = συγχρόνως ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἄλλογον καὶ ἀξύμφορον. — ἐπιτήδευμα = ὅ, τι πράττει τις καθ' ὥρ:σμένως ἀρχὰς = τὸ (πολιτικόν) σύστημα. — πρὸς τε ὑμᾶς = καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν. ἐν ἀντιθέσει: πρὸς τὸ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν = διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν. — ἐς τὴν χρεῖαν = ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην. — ἡμῖν (= πρὸς δυστυχίαν μας), δοτικ. ἀντιπερ:ποιητικὴ εἰς τὸ τετύχηκε. — ἄλλογον = παράλογον, ἀντι:φατικόν ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ ξύμμαχοι τε . . . ἦκομεν. — ἐν τῷ παρόντι = κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. — ἀξύμφορον, ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ καὶ ἅμα... καθέσταμεν. — ἐν τῷ πρὸ τοῦ, δηλ. χρόνῳ τὸ δὲ πρὸ τοῦ = πρότερον. — Κορινθίων, γενν. ἀντικμ. τοῦ πόλεμον. — ἐρῆμοι (δηλ. συμμάχων) = ἀπομεμονωμένοι. — δι' αὐτὸ (τοῦτο), δηλ. διὰ τὸ οὐδενὸς πω γενέσθαι ξυμμαχούς. — καθέσταμεν = ἤδη ἔσμεν. — καὶ περιέστηκε = καὶ οὕτω κατήντησεν. — ἡ δοκοῦσα = ἡ νομιζομένη ἀντι:τίθεται: πρὸς τὸ φαινομένη (= φανερά). — σωφροσύνη = ἔμφρων, συνετὴ οὐδετερότης. — τὸ μή... ἐπεξήγησις τοῦ σωφροσύνη. — τῆ... γνώμη = κατὰ τὴν θέλησιν. — ἀβουλία (= ἀπερ:σκεψία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλλογον. — ἀσθένεια (= ἀδυναμία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξύμφορον.

§ 5. τὴν... γεν. ναυμαχίαν = ὡς πρὸς τὴν γενομένην ναυμαχίαν. — κατὰ μόνας, δηλ. μοίρας ἢ δυνάμεις = μόνοι. — μεῖζ. παρασκευῆ ἀπὸ... = μετὰ μεγαλυτέρων δυνάμεων ληφθεῖσων ἀπὸ... — ὄρημνται = εἶναι ἔτομοι νὰ ἐπέλθωσι. — περιγενέσθαι, δηλ. αὐτῶν = νὰ νικήσωμεν αὐτούς. — καὶ ἅμα = καὶ πρὸς τούτοις. — ὁ κίνδυνος, δηλ. ἔσται. — εἰ ἔσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς = ἐὰν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Οἱ Κερκ. φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις

διὰ τὴν διαγωγήν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι πρὸς τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν, καὶ διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς τὴν μητρόπολιν τῶν Κόρινθον.—ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν.—ξυγγνώμη, δηλ. ἐστίν=εἶναι ἄξιον συγγνώμης· ὡς ὑποκμ. τούτου ἡ ἐπομένῃ πρότασις: εἰ... τολμῶμεν.—εἰ μὴ... τολμῶμεν, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ τολμῶμεν ἐναντία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ (γενομένῃ) μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία=ἐὰν ἀποφασίζωμεν ἐναντία τῆς πρότερον οὐδετερότητος (ἡμῶν), ἤτις προήλθεν ὄχι ἀπὸ κακῶν σκοπῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην.

Κεφ. 33.

§ 1-2. πειθομένοις, μετχ. ὑποθετικ. = ἐὰν πείθησθε· ἡ ἀπόδοσις γενήσεται.—καλὴ = ὠφέλιμος.—ἡ ξυντυχία... τῆς ἡμετέρας χρείας=ἡ σύμπτωσις (τοῦ) νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ὑμῶν.—κατὰ πολλὰ (=διὰ πολλοὺς λόγους), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν... 2) ἔπειτα... 3) ναυτικόν τε.—ὅτι ἀδικουμένοις... ποιήσεσθε=ἔτι θὰ βοηθήσητε ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους· τοῦτο περιποιεῖ τοῖς Ἀθην. δόξαν μεγαλοψυχίας, ὅτι βοηθοῦσιν ἀνθρώπους ἀδικουμένους.—ἔπειτα... ναυτικόν τε..., παρατηρητέον ὅτι, ἐν ᾧ τὸ α' κῶλον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι (πρῶτον μὲν ὅτι... ποιήσεσθε), τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται ἀνεξάρτητα (ἔπειτα... καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτῆμεθα).—περὶ τῶν μεγίστων, δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας.—δεξιόμενοι, μετχ. ὑποθετικ. = ἐὰν δέξησθε (=δεχθῆτε [ἡμᾶς])· ἡ ἀπόδοσις καταθήσεσθε.—ὡς ἂν μάλιστα (δηλ. τὴν χάριν καταθεῖτό τις) = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο=εἰς μέγιστον βαθμόν.—μετ' ἀειμνήστου μαρτ. τῆν χ. καταθήσεσθε=θὰ καταθέσητε ὡς παρακαταθήκην (πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν) τὴν ζητουμένην εὐεργεσίαν μετὰ μαρτυρίου, τὸ ὁποῖον αἰωνίως θὰ μνημονεύηται· ἡ ἐκ τοῦ κινδύνου δηλ. σωτηρία τῆς Κερκύρας θὰ εἶναι μαρτύριον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ κατατίθεσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ καταθέσεως ἀργυρίου παρά τινι τραπέζῃ ἢ πραγμάτων πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν· ἐνταῦθα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς εὐεργεσίας.—τοῦ παρ' ὑμῖν=τοῦ ὑμετέρου.—τίς εὐπραξία... λυπηροτέρα, δηλ. ταύτης, εἰς δ' ἐπεξήγησις ἡ ὑποθετικ. πρότασις: εἰ ἦν κτλ.—εἰ, ἦν... αὐτεπάγγελτος, ἢ σύνταξις: (=ὅτι) αὕτη ἡ δύναμις, ἦν ὑμεῖς ἂν... ἐτιμήσασθε ὑμῖν προσγενέσθαι, πάρε-

στιν αὐτεπάγγελτος=τοῦ ὅτι δηλ. αὕτη ἡ δύναμις (δηλ. ἡ τῶν Κερκ.), τὴν ὁποῖαν σεῖς ἠθέλετε προτιμήσει ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ εὐγνωμοσύνης νὰ προστεθῆ εἰς ὑμᾶς (=τῆς ὁποίας τὴν ἀπόκτησιν ἠθέλετε προτιμήσει σεῖς ἀντὶ πολλῶν χρημ. καὶ εὐγνωμ.), πρρουσιάζεται αὐθόρμητος (=ἄφ' ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ τὴν προκαλέσῃ τις).—ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς=κατὰ τὴν κρίσιν μὲν τῶν πολλῶν.—ἀρετὴν=δόξαν ἀρετῆς (διότι δεῖκνυτε μεγαλοψυχίαν ὡς βοηθοῦντες ἀσθενεστέρους καὶ ἀδικουμένους· πρβλ. § 1 «πρῶτον μὲν ἀδικουμένοις... ποιήσεσθε»).—οἷς δὲ ἐπαμνεῖτε=εἰς τούτους δέ, τοὺς ὁποίους θὰ βοηθήσητε (δηλ. εἰς ἡμᾶς).—χάριν=εὐγνωμοσύνην (διὰ τὴν εὐεργεσίαν· πρβλ. § 1 «ἔπειτα περὶ...κινδ...»).—ἰσχύν, διὰ τὸ ναυτικόν, ὁ κέκτηνται· οἱ Κερκ. (πρβλ. § 1 «ναυτικόν τε...»).—ᾶ (=ταῦτα δέ)... ᾶμα πάντα, δηλ. ἡ ἀρετή, ἡ χάρις καὶ ἡ ἰσχὺς.—ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ =καθ' ὅλον τὸν μέχρ· τοῦδε χρόνον.—διη=ὡς γνωστόν.—ᾶ... ξυνέβη καὶ ὀλίγοι, κατὰ πρᾶττξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν· ᾶ... ξυνέβη ἐπεὶ (=ἐπειδὴ) ὀλίγοι.—οἷς ἐπικαλοῦνται=τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται· ἡ δοτκ. συναπτέα τῷ διδόντες=δίδοντες εἰς τούτους, ὧν τὴν βοήθειαν ζητοῦσι.—ἀσφάλειαν καὶ κόσμον (=τιμὴν), τὸ μὲν ἀ' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰσχὺν καὶ χάριν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ ἀρετὴν.—ἢ ληψόμενοι, δηλ. ταῦτα (=ἀσφάλειαν καὶ κόσμον) παρὰ τούτων, οὓς ἐπικαλοῦνται.—παραγίγνονται=προσέρχονται.

§ 3-4. τὸν δὲ πόλεμον... ἔσεσθαι, ἡ φυσικὴ σειρὰ· εἰ δέ τις ὑμῶν οἶται οὐκ ἔσεσθαι τὸν πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν.—γνώμης (δηλ. τῆς ὀρθῆς) ἁμαρτάνει=δὲν κρίνει ὀρθῶς.—καὶ οὐκ αἰσθάνεται = ἐπεὶ οὐκ αἰσθάνεται.—φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ = φόβῳ ὑμῶν=διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς φόβον· οἱ Λακ. ἐφοβοῦντο τοὺς Ἄθην. διὰ τὴν αὔξησιν αὐτῶν.—πολεμησείοντας=ἔτι ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμήσωσιν· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—δυναμένους (δηλ. μέγα) παρ' αὐτ. καὶ ὑ. ἐχθ. ὄντας=ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην δύναμιν (ἐπιρροήν) πλησίον αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐχθροὶ ὑμῶν. Οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἄθ., διότι εἶχον βοηθήσει τοὺς συμμάχους τῶν Ἄθην. Μεγαρεῖς κατὰ τὴν ἀπροσασίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Ἄθην.—προκαταλαμβάνοντας, ἀποπειρικ. ἐνεστώς=ἔτι θέλουσι νὰ ὑποτάξωσι προηγούμενως· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται.—ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν=θῶς ἐπέλθωσι (μετὰ ταῦτα) καθ' ὑμῶν.—ἵνα μὴ... κατ' αὐ. μετ' ἄλ. σῶμεν=ἵνα μὴ συμπαραταχθῶμεν ἀπέναντι αὐτῶν.—τῷ

κοινῶ ἔχθει=ἐνεκα τῆς κοινῆς ἔχθρας.—μηδὲ δυοῖν (=δυοῖν θάτερον) φθάσαι ἀμάρτωσι=μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι νὰ προφθάσωσι τὸ ἕν.—ἢ κακῶσαι ἡμ. ἢ σφᾶς αὐτ. βεβαιώσασθαι=ἢ νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς (ὅτε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν) ἢ νὰ ἐξασφκλίσωσιν ἐαυτοὺς (διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Κερκ.).—ἡμέτερον, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην.—αὐ=ἄφ' ἐτέρου.—ἔργον, δηλ. ἐστίν.—προτεροῦσαι=νὰ προλάβωμεν.—τῶν μὲν (=ἡμῶν μὲν) διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμ.=ἄφ' οὗ ἡμεῖς μὲν προσφέρομεν τὴν συμμαχίαν, σεῖς δὲ δεχθῆτε αὐτήν.—καὶ προσεπιβουλεύειν αὐτοῖς μ. ἢ ἀντεπιβουλεύειν, παρονομασία=καὶ μᾶλλον νὰ κκοποιῶμεν ἡμεῖς πρότερον αὐτοὺς παρὰ κακοποιηθέντες νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

Κεφ. 34.

ἦν δὲ λέγωσι... μαθόντων (= ἄς μάθωσιν), ὑποφορά. — οὐ δίκαιον, δηλ. ἐστίν· ἐντεῦθεν ἀρχεται ἢ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀπόδειξις. — τοὺς σφετέρους=τοὺς ἑαυτῶν. — ὑμᾶς, ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — εὖ... πάσχουσα = ἐὰν εὐεργετῆται. — ἀλλοτριοῦται= γίνεταί ἀλλοτρία, ἀποξενούτα: (αὐτῆς, δηλ. τῆς μητροπόλεως). — ἐπὶ τῷ δουλοῖ... εἶναι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εἶναι δουλοῖ.— τοῖς λειπομένοις, δηλ. ἐν τῇ μητροπόλει.— ἐκλέπονται, δηλ. οἱ ἄποικοι.— ἠδίκουν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι.— προκληθέντες (= ὅτε προσεκληθήσαν) γὰρ κτλ., οἱ Κερκ. εἶχον προτείνειν διὰ πρέσβων τοῖς Κορίνθ., ὅπως καθυποβάλωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδ. εἰς δίκην παρὰ πόλει, ἣν ἀμρότεροι ἤθελον δεχθῆ (πρβλ. κεφ. 28, § 2). — περὶ Ἐπιδ., συναπτέος ὁ προσδιορισμὸς τῷ ἕς κρίσιν= εἰς δίκην περὶ τῆς Ἐπιδάμνου.— ἢ τῷ ἴσῳ = παρὰ διὰ τοῦ δικαίου (ἐν ᾧ ἢ ἰσότης). — τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν=νὰ διεκδικήσωσι τὰ παράπανά των.— ἔστω, ὑποκμ. τούτου εἶναι ἢ ἐπομένη ἀναφρ. πρότασις (ἀ...δρῶσιν), κατηγρμ. δὲ τὸ τεκμήριον· τὸ δὲ τι αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι= ἄς εἶναι κάπως ὡς παραινετικὸν παράδειγμα, ὅσα... πράττουσι.— πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγ., οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι εἶναι συγγενεῖς τῶν Κορ.— ἀπάτη τε μή... δεομένοις τε... μή, ἀντι τοῦ : μήτε ἀπάτη... μήτε δεομένοις· ἐτέθησαν ὅμως αἱ λέξεις ἀπάτη—δεομένοις ἐν ἀρχῇ χάριν τῆς ἐμφάσεως, μεθ' ἧς οἱ Κερκ. ἐξαίρουσι τὰ δύο μέσα τῆς ἀποπλανήσεως. — ὥστε ἀπάτη τε μὴ παρὰγεσθαι =

ὥστε μήτε νὰ ἀπατάσθε δι' ἀπατηλῶν λόγων. — δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθ. μὴ ὑπουργεῖν (δηλ. αὐτοῖς) = μήτε νὰ βοηθῆτε αὐτοὺς καὶ εἰλικρινῶς πρὸς κλαδύοντας. — ὁ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας... λαμβάνων = ὁ ἐλάχιστος μεταμελόμενος (= μετανοῶν). — ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις = διὰ τὸ κλόν, τὸ ὅποσον κάμνει εἰς τοὺς ἀντιπάλους του. — ἂν διατελοίη, δηλ. ὦν = πάντοτε δύναται νὰ εἶναι. — ὁ γὰρ ἐλαχίστας κτλ., ὁ Θουκυδίδης συνηθίζει νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τοὺς λόγους του γνώμας ὡς μέσα ἀποδεικτικὰ. Ἡ ἔννοια: ἐκεῖνος ζῆ ἀσφαλέστατα, ὅστις εἰς τοὺς ἐχθροὺς του ἐλαχίστας εὐεργεσίας παρέχει· διότι: αὐταὶ προξενούσιν αὐτῷ μόνον μεταμέλειαν.

Κεφ. 35.

§ 1-3. οὐδέ, δηλ. οὐ μόνον δὲν θὰ παραβῆτε τὰ δίκαια τῆς μητροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς σπονδὰς. — τὰς Λακ. σπονδὰς, δηλ. τὰς τρικλοντούτεις, τὰς γενομένας μεταξὺ Λακ. καὶ Ἀθ. τῷ 445 π. X. (πρὸλ. κεφ. 31, § 2). Κατὰ ταύτας πᾶσα ἐκτὸς τῆς συμμαχίας πόλις ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς ὁπότερον τῶν συμμαχῶν θέλει· δὲν ἐπετρέπετο ὅμως εἰς σύμμαχον πόλιν νὰ δεχθῆ πόλιν οὐδετέρων εὐρισκομένην εἰς πόλεμον πρὸς τινὰ ἔνσπονδον. — δεχόμενοι = ἂν δέχησθε. — μηδετέρων ὄντας ξυμ. = οἱ ὅποιοι οὐδετέρων (οὔτε δηλ. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακ.) εἶμεθα σύμμαχοι. — εἴρηται = ὄρισται, γέγραπται. — ἐν αὐταῖς, δηλ. ταῖς σπονδαῖς. — τῶν Ἑλλ. πόλεων... ἐλθεῖν, ἢ σύνταξις: ἐξεῖναι τῶν Ἑλλήνων πόλεων (ταύτη), ἣτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (= βούληται, δηλ. ἐλθεῖν). — δεινόν, δηλ. ἂν εἴη. — εἰ τοῖσδε μὲν... ἔσται (= ἐξεῖσται)... ἡμᾶς δέ... δεόμεθα, κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν (εἰ τοῖσδε [δηλ. τοῖς Κορινθ.] ἐξὸν [= ἐν ᾧ εἶναι ἐπιτετραμμένον]... ἡμᾶς... δεόμεθα) χάριν ἐμφάσεως καὶ ἀντιθέσεως τοῦ: τοῖσδε μὲν πρὸς τὸ: ἡμᾶς δέ. — ἀπὸ τῶν ἔνσπονδων = ἀπὸ τῶν περιλαμβανομένων ἐν ταῖς σπονδαῖς. — καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλ. = καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος (αἵτινες δὲν μετέσχον τῶν σπονδῶν). — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα. — ὑπὸ τῶν ὑμ. ὑπηκόων, ἐννοοῦνται οἱ Πηλεῖς τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἀποικοῖ ὄντες τῶν Ἀθην. συνεμάχουν τοῖς Κορινθ. — ἀπὸ τῆς προκειμένης = ἀπὸ τῆς προσιτῆς εἰς πάντας (λόγῳ τῶν 30ετῶν σπονδῶν). — εἴρξουσι = κωλύσουσι. — ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν... ὡφε-

ὁ μὴ μελασθῆναι διὰ τῶν ἐπιπορευομένων ἐν
βίωσις ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῶν
οἰσθῶν

λίας, δηλ. δυναμένης γενέσθαι = και ἀπὸ τῆς ἐξ ἄλλου τινὸς μέρους δυναμένης νὰ πορισθῇ (εἰς ἡμᾶς) βοθηθείας.—εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, ἀσύνδετον ἀντί: κἄτα ἢ εἶτα δέ· τὸ εἶτα ἐκφράζει ἀγκυράκτησιν, ἧτις καθίσταται ζωηροτέρῃ διὰ τοῦ ἀσυνδέτου τὸ δὲ ἐν ἀδικήματι θήσονται = θὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀδίκημα.—πεισθέντων ὑμῶν ἄ=(τὸ) ἐὰν σεῖς πεισθῆτε (εἰς ταῦτα), τὰ ὅποια.

§ 4. πολὺ δέ... ἔξομεν, ἢ σύνταξις: ἐν πολὺ δὲ πλείονι αἰτία ἡμεῖς ὑμᾶς ἔξομεν=τοὺναντίον πολὺ περισσότερον ἡμεῖς θὰ κατηγορήσωμεν ὑμᾶς.—μὴ πείσαντες=ἐὰν μὴ πείσωμεν (δηλ. ὑμᾶς).—κινδ. και οὐκ ἐχθροὺς ὄντας (δηλ. ὑμῖν)=ἐν ᾧ κινδυνεύομεν και δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ ὑμῶν.—ἀπόσεσθε, δηλ. τῆς συμμαχίας.—τῶνδε δὲ... γενήσεσθε=τούσδε δὲ ἐχθροὺς ὄντας (ὑμῖν) και ἐπιόντας (ἡμῖν) οὐκ ὅπως (=οὐ μόνον οὐ) κωλύσετε=τούτους δέ, ἐν ᾧ εἶναι ἐχθροὶ σας και μέλλουσι νὰ ἐπέλθωσι καθ' ἡμῶν, ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσητε (δηλ. τῶν ἐπιθετικῶν σκοπῶν τῶν).—ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς=ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν σεῖς κυριαρχεῖτε.—προσλαβεῖν περιόψεσθε (=εἰάσετε) = θ' ἀφήσητε (αὐτοὺς) νὰ προσλάβωσιν.—ἦν οὐ δίκαιον, τὸ πλήρες: ἦν δύναμιν οὐ δίκαιόν (ἔστι) περιουεῖν (=εἰᾶσαι) αὐτοὺς προσλαβεῖν.—ἀλλ', δηλ. δίκαιόν (ἔστι).—ἦ... κωλύειν... ἦ... πέμπειν... μάλιστα δέ... βοηθεῖν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι).—κακείνων τοὺς... μισθοφόρους, ἢ γενκ. (κακείνων) ὑποκμκ.=τοὺς μισθοφόρους, τοὺς ὁποίους και ἐκεῖνοι λαμβάνουσιν.—ἐκ τῆς ὑμετέρας, δηλ. ἀρχῆς.—καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε=καθ' οἷονδ' ἴποτε τρόπον ἠθέλετε νομίσει καλόν.—ἀπὸ τοῦ προφανοῦς=προφανῶς=φανερὰ.—δεξαμ. βοηθεῖν, δηλ. ἡμῖν = νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς δεχθέντες (εἰς τὴν συμμαχίαν σας).

§ 5. πολλὰ δέ... τὰ ξυμ. ἀποδείκνυμεν=πολλὰ δ' ἔστι τὰ ξυμφέροντα, ἃ ἀποδείκνυμεν. Ἐπανελημμένως ὁ Κερκ. ρήτωρ τονίζει τὰ συμφέροντα, ἃ παρέχουσιν οἱ Κερκ. τοῖς Ἄθην.—ἐν ἀρχῇ, ἐν κεφ. 33, § 1-2.—ὑπέιπομεν = ὑπεδηλώσαμεν.—και μέγιστον, δηλ. ἔστι τῶν ξυμφερόντων=και τὸ μέγιστον εἶναι.—οἱ τε αὐτοὶ ὁ τε ἔχει τὴν ἀπόδοσίν του εἰς τὸ και ναυτικῆς.—πολέμοι ἡμῖν (δηλ. Κερκ. και Ἄθην.), οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἄθην. διὰ τὰ Μέγαρχ (πρὸλ. κεφ. 33, § 3-4, ἐν σελ. 77).—ἦσαν, ὁ παρατακ. ἐνταῦθα ἀντι ἔνεστ. (εἰσί), διότι ὁ λαλῶν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πράξεως· ὥστε=εἶναι, ὡς

εἶπομεν πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 33, § 3).—σαφεστάτη πίστις=ἀσφα-
λέστατον ἐχέγγυον πίστεως (ὅτι δηλ. θὰ διαμείνωμεν πιστοὶ εἰς
τὴν συμμαχίαν).—καὶ οὗτοι=καὶ μάλιστα.—τοὺς μεταστάντας=
τοὺς ἀποστάντας (ἀπ' αὐτῶν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Κερκ. ἀποστα-
τήσωσιν ἀπὸ τῆς γενησομένης πρὸς τοὺς Ἀθην. συμμαχίας των,
πρέπει οὗτοι νὰ φοβῶνται τὴν παρὰ τῶν Κορινθ. τιμωρίαν διὰ
τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγὴν των· ὡς ἐκ τούτου οὗτοι θὰ διαμείνωσι
πιστοὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν.—καὶ ναυτικῆς...
διδομένης=καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρωτικῆς οὔσης τῆς ξυμ., ἣν
δίδομεν ὑμῖν=καὶ ἐπειδὴ ἡ συμμαχία, τὴν ὁποῖαν προφέρομεν εἰς
ὑμᾶς, εἶναι ναυτικὴ καὶ ὄχι ἠπειρωτικὴ.—οὐχ ὁμοία (ἐστὶ) ἢ ἄλλο-
τρίωσις (=ἢ ἀπόκρουσις), δηλ. ὡς εἰ ἦν ἠπειρωτικὴ=ἢ ἀπόκρου-
σις αὐτῆς (δηλ. τῆς ναυτικῆς δυνάμεως) δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα
(πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἠπειρωτικῆς δυνάμεως), δὲν ἔχει δηλ. τὰ
αὐτὰ ἀποτελέσματα (ἃ θὰ εἶχεν, ἐὰν ἦτο ἠπειρωτικὴ).—ἐὰν...
ἔχειν, τὰ ἀπρμφ. ἀπολύτως ἀντὶ προσταχτ.=ἐὰν... ἔχετε.—εἰ
δὲ μή, δηλ. δύνασθε ἐὰν.—ὅστις ἐχυρώτατος (= ἰσχυρώτατος
[κατὰ τὸ ναυτικόν]), δηλ. ἐστὶν ἐννοεῖται οἱ Κερκυραῖοι.

Κεφ. 36.

§ 1-2. τάδε (=ταῦτα) ξυμ. δοκεῖ λέγεσθαι=ταῦτα, ἃ λέγεται,
δοκεῖ ξυμφέροντα εἶναι.—φοβεῖται δέ, ὡς ὑποκμ. ἐκ τοῦ ὅτω
νοητέον τὸ ὅστις.—δι' αὐτὰ πειθόμενος (=ἂν πείθηται) κτλ., ὁ
ῥήτωρ τοὺς νέους ἐνδοιασμοὺς ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν
Κερκ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συμφερόντων καὶ τῆς μὴ
λύσεως τῶν σπονδῶν θὰ ἐπιφέρει περιπλοκάς καὶ ἐχθροπραξίας δὲν
ἀνασκευάζει, ἀλλὰ προσάγει τοῖς Ἀθην. καὶ ἄλλο τι πρὸς σκέψιν.
—γνώτω=ἄς μάθη· ἐκ τούτου ἐξαρτ. αἰ μετχ. φοβῆσον, ἐσόμε-
νον, βουλευόμενος, προνοῶν.—τὸ δεδιός... τὸ θαρσοῦν, τὰ εὐδέ-
τερα τῶν μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ.=ὁ φόβος... τὸ θάρρος
(βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64).—ἰσχὺν ἔχον=ἐὰν παρέχη (εἰς αὐτὸν) ἰσχὺν
(ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κερκ. συμμαχίας).—μᾶλλον, δηλ. ἢ εἰ μὴ εἶχεν
ἰσχύν.—τὸ θαρσοῦν (αὐτοῦ) μὴ δεξαμένου (ἡμᾶς)=τὸ θάρρος αὐτοῦ
ἐὰν δὲν δεχθῆ ἡμᾶς.—ἀσθενὲς ὄν=ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς (ἐνεκα τῆς
μὴ πρᾶξοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν συμμαχίαν σας).—ἀδεέστερον (=ἦττον
ἐπίφοβον [δηλ. ἢ εἰ μὴ ἀσθενὲς ἦν])¹ ἐσόμενον=ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγώ-

τερον ἐπίφοβον. — καὶ ἄμα=καὶ προσέτι. — τὸ πλέον = μᾶλλον. — τὰ κράτιστα=τὰ ὠφελιμώτατα. — αὐταῖς=δι' αὐτάς, δηλ. τὰς Ἀθήνας. — ἐς τὸν μέλλοντα... πόλεμον=διὰ τὸν μέλλοντα... πόλεμον· συναπτόεν τῷ προσλαβεῖν. — ὅσον οὐ = σχεδόν. — τὸ αὐτίκα περισκοπῶν=ἀποβλέπων εἰς τὴν παρούσαν στιγμήν, φοβούμενος δηλ. μὴ λύση τὰς σπονδάς. — ἐνδοιάζει=διστάζει. — χωρίον (=τόπον), δηλ. τὴν Κέρκυραν. — ὁ μετὰ μεγ. καιρῶν οἰκ. τε καὶ πολεμοῦται = τὸ ὅποιον γίνεται οἰκτεῖον ἢ πολέμιον μετὰ τῶν μεγίστων εὐκαιριῶν (πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων) = τοῦ ὁποῦ ἢ φιλία ἢ ἢ ἐχθρα συνοδεύεται μὲ τὰ σπουδαιότατα ἐπακρολουθήματα. — τῆς Ἰταλ. καὶ Σικ., ἐξερτ. ἐκ τοῦ παράπλου, ὄπερ ἐκ τοῦ καλῶς κεῖται=κεῖται εἰς κατάλληλον θέσιν ὡς πρὸς τὸν παράπλου (=ὡς πρὸς τὸν πρραπλέοντα) εἰς Ἰταλ. καὶ Σικελ. — ἐκεῖθεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. — Πελοποννησίους ἐπέλθειν=να ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Πελοπ. (εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ.). — τό τε ἐνθένδε κρὸς τὰκεῖ, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. — παραπέμψαι=προπέμψαι. — ἐς τᾶλλα=κατὰ τὰ ἄλλα.

§ 3. βραχυτάτω δ' ἂν κεφ... τῷδ' ἂν... μάθοιτε = τόδε δὲ βραχυτάτον κεφάλαιόν ἐστιν, ᾧ ἂν μάθοιτε = ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι συντομωτάτη περίληψις (τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων), δι' ἧς ἠθέλετε πεισθῆ. — βραχ. δ' ἂν... ἂν μάθοιτε, πρρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἂν. — τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' ἕκαστον=καὶ καθόλου καὶ ἐν μέρει. — μὴ προσέσθαι ἡμᾶς = να μὴ ἐγκαταλίπητε ἡμᾶς. — τρία μὲν τὰ λόγου... ναυτικά, δηλ. ἐστίν. — τούτων δ' εἰ, προτάσεται ἡ γενκ. τούτων τοῦ εἰ δι' ἔμφασιν. — ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν = να ἐνωθῶσιν. — καὶ Κορ. ἡμᾶς προκαταλήφονται, ἐπεξήγησις = δηλ. ἐὰν οἱ Κορ. ὑποτάξωσιν ἡμᾶς πρότερον. — Πελοπον., εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν οἱ Κορ. — ἔξετε, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ.=δύνασθαι. — ταῖς ἡμετέραις, δοτκ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πλείοσι=μὲ πλοῖα περισσότερα κατὰ τὰ ἡμέτερα=μὲ ναυτικὸν ἠδὲξημένον καὶ διὰ τοῦ ἰδικῷ μας.

*Ματαιότης ματαιότητων
καὶ πάντα ματαιότητες.*

**III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.**

(Κεφ. 37 - 43)

Κεφ. 37.

§ 1. ἀναγκαῖον, δηλ. ἐστίν. —Κερκ. τῶνδε... τὸν λόγον ποιη-
σαμένων (=εἰπόντων)=ἐπειδὴ οἱ Κερκ. οὗτοι ἐδῶ εἶπον.—περὶ
τοῦ δέξ. . . ἀλλ' ὡς καὶ (=ἀλλὰ καὶ ὡς), παρτηρητέα ἢ μετα-
βολὴ τῆς συντάξεως· τὸ α' ἐξηγήθη κατ' ἐμπρόθετον ἀπρμ., τὸ
β' δ'· εἰδικῆς προτάσεως. —σφᾶς=αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κερκ.).—
οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. —μνησθέντας πρῶτον... οὕτω καὶ κτλ.,
ἐν τούτῳ δηλοῦται ἡ πρόθεσις μετὰ τῆς προκατασκευῆς.—μνη-
σθέντας . . . καὶ ἡμᾶς =ἐπὶ (=ἔφ' οὐ) μνησθῶμεν (=εἴπωμεν)
καὶ ἡμεῖς. —περὶ ἀμφοτέρων, τίνων;—οὕτω, ἐξαίρει τὴν σημα-
σίαν τῆς προηγηθείσης μετοχῆς (μνησθέντας)=τότε.—ἐπὶ τὸν
ἄλλον λόγον ἵναί = νὰ προθῶμεν καὶ εἰς ὅσα ἄλλα ἔχομεν νὰ
εἴπωμεν τὸ ἵναί ἐκ τοῦ ἀναγκαῖον (ἐστίν).—τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξίω-
σιν = τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν. —ἀσφαλέστερον,
δηλ. κάλλιον ἢσφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τῶν Κερκ.
—προειδῆτε=γνωρίζετε ἐκ τῶν προτέρων (πρὸ τοῦ δηλ. ἀποφα-
σίσητέ τι).—τὴν . . . χρεῖαν=τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἴτησιν
συμμαχίας.—μὴ ἀλογίστως, λιτότης=μετὰ περισκέψεως.

§ 2-5. φασὶ δὲ (δηλ. οἱ Κερκ.), διὰ τοῦ δὲ εἰσάγεται μερικὴ
περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. Ἐνταῦθα εἰς τὴν γενικὴν
δήλωσιν τῆς ἀνασκευῆς τῶν δυσχυρισμῶν τῶν Κερκ. ὑπάγεται ἡ
ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα δυσχυρισμῶν κατὰ ταῦτα ὁ δὲ=οὐν
(πρὸδλ. κεφ. 32, § 2).—διὰ τὸ σῶφρον = διὰ τὴν σωφροσύνην
(πρὸδλ. κεφ. 32, § 4 «ἡ δοκοῦσα ἡμῶν σωφροσύνη» — § 5 «μὴ
μετὰ κακίας»). —οὐδενός πο = οὐδενός μέχρι τοῦδε. —τὸ δὲ =
τοῦτο ὅμως.—ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ (ἐπὶ) ἀρετῇ = ἵνα κακουρ-
γῶσι καὶ ὄχι ἀπὸ καλὸν σκοπόν. Ἡ ἐκ παραλλήλου αὕτη ἀντίθε-
σις ἐξίχει τὴν ἔννοιαν.—ἐπετῆδευσαν=ἐπραξάν συστηματικῶς.—
βουλόμενοι, μετχ. αἰτλγκ.—πρὸς τὰδικήματα, δηλ. τὰς ληστρικός

αὐτῶν ἐπιχειρήσεις καὶ καταπιέσεις τῶν γειτόνων.—μάρτυρα, δηλ. εἰς αὐτὰ (τάδικήματα).—παρακαλοῦντες αἰσχύνησθαι = νὰ ἐντρέπωνται προσκαλοῦντες. Ἡ πρόσκλησις πρὸς ἀδικίαν φέρει ὄνειδος καὶ αἰσχύνην.—αὐτάρκη θέσιν, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ κειμένη= κειμένη εἰς θέσιν ἐπαρκοῦσαν ἑαυτῇ, μὴ ἔχουσαν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαιούτων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κατοίκων· ἐπομένως=εἰς. θέσιν ἀνεξάρτητον. — δικαστὰς ὧν βλάπτ.=δικαστὰς τούτων, ἃ βλάπτουσι.—μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνηθ. γίνεσθαι, ἢ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ ξυνηθίας=ἢ πόλις αὐτῶν ἕνεκα τῆς αὐτάρκους θέσεώς της δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν (=διευκολύνει αὐτοὺς) νὰ γίνωνται αὐτοὶ μᾶλλον δικασταὶ ἢ νὰ γίνωνται ἄλλοι κατὰ συνθήκας. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἀπέφευγον τὴν μετ' ἄλλων συμμαχίαν, ἵνα ἀδικούντες τινὰς γίνωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ δικασταί, ἐν ᾧ, ἂν ἀνήκωσιν εἰς μίαν συμμαχίαν, θὰ ἐπιτρέπηται εἰς ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας νὰ δικάζωσι τὰς διαφοράς.—διὰ τὸ ἥμιστα... ἐκπλέοντας (δηλ. αὐτοὺς τοὺς Κερκ.). . . δέχεσθαι=διότι, ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Κερκ.) σπανιώτατα (=οὐδόλως) ἐκπλέουσι πρὸς τοὺς ἄλλους, συνήθεστατα δέχονται τοὺς ἄλλους ἐξ ἀνάγκης προσορμιζομένους εἰς τὸν λιμένα των.—ἀνάγκη, δηλ. ἕνεκα τῆς βίας τῶν ἀνέμων ἢ τοῦ ἐπιτηδεῖου τῆς θέσεως.—κἂν (=καὶ ἐν) τούτῳ=καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει =καὶ ἐν ᾧ ταῦτα πράττουσιν.—τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον=τὴν εὐσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν ἀποχῆν, τὴν εὐσχημον οὐδετερότητα· εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο.—οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι, παρατηρητέον ὅτι οἱ μὲν Κερκ. περὶ κινδύνου εἶπον (κεφ. 32, § 5 «τὸ μὴ . . . ξυγκινδυνεῦσαι»), οἱ δὲ Κορ. ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἄλλην ἔννοιαν (ἀδικίαν).—προβέβληνται=φέρουσιν ὡς πρόφρασιν.—κατὰ μόνας = μόνος (πρὸβλ. κεφ. 32, § 5). — καὶ ὅπως κτλ., ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀδικῶσι παρατηρητέον τὸ ὁμοιοτέλετον—ωσι.—ἐν ᾧ=ἐνθα.—βιάζονται=μεταχειρίζονται βίαν.—οὐδ' ἂν λάθωσι=ὅπου δὲ μείνωσιν ἀπαράτηρητοι.—πλέον ἔχωσι=πλεονεκτῶσι.—ἦν δὲ... προσλάβωσι, ἢ διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς πλεονεξίας.—ἀναισχυνητῶσι=ἀναισχύνητος κρατῶσιν (ὡς οὐδένα σύμμαχον ἢ μάρτυρα ἔχοντες).—καίτοι=καὶ ὅμως· διὰ τοῦτου εἰσάγεται ἕμμεσος ἀπόδειξις τοῦ κακούργειν τῶν Κερκ.—ὥσπερ φασί, οἱ Κερκ. εἶπον ὅτι διὰ σωφροσύνην οὐδενὸς ἐγένοντο σύμμαχοι (§ 2).—ἀληπτότεροι τοῖς! πέλας=ἀπροσδλητό-

τεροι, μάλλον ἐξησφαλισμένοι ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἄλλων.—
ἦσαν, ἀντί εἰσι διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ προηγούμενου ἦσαν (ἄνδρες).
—τόσφ δέ, ὁ δὲ πλεονάζει. — ἔξῃν αὐτοῖς τὴν ἀρ. διδ. καὶ δεχ.
τὰ δ. δεικνύναι = ἦτο δυνατόν εἰς αὐτοὺς νὰ δεικνύωσι τὴν ἀρε-
τὴν των συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ δίκαιον (ἀκολουθοῦντες δηλ.
τὴν νόμιμον ὁδὸν τοῦ δικαίου).

Κεφ. 38.

οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς, τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐτέθη
πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τοῦ ἡμᾶς· διότι κατωτέρω ἀποδεικνύε-
ται ἡ ἀσεβὴς διαγωγὴ τῶν Κερκ. ἢ πρὸς τοὺς Κορ. μόνον καὶ
οὐχὶ καὶ ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. — τοιοῖδε=τοιοῦτοι (δηλ. ἄνδρες
ἀγαθοί).—ἄντες, μετχ. ἐνδοτική. —ἀφεστᾶσι (=ἠλλοτριῶνται=
ἔχουσιν ἀποξενωθῆ [ἀπὸ ἡμᾶς]) διὰ παντὸς (=παντελῶς), ῥητο-
ρικὴ ὑπερβολή· πρβλ. κεφ. 24 «κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ
τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς».—λέγοντες, ὡς κτλ., περὶ τοῦ
πράγματος πρβλ. κεφ. 34, § 1.—οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν=
οὐχὶ ἵνα κακοποιῶνται.—ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι=ἵνα
καταφρονώμεθα ὑπὸ τούτων.—ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν... κατοι-
κίσαι (δηλ. αὐτοὺς)=καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ λέγομεν ὅτι δὲν ἀπφκί-
σαμεν αὐτούς. — καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι = καὶ προεπόντως
(ὡς ἀρμόζει τῇ μητροπόλει) τιμᾶσθαι. Περὶ τῆς ἀμελείας τῶν
Κερκ. ὁ Θουκ. εἶπεν (ἐν κεφ. 25, § 4), ὅτι οἱ Κερκ. οὔτε τὰ εἰθι-
σμένα ἱερεῖα ἔπεμπον εἰς τὰς κοινὰς ἑορτὰς τῆς μητροπόλεως
οὔτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν ἐδίδον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν
Κορινηθ.— γοῦν = τοῦλάχιστον.—μάλιστα=κατ' ἐξοχὴν.—στερ-
γόμεθα = ἀγαπώμεθα. — δῆλον, δηλ. ἐστίν.—τοῖς πλέοσιν, εἰς
πάσας δηλ. τὰς ἀποικίας πλὴν τῆς Κερκύρας· ὥστε=ταῖς πλεί-
σταις (ἀποικίαις).—ἀρέσκοντές ἐσμεν, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀρέ-
σκομεν.— ἂν... οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν=οὐκ ἂν ὀρθῶς ἔχοι,
εἰ ἀπαρέσκοιμεν.—ἐπεστρατεύομεν, δηλ. τοῖσδ' ἂν.—ἐκπρεπῶς=
ἔξω τοῦ πρέποντος· τὸ πρέπον ἦτο νὰ διάγη ἢ μητρόπολις εἰρη-
νικῶς πρὸς τὰς ἀποικίας.—μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι=
ἐὰν μὴ καὶ ὑπερβολικῶς κατὰ τι ἠδικούμεθα. — εἰ καὶ ἡμ.=καὶ
ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐσφάλλομεν. — τοῖσδε μὲν εἶξαι = εἰς τού-
τους μὲν νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι (=νὰ

παραβιάσωμεν), ἀντί: ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι· ἀλλ' ἔνχ καταστήσῃ
ζωηροτέρην τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καλὸν μετέβαλεν ὁ Θεουκδ. τὴν
σύνταξιν. — μετριότητα = ἐπιείκειαν. — ἕξει δὲ καὶ ἕξ. πλούτου =
ἀλλ' ὁμως ἀπὸ ὑπεροψίαν καὶ αὐθαιρεσίαν, τὴν ὁποίαν γενεᾶ ε
πλούτος. — πολλὰ . . . ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἡμαρτήσασι =
πολλὰ ἄλλα σφάλματα ἔχουσι κάμει. — ἡμετέραν οὖσαν, ἡ Ἐπί-
δαμνος ἦτο κυρίως ἀποικία τῶν Κερκ.: ἀλλ' ἐπεὶ δὲ οἰκιστὴς ἦτο
Κορίνθιος οἰκειοποιοῦνται αὐτὴν οἱ Κορ. — κακουμένην = ὅτε ἐκα-
κοποιεῖτο (ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βερβάρων καὶ τῶν Ἐπιδαμνίων
φυγάδων). — οὐ προσεποιοῦντο = δὲν ὠκειοποιοῦντο. — ἐλθόντων
δ' ἡμῶν = ὅτε δὲ ἡμεῖς ἦλθομεν. — ἐπὶ τιμωρίᾳ = πρὸς βοήθειαν.
— ἐλόντες βία ἔχουσιν = εἶλον βία καὶ (νῦν ἔτι) ἔχουσι.

Κεφ. 39.

φασὶ δὴ = δισχυρίζονται. δὲ (ἐν κεφ. 34, § 2). — ἦν γε . . .
δοκεῖν δεῖ, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἦν γε προκαλούμενον
τὸν προύχοντα καὶ (τὸν) ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς (ὄντα) οὐ δεῖ δοκεῖν
λέγειν τι = ἀλλ' ὅταν προκαλῆ ταύτην (τὴν δίκην) ὁ ὑπερέχων
καὶ ἕξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος, δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι
λέγει τι ἄξιον λόγου. Ἦσαν δὲ προύχοντες οἱ Κερκ., διότι κατεῖ-
χον τὴν Ἐπίδαμνον. — ἀλλὰ τὸν . . . καθιστάντα = ἀλλὰ (δεῖ δοκεῖν
λέγειν τι) τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον (τῷ ἐναντίῳ) τὰ τε ἔργα ὁμοίως
καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι (=δικασθῆναι) = ἀλλὰ πρέ-
πει νὰ θεωρῆται, ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου οὗτος, ὅστις ἐξιούσται
καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ διὰ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἀντίπαλόν
του πρὸ τοῦ δικασθῆ. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἔλεγον μὲν ὅτι ἐπεθύ-
μουν νὰ δικασθῶσι περὶ τῆς Ἐπιδάμνου, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν
συνεφώνουν πρὸς ὅ,τι ἔλεγον διότι οὗτοι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον
καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπλήρουν τοὺς βρους τοὺς ἀπαιτούμενους
διὰ τὴν διαιτησίαν. Ὁφείλον λοιπὸν πρῶτον νὰ καταλίπωσι τὴν
Ἐπίδαμνον καὶ εἶτα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — πρὶν πολιορκεῖν,
τὸ πρὶν συνετάχθῃ ἀπρμφ. καὶ μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν, διότι
= πρὸ. — τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον. — ἠγήσαντο = ἤρχισαν
νὰ νομίζωσιν. — οὐ περιόψεσθαι, δηλ. τὸ πολιορκεῖν ἢ αὐτοὺς
πολιορκοῦντας τὸ χωρίον. — τὸ εὐπροεπὲς τῆς δίκης = τὴν εὐπρεπῆ
δίκην· εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — παρέσχοντο = πρότείναν. — δεῦρο,

δηλ. εἰς Ἀθήνας.—τὰ κεῖ, δηλ. τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ.—ξυμμαχεῖν... ξυναδικεῖν, παρήχησις.—διαφόρους ὄντας ἡμῖν, συναπτόεν τῷ σφᾶς=αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐχθροὶ ἡμῶν.—οὐς=ἀλλὰ τούτους.—προσιέναι, δηλ. ὑμῖν (πρὸς συμμαχίαν).—μή... μηδέ, δηλ. προσιέναι.—ἐν ᾧ=καθ' ἣν περίστασιν (στιγμῆν).—ἡδικήμεθα, διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδάμνου.—τῆς δυνάμεως αὐτῶν... οὐ μεταλαβόντες=ἐν ᾧ δὲν μετέσχετε τῆς δυνάμεως αὐτῶν τότε (ὅτε δηλ. ἦσαν ἀσφκλέσττοι).—τῆς ὀφελίας = τῆς βοθηείας (ὑμῶν).—τῶν ἀμαρτημάτων ἀπογενόμενοι = ἐν ᾧ ἦσθε μακρὰν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν.—τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε=ἐξ ἴσου θὰ κατηγορηθῆτε ὑφ' ἡμῶν.—πάλαι δὲ κοιν. τὴν δ. κοινὰ καὶ τὰ ἀπ. ἔχειν = ἀλλ' ἂν πρὸ πολλοῦ ἤθελον καταστήσει κοινήν καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν δυνάμιν των, (ἐπρεπε) νῦν νὰ ἔχωσι κοινὰ καὶ τὰ ἐπακολουθήματα (δηλ. θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι τὴν συμμαχίαν σας).

Κεφ. 40.

§ 1 - 3. ὡς μὲν οὖν... δεδήλωται, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ συγκεφαλαιοῖ τὰ ἐν τῷ Α. μέρει τῆς πίστεως λεχθέντα· διὰ δὲ τοῦ ὡς δὲ οὐκ ἂν κτλ. δηλοῖ τὴν πρόθεσιν τοῦ Β. μέρους τῆς πίστεως. Οὕτως ἐν τῇ § 1 ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει καὶ πάλιν ἀμφοτέρω τὰ μέρη τῆς προθέσεως τὰ δηλωθέντα ἐν κεφ. 37, § 1.—μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων=μετὰ δικαίων παραπόνων.—ἐρχόμεθα=ἤκομεν (δεῦρο).—οὐκ ἂν... δέχοισθε, δηλ. εἰ δέχοισθε.—μαθεῖν χροί, δηλ. ὑμᾶς.—εἰ γὰρ εἴρηται κτλ., πρβλ. κεφ. 35, § 2.—ἔξεῖναι... ἐλθεῖν = ἔξεῖναί τινα (=ἐκάστη) τῶν ἀγρᾶφων πόλεων ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους βούλεται (ἐλθεῖν)=ᾧτι· ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς σπονδαῖς πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ.—οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦσιν (πρὸς ἐτέρους) ἢ ἔ. ἐστὶν=τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης (=ἡ ξυνθήκη) δὲν ἔχει κύρος δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἔρχονται εἰς ἄλλους, ἵνα βλάβῃ τωσιν ἄλλους.—ἀλλ' ὅστις=ἀλλ' ἐκείνῳ (=δι' ἐκείνον), ὅστις.—μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν=χωρὶς ν' ἀποστερῇ ἑαυτὸν ἀπὸ ἄλλου =χωρὶς ν' ἀποστατῇ ἀπὸ ἄλλου.—καὶ ὅστις μή... ποιήσει =καὶ δι' ἐκείνον, ὅστις δὲν θὰ προξενήσῃ πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν (οἱ ὅποιοι δὲν θὰ δεχθῶσιν αὐτὸν, ἐὰν εἶναι φρόνιμοι ἄνθρωποι).—ὅ, δηλ. τὸ ἔχειν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης.—

μὴ πειθόμενοι ἡμῖν=εἰ μὴ πείθοισθε ἡμῖν. — οὐ γάρ... ἄν γένοι-
σθε=οὐ γάρ γενήσεσθε. — ἐπίκουροι=βοηθοί.—ἀνάγκη γάρ, δηλ.
ἔστιν. — εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους,
παρατηρητέα ἢ φειδῶ καὶ εὐλάβεια τῶν Κορινθίων ἀποφευγόντων
ἐπίτηδες πᾶσαν τραχυτέραν διὰ τοὺς Ἀθ. ἔκφρασιν: δὲν λέγουσιν
ἴτε ἐφ' ἡμᾶς ἢ ἔπιτε, ἀλλ' ἀπλῶς ἴτε ὡσαύτως ἀποσιωπάται: τὸ
ὑπκμ. τοῦ ἀμύνεσθαι τὸ ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ μὴ ἄνευ ὑμῶν συνυπο-
δηλοῦται: ὅτι: οἱ Κορίνθ. δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνῃ τοῦτο.

§ 4-6. δίκαιοί γ' ἔστε = δίκαιόν γε (= τοῦλάχιστον) ἔστιν
ὑμᾶς.—μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.—ἐκποδὸν στήναι ἀμφοτέροις=νὰ
σταθῆτε μακρὰν ἀμφοτέρων (δηλ. ἡμῶν καὶ τῶν Κερκ.)=νὰ μεί-
νητε οὐδέτεροι.—εἰ δὲ μή, δηλ. βούλεσθε ἐκποδὸν στήναι ἀμφο-
τέροις.—ἰέναι, τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἐξαρτᾶται:—γε=ὡς γνωστόν.—
Κερκ... δι' ἀνοκοχῆς... ἐγένεσθε = ἀνοκοχὴν ἐποιήσατε μετὰ
τῶν Κερκυραίων· ἀνοκοχὴ δὲ=πρόσκαιρος εἰρήνη, συνθηκολόγη-
σις.—τὸν νόμον μὴ καθιστάναι=νὰ μὴ κηθιερώνητε τὴν συνή-
θειαν (=τὴν ἀρχήν). — ὥστε... δέχεσθαι=τοῦ δέχεσθαι· τὸ ὑπκμ.
τοῦ ἀπρμφ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινά).—Σαμίον ἀποστάν-
των (δηλ. ἀφ' ὑμῶν) = ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπεστάτησαν ἀφ' ὑμῶν (τῷ
440 π. X). — τῶν ἄλλων Πελοπον. δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χροῖ=
ἄν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. ἦσαν διηρημένοι κατὰ τὰς ψήφους περὶ
τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Σαμίσις.—ἀμύνειν
=βοηθεῖν.—ἀντίπομεν=ἐναντιωθέντες εἶπομεν. — τοὺς προσή-
κοντας (=τοὺς ἑαυτῶν) ξ. αὐτ. τ. κολάζειν=νὰ τιμωρῆ ἕκαστος
ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους. — τοὺς κακόν τι δοῶντας,
δηλ. τοὺς ἀφισταμένους ἐτέρων. — τιμωρήσετε (=βοηθήσετε),
δηλ. αὐτοῖς (= τοῖς κακόν τι δοῶσι). — φανεῖτε καὶ ἃ (=οἱ
[πρβλ. τὸ Ἑλληνικὸν=οἱ Ἑλληνες]) τῶν ὑμετέρων... πρόσεισι
=φανεῖται οὐκ ἐλάσσω, ἃ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσεισι=φانوῦν-
ται καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσους (δηλ. τῶν ὑμῖν προσιόντων)
ἡμῖν προσιόντες=θὰ φανῶσι: καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας (συμμάχων)
ἴχι: ἴλιγώτεροι: ὅτι: θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἔννοια: ἂν σεῖς
δεχθῆτε τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ., τότε καὶ ἡμεῖς θὰ
δεχθῶμεν πλειοτέρους ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων ἀποστατούν-
των.—τὸ ὅν νόμον... θήσετε = τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνήθειαν
(δηλ. τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους) θὰ καθιερώσητε.—
ἐφ' ὑμῖν... ἐφ' ἡμῖν=καθ' ὑμῶν... καθ' ἡμῶν.

Κεφ. 41.

δικαιώματα . . . ἔχομεν = τάδε (=ταῦτα) ἐστὶ τὰ δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς (= ἀπέναντι ὑμῶν) ἔχομεν· δικαιώματα δὲ = ἐπιχειρήματα στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ δικαίου. — παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξιώσιν χάριτος τοιάνδε, δηλ. ἔχομεν = παραινοῦμεν δὲ καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοιάνδε (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ νεῶν γὰρ μακρῶν κτλ.). — ἦν οὐκ ἐχθροὶ . . . χοῖναι = ἦν (χάριν) φαμέν χοῖναι ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάβειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχοῖσθαι = περὶ τῆς ὁποίας λέγομεν ὅτι: πρέπει ν' ἀνταποδοθῆ εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, διότι δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ σᾶς βλάπτωμεν, οὐδὲ πάλιν φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατὰχρησιν αὐτῆς. Ἡ ἔννοια: ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν ἀνταπόδοσιν χάριτος, διότι α') δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ χρησιμοποήσωμεν τὴν χάριν πρὸς βλάβην σᾶς, δηλ. τὴν δύναμιν, ἣν θὰ πορισθῶμεν ἐκ τῶν Κερκ., νὰ στρέψωμεν καθ' ὑμῶν, καὶ β') δὲν εἴμεθα φίλοι, ὥστε κατ' ἐπανάληψιν νὰ σᾶς ζητῶμεν χάριν. — νεῶν γὰρ μακρῶν, ὁ γὰρ διασαφητικός· νῆες δὲ μακροὶ = πολεμικὰ πλοῖα (κατεσκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος· ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ ἦσαν στρογγύλα [νῆες στρογγύλαι, ὀλκάδες]). — σπανίσαντες = ὅτε ἔσχετε ἔλλειψιν. — πρὸς τὸν Αἴγιν. πόλεμον = πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν Αἰγίν. πολέμου (ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 505-491 π. X.). — ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ = πρὸ τῶν Μηδικῶν. — καὶ ἡ ἐς Σαμίους = καὶ ἡ γενομένη εἰς τὸν κατὰ τῶν Σαμίων πόλεμον (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τὸ . . . μὴ βοηθῆσαι, ἐπεξηγήσεις τοῦ: ἡ ἐς Σαμίους (εὐεργεσία) = τὸ νὰ μὴ βοηθῆσωσι· δηλ. αἱ Πελοπον. αὐτοὺς ἐξ αἰτίας ἡμῶν. — παρέσχεν ὑμῖν . . . ἐπικράτησιν . . . κόλασιν = κατέστησε δυνατόν εἰς ὑμᾶς (= συνετέλεσεν ὥστε) τοὺς μὲν Αἰγίν. νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε. — οἷς = ἐν οἷς. — τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν = τὰ πάντα παραμελοῦσιν ἀπέναντι τῆς νίκης. — τὸν ὑπουργοῦντα = τὸν ὑπηρετοῦντα. — ἦν καὶ . . . ἦ. τὸ ἦ ἀντὶ παρατκ. ἦν = καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἐὰν ἦτο. — τὰ οἰκεῖα = τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις. — χεῖρον τίθενται (= ἀπερίοπτοί εἰσι) = ἀμελοῦσι. — φιλονικίας ἕνεκα τῆς

αὐτίκα (= παρὰ τὸ νικᾶν) = ἔνεκα τοῦ στιγμιαίου πόθου τῆς νίκης. Ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν, ἣν καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τῶν «τῶν πάντων ἀπερίοπτοι εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν».

Κεφ. 42.

ὧν (δηλ. εὐεργεσιῶν) ἐνθυμηθέντες καὶ . . . αὐτά, μετὰ τὸ ὧν ἢ ἀντωνυμία αὐτὰ ἀντὶ τῆς ἀναρκ. ἅ τὸ δ' ἀνακλόουθον ἐνθυμηθέντες καὶ . . . αὐτὰ μαθῶν ἀξιούτω διὰ τὸν ἐξῆς λόγον : ὁ ῥήτωρ ἀποτείνεται τὸ πρῶτον πρὸς ἄλλους τοὺς Ἀθην., εἶτα ὅμως σκεφθεὶς ὅτι ἦτο δυνατόν οἱ νεώτεροι ν' ἀγνοῶσι τὰς χάριτας προσθέτει τό : καὶ νεώτερός τις . . . μαθῶν ἐν τῇ μεταφράσει ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο : «ὧν ἐνθυμήθητε. Νεώτερος δέ τις...».— ἀξιούτω = ἄς θεωρῆ καθήκον. — τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (=ἀμείβεσθαι)=ν' ἀνταποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια. — δίκαια μὲν τάδε.. ξύμφορα δὲ κτλ., μετάδοσις ἀπὸ τοῦ δικαίου εἰς τὸ συμφέρον· ἀλλὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑποδηλοῖ ἐξετάζων ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὡς συναισθανόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ παράσχη συμφέρον ὑλικόν, ὡς οἱ Κερκ. — δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι = δίκαια μὲν τάδε (= ταῦτα) εἶναι, ἃ λέγεται. — εἰ πολεμήσει, δηλ. τις.—ἐν ᾧ ἂν = ἔπου ἂν.—ἀμαρτάνῃ = ἀδικῆ. — τὸ μέλλον τοῦ πολέμου = ὁ μέλλον πόλεμος. — ᾧ φοβοῦντες . . . ἀδικεῖν, πρὸλ. κεφ. 33, § 3.—οὐκ ἄξιον, δηλ. ἔστιν. — ἐπαρθέοντας (δηλ. ὑμᾶς) αὐτῷ . . . κτήσασθαι = παρκκινήθέντες ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀναλάβῃτε. — ἤδη = τώρα πλέον. — τῆς δὲ ὑπαρχούσης . . . μᾶλλον, ἢ φυσικῆ σειρᾶ τῶν λέξεων : μᾶλλον δὲ σῶφρόν (ἔστιν) ὑφελεῖν (τι) τῆς ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγ. ὑποψίας = μᾶλλον δὲ φρόνιμον εἶναι νὰ ἐλαττώσῃτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπὸ πρότερον ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρ. δυσπιστίαν (ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς). — διὰ Μεγαρέας, μετὰξὺ Ἀθ. καὶ Κορινθ. ὑπῆρχε δυσαρέσκειά τις λόγῳ τῆς διαγωγῆς τῶν τελευταίων πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθ. οἱ Κορ. δηλ. ἐβόηθησαν τοὺς Μεγ. ἀπροστατήσαντας τῶν Ἀθην.—ἡ τελευταία χάρις κτλ., ἂν καὶ ἐκφέρεται ὡς πρότασις ἔχουσα γενικὸν κύρος, ἰδίᾳ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν χάριν, ἣν ἔκαμαν οἱ Κορινθιοὶ εἰς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὰ Σαμιακά. Τὸ δὲ μεῖζον ἔγκλημα ἀναφέρεται εἰς τὴν δυσπιστίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἀθ.

πρὸς τοὺς Κορ. διὰ τοὺς Μεγαρεῖς.—καιρὸν ἔχουσα=γινομένη ἐν καταλλήλῃ περιστάσει.—ἐλάσσω, δηλ. τῶν προτέρων.—ἔγκλημα = παράπονον, δυσαρέσκειαν.—λύσαι=να ἐξαλείψῃ.—μηδ' ὅτι... ἐφέλκεσθε=μηδ' ἐφέλκεσθε τούτῳ, ὅτι διδώσι μεγάλην ξυμ. ναυτικοῦ=μηδὲ ἀπατάσθε ὑπὸ τούτου, ὅτι δηλ. προσφέρουσι μεγάλην συμμαχίαν ναυτικοῦ· τὸ δὲ «ξυμμαχίαν μεγάλην» μετ' εἰρωνείας λέγει ὁ ῥήτωρ.—τοὺς ὁμοίους, δηλ. κατὰ τὴν δύναμιν.—ἢ τῷ αὐτίκα... ἔχειν = ἢ τὸ πλεον ἔχειν διὰ κινδύνων ἐπαρθέντας τῷ αὐτίκα φανεροῦ=ἢ νὰ πλεονεκτῆτε μετὰ κινδύνων παρασυρθέντες ὑπὸ τῆς φανεράς νῦν ὠφελείας (δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κορκ. προσφερομένης μεγάλης συμμαχίας ναυτικοῦ).

Κεφ. 43.

περιπεπτωκότες=ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει.—οἷς... προείπομεν=τούτοις, ἃ προείπομεν (=ἐκηρύξαμεν).—ἐν τῇ Λακ., ἔνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοπον. περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου (πρβλ. κεφ. 40, § 5).—τοὺς σφ. ξ. αὐτόν τινα κολάζειν, ἐπεξήγησις τοῦ οἷς... προείπομεν=δηλ. νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους.—σφετέρους, ἀναφέρεται εἰς τὸ τινά, ὅπερ περιληπτικόν.—τὸ αὐτὸ... κομίζεσθαι (=λαμβάνειν), δηλ. νὰ τιμωρήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς ἀποστατήσαντας ἀπ' ἡμῶν Κορκ.—καὶ μὴ τῇ ἡμ. ψ. ὦφ. τῇ ὑ. ἡμᾶς βλάψαι=καὶ νὰ μὴ βλάψῃτε ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδικῆς σας ψήφου, ἐν ᾧ ὠφελήθητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας (κατὰ τὰ Σαμιακά).—γνόντες=νομίσαντες· δι' αὐτὸ καὶ ἢ μετ' ἀπρμφ. (εἶναι) σύνταξις.—τοῦτον ἐκ. εἶναι τὸν καιρὸν = ὅτι αὐτὴ ἢ περίστασις εἶναι ἐκεῖνη.—ἐν ᾧ ὅ τε κτλ. (δηλ. ἐστίν), τὴν γενικὴν γνώμην τὴν ἐκπρασθεῖσαν ἐν κεφ. 41, § 3 ἐφαρμόζει ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.—μάλιστα, ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ φίλος καὶ εἰς τὸ ἐχθρός.—βία ἡμῶν = ἀκόντων ἡμῶν.—ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι = βοηθεῖτε αὐτούς, ἐν ᾧ ἀδικοῦσι.—ποιούντες, μετχ. ὑποθτικ.—τὰ ἄριστα=τὰ ὠφελιμώτατα.—ὑμῖν αὐτοῖς=δι' ὕμῶν αὐτούς.

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

Κεφ. 44.

τοιαῦτα δέ, ὁ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν κεφ. 37, § 1 «τοιαῦτα μέν». — ἀκούσαντες . . . γενομένης ἐκ. — ὅτε ἀκούσαντες συνήλθον εἰς ἐκκλησίαν. — καὶ (= καὶ μάλιστα) δις, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος. — τῇ μὲν προτέρᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ ἢ δοτκ. χρονκ. — οὐχ ἦσσαν (= μᾶλλον), ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἡ τῶν Κερκ. τοὺς λόγους. — τῶν Κορ., ἡ γενκ. συναπτέα τῷ: «τοὺς λόγους». — ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ = κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — μετέγνωσαν = μεταβαλόντες γνώμην ἔγνωσαν (= ἀπεπάσαιον). — ξυμμαχίαν . . . ἐπιμαχίαν, τὸ μὲν α' = σύμπραξις πρὸς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν πόλεμον, τὸ δὲ β' = σύμπραξις πρὸς ἀμυντικὸν πόλεμον μόνον. — ὥστε (= ἐφ' ᾧ) . . . νομίζειν = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ νομίζωσιν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμν.), δηλ. τοῖς Κερκυραίοις. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — σφίσιν, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις ἢ δοτκ. συναπτέα τῷ ξυμπλεῖν. — ἐλύοντο ἄν, οὐχὶ βεβαίως «εἰ ἐκέλευον . . . ξυμπλεῖν», ἀλλ' ἐὰν οἱ Ἀθ. ἐξετέλουν τὴν προτροπὴν αὐτῆν τῶν Κερκ.: ὁμαλώτερον θὰ ἦτο: εἰ κελευόντων τῶν Κερκ. ἐπὶ Κόρινθον ξυνέπλεον, ἐλύοντο ἄν κτλ. — αὐτοῖς = ὅπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.). — ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο: ἐπιμαχίαν δὲ ποιήσασθαι ἀλλὰ διὰ τὸν παρενθετικὸν λόγον ἐλησμονήθη ἢ ἐκ τοῦ μετέγνωσαν ἐξάρτησις καὶ ἐγένετο ὁ λόγος ὀρθός. — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν = ὥστε (= ἐφ' ᾧ) τῇ ἀλλήλων (γῆ) βοηθεῖν. — τούτων, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — καὶ ὧς = καὶ οὕτως (δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἐπιμαχίας τῶν Κερκ.). — καὶ . . . ἐβούλοντο, ὁ καὶ = καὶ διὰ τοῦτο. — μὴ προέσθαι Κορ. = νὰ μὴ ἀφήσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Κορινθίων. — ναυτικὸν ἔχουσιν (= ἐν ᾧ εἶχε) τοσοῦτον, δηλ. 120 πλοῖα (πρὸλ. κεφ. 25, § 4). — ξυγκρούειν = νὰ παροξύνωσιν εἰς πόλεμον. — ὅτι μάλιστα = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Κορ. καὶ Κερκ. — ἵνα ἀσθενεστέροις . . . καθιστῶνται = ἵνα ἔρχωνται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Κορ. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ναυτικούς ὄντας ἀσθενεστέρους (παρ'

δσον δηλ. θὰ ἦσαν μὴ συγκρουόμενοι πρὸς ἀλλήλους). — ἦν τι δέη, δηλ. πολεμεῖν τοὺς Ἀθ. τοῖς Κορινθ: κατ' ἔννοιαν = ἐν περιπτώσει πολέμου πρὸς τοὺς Κορινθ. — τῆς τε Ἰταλίας... κείσθαι, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἡ νῆσος ἐφαίνετο (= ἐδόκει) αὐτοῖς κείσθαι καλῶς ἐν παράπλῳ (= παράπλου = ὡς πρὸς τὸν παράπλου) τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας (πρβλ. κεφ. 36, § 2).

Κεφ. 45.

τοιαύτη γνώμη = με τοιούτην σκέψιν. — τῶν Κορ. ἀπελθόντων, ἢ μετχ. χρονκ. — οὐ πολὺ ὕστερον (= ὀλίγῳ ὕστερον = μετ' ὀλίγον), προσδιορίζει τὸ ἀπελθόντων. — Λακεδ. ὁ Κίμωνος, ὁ Κίμων, ὁ ἐνδοξος νικητὴς τῶν Περσῶν, πρόξενος ὢν τῆς Σπάρτης εἶχε δώσει εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱὸν του τὸ ὄνομα Λακεδαιμόνιος. — προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς. — ἦν μὴ... πλέωσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — ἀποβαίνειν, δηλ. ἐς Κέρκυραν. — ἢ ἐς τῶν... χωρίων = ἢ ἔς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κερκ.), δηλ. πλείοντες μέλλωσιν ἀποβαίνειν ὑπονοεῖται δὲ ἢ Ἐπίδαμνος καὶ ἄλλαι μικραὶ περὶ τὴν Κέρκ. νῆσοι. — οὕτω δὲ = ἐὰν δὲ οἱ Κορ. τοῦτο (ποιον;) ποιήσωσι. — κωλύειν, ἐκ τοῦ προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς (εἰς τοὺς στρατηγούς) νὰ ἐμποδίσωσι (τοὺς Κορινθίους). — κατὰ δύναμιν = δσον δύνανται.

Κεφ. 46.

ἐπειδὴ, χρονκ. — αὐτοῖς, ποιητικὸν αἷτιον διατί κατὰ δοτικ. : — παρεσκευάστο = ἐγεγένητο ἢ παρασκευή. — Ἡλείων μὲν κτλ., οἱ μὲν Ἡλείοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Κορ., οἱ δ' ἄλλοι ἄποικοι αὐτῶν (πρβλ. καὶ κεφ. 27, § 2). — Ἀνακτορίων, κατοικῶν τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως τῆς Ἀκχρνανίας ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ. — ἦσαν μὲν... Κορινθίων δέ, διὰ τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀποσιωπήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν στρατηγῶν ἐκάστης πόλεως ἐμφαίνεται ὅτι οἱ Κορ. στρατηγοὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν ὄλου τοῦ στόλου, ὢν ἐπιφανέστερος ἦτο ὁ Ξενοκλειδῆς. — κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — πέμπτος αὐτὸς = αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων. — προσέμειξαν τῇ κατὰ Κ. ἡπειρῷ = ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κερκ. (κειμένην) ἡπειρον. — ἀπὸ Λευκάδος, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ ὡς τόπος συναθροίσεως ὄλου τοῦ στόλου. — Χειμέριον, ἀκρωτήριον (πρβλ. κατωτέρω § 4) καὶ λιμῆν.

Σήμερον τὸ μὲν ἀκρωτήριον κλεῖται Βαροῦς, ὃ δὲ λιμὴν Σπλάν-
τζα. — ἔστι, δηλ. τὸ Χειμέριον. — ἀπὸ θαλάσσης = μακρὰν τῆς
θαλάσσης. — Ἐλαιάτιδι, ὀνομασθείση οὕτως ἐκ τῆς πόλεως
«Ἐλαίας». — ἐξίησι, ἀμετβ. = ἐκβάλλει. — παρ' αὐτὴν = πρὸς
λήλως αὐτῆς (δηλ. τῆς Ἐφύρης). — Ἀχέρων, νῦν «ποτάμι τοῦ
Σουλίου» ὡς διερχόμενος διὰ τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου. — ἐσβάλ-
λει, ἀμετβ. — ὄρει δέ, δηλ. ἐνταῦθα. — Θύαμις, νῦν «Καλαμᾶς». —
ὀρίζων = χωρίζων. — ὦν ἐντὸς = μετὰ τῶν ὁποίων (δηλ. τοῦ
Θυάμιδος καὶ τοῦ Ἀχέροντος). — ἡ ἄκρα... τὸ Χειμέριον = τὸ
ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Χειμέριον. — ἀνέχει = ἀνυψοῦται. —
τῆς ἠπείρου, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα = εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἠπείρου.

Κεφ. 47.

προσπλέοντας = ἐπιπλέοντας· πόθεν ἐξαρτ. ἡ μετχ. ; — Σύβοτα,
νησίδες κείμεναι πρὸ τοῦ νοτίου πέρατος τῆς Κερκύρας, ἀπέναντι
τῆς ἠπειρωτικῆς ἀκτῆς· καὶ σήμερον οὕτω καλοῦνται. — καὶ αἱ Ἄττ.
δέκα (νῆες) παρήσαν = καὶ εὐθὺς ἐφθασαν (ἐκεῖ) καὶ τὰ 10 Ἄττικὰ
πλοῖα (τὰ ὅποια ἤδη εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἄθην. πρβλ. κεφ. 45, § 1).
— ἐπὶ τῇ Λευκ., πρβλ. κεφ. 30, § 1. — αὐτοῖς... ὁ πεζὸς = ὁ πεζὸς
(στρατὸς) αὐτῶν. — τῷ ἀκρωτηρίῳ, παράθεσις εἰς τὸ ἐπὶ τῇ Λευ-
κίμμῃ. — ἦν, δηλ. βεβοηθηκῶς = ἐβεβοηθήκει = εἶχεν ἔλθει πρὸς
βοήθειαν. — Ζακυνθίων, ὧν τὴν συμμαχίαν νεωστὶ ἐκτήσαντο οἱ
Κερκ. — βεβοηθηκότες, δηλ. ἦσαν = ἐβεβοηθήκεσαν = εἶχον ἔλθει
πρὸς βοήθειαν. — ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. ... παραβεβοηθηκότες =
παρεβεβοηθήκεσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. = εἶχον δ' ἔλθει πρὸς βοήθειαν
καὶ τῶν Κορ. — ἐν τῇ ἠπείρῳ, γεωγραφικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «ἐπὶ τῇ
Λευκίμμῃ». Ἡ ἔννοια: ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Κερκ. μετὰ τῶν χιλιῶν
Ζακυνθίων εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης, ἐν ᾧ οἱ πολ-
λοὶ τῶν βαρβάρων, οἱ ἐλθόντες πρὸς βοήθειαν τῶν Κορ., ἦσαν
πρὸς τὴν ἀκρωτηρίου Λευκίμμης. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τοῖς
πέριξ τοῦ λιμένος Χειμερίου). — αἰεὶ ποτε = ἀνέκαθεν.

Κεφ. 48.

παρεσκευάστο τοῖς Κορ., πρβλ. κεφ. 46, § 1 «αὐτοῖς παρεσκευά-
στο». — τριῶν ἡμερῶν σιτία = τροφὰς τριῶν ἡμερῶν. — ἀνήγοντο,

κυρίως τὸ ἀνάγομαι=ἐκπλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος· ποῖον τὸ ἀντίθετον;—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν=ὡς ναυμαχήσοντες.—ἅμα ἔφ=κατὰ τὰ ἐξημερώματα· συναπτέον τῷ καθορῶσι=διακρίνουσιν κελῶς.—μετεώρους τ ε (δηλ. οὔσας) καὶ... πλεούσας=ἴτι· οὐ μόνον ἦταν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλλὰ καὶ ἔπλεον ἐν κέντρῳ αὐτῶν.—ἀντιπαρετάσσοντο, δηλ. οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.· ἡ δὲ ἀντι=ἀπέναντι: (ἀλλιήλων).—αἱ Ἄττ. νῆες, δηλ. παρετάσσοντο.—τὸ δὲ ἄλλο =τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα (δηλ. οὐ μόνον τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀριστερόν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δεξιῦ).—αὐτοί, δηλ. οἱ Κερκ.—ἐπεὶ γον=κατεῖχον.—τέλη =μοίρας, τμήματα.—ὦν ἦρχε... εἷς, ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ἐκάστου ὦν ἦρχεν εἷς τῶν τριῶν στρατηγῶν (τῶν ὀνομασθέντων ἐν κεφ. 47, § 1).—Κορινθίους δὲ=Κορινθίων δὲ (πρὸλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζός»).—κατὰ δὲ τὸ μέσον, δηλ. ἦσαν.—ὡς ἕκαστοι, δηλ. ἔτυχον.—εὐώνυμον δὲ κέρας=τὸ εὐώνυμον δὲ κέρας.—κατὰ τοὺς Ἄθ. καὶ (κατὰ τὸ δεξιὸν=ἀπέναντι: τῶν Ἄθην. καὶ τοῦ δεξιῦ).

Κεφ. 49.

§ 1-3. ξυμμεῖξαντες... ἐπειδὴ... ἦρθη=ἐπειδὴ... ἦρθη, ξυνέμειξαν καὶ ἐναυμάχουν=ὅτε δὲ τὰ σημεῖα (τῆς μάχης) ὑπὸ ἐκατέρων ὑψώθησαν, συνεπλάκησαν καὶ ἐναυμάχουν (τίνας;).—τὰ σημεῖα, τὸ σημεῖον ἦτο εἶδος σημαίας, ἣτις ὑψούτο ἐπὶ τοῦ ἴστοῦ τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ναυμαχίας.—ἐκατέροις, ποιητικ. αἴτιον.—ἦρθη, τὸ ἀντίθετον κατεσπίασθη (πρὸλ. κεφ. 63, § 2).—πολλοὺς μὲν... πολλοὺς δέ, ἐπιναφορὰ πρὸς ἔμφρασιν τῆς ἐννοίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιδατῶν ἡλαττοῦτο, ὅση μᾶλλον προήγετο ἡ τέχνη τῆς ναυμαχίας· ἐν ᾧ ἐν ἀρχαιότεροις χρόνοις ἐκάστη ναῦς εἶχε 30 ἐπιδάτας (πρὸλ. κεφ. 27, § 2), κατὰ τὸν Πελοπον. πόλεμον ἐπὶ τῶν Ἄττικῶν τριήρων ὑπῆρχον μόνον 10.—ἀπειρότερον=κάπως ἀπείρωσ.—ἔτι (=τότε ἀκόμη), ἀποδοτέον τῷ παρεσκευασμένοι.—ἦν τε =καὶ οὕτως ἦτο.—καρτερά = πεισματώδης.—τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως (=ἦσσαν) πεζομαχία δὲ τὸ πλ. προσφ. οὔσα=ὄχι τόσον διὰ τὴν (ναυτικὴν) τέχνην, ὅσον διότι ὁμοίωζε μᾶλλον (=τὸ πλεόν) πρὸς πεζομαχίαν.—ἐπειδὴ... προσβάλοιεν ἄλ.=δσάνικς προσέδαλον ἀλλήλους=δσάνικς συνεπλέκοντο.—ἀπελύοντο=ἀπεχωρίζοντο.—ὑπὸ τε πλήθους... καὶ... πιστεύοντες, παρατηρητέα ἢ ἐκφορὰ

τῶν δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον· τὸ μὲν α' ἐκφέρεται ἐμπροθέτως, τὸ δὲ β' κατὰ μετχ. = καὶ ἕνεκα τοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὄψισμοῦ τῶν πλοίων καὶ διότι ἐπίστευον. — μᾶλλον τι (= πολὺ περισσότερον) τοῖς... ὀπλίταις, ὁ β' ὁρος τῆς συγκρίσεως: ἢ τῇ τῶν ναυτῶν τέχνῃ. — ἐς τὴν νίκην = ὡς πρὸς τὴν νίκην. — καταστάντες = λαβόντες στερεὰν θέσιν (ὡς ἐν πεζομαχίᾳ). — ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν, ἢ μετχ. αἰτιολογ. = διότι τὰ πλοία ἔμενον ἀκίνητα. — διέκπλοι, ὁ διέκπλους ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ δισχίζων τις μεθ' ὀρμῆς διὰ τῆς νεῶς τὴν τάξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπληττε τὴν ἐχθρικήν ναῦν εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου καὶ εἶτα ταχέως ἐπιστρέφων προσέβαλλεν αὐτὴν ὀπισθεν. — θυμῶ = μετὰ θάρρους. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — ἐπιστήμη = τέχνῃ.

§ 4-6. πανταχῆ = πανταχοῦ. — θόρυβος, δηλ. ἦν (= ἐπεκράτει). — ἐν ἧ = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας. — παραγιγνόμεναι τοῖς Κ. = παρευρισκόμενα: πλησίον τῶν Κερκ. — εἶ πη πιέζοντο = δσάκις που ἐπιέζοντο (οἱ Κερκ.). — οὐκ ἦρχον, δηλ. αἱ νῆες· τὸ δὲ δεδιότες οἱ στρατηγοὶ = δεδιότων τῶν στρατηγῶν = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ στρατηγοί. — τὴν πρόορσιν τῶν Ἀθ. = ὅ,τι προεἶπον οἱ Ἀθ. (πρβλ. κεφ. 45, § 3: «προεἶπον δ' αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορ...») = τὴν προκηρυχθεῖσαν διαταγὴν τῶν Ἀθ. — μάλιστα δέ, ἀπόδοσις τοῦ «πανταχῆ μὲν». — ἐπόνει = μὲ πολλὸν κόπον ἐμάχετο. — τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες, προσδιορίζουσ: χρονικῶς τὰς μετχ. πλεύσαντες καὶ ἐκβάντες· δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέονται. — σποράδας = ὥστε αὐτοὺς διεσπαρμένους εἶναι. — αὐτῶν, συναπτέζ ἢ γενκ. τῷ «τοῦ στρατοπέδου». — ἐπεκβάντες = ἐκδάντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοὺς φεύγοντας Κορ. — ἐρήμους, δηλ. οὔσας. — τὰ χοήματα = τὰ πράγματτα. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι). — οἱ Κορ. καὶ οἱ ξύμ., κατ' ἐννοίαν = τῶν Κορ. οἱ ξύμμαχοι. — ἦ δὲ = ἐπεὶ ὁμοῦς ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ». — αὐτοῖ = οἱ ἴδιοι. — τοῖς Κερκ. τῶν... οὐ παρουσῶν = ἐπειδὴ εἰς τοὺς Κερκ. δὲν παρευρίσκοντο ἕνεκα τῆς διώξεως τὰ εἰκοσι πλοία, τὰ ὅποια εἶχον ληφθῆ ἐκ μικροτέρου πλήθους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν Κερκ. ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν Κορ.· διότι οἱ μὲν Κερκ. εἶχον 110 πλοία (πρβλ. κεφ. 47, § 1), οἱ δὲ Κορ. 150 (πρβλ. κεφ. 46, § 1).

§ 7. μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν = τῶρα πλεόν μάλ-

λον (ἢ πρότερον § 4) ἀνενδοιάστως, ἄνευ δισταγμοῦ ἐδοθήθουν.—τὸ μὲν πρῶτον=κατ' ἀρχὰς μὲν.—ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινὶ=ἀπέχοντες (τόσον μόνον), ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωσι τινα.—ἡ τροπὴ ἐγίνετο λαμπρῶς=ἡ τροπὴ τῶν Κερκ. ἤρχισε νὰ γίνηται φανερά.—ἐνέκειντο=ἔστενοχώρουν.—τότε δὴ=τότε δά.—ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη=ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς (=ἤδη) πᾶς ἐπελαμβά-νετο τοῦ ἔργου (=τοῦ ἀγῶνος).—διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι=οὐδεμίᾳ διακρίσις εἶχε γίνεαι πλέον.—ξυνέπεσε, δηλ. τὰ πράγματα=τὰ πρά-γματα κατήτησαν.—ἐς τοῦτο ἀνάγκης=εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην.—ὥστε ἐπιχειρῆσαι ἀλλήλοις=ὅστε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Κεφ. 50.

§ 1 - 2. τῆς τροπῆς γενομένης = ἀφ' οὗ ἐγένετο ἡ εἰς φυγὴν τροπὴ τῶν Κερκ.—τὰ σκάφη... τῶν νεῶν, κυρίως=τὰ κοιλώ-ματα τῶν νεῶν εἶτα=τὰς ναῦς.—οὐχ εἶλκον ἀναδούμενοι (δηλ. ἐκ τῶν ἑαυτῶν νεῶν = δένοντες ἐκ τῶν πλοίων των), ὡς συνή-θως ἔπραττον.—ἄς καταδύσειαν=ἔσας καθίστων ἀχρήστους.—φονεύειν... ζωορεῖν, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμψ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἐτρόποντο=ἐτρέπησαν, ἵνα φονεύωσι μάλλον ἢ ἵνα συλλαμβάνωσι ζῶντας.—διεκπλέοντες, προσδοριζέει τροπικῶς τὸ φονεύειν τὸ δὲ διεκπλέοντες δὲν σημαίνει τοὺς τεχνικοὺς διεκπλους (διότι τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ [πρὸλ. κεφ. 49, § 3], ἀλλὰ = διατρέχοντες διὰ μέσου αὐτῶν (τῶν πλοίων).—τούς τε αὐτῶν φίλους, συναπτέον τῷ «ἀγνοοῦντες ἔκτεινον». Ἐγνοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς καὶ Ἀμπρᾶκιῶται, οἱ τεταγμένοι ἐν τῷ δεξιῷ κέρᾳ τῶν Κορ. (πρὸλ. κεφ. 48, § 4).—ἀγνοοῦντες, τροπ. μετχ.=ἐξ ἀγνοίας.—πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων=διότι ἐπειδὴ πολλὰ πλοῖα εἶχον ἀμφοτέρω.—καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θ. ἐπεχουσῶν=καὶ ἐπειδὴ ἐξετείνοντο εἰς μέγα μέρος τῆς θαλάσσης.—ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἅλ.=εὐθὺς ὡς συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους.—τὴν διάγνωσιν ἐποι-οῦντο=διεγίγνωσκον = διέκρινον.—ὅποιοι = ὁποίας ἰδιότητος ἄνθρωποι (δηλ. φίλοι· ἢ ἐχθροί).—Ἕλλησι, ἀντί: Ἕλλήνων (πρὸλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζὸς»—κεφ. 48, § 4 «Κορινθίους... τὸ δ. κέρας»).—πρὸς Ἕλληνας, ἐτέθη ὁ προσδορισμὸς οὗτος, ἵνα μὴ παραβάλλῃ τις τὰς ναυμαχίας τῶν Ἕλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν Σπλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔνθα οἱ Ἕλλ. εἶχον μείζονα

ἀριθμὸν νεῶν (378 νεῶν).—νεῶν πλήθει, προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, ἀποδοτέος τῷ μεγίστη=μεγίστη ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν νεῶν.—δὴ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθτκ. μεγίστη=ἐντελῶς μεγίστη.

§ 3-5. ἐς τὴν γῆν = μέχρι τῆς ξηρᾶς (δηλ. τῆς Λευκίμμης· πρὸλ. κεφ. 47, § 2 καὶ κεφ. 51, § 4).—τὰ ναυάγια=τὰ βεόλαμμένα πλοῖα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους. — τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ παντὸς τρόπου ἐφρόντιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκρούς· διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐπλανῶντο ταλαιπωρούμεναι.—τῶν πλείστων, διότι τινὰ ὁ ἄνεμος τῆ Κερκύρα προσέρριψε.—ἐκράτησαν=ἐγένοντο κύριοι.—τὰ Σύβοτα, λιμνὴ τῆς Θεσπρωτίδος γῆς ὁμώνυμος ταῖς πρὸ μικροῦ (ἐν κεφ. 47, § 1) λεχθείσαις νήσοις πρὸ τῆς Κερκύρας.—οἶ=δπου.—αὐτοῖς... προσεβηβοηθήκει, πρὸλ. κεφ. 47, § 3.—τοῦτο ποιήσαντες, δηλ. προσκομίσαντες τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκρούς. — ἀθροισθέντες, διατὶ ἢ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῆς προηγουμένης (ποιήσαντες);—ταῖς πλοῖμοις, δηλ. ναυσὶ = μετὰ τὰς ναὺς τὰς ἱκανὰς (ἀκόμη) πρὸς πλοῦν.—καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ=καὶ ταύταις, ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ=καὶ μετὰ ταύτας, ὅσαι ὑπελείποντο εἰς αὐτούς. Ἐννοοῦνται αἱ νῆες ἐκεῖναι, αἵτινες δι' οἵανδῆποτε αἰτίαν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας· διότι οἱ Κερκ. εἶχον 120 ναῦς (πρὸλ. κεφ. 25, § 4), μετέσχον δὲ τῆς ναυμαχίας 110 (πρὸλ. κεφ. 47, § 1)· ὥστε ὑπελείποντο νῆες μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας 10.—ἀντεπέπλεον = ἐπέπλεον ὡσαύτως (=ἀντ-). — δείσαντες, μετχ. αἰτιλγκ. — πειρῶσιν = πειρῶνται. — ἤδη δὲ ἦν... καὶ οἱ Κορ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἤδη δὲ ἦν... ὅτε οἱ Κορ., πρὸλ. κεφ. 28, § 4. — ὀψὲ = ἀργά. — ἐπελαιάνιστο αὐτοῖς, ὡς ὑποκμ. «ὁ παιᾶν»=εἶχε ψαλῆ ὑπ' αὐτῶν ὁ παιᾶν. Οἱ Ἕλλ. ἤδον δύο παιᾶνας, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι. — ὡς ἐς ἐπίπλουν = ὡς δι' ἐπίπλουν.—ἐξαπίνης = ἐξαίφνης. — πρύμναν κρούομαι ἢ ἀνακρούομαι = ὀπισθοχωρῶ χωρὶς νὰ στρέψω τὸ πλοῖον.—τῶν δέκα, ἐκ τοῦ ὕστερον=μετὰ τὰς (πρώτας) δέκα ναῦς. — βοηθούς, κατγρμ. — ἐξέπεμψαν = ἐξεπεπόμφεσαν.—ὄπερ ἐγένετο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον: μὴ νικηθῶσιν... ὦσιν.—ὀλίγα ἀμύνειν=ὀλίγα εἰς τὸ νὰ βοηθῶσιν (αὐτούς, δηλ. τοὺς Κερκ.).

Κεφ. 51.

ταύτας, δηλ. τὰς 20 ναῦς τῶν Ἀθην. — προϊδόντες = ἰδόντες μικρόθεν. — ὑποτοπήσαντες = ὑποπτεύσαντες. — οὐχ ὄσας = οὐ τοσαύτας, ὄσας. — ὑπανεχώρουν = ὀλίγον κατ'ὀλίγον ἀνεχώρουν. — τοῖς Κερκ. (= ὑπὸ τῶν Κερκ.), ποιητκ. αἷτιον τοῦ οὐχ ἐωρῶντο. — ἐπέπλεον, δηλ. αἱ 20 νῆες τῶν Ἀθηναίων. — μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς (= ἀφανῶς) = περισσότερον ἀφανῶς (δηλ. τοῖς Κερκ. ἢ τοῖς Κορινθίοις) = ὀλιγώτερον ἐφαίνοντο εἰς τοὺς Κερκ. ἢ εἰς τοὺς Κορ. — καὶ ἐθαύμαζον, δηλ. οἱ Κερκ. — πρύμναν κρουόμενους = διότι: πρύμναν ἐκρούοντο (πρβλ. κεφ. 50, § 5). — πρὶν . . . εἰπὼν = ἔως, μέχρις οὗτο εἶπον. — ἰδόντες, δηλ. τὰς Ἀττικὰς ναῦς. — νῆες ἐκείναι = νῆες ἐκεῖ. — καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Κορ. — ξυνεσκόταξε = ἐσκοτείνιαξε. — ἀποτραπόμενοι = στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν ᾧ πρότερον ἀνεχώρουν πρύμναν κρουόμενοι). — τὴν διάλυσιν ἐποιήσαντο = διέλυσαν τὴν ταξιν τῶν πλοίων. Τοῦτο ἔπραξαν, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, οὗ καὶ εὐρίσκοντι: ἐν κεφ. 52, § 1. — ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλ. = ἀπηλλάγησαν ἀλλήλων. — ἐτελεύτα ἐς νύκτα = ἔληγε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς νυκτός. — τοῖς δὲ Κερκ., συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ προσκομισθεῖσαι = προσελθοῦσαι. — στρατοπεδευομένοις, ἢ μετχ. χρονκ. — διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων, δηλ. τῶν Κερκυραϊκῶν: διότι: οἱ Κορ. τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ναυάγια εἶχον συλλέξει: (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὄφθ. = ὄχι πολὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἐμφάνισιν των. — ἦν γὰρ νύξ, ἐὰν ἦτο ἡμέρα, ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ὅτι αἱ νῆες ἦσαν συμμαχίδες — ἔγνωσαν, δηλ. αὐτάς (τὰς 20 Ἀττικὰς ναῦς). — ὤρμισαντο, δηλ. αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐταί.

Κεφ. 52.

τῶν Κερκ. ὄσαι = τῶν Κερκ. τοσαῦται, ὄσαι. — πλόϊμοι, πρβλ. κεφ. 50, § 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβ. λιμένα = ἐπὶ τὰ Σύβοτα, τὸν λιμένα (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ὤρμουν = ἦσαν προσωρμισμένοι: — βουλόμενοι, ἀποδίδεται εἰς τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες καὶ τῶν Κερκ. ὄσαι» κατὰ σύνησιν. — εἰ ναυμαχήσουσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — τὰς μὲν ναῦς, ἢ ἀντίθεσις: τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ. — τὰς ναῦς ἄραντες. τὸ αἶρω συνηθέστατα τίθηται ἀπολύτως ἄνευ ἀντικμ. ἢ μετὰ δοτκ.

(πρβλ. κεφ. 29, § 1)· ἅπαξ δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδ. μετ' αἰτιατκ. = μετὰ τὰ πλοῖα ἀποπλεύσαντες. — παραταξάμενοι, νοητέα ἡ αἰτιατκ.: τὰς ναῦς, ἧς κατγρμ. τὸ: μετεώρους (= ἐν ἀνοικτῷ πελάγει). Συνήθως τὸ παρατάττομαι τίθεται ἄνευ ἀντι:κμ. — ναυμαχίας οὐδ' ἄρχειν ἐκ. = οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες (= ἐκουσίως) ναυμαχίας. — ὁρῶντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ οὐ διανοούμενοι. — προσγεγεννημένας ναῦς = ὅτι εἶχον προστεθῆ νῆες. — ἀκραιφνεῖς = ἀδλαβεῖς (ὡς μὴ μετασχοῦσαι τῆς ναυμαχίας). — καὶ σφίσι πολ. . . ξυμβεβηκότα = καὶ τὰ ἄπορα (= αἱ δυσκολίαι), ἃ ξυμβεβήκει σφίσι, ὄντα (= ὅτι ἦσαν) πολλὰ: τοῦτου ἐπεξήγησις εἶναι τὰ ἐπόμενα: αἰχμαλώτων περὶ φ. . . καὶ (ὁρῶντες) ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν. . . ἐρήμῳ = δηλ. ὄχι μόνον ἔνεκα τῆς φυλακῆς τῶν αἰχμαλώτων. . . ἀλλὰ καὶ διότι ἔδλεπον ὅτι τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων δὲν ὑπῆρχον ἐν τόπῳ ἐρήμῳ. — αἰχμαλώτων, 1050 τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 54, § 2 καὶ κεφ. 55, § 1). — τοῦ οἴκαδε πλοῦ . . . διεσκόπουν = περὶ τοῦ οἴκαδε πλοῦ διενοοῦντο. — μᾶλλον, ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἄρχειν ναυμαχίας. — ὅπη κομισθήσονται (δηλ. οἴκαδε), ἐπεξήγησις τοῦ: οἴκαδε πλοῦ = πῶς δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — δεδιότες, μετχ. αἰτιλγκ. — τὰς σπονδάς, τὰς τριακοντούτεας (πρβλ. κεφ. 35, § 1). — ἐς χεῖρας ἦλθον = συνεπλάκησαν.

Κεφ. 53.

κελήτιον = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον· ὑποκοριστικὸν τοῦ κέλῆς. — ἐσβιβάσαντας, ἡ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. (αὐτοῖς), ὅπερ σὺνηθεῖς (πρβλ. κεφ. 31, § 2 «ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσι . . . ξυμμάχους γενέσθαι»). — ἄνευ κηρυκείου, τὸ κηρύκειον ἦτο ῥάβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. Οἱ φέροντες τοῦτο δὲν ἠδικοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν. Οἱ Κορ. στέλλουσι τοὺς ἀνδρας ἄνευ κηρυκείου, διότι ἤθελον νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς Ἀθην., ὅτι θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ οὐχὶ ὡς πολεμίους (ὅτε ἀναγκαῖον θὰ ἦτο τὸ κηρύκειον πρὸς προστασίαν αὐτῶν). — πείραν ποιήσασθαι = πειραθῆναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.) = νὰ δοκιμάσωσιν αὐτοὺς (δηλ. εἰ ἔῳσι σφᾶς ἀποπλεῖν ἢ μὴ). — ἔλεγον, δηλ. διὰ τῶν πεμφθέντων ἀνδρῶν· ἐπομένως = διέτασσαν νὰ λέγωσιν. — ἀδικεῖτε, ἀμτῶτ. = ἀδικὸν ποιεῖτε. — ἄρχοντες . . . λύντες, μετχ. αἰτιολγκ.: τὸ δὲ ἄρχω πολέμου =

κάμνω ἀρχὴν τοῦ πολέμου.—ἡμῖν, συναπτόεν τῷ ὄπλῳ ἀνταιρόμενοι = σηκώνοντες ὄπλα ἐναντίον ἡμῶν.—ἐμποδῶν ἴστασθε = ἐμπόδιον ἴστασθε = ὡς πρόσκομμα εἰσθε.—εἰ ὑμῖν γνώμη ἐστὶ, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί: εἰ ὑμεῖς γνώμην ἔχετε.—ἢ ἄλλοσε, τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ λόγου των οἱ Κορ. λέγουσιν ἀορίστως, ὅπως μὴ ὑποδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν Κορ.;—καὶ (εἰ) λύετε, ἀλλαγὴ συντάξεως: μετὰ τὸ κωλύειν ἀνεμένετο ἀπαρμψ. (καὶ λύειν): ἀλλ' ἢ εἰς ὀρθὴν ἔγκλισιν τροπὴ τοῦ ἀπαρμψ. καθιστᾷ τὴν φράσιν ζωηροτέραν.—ἡμᾶς τοῦσδε = ἡμᾶς ἐδῶ.—λαβόντες = συλλαβόντες.—χρήσασθε, δηλ. ἡμῖν. Ἦτο δυνατόν νὰ συλλάθωσιν οἱ Ἀθ. τοὺς Κορ. καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὡς πολεμίους, διότι οὗτοι εἶχον ἔλθει ἀνευ κηρυκείου.—τῶν δὲ Κερκ. (γενκ. διακριτ.), ἐννοεῖ οὐ μόνον τοὺς Κερκ., ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμαχοὺς αὐτῶν, τοὺς Ἀθην.—τὸ στρατόπεδον = τὸ στρατεύμα.—ἐπήκουσεν = ἤκουσεν (ὅ, τι οἱ Κορ. εἶπον).—βοηθοί, πτηγμ.—ἔς τῶν ἐκείνων τι χωρίων = ἔς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (δηλ. τῶν Κερκ. πρβλ. κεφ. 45, § 3).—οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν = οὐκ ἑάσομεν κατὰ δύναμιν = θὰ ἐμπροδίσωμεν ὅσον δυνάμεθα.

Κεφ. 54.

§ 1. ἀποκριναμένων, ἀπόλυτος χρονκ. μετχ.—τὸν ἐπ' οἴκου = τὸν οἴκαδε.—παρεσκευάζοντο . . . ἔστησαν, διατί τὸ α' ῥ. κατὰ παρτκ., τὸ δὲ β' κατ' ἀόριστον;—τροπαῖον, πρβλ. κεφ. 30, § 1.—ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις = ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. Ἐννοεῖται ὁ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος, τὰ Σύβοτα (πρβλ. κεφ. 50, § 3), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, δι' οὐ ἐννοοῦνται αἱ νησίδες, τὰ Σύβοτα, αἱ ἕναντι τοῦ λιμένος τοῦτου (πρβλ. κεφ. 47, § 1).—τά τε ναύαγια καὶ νεκρούς, εἰς τὸν τε ἀποδίδεται: ὁ καὶ ὁ πρὸ τοῦ: τροπαῖον. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται: τὸ ἄρθρον εἰς τὸ νεκρούς (τά τε ναύαγια καὶ τοὺς νεκρούς), διότι ἀμφοτέρω ἀποτελοῦσι μίαν ἕννοιαν = τὰ ναύαγια μετὰ τῶν νεκρῶν διὰ τοῦτο καὶ ὁ μετοχικός προσδιορισμὸς (ἔξενεχθέντα) ἐτέθη κατ' οὐδέτερον γένος.—ἀνείλοντο, ἢ ἀνείρεσις τῶν νεκρῶν καὶ νευαγίων ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐχθρῶν ἦτο σημεῖον νίκης: ἐν ᾧ τὸ ἀνελεσθαι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἦτο σημεῖον ἥττης (πρβλ. καὶ κεφ. 50, § 3).—τά κατὰ σφᾶς ἔξενεχθέντα = τὰ ῥιφθέντα εἰς τὸ μέρος των.

—γενόμενος=συμβάς. —διεσκέδασε=διεσκόρπισεν.— αὐτά, δηλ. τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς.— ἀντέστησαν = καὶ αὐτοὶ ἔστησαν.— ὡς νενικηκότες=νομίζοντες ἑαυτοὺς νενικηκέναι.

§ 2. γνώμη... τοιαῦδε=μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν κατ' ἔννοιαν=διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.—προσεποιήσαντο=ᾤκειοποιήθησαν.— κρατήσαντες(=ὑπερισχύσαντες)..ἔχοντες...καταδύσαντες,μετχ.αἰτιολγκ.—τῇ ναυμαχίᾳ=ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.—μέχοι νυκτός, πρβλ. κεφ. 50, § 5 «ἤδη δὲ ἦν ὄψε».—προσκομίσασθαι = προσκομίσαι πρὸς ἑαυτοὺς.—οὐκ ἐλάσσους (=πλείους) χιλίων, ἀκριβέστερον 1.050 (πρβλ. κεφ. 55, § 1).—τριακόνα... μάλιστα, τὸ μάλιστα=περίπου —διαφθειράντες καί... ἀνελόμενοι... καὶ ὅτι(=διότι), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις αἰτιολγκ. μετοχῶν μετὰ αἰτιολγκ. προτάσεως.—ἐπειδή, χρονκ.—αὐτοῖς=δηλ. τοῖς Κερκ.·συνκπτέα ἢ δοτικ. τῷ ὑπεχώρησαν.—πρῦμναν κρουόμενοι, πρβλ. κεφ. 50, § 5.—ἰδόντες, μετχ. χρονκ.· διατι δὲν συνδέεται τῇ μετοχῇ: κρουόμενοι; —καί... οὐκ ἀντεπέπλεον=καὶ ὅτι(=διότι) οὐκ ἀντεπέπλεον.—διὰ ταῦτα=διὰ ταύτας τὰς αἰτίας.—νικᾶν=εἶναι νικηταί.

Κεφ. 55.

ἀποπλέοντες, μετχ. χρονκ.—'Ανακτόριον, πόλις κειμένη κατὰ τὰ βόρεια τῆς 'Ακαρναντίας περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς σημερινῆς Βονίτσης. Ταύτην ᾤκισαν οἱ Κορ. κοινῇ μετὰ τῶν Κερκ.—ἐπὶ τῷ στ. τοῦ 'Αμπο. κόλπου, πρβλ. κεφ. 29, § 3.—ἀπάτη=δι' ἀπάτης.—κοινόν, δηλ. κτῆμα. Λοιπὸν οἱ Κορ. κατέλαβον τὸ 'Ανακτόριον ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς 'Επιδάμνου.—οἰκήτορας, κτηρμ.—δοῦλοι, οὗτοι ἦσαν ὡς ἐρέται τῶν ληφθειῶν Κερκυραϊκῶν νεῶν· οἱ δὲ 250 ἐπιφρνεῖς Κερκ., οὓς δῆσαντες οἱ Κορ. ἐφύλασσον, ἦσαν ἐπιβάται.—ἀπέδοντο = ἐπώλησαν.—δ. ἐφύλασσον, δηλ. ἐν Κορίνθῳ.—ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ=πολὺ ἑθεράπευον (=περιεποιῶντο). —ὅπως αὐτοῖς... προσποιήσειαν =ἔπως εἰς αὐτοὺς(δηλ. τοὺς Κορ.) πρραχωρήσωσιν.—ἀναχωρήσαντες(δηλ. οἴκαδε)=ἔταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.—ἐτύγχανον δὲ... πόλεως, ἢ σύντζεις: οὐ πλείους δὲ αὐτῶν ἐτύγχανον ὄντες πρῶτοι τῆς πόλεως(δηλ. τῆς Κερκ.) καὶ δυνάμει (=καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν δηλ.).—περιγίγνεται τῷ π. τῶν Κορ. = ὑπερισχύει τῶν Κορ. ἐν τῷ πολέμῳ (καθ' ἕσον ἢ

Κέρκ. κατέχει τὴν Ἐπίδχμον, δι' ἣν ἐγένετο ὁ πόλεμος).—αἰτία δὲ αὕτη πο. ἐγένετο = αὕτη (= τοῦτο) δὲ πρώτη αἰτία ἐγένετο.— τοῦ πολέμου, ὃν μέλλει ὁ Θουκυδ. νὰ περιγράψῃ.—ἐς τοὺς Ἄθ. = κατὰ τῶν Ἀθηνάων.— τοῖς Κορ., συναπτόν τῷ ἐγένετο.— ὅτι σφίσιν κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ αὕτη (= τοῦτο).— σφίσιν (δηλ. τοῖς Κορ.). . . ἐναυμάχουν (δηλ. οἱ Ἄθην.) = ἐναυμάχουν πρὸς αὐτούς.— ἐν σπονδαῖς = ἐν ᾧ ὑπῆρχον σπονδαί (τίνας;).

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56-66)

Κεφ. 56.

καὶ τάδε ξυν. γενέσθαι . . . διάφορα ἐς τὸ π. = καὶ τὰ ἐπόμενα (γεγονότα) συνέδη νὰ γίνωσι διαφοράι, ἵνα προδῶσιν εἰς πόλεμον.— τῶν γὰρ Κορ. πρᾶσσόντων = ἐν ᾧ δηλ. οἱ Κορ. ἐνήργουν.— ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς = πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτούς (τίνας;).— ὑποτοπήσαντες = ὑποπτεύσαντες.— αὐτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων.— Ποτειδαίατας = κατοίκους τῆς Ποτειδαίας (πόλεως τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσονήσον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονικῆς ἡπείρου).— τῆς Παλλήνης, χερσονήσου τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Θερμαϊκοῦ κόλπου καὶ Τορωναίου.— φόρου ὑποτελεῖς = ὑποκειμένους εἰς πληρωμὴν φόρου.— τὸ ἐς Παλλήνην τεῖχος κατελεῖν = τὸ τεῖχος τὸ βλέπον εἰς τὴν Παλλήνην νὰ κατακρημνίσωσιν (ἵνα ἐν ἀνάγκῃ δύνανται οἱ Ἄθ. νὰ προσβάλωσιν εὐκόλως τὴν πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἡ Ποτειδ. ἐκτὸς τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους εἶχε καὶ ἕτερον πρὸς Β., ἐστραμμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν (πρὸλ. κεφ. 64, § 1 «τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος»), ὅπερ προεφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν Θρακῶν.— ὀμήρους δοῦναι, ὡς ἐχέγγυον τῆς πίστεώς των.— τοὺς ἐπιδημιουργούς, οἱ ἐπιδημιουργοὶ ἦσαν ἄρχοντες κατ' ἔτος ἀποστελλόμενοι: ὑπὸ τῶν Δωρικῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν.— ἐκπέμπειν = ν' ἀποστέλλωσιν ὀπίσω (δηλ. εἰς τὴν Κόριν-

θον).— τὸ λοιπὸν= εἰς τὸ ἐξῆς.— οὓς = τούτους (δηλ. τοὺς ἐπιδημιουργούς), οὓς.— δέισαντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ ἐκέλευον (οἱ Ἄθ.).— ὑπὸ Περγίκου, τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων (πρβλ. κεφ. 57, § 1).— ἐπὶ Θράκης, (= πλησίον τῆς Θράκης), συνήθης ὀνομασία τῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἐφ' ὅσον αὐτὴ κατεῖχeto ὑπὸ Ἑλ. ἀποικίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἐβρου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Θερμικικοῦ κόλπου πρὸς Δ., ἰδίως δὲ ἡ Χαλκιδική χερσόνησος μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς φράσεσι: τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι.— ξυναποστήσωσι= διὰ τοῦ ἑαυτῶν πραραδείγματος πραρακινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν.

Κεφ. 57.

§ 1-5. ταῦτα... παρεσκευάζοντο = ταῦτα (τὰ μέτρα) ἤδη πρότερον ἐλάβδανον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ε, τ: νῦν οἱ Ἄθ. πράττουσι § 6).— εὐθύς μετὰ..., ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τῆς προθέσεως προ-τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ ρ. πρὸ παρεσκευάζοντο.— μετὰ τὴν ἐν Κ. ναυμ., δηλ. τὴν πρὰ τὰ Σύβοτκ.— διάφοροι (= ἐχθροί), δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις.— ὁ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλέλληνοσ ἐπικαλουμένου.— Μακεδ. βασιλεύς, ὁ Περγίκασ ἐβασίλευε μόνον τῆσ παραθαλασσίου Μακεδονίας διότι τῆσ ὑπεράνω Μακ. ἦρχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος.— ἐπεπολέμητο (δηλ. τοῖς Ἀθην.), ὑπερσυντλ. τοῦ ρ. πολεμοῦμαι= γίνομαι πολέμιος.— ὦν, μετχ. ἐνδοτική.— ὅτι=διότι.— Δέρδα, ὁ Δέρδας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀριδαίου, ἐξ ἀδελφὸσ τοῦ Περγίκου καὶ Φιλίππου.— πρὸς αὐτόν, ἀντὶ τῆσ συνθηστέρας δοτκ. αὐτῷ, ἦν ἀπέφυγεν ὁ Θουκυδ. ἔνεκα τῶν προηγούμενων δοτικῶν.— δεδιώς, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.— ἔπρασεν=ἐνήργει.— ἔς τε... πέμπων... καὶ... προσεποιεῖτο, παρατηρητέχ ἡ μεταβολὴ τῆσ συντάξεωσ μετὰ τὴν μετχ. πέμπων ἀνεμένετο ἡ μετχ. προσποιούμενοσ.— αὐτοῖσ, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοισ.— τοὺς Κ. προσεποιεῖτο = προσεπάθει νὰ κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος του τοὺς Κορ.— τῆσ Ποτ. ἔνεκα ἀποστάσεωσ = ἔνεκα ἀποστάσεωσ τῆσ Ποτ.=ἵνα διεγείρωσιν οὗτοι (οἱ Κορ.) εἰς ἀποστασίαν τὴν Ποτεῖδαιν.— προσέφερε λόγους = προέτεινεν.— τοῖσ ἐπὶ Θράκησ Χαλκ., τοῖσ ἀποίκιοισ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδέων.— Βοττιαίοισ, κατοίκιοισ τῆσ Βοττιαίας ἡ Βοττικῆσ (πρβλ. κεφ. 65, § 3), χώρασ τῆσ Μακεδονίας.— ταῦτα... χωρία, δηλ. τοὺς ἐπὶ Θράκησ Χαλκιδεῖσ καὶ Βοττιαίους.

— ὄϊον ἄν... ποιεῖσθαι=ὅτι εὐκολώτερον ἤθελε κάμει. — τὸν πόλεμον = τὸν πόλεμον, ὃν διενοεῖτο (δηλ. τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων). — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ὁμόρων χωρίων.

§ 6. ὦν (=τούτων) αἰσθόμενοι=ταῦτα μαθόντες. — ἔτυχον γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα=ἐπεὶ=ἐπειδὴ (πρβλ. κεφ. 31, § 2). — ἔτυχον... ἀποστέλλοντες = κατὰ τύχην ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀποστείλωσιν. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Περδικκού. — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν = διατάττουσι τοὺς ἄρχοντας τῶν νεῶν (δηλ. τὸν Ἀρχέστρατον καὶ τοὺς συστρατῆγους αὐτοῦ). — Ποτ. ὁμήρους λαβεῖν, ὥστε οἱ Ἀθ. δὲν περιέμειναν νὰ ἴδωσι τὴν εὐπεθείαν τῶν Ποτ. εἰς 8, τι οὔτο: ἐκέλευσαν αὐτοὺς (πρβλ. κεφ. 46, § 2). — τὸ τεῖχος καθελεῖν, δηλ. τὸ ἐς Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τῶν... πόλεων... ὅπως μὴ ἀποστήσονται, κατὰ πρόληψιν ἀντί: φυλακὴν τε ἔχειν (=φυλάττειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται = καὶ νὰ προσέχωσι πῶς νὰ μὴ ἀποστῆσῶσιν αἱ πλησίον πόλεις.

Κεφ. 58.

§ 1. εἴ πως πείσειαν=(ἴνα ἴδωσιν) ἄν ἴσως πείσωσιν (αὐτούς). — μὴ σφῶν πέρι (=περὶ σφῶν) νεωτερίζειν μὴδὲν = νὰ μὴ λαμβάνωσι βία:α μέτρα κατ' αὐτῶν (πρβλ. κεφ. 56, § 5). — ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν=ἴνα ἐτοιμάσωσι δι' ἑαυτοὺς βοήθειαν. — ἦν δέη= ἄν πρῆσται ἀνάγκη (βοηθείας). — ἐπειδὴ, χρονικ. — ἔκ τε Ἀθην... οὐδὲν ἠῦροντο ἐπιτήδειον=καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀθ. οὐδὲν ὠφέλιμον εὔρον. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω: καὶ τὰ τέλη. — ἔκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) πρόσσοντες=ἄν καὶ ἀπὸ μικροῦ χρόνου ἐνήργουν. — αἱ ἐπὶ Μακ., δηλ. πεμφθεῖσαι. Νοσῶνται αἱ ἐν κεφ. 57, § 6 μνημονευθεῖσαι: 30 νῆες. — καὶ ἐπὶ σφῶς ὁμοίως, ὡς δηλ. καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν. — καὶ τὰ τέλη, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδὴ τὰ τέλη δὲ = οἱ ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔμποροι). — ἐσβαλεῖν, μέλλοντος χρόνου: τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ὑπέσχετο. — τότε δὴ, ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, προσδιορίζει ἀκρ:βέστερον τὸ τότε δὴ = κατὰ ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν περίστασιν. — Χαλκ. καὶ Βοττ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 55, § 5.

§ 2. ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας = ἐπὴν (=ἄφ' οὗ) ἐκλίπωσι καὶ καταβάλωσι (=κρημνίσωσιν). — ἀνοικίσασθαι=νὰ μετοικήσωσιν. — Ὀλυμβον, πόλιν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Μακεδονίας. —

μίαν πόλιν... ἰσχυράν, κτηρμ.— ταύτην, δηλ. τὴν Ὀλυμπον.— τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις, δηλ. τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις.— τῆς ἑαυτοῦ γῆς, γενκ. διαιρετκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτιατκ. «μέρος τι» (πρβλ. κεφ. 30, § 2 «τῆς γῆς ἔτεμον»)—τῆς Μυγδονίας, χώρος ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς Μακεδονίας.—περὶ τὴν Βόλβην λ.—πλησίον τῆς Βόλβης λίμνης (κειμένης πρὸς Β. τῆς Χελκιδικῆς).—νέμεσθαι, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ.—ἵνα καρπῶντι.— ἕως ἂν... ἧ=ἐφ' ὅσον διαρκεῖ.—καθαροῦντες=κρημνίζοντες.

Κεφ. 59.

τὰ ἐπὶ Θοράκης, τί ἐννοεῖται: διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. κεφ. 56, § 2, ἐν σελ. 104.—καταλαμβάνουσι τὴν Π. καὶ τὰλλα ἀφεστηκότα =εὐρίσκουσιν ὅτι: ἡ Ποτεῖδαία καὶ τὰ ἄλλα μέρη εἶχον ἀποστατήσαι.—νομίσαντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἀδύνατα εἶναι=ἀδύνατον εἶναι.—καὶ (πρὸς) τὰ ξυναφεστώτα χωρία = καὶ κατὰ τῶν μερῶν, τὰ ὅποια ὁμοῦ(δηλ. μετὰ τῆς Ποτεῖδαίας πρβλ. κεφ. 58, § 1) εἶχον ἀποστατήσαι.—ἐφ' ὅπερ=δι' ὃν ἀκριδῶς σκοπὸν (δηλ. πρὸς πόλεμον κατὰ τῆς Μακεδονίας).—τὸ πρότερον (=πρότερον) ἐξεπέμποντο, πρβλ. κεφ. 57, § 6 («ἔτυχον... ἀποστέλλοντες... ἐπιστέλλουσι»), ἐνθα καταφαίνεται: ὅτι ἡ περὶ Ποτεῖδαίας ἐντολή κατόπιν ἐδόθη.—καταστάντες=φθίσαντες (δηλ. εἰς Μακεδονίαν).—ἐπολέμουν, δηλ. πρὸς Περδίκαν.—μετὰ Φ. καὶ τῶν Δ. ἀδελ.—ἔχοντες συμμάχους τὸν Φίλ. καὶ τοὺς ἀδελφούς τοῦ Δέρδου· ὥστε οὐ μόνον ὁ Φίλ. καὶ ὁ Δέρ. ἠγαντιοῦντο τῷ Περδίκα (ὡς ἐλέχθη ἐν κεφ. 57, § 3), ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Δέρδου, ὧν εἷς πιθανῶς εἶναι ὁ ἐν κεφ. 61, § 4 μνημονεύμενος Πausanίας.—ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων=οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει (εἰς τὴν Μακεδονίαν) μετὰ στρατοῦ ἄνωθεν (δηλ. ἐκ τῆς μεσογαίας). Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθ. ἐπολέμουν κατὰ τοῦ Περδ. διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Φίλ. καὶ οἱ Δέρδου ἀδελφοὶ ἐκ τῆς μεσογαίας.

Κεφ. 60.

ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ.—τῆς Π. ἀφεστηκείας καὶ... οὐδῶν, ἐπεξήγησις τοῦ ἐν τούτῳ=ἔτε δηλ. ἡ Ποτ. εἶχεν ἀποστατήσαι καὶ αἱ Ἀττικαὶ νῆες εὐρίσκοντο περὶ τὴν Μ.—δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ =ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτ.).—καὶ οἰκείον τὸν κ. ἠγούμενοι=καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κίνδυνον (αὐτῆς, δηλ.

τῆς Ποτειδ.) ἰδικόν των.—ἐαυτῶν, γενκ. διαιρετική, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη τῶν... Πελοπον.—μισθῶ πείσαντες, ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐθελοντάς· ὥστε=μισθῶ πεπεισμένους=μισθοφόρους.—τοὺς πάντας (=ἐν δλω), ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ : καὶ φιλοὺς τετρακοσίου.—ὁ Ἄδειμάντου, τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ τῶν Κορινθ. τοῦ ἐρίσαντος πρὸς τὸν Θεμιστοκλ. ἐν Σχλαμῖνι.—κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ=καὶ ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας.—οὐχ ἥμιστα = μάλιστα=πρὸ πάντων.—ἐθελονται=ὡς ἐθελονταὶ (καὶ οὐχὶ ὡς μισθοφόροι).—ξυνέσποντο=συνηκολούθησαν.—ἦν γάρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἔστρατήγει· τὸ δὲ κατὰ φιλίαν... ξυνέσποντο ἐτέθη παρενθετικῶς.—τοῖς Ποτ. αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος = ἀνέκαθεν φίλος τῶν Ποτειδ.—ὑστερον... ἢ Ποτ. ἀπέστη=μετὰ τὴν ἀποστρασίαν τῆς Ποτειδικίας.—ἐπὶ Θράκης=ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (πρὸλ. κεφ. 56, § 2).

Κεφ. 61.

§ 1 - 2. ἦλθε... καὶ πέμπουσι, κατὰ πικράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν : ἐλθούσης (=ἐπειδὴ ἦλθε)...πέμπουσι.—τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, κατὰ πρόληψιν=ὅτι αἱ πόλεις ἀφεστᾶσι (πρὸλ. κεφ. 26, § 2: «δέει τῶν Κερκ. μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν»). — καὶ τοὺς μετ' Ἄρ. ἐπιπαριόντας=ἔτι καὶ οἱ μετὰ τοῦ Ἄριστ. πορεύονται πρὸς βοήθειαν αὐτῶν (τῶν πόλεων δηλ., αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσει). —ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. ἢ γενκ. διαιρητκ.—πέμπτον αὐτὸν=αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν μετὰ τῶν τεσσάρων ἄλλων (πρὸλ. κεφ. 46, § 2).—οἱ=οὔτοι δέ.—ἀφικόμενοι... πρῶτον, πρὶν δηλ. φθάσῃ πρὸς τὰ ἀφεστῶτα (§ 1).—καταλαμβάνουσι=ἐδρίσκουσι.—τοὺς προτέρους (=τοὺς πρότερον πεμφθέντας) χιλίους, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἀνέφερον ὁ Θουκ. ἐν κεφ. 57, § 6, τὴν δ' ἄφειξιν αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἐν κεφ. 59, § 2.—Θέρμην, τὴν νῦν Θεσσαλονίκην.—ἠρηκότας... πολιορκοῦντας, κατγρμτ. μετχ.· πόθεν ἐξαρτῶνται;—Πύδναν, πόλιν ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερῷ παρὰ τὸν Θερμακικὸν κόλπον.

§ 3 - 5. καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ πρότεροι χίλιοι.—ἐπολιόρησαν, ὑποκμ. τούτου καὶ τῶν ἐπομένων β. οὐχὶ τὸ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ οἱ συνηνωμένοι στρατοί, οἱ δισχίλιοι δηλ. μετὰ τῶν προτέρων χιλίων.—ἀναγκαίαν = ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀναγκαίαν=διότι ἠνάγκαζεν αὐτοὺς σφόδρα (νὰ σπεύσωσιν).—ἢ Ποτ. καὶ ὁ Ἄριστεὺς παρεληλυθὼς=

ἢ κατὰστας τῆς Ποτ. καὶ ἡ ἄριξις τοῦ Ἀριστέως.—ἀπανίστανται=ἀποχωροῦσιν.—Στρέψαν, πόλιν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ πρὸς Β. τῆς Θέρμης.—πειράσαντες τοῦ χωρίου=δοκίμασαντες νὰ ἐκπορθήσωσι τὸ χωρίον (δηλ. τὴν Στρέψαν).—οὐχ ἐλόντες, δηλ. αὐτὸ (τὸ χωρίον).—ἑαυτῶν, γενκ. διαιρικτ.—χωρὶς δὲ=πρὸς τούτοις δέ.—τῶν ξυμμάχων (δηλ. τῶν μενάντων πιστῶν τοῖς Ἀθ.), γενκ. διαιρικτ. τοῦ πολλοῖς (δηλ. ὀπλίταις).—Παυσανίου, ἀδελφοῦ τοῦ Δέρδου (πρβλ. κεφ. 59, § 2).—νῆες... ἑβδομήκοντα, δηλ. αἱ 40 τοῦ Καλλίου (§ 1) καὶ αἱ 30 τοῦ Ἀρχεστράτου (κεφ. 57, § 6).—κατ' ὀλίγον = βραδέως. — τριταῖοι = κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν.—Γίγωνον, λιμένα τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Κεφ. 62.

§ 1 - 3. προσδεχόμενοι = περιμένοντες. — πρὸς Ὀλύμπου = πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀλύμπου.—ἐν τῷ Ἴσθμῳ, ἔνθα ἔκειτο ἡ Ποτειδαία.—ἀγοράν... ἐπεποιήντο, πρὸς εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν, ἵνα οὗτοι ἔχωσι πρόχειρα τὰ τρόφιμα καὶ μὴ πλανῶνται: ἀνὰ τὴν πόλιν πρὸς προμήθειαν αὐτῶν. — τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.—στρατηγὸν μὲν, προετάχθη δὲ μὲν ἀντὶ νὰ τεθῆ μετξὺ τοῦ: τοῦ καὶ πεζοῦ, ἀπ' οὗ ἡ ἀπόδοσις τούτου κεῖται ἐν τῷ: τῆς δὲ ἵππου (=τοῦ δὲ ἵππου).—ἤρηντο, ὑπερσυντλ. τοῦ αἰροῦμαι=ἐκλέγω.—ἀπέστη=ἀφειστήκει=ἔχεν ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 61, § 3).—ἄρχοντα, δηλ. τῆς Μακεδονίας.—τό... στρατόπεδον=τὸ στρατευμα.—ἔχοντι, ἢ δοτκ. μετὰ προηγουμένην γενκ. (Ἀριστέως), διότι τό: ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.=ἔδοξε τῷ Ἀριστεῖ.—ἦν ἐπίωσι = ἂν ἐπέλθωσι.—Χαλκιδεάς δὲ κτλ., ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ.—καὶ τοὺς ἔξω Ἰσθμοῦ ξυμμάχους, ἐννοοῦνται οἱ σύμμαχοι, οἱ μένοντες (οὐχὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες) ἔξω τοῦ Ἰσθμοῦ: μέρος αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἀναφερόμενοι Χαλκιδεῖς. Παρατηρητέα ἡ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τοῦ μέρους μετὰ τοῦ ὄλου: διὰ τοῦτο δὲ καὶ = καὶ ἐν γένει. — τὴν... διακοσίαν ἵππων=τοὺς διακοσίους ἵππείας.—ἐπὶ σφᾶς, δηλ. ἐπ' αὐτὸν (τὸν Ἀριστέα) καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ.—κατὰ νότου β... τοὺς πολέμιους=ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν (τοῦ Ἀριστέως) ὄπισθεν αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) νὰ θέσωσι τοὺς πολέμιους (δηλ. τοὺς Ἀθ.) ἐν μέσφ αὐτῶν (διότι ὄπισθεν μὲν θᾶ ἦτο δὲ Περδίκκας μετὰ τῶν Χαλκιδέων καὶ

ἄλλων συμμάχων, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἄριστεὺς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ).
 § 4-6. τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας, δηλ. τοὺς 600 τοῦ Φιλίππου καὶ Πυρρηνίου (πρὸς κεφ. 61, § 4) τὸ Μακεδόνας κεῖται ἐπιθετικῶς, ὡς καὶ ἐν κεφ. 63, § 2. — ἐπὶ Ὀλύμθου=ἐς Ὀλυμθον. — εἰργωσι=κωλύωσι.— τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, βραχυλογικῶς ἀντί: τοὺς ἐκεῖ ὄντας (δηλ. Χελκιδεῖς καὶ λοιποὺς) ἐπιβοηθεῖν (=βοηθεῖν) ἐκεῖθεν.— αὐτοὶ δέ, δηλ. ὁ Καλλίας καὶ οἱ ξυνάρχοντες· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τοὺς μὲν Μακ. ἱππέας.— ἀναστήσαντες=σηκώσαντες (ἀπὸ τὴν Γίγωνον δηλ., ἐνθα [κατὰ τὸ κεφ. 61, § 4] εἶχον στρατοπεδεύσει). — ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγ.=ἄφ' οὗ ἔφθασεν πλησίον τοῦ ἰσθμοῦ.— ἀντικαθίσταντο=παρετάσσοντο ὡσαύτως (=ἀντί). — ξυνέμισγον (=συνεπλέκοντο), δηλ. οἱ Ἄθην. καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. — καὶ ὅσοι κτλ., ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ οἱ λογάδες (=οἱ ἐκλεκτοὶ) Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων, οἱ περὶ ἐκεῖνον ἦσαν. — τὸ καθ' ἑαυτοὺς=τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν.— ἐπεξήλθον=ἐξήλθον τῆς τάξεως αὐτῶν πρὸς ἐπίθεσιν=προεχώρησαν.— ἐπὶ πολὺ = πολὺ μακρὰν.— ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ποτειδαιίας.— Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ πρὸς τὴν Ποτειδαίαν, τῇ γενομένῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 432, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου κινδυνεύσαντος.

Κεφ. 63.

§ 1. ἐπαναχωρῶν = ἐν ᾧ ἐπέστρεφεν. — ὡς = ὅτε. — τὸ ἄλλο στρατεύμα, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ποτειδ. καὶ Πελοπον. συγκεῖμενον.— ἡσημένον, μετχ. κτηγρμκ. ἐξαρτωμένη πόθεν; Περὶ τοῦ πράγματος βλ. κεφ. 62, § 6. — ὁποτέρωσε διακινδ. χωρήσας = ὁποτέρωσε χωρήσας νὰ κάμῃ ἐπικίνδυνον ἐπιχειρήσιν. — ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλ. (=ἐς Ὀλυμθον) ἢ ἐς τὴν Π., ἐπεξήγησις τοῦ ὁποτέρωσε.— ἔδοξε, δηλ. αὐτῷ (τίνι;). — ξυναγαγόντι=ἄφ' οὗ συμπυκνώσῃ.— ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον = ἐς ὡς (ἐπιτατικόν)ἐλάχιστον χ.=εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον τόπον. Ἡ πυκνὴ παράταξις τοῦ στρατοῦ θὰ διηυκόλυε πολὺ τὴν διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς. — δρόμω=δρομαίως.— βιάσασθαι=βία εἰσελθεῖν. — καὶ παρήλθε παρὰ τὴν χηλὴν=καὶ ἐπέρασε πλησίον τῆς χηλῆς· χηλὴ δὲ=οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τεύχους προδεβλημένοι λίθοι. Ὁ Ἄριστεὺς

προϋτίμησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ποτ. δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, διότι τὸ ἀνοιγμα τῶν πυλῶν ἦτο ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον πρὸ αὐτῶν ἦσαν οἱ Ἄθ. καὶ ἠδύναντο καὶ οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, εὐθύς ὡς ἠνοίγοντο αἱ πύλαι.—βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῆς μετὰ ἐπιρρ.—ᾄχι μόνον (=τε) προσβαλλόμενος (ὑπὸ τῶν ἐπικλυζόντων τὴν χηλὴν κυμάτων καὶ τῶν τοξευμάτων τοῦ πολιορκούντος τὴν Ποτ. Ἀττικοῦ στόλου), ἀλλὰ καὶ (=καὶ) μετὰ μεγίστης δυσκολίας (δηλ. παρῆλθε).

§ 2-3. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλ. . . βοηθοί, πρβλ. κεφ. 62, § 4.—ἀπέιχε (=ἀπέχει), δηλ. ἡ Ὀλυνθος τῆς Ποτειδαίας.—μάλιστα=περίπου.—ἔστι καταφανές, δηλ. τὸ μετὰ τῆς Ὀλύνθου καὶ Ποτ. διάστημα.—τὰ σημεῖα ἦρθη (=ὑψώθησαν), πρβλ. κεφ. 49, § 1.—τὸ ἀντίθετον κλιωτέρω: τὰ σημεῖα κατεσπάρθη (=κατεδιδάσθησαν).—βραχύ τι=εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.—ὡς βοηθήσοντες, τελικ. μετχ.—ἀντιπαρετάξαντο, δηλ. τοῖς ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Π. βοηθοῖς.—ὡς κωλύσοντες, κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Καλλίου (πρβλ. κεφ. 62, § 4).—διὰ τάχους = ταχέως.—τῶν Ἄθ., γενκ. κατγρτκ. κτητικῆ.—πάλιν=δπίσω.—ἐς τὸ τεῖχος δηλ. τῆς Ὀλύνθου.—οὐδετέροις=οὔτε εἰς τοὺς μὲνοῦτε εἰς τοὺς δέ.—παρεγένοντο, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ.—τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (=μετὰ σπονδῶν) ἀπέδοσαν, οἱ Ποτ. ζητήσαντες σπονδὰς πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν ὡμολόγησαν τὴν ἑαυτῶν ἦταν.—τροπαίον ἔστησαν, πρβλ. κεφ. 54, § 1.—Ἄθ. δὲ αὐτῶν, ἐξαιρέσει δηλ. τῶν συμμαχῶν, ὧν αἱ ἀπώλειαι δὲν ἐγένοντο γνωσταὶ τῷ Θουκυδ.—Πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐνταῦθα ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν Ἄθ. ἐν τῷ Κεραμεικῷ μνημεῖον καὶ ἐχαράχθη ἐπιγραφή διατηρηθεῖσα μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖο.

Κεφ. 64.

τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος=τὸ ἐς τὸν ἰσθμὸν τ.—τὸ ἀποβλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν τεῖχος. Ἡ Ποτείδ. εἶχε δύο τεῖχη· ἐν πρὸς Β. ἀποβλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν καὶ ἕτερον πρὸς Ν. ἐστραμμένον εἰς τὴν Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2).—ἀποτειχίσαντες=ἀποκλείσαντες διὰ τείχους (νέου, ὅπερ ἀνήγειραν οἱ Ἄθ. ὀλίγον μακρὰν τοῦ πρώτου τείχους τῆς Ποτείδ. ἕνεκα στενῆς πολιορκίας).—τὸ δ' ἐς τὴν Παλ.=τὸ δ' ἐστραμμένον πρὸς τὴν Παλλήνην.—ἀτειχιστον ἦν=

οὐκ ἀπετετείχιστο (ὕπὸ τῶν Ἄθ.)=δὲν εἶχεν ἀποκλεισθῆ ὑπὸ τῶν Ἄθ. διὰ (νέου) τείχους (ὡς τὸ πρὸς τὸν ἰσθμὸν βλέπον). ἡ ἀποτειχισις τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους γίνεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φορμίωνος (βλ. κατωτέρω § 3).—διαβάντες, δηλ. διὰ τῶν νεῶν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔκειτο ἡ Ποτειδαία.—τειχίζειν=ἀποτειχίζειν.—δεδιότες =ἐπεδῆ ἐφοδοῦντο.—σφίσιν. . . γιγνομένοις δίχα = κατ' αὐτῶν, ἐὰν διηροῦντο εἰς δύο (ἐὰν δηλ. οἱ μὲν εἰργάζοντο πρὸς Β., οἱ δὲ πρὸς Ν. τῆς Ποτειδαίας).—οἱ ἐν τῇ πόλει = οἱ ἐν Ἀθήναις.—τὴν Παλλήνην, βραχυλογικῶς ἀντί: τὸ ἐς τὴν Παλλήνην (§ 1).—χρόνον ὕστερον=μετ' ὀλίγον.—ἑαυτῶν, γενκ. διαίρηκ. —Φορμίωνα, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἀντὶ τοῦ πεσόντος Καλλίου.—ἐξ Ἄφυτιος ὀρμώμενος = ἔχων τὴν Ἄφυτιν ὡς ὀρμητήριον. Ἡ Ἄφυτις ἦτο πόλις τῆς Παλλήνης παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον ἢ κτάληξις τῆς γενκ. -ιος Ἰωνική.—προσῆγαγε τῇ Ποτ.=ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ποτείδ.—κατὰ βραχὺ=κατ' ὀλίγον (κεφ. 61, § 4).—κείρων=δηῶν=ληλατῶν.—ἐπεξήει=ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως.—τὸ ἐκ τῆς Παλ. τεῖχος=τὸ ἐς τὴν Παλ. τεῖχος.—κατὰ κράτος = μὲ δλην τὴν δύναμιν = ἰσχυρῶς. — ἀμφοτέρωθεν = ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (ὕπὸ τίνων;) καὶ ἐκ τῆς Παλλήνης (ὕπὸ τίνων;).—καὶ ἐκ θαλάσσης. . . ἅμα= συγχρόνως καὶ ἐκ θαλάσσης.—ναυσὶν ἐφορμούσαις=μὲ (Ἀττικὰς) ναῦς προσωρμισμένας (ἐν αὐτῇ).

Κεφ. 65.

ἀποτειχισθείσης αὐτῆς (δηλ. τῆς Ποτειδαίας) καὶ... ἔχων, αἰ μετχ. αἰτιολογκ. παρατηρητέα ἢ σύνδεσις ἀπολύτου μετοχῆς μετὰ μετοχῆς κατ' ὄνομα. πτώσιν.—σωτηρίας, δηλ. τῆς Ποτειδαίας.—ἦν μή τι. . . γίγνηται=ἐὰν δὲν συμβαίῃ τι (δηλ. βοήθεια) ἐκ μέρους τῆς Πελοπον.—ἢ ἄλλο, δηλ. τι.—παρὰ λόγον=παρὰ προσδοκίαν.—πλὴν πεντακοσίων, συναπτόρον τῷ τοῖς ἄλλοις, ὅπερ ἀντικμ. τοῦ ξυνεβούλευε=ξυνεβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων.—ἄνεμον (δηλ. οὔριον) τηρήσασι ἐκπλεῦσαι = ἀφ' οὗ περιμείνωσιν εὐνοϊκὸν ἄνεμον ἢ ἀποπλεύσασι (δηλ. τῆς Ποτειδαίας).—ὅπως... ἀντίσκη=ὅπως διαρκέση.—ἐπὶ πλέον=πλείονα (=περισσότερον) χρόνον.—ἢ θελεν = ἦτο πρόθυμος.—τῶν μενόντων εἶναι = νὰ εἶναι (εἰς) ἐκ τῶν μενόντων = ἢ ἀνήκη εἰς τοὺς μένοντας (δηλ. εἰς τοὺς πεντακοσίους).—ὡς, χρονοκ.—οὐκ ἔπειθε, δηλ. τοὺς Ποτει-

δαιάτας. — βουλόμενος, μετχ. αἰτιολογκ. — τὰ ἐπὶ τούτοις = τὰ ἀπαιτούμενα ἐν τοιαύταις περιστάσεσι. — καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν (= ἔξω) ἔξει ὡς ἄριστα, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρασκευάζειν (= ἐπιμελεῖσθαι) = καὶ νὰ φροντίζη πῶς τὰ ἔξω (τῆς πόλεως) νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἄριστα· ἢ ἔννοια: νὰ φροντίση τίνι τρόπῳ νὰ πορισθῇ ἔξω τῆς πόλεως βοήθεια. — ἔκπλουν ποιεῖται = ἔκπλεῖ. — λαθῶν, μετχ. τροπκ. — τὰ τε ἄλλα ξυνεπολέμει, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι = καὶ ἄλλας πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔκαμνε μετὰ τῶν Χαλκ. — Σερμυλιῶν, συναπτέον τῷ πολλούς· ἢ γενκ. νοητέζ κκι εἰς τὸ τῇ πόλει Σερμυλιεῖς δὲ = οἱ κάτοικοι τῆς Σερμύλης, πόλεως ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας ἀντικρὺ τῆς Ποτειδαίας ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀκτῆς τοῦ Τορωνίου κόλπου· αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθην. — λοχήσας πρὸς τῇ πόλει = ἐνεδρεύσας πλησίον τῆς πόλεως. — καὶ Σερμυλιῶν . . . διέφθειρεν, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων : καὶ πολλούς (τῶν) Σερμυλιῶν διέφθειρε λοχήσας πρὸς τῇ πόλει (τῶν Σερμυλιῶν). — ἔς τε τὴν Πελ. ἔπρασεν, βραχυλογία: ἔς τε τὴν Πελ. ἔπεμπε (ἀγγέλους) καὶ ἔπρασε (= ἐνήργει). — ὅπη (= ὅπως) . . . γενήσεται = πῶς νὰ γείνη. — μετὰ δὲ τῆς Ποτ. τὴν ἀποτειχίσιν, ὑπερβατὸν σχῆμα = μετὰ δὲ τὴν ἀποτειχίσιν τῆς Ποτειδ. — τοὺς ἔξ καὶ χιλίους, τοὺς ἀναφερομένους ἐν κεφ. 64, § 2· οἱ δὲ λοιποὶ τρισχίλιοι ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες τὴν Ποτειδ., ἣτις ἐπὶ τέλους συνθηκολογεῖ τὸν χειμῶνα τοῦ 430/429. — Βοιωτικὴν, πρβλ. κεφ. 57, § 5. — ἔστιν ἄ = τινά. — πολίσματα = μικρὰς πόλεις.

Κεφ. 66.

αἰτίαι μὲν αὐται. . . ἔς ἀλλήλους = ὡς αἰτίαι μὲν τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀλλήλων ταῦτα (δηλ. τὰ ἐπόμενα : ὅτι τὴν Ποτειδαίαν κτλ.)· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τέλει τοῦ κεφ. οὐ μὲν τοι... ξυνεροῶγει. — προσεγεγένητο = εἶχον προστεθῆ (δηλ. εἰς τὴν αἰτίαν τὴν ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου, περὶ ἧς πρβλ. κεφ. 55, § 2). — τοῖς μὲν Κορ., δηλ. ἔς τοὺς Ἀθηναίους (= ἐναντίον τῶν Ἀθ.). — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — οὔσαν... ὄντας, μετχ. ἐνδοτικαί. — καὶ Πελοπον., διότι οἱ Κορ. εἶχον πέμψει καὶ Πελοπον. μισθοφόρους· πρβλ. κεφ. 60. — τοῖς δ' Ἀθ. ἔς τοὺς Πελ., δηλ. αἰτίαι προσεγεγένητο. — ἔς τοὺς Πελ., ἐπεκτείνει τὰς ἐχθροπραξίας εἰς ὄλους τοὺς Πελοπ., διότι δ' Ἀριστεὺς ἐν κεφ. 60, § 1 καὶ ἐν κεφ. 62, § 1 εἶχεν οὐ μόνον Κορ.,

ἀλλὰ καὶ Πελοπ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ποτειδαίας.—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην.—ἀπέστησαν=ἐκίνησαν εἰς ἀποστασίαν.—ἐλθόντες=ἐκστρατεύσαντες.—σφίσιν . . . ἐμάχοντο=ἐμάχοντο κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.).—ἀπὸ τοῦ προφανοῦς=φανερὰ (οὐχὶ πλέον μὲ μυστικὰς ὑποκινήσεις πρὸς ἀπόστασιν).—οὐ . . . πω ξυνεροῶγει (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. ξυρογγνυμαι) = δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκπραγῆ.—ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ Πελοποννησιακός.—ἀνοκωχί, πρὸλ. κεφ. 40, § 4.—ἰδίᾳ=ἰδιαιτέρως (ἄνευ δηλ. τῆς ἐγκρίσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν).



**B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ, ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ**

(Κεφ. 67 - 87)



**1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.**

(Κεφ. 67 - 71)

Κεφ. 67.

§ 1-2. πολιορκουμένης τῆς Ποτειδ. = ἐν ᾧ ἐπολιορκεῖτο ἡ Ποτειδαία.—οὐχ ἡσύχαζον, οἱ Κορίνθιοι.—ἀνδρῶν σφίσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῷ χ. δεδιότες=διότι ἐνυπῆρχον (ἐν τῇ Ποτειδ.) ἄνδρες αὐτῶν (τῶν Κορ.) καὶ συγχρόνως διότι ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτειδ.). Περὶ τῆς συνδέσεως τῶν μετχ. (ἐνότων καί... δεδιότες) πρὸλ. κεφ. 65, § 1.—παρεκάλουν τε=διὰ τοῦτο (=τε) προσεκάλουν (οἱ Κορ.).—τοὺς ξυμμάχους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Πελοπον. συμμαχίαν.—κατεβόων... τῶν Ἀθ.=βωῶντες κατηγοροῦν τῶν Ἀθ.—τὴν Πελοπόν., καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐξεγείρωσιν ἐτι μᾶλλον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμμάχων.—Αἰγινῆταί τε=πρὸς τούτοις καὶ οἱ Αἰγ. (οὐχὶ ὡς σύμμαχοι, διότι οὔτοι ἀπὸ τοῦ 456 π. Χ. ἦσαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθην.).—πρεσβευόμενοι = πέμποντες πρέσβεις.—δεδιότες, μετχ. αἰτιολογοῦσα τὸ οὐ φανε-

ρῶς.—κρούφα δέ, δηλ. πρεσβευόμενοι.—οὐχ ἤκιστα = μάλιστα = κατ' ἐξοχήν.—μετ' αὐτῶν, τῶν Κορινθ.—ἐνήγον τὸν πόλεμον = ἠρέθισον τοὺς συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον.—κατὰ τὰς σπονδίας, τὰς τριακοντούτεις τὰς συνομολογηθείσας τῷ 445 π. X.

§ 3-5. προσπααρακάλεσαντες = πρὸς τοῦτο· (ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑπὸ τῶν Κορινθ. προσκληθέντων) προσκαλέσαντες.— τῶν ξυμμάχων, γενκ. διαίρετκ. τοῦ εἶ τις = ἐκ τῶν συμμάχων (πάντα) ὄστις.—τι ἄλλο ἔφη ἠδικοῦσθαι = ἔλεγον ὅτι· ἔχει ἀδικηθῆ κατὰ τι ἄλλο.—ξύλλογον σφῶν αὐτῶν π. τὸν εἰωθότα = συγκαλέσαντες τὴν συνήθη ἐκκλησίαν αὐτῶν (ἧς μετείχον πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέρα τῶν 30 ἐτῶν).—ἐκέλευον, δηλ. τὸν βουλούμενον τῶν παρόντων.—παριόντες = ἀναδχίνοντες εἰς τὸ βῆμα.—ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, δηλ. πρὸς τοὺς Ἀθ.—κτηγόρου τὸς Ἀθ.—ὡς ἕκαστοι = κατὰ σειράν.—καὶ ἕτερα οὐκ ὄλ. διάφορα = καὶ ἄλλας ὄχι ὀλίγας διαφοράς.—μάλιστα δὲ = κατ' ἐξοχήν δέ.—λιμένων τε εἰργεσθαι... καὶ... ἀγορᾶς, τὸ ἀπρμρ. ἐκ τοῦ δηλοῦντες = ὅτι· ἀπεκλείοντο τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθ. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο προέδθησαν οἱ Ἀθ. πιθανῶς τὸ θέρος τοῦ 432 π. X. ἀμέσως μετὰ τὴν πρᾶξ τὰ Σύδοτα μάχην, εἰσηγουμένου αὐτοῦ τοῦ Περικλέους, ὄστις μετὰ τὴν φανεράν μετὰ τῶν Κορινθίων σύμπραξιν τῶν Μεγαρέων ἐθεώρει προσήκουσαν τὴν τιμωρίαν καὶ ταπεινώσιν αὐτῶν.—παρελθόντες = ἀνδάντες εἰς τὸ βῆμα.—καὶ... ἐάσαντες, ὁ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖοι μετὰ τῆς μετκ. ἐάσαντες = τελευταῖοι καὶ ἀπ' οὗ ἀφῆκαν.—τοὺς ἄλλους, δηλ. συμμάχους.—ἐπεῖπον = κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον.—τοιάδε = τοιαῦτα περὶ τοῦ.

Κεφ. 68.

§ 1-2. τὸ πιστόν, τὸ οὐδέτ. ἀντι τοῦ ἀφρηγημένου = ἡ πίστις = ἡ εἰλικρίνεια. Οἱ Κορ. ἐπαινοῦντες τοὺς Λακεδ. θηρεύουσι τὴν εὔνοιαν αὐτῶν (captatio benevolentiae). — ὑμᾶς, ὑπερδχτόν.—τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς (= τῆς ὑμετέρας) πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἐκ τοῦ τὸ πιστόν = ἡ εἰλικρίνεια τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ σας βίου· κατ' ἔννοιαν = ἡ εἰλικρίνεια, ἣν ἔχετε εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις σας.—ἀπιστοτέρους = ὀλίγον δυσπίστους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τὸ πιστόν.—ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν = ἐὰν λέγωμεν κακόν τι κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Ἀθ.). Ἡ ἔννοια τῶν ἡγου-

μένων ἢ ἐξῆς : ἐπειδὴ σεῖς εἴσθε εἰλικρινεῖς εἰς τὰς πολιτικάς καὶ κοινωνικάς σχέσεις ὑμῶν, νομίζετε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι τοιοῦτοι (ὡς καὶ ὑμεῖς) καὶ δὲν πιστεύετε εἰς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας ἡμῶν.—καὶ ἀπ' αὐτοῦ = καὶ ἕνεκα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πιστοῦ καὶ ἀπίστου).—σωφροσύνην=σύνεσιν (διότι δὲν παραδέχεσθε ἀνεξετάστως καὶ ἀπερισκέπτως τὰς γνώμας τῶν ἄλλων).—ἀμαθία δὲ πλέονι (δηλ. ἢ σωφροσύνη)... χοῆσθε=ἀπερίαν ὅμως ἔχετε μεγαλύτεραν.—πρὸς τὰ ἔξω πράγματα=πρὸς τὰ ἔξω τῆς Λακωνικῆς συμβαίνοντα=πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν.—προαγορευόντων ἡμῶν=ἐν ᾧ ἡμεῖς προελέγομεν.—περὶ ὧν=περὶ τούτων, ἄ.—τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε=ἐμανθάνετε ἢ περίφρασις καθίστα τὴν ἔννοιαν ἐντονωτέραν.—τῶν λεγόντων... ὑπενοεῖτε, ὡς, πρόληψις=ὑπενοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες.—ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδία διαφόρων=ἕνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων· τὰ διάφορα, ἐνταῦθα=συμφέροντα (ἐκ τοῦ ἐνεργητ. διαφέρειν)· ἀλλαχού (πρόβλ. κεφ. 56, § 1—κεφ. 67, § 4) =αἱ διαφοραὶ (ἐκ τοῦ μέσου διαφέρεσθαι).—καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ δηλ. οὕτω ὑπενοεῖτε.—πάσχειν, δηλ. ἡμᾶς.—ἐπειδή, χρονκ.—ἐν τῷ ἔργῳ=ἐν τῷ πάσχειν αὐτῷ.—παρεκαλέσατε=προσεκχλέσατε· περὶ τοῦ πράγμ. πρόβλ. κεφ. 67, § 3.—ἐν οἷς, συνκπτέον τῷ οὐκ ἦκιστα (=μάλιστα)=μεταξὺ τῶν ὁποίων κατ' ἐξοχίην.—ὄσφ καὶ . . . ἀμελούμενοι, ἐν αὐτοῖς κείται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου.—ὄσφ=καθ' ὅσον.—ἐγκλήματα=παράπνοα.—ὑπὸ μὲν Ἀθ. ὑβριζόμενοι... ἀμελούμενοι=διότι ὑπὸ μὲν τῶν Ἀθ. ἀδικούμεθα, ὑπ' ὑμῶν δὲ ἀμελούμεθα. Παρατηρητέα ἐν τῷ προομίῳ ἢ ῥητορικῇ τέχνῃ, μετ' ἧς ὁ Κορ. ῥήτωρ ἐλέγχει πικρῶς, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τὸν ἐλεγχόμενον (πιστὸν—ἀπίστους, σωφροσύνην—ἀμαθία, ἀμελούμενοι).

§ 3-4. ἀφανεῖς που=κάπου ἐν κρυπτῷ.—ὄντες, οἱ Ἀθηναῖοι.—ὡς οὐκ εἰδόσι, δηλ. ὑμῖν, ὅπερ ἐκ τοῦ προσέδει=θὰ εἴχετε σεῖς ἀνάγκην καὶ ἄλλης (=προσ) διδασκαλίας ὡς ἀγνοοῦντες.—νῦν δέ, διὰ τοῦ δὲ γίνεται· ἀντίθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου πρὸς τὸ πραγματικόν.—τί δεῖ=τίς ἢ ἀνάγκη.—μακρογορεῖν, δηλ. ἡμᾶς τοὺς ξυμμάχους, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ γενκ. ὦν = νὰ μακρογορῶμεν ἡμεῖς οἱ σύμμαχοι ἐκ τῶν ὁποίων.—τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε =ἄλλους μὲν βλέπετε ὅτι ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ. Ἐννοοῦνται οἱ Αἰγυνηταί, εἰς οὓς οἱ Ἀθ. δὲν παρείχον τὴν διὰ τῶν σπονδῶν ἐπηγεγμένην αὐτονομίαν (πρόβλ. κεφ. 67, § 2).—τοῖς δ' ἐπιβουλευόντας

αὐτοὺς, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε = κατ' ἄλλων δὲ (βλέπετε) αὐτοὺς (τοὺς Ἰθ.) ἔχοντας ἐχθρικοὺς σκοποῦς. Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, οὗς οἱ Ἰθ. ἐκώλυον τῶν λιμένων τῶν ἐν τῇ Ἰθην. ἀρχῇ καὶ τῆς Ἰθην ἀγορᾶς (πρβλ. κεφ. 67, § 4).—δεδουλωμένους. . . ἐπιβουλεύοντας, παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἐκ τοῦ παθητ. ῥ. εἰς τὸ ἐνεργητικόν.—οὐχ ἥμιστα = μάλιστα. — τοῖς ἡμετ. ξυμ., ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύοντας. Ἐννοοῦνται ἰδίᾳ οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ποτειδαῖται, οἵτινες ὡς ἀποικοὶ τῶν Κορ. ἦσαν οἱ φυσικοὶ συγγενεῖς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. — καὶ ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) προπαρεσκευασμένους=καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ αὐτοὶ (οἱ Ἰθ.) εἶναι προπαρεσκευασμένοι· ἢ μετχ. ἂν καὶ συνδέεται ταῖς ἡγουμέναις μετχ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ ὄν.—εἴ ποτε πολεμήσονται(=πολεμηθήσονται)=ἂν ποτε πολεμηθῶσι· κατ' ἔννοιαν = διὰ τὸν ἐνδεχόμενον πόλεμον (κατὰ τῶν Πελοπ.).—οὐ γὰρ ἂν... εἶχον... καὶ... ἐπολιόρκουν, δηλ. εἰ μὴ προπαρεσκευασμένοι ἦσαν = διότι ἄλλως δὲν θὰ κατεῖχον καὶ δὲν θὰ ἐπολιόρκουν.—ὑπολαβόντες=λάθρα (=ὑπο) καταλαβόντες.—βία ἡμῶν = παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν.—τὸ μὲν, καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ἐπικαιρότατον, ἀντί: ἢ μὲν, δηλ. ἢ Ποτειδαῖα.—ἐπικ. χωρίον, δηλ. ἐστὶ=εἶναι: καταλληλοτάτη θέσις.—πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχωρῆσαι, δηλ. αὐτῶ (τῷ χωρίῳ) = ὥστε νὰ ὠφελῆται τις ἐξ αὐτῆς (τῆς θέσεως) ὡς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ κατὰ τῶν παραλλίων τῆς Θράκης. Ἡ ἔννοια: Ἡ Ποτειδαῖα κεῖται ἐν οὕτω καταλλήλῳ θέσει, ὥστε ἔχων τις αὐτὴν ὡς ὀρμητήριον δύναται νὰ ὠφελῆθῃ εἰς μέλλοντα πόλεμον κατὰ τῶν παραλλίων τῆς Θράκης.—ἢ δέ, δηλ. ἢ Κέρκυρα.—ἂν . . . παρέσχε, δηλ. ἐὰν δὲν ἐδοθήθουν αὐτὴν οἱ Ἰθ.—τοῖς Πελοπον., οὐχὶ μόνον τοῖς Κορ. Τοῦτο ἐπίτηδες λέγει ὁ ῥήτωρ, ἵνα διεγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Πελοπον.

Κεφ. 69.

§ 1. τῶνδε=τούτων (δηλ. τῶν εἰρημένων κακῶν).—ὑμεῖς, δηλ. ἐστέ.—τό τε πρῶτον ἐάσαντες=διότι καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφήκατε.—αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Ἰθην.—μετὰ τὰ Μηδικὰ = μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — κρατῦναι = νὰ ὀχυρώσωσιν. Ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἰθηνῶν ἐγένετο τῷ 479 π. X. — στήσαι = νὰ ἀνεγείρωσιν. Ἡ ἀνεγέρσις τῶν μακρῶν τειχῶν ἐγένετο τῷ 459 π. X.—ἐς τόδε τε αἰὶ ἀποστεροῦντες=καὶ διότι μέχρι τοῦδε ἀδιαλείπτως ἀποστε-

ρεῖτε. — τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους, εἰρωνικῶς ἀντί : τοὺς ἐκείνων ξυμμαχούς. — τοὺς ὑμετέροους. . . ξυμ., δηλ. τοὺς Αἰγινήτας, Μεγαρεῖς καὶ Ποτειδαίατας. — ἤδη = τώρα πλέον. — οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος κτλ., ὁ γὰρ ἀτιτολογεῖ διατι εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀποστεροῦντες καὶ οὐχὶ ἑῶντες ἀποστερεῖν, ὅπερ ἀνέμενέ τις. — παῦσαι, δηλ. τινὰ τοῦ δουλοῦσθαι. — περιορῶν δὲ = ἀδιαφορῶν δέ. — αὐτό, δηλ. τὸ δουλοῦσθαι. — εἶπερ καὶ τὴν ἄξ. τῆς ἀρ. ὡς ἐλ. τὴν Ἑλ. φέρεται = καὶ μάλιστα ἐὰν ἔχη τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα λέγων ὑπονοεῖ τοὺς Λακεδ., οἵτινες συνήθιζον νὰ κυχῶνται ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος.

§ 2 - 3. νῦν γε = τώρα τέλος πάντων. — ξυνήλθομεν, εἰς ἐκκλησίαν πρὸς σύσκεψιν. — ἐπὶ φανεροῖς = διὰ φανερόν σκοπόν. — χοῖν γὰρ κτλ., δηλ. εἰ ἐπὶ φανεροῖς ξυνήλθομεν = διότι ἄλλως ἔπρεπε κτλ. — οὐκ εἰ ἀδ. ἔτι σκοπεῖν = νὰ σκεπτώμεθα ὅχι πλέον ἐὰν ἀδικούμεθα. — καθ' ὅτι ἀμυνούμεθα, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) = τίνι τρόπῳ θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτούς. — δρωῖντες . . . οὐ μέλλοντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγν. ἤδη, ἀντιθέσεις = ἐνεργοῦντες . . . καὶ οὐχὶ βραδύνοντες, ἀποφασισμένοι πρὸς μὴ ἀποφασίσαντας ἀκόμη. — οἷα ὁδῶ (= τίνι τρόπῳ) οἱ Ἀθην., δηλ. χωροῦσιν. — κατ' ὀλίγον = ὀλίγον κατ' ὀλίγον. — ἐπὶ τοὺς πέλας = ἐναντίον τῶν ἄλλων. — λανθάνειν μὲν οἰόμενοι = ἐν ὄσῳ μὲν νομίζουσιν ὅτι μένουσιν ἀπαρατήρητοι. — διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν = διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ὑμᾶς = διότι σεῖς δὲν ἐννοεῖτε (τοὺς κρυφίους σκοποὺς αὐτῶν). — ἦσπον θαρσοῦσι = ὀλιγώτερον θάρρος ἔχουσι (διὰ τὸν φόβον μὴ νοηθῶσιν) ὁ δ' ἔρος : εἰ ἔγνωσαν ὑμᾶς εἰδότας περιορᾶν. — γνόντες δὲ (δηλ. ὑμᾶς) εἰδότας περιορᾶν = ὅταν ἔμῳς νομίσωσιν ὅτι σεῖς ἐν ᾧ γνωρίζετε (τοὺς σκοποὺς αὐτῶν) ἀδιαφορεῖτε. — ἰσχυρῶς ἐγκείσονται = μετὰ δυνάμειω θὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 4-6. οὐ τῇ δυνάμει . . . ἀλλὰ τῇ μελλήσει = οὐχὶ διὰ τῆς (πρατικῆς) δυνάμειω . . . ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἐν τῇ μέλλοντι θὰ ἐνεργήσῃτε. — ἀμυνόμενοι . . . καταλύοντες (= πειρώμενοι καταλύειν), μετχ. τροπκ. = ἀποκρούοντες . . . προσπαθοῦντες νὰ καταλύητε. — οὐκ ἀρχομένην . . . διπλασιουμένην (= διπλασιαζομένην) δὲ = ὅχι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν διπλασιαζῆται. — τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. τοῦτο λέγει, ἵνα μᾶλλον ἐξερεθίσῃ τοὺς Λακ. κατ' αὐτῶν. — διπλασιουμένην, κατὰ ζευγμα νοητέον ἐκ τοῦ

αὔξησιν τὸ δύναμιν.—καίτοι= καὶ ὁμως.—ἀσφαλεῖς, ἐνταῦθα= προνοητικοί.—ὦν (=ἀλλ' ὑμῶν) ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει = ἄλλ' ἢ περὶ ὑμῶν φήμη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν ὑστέρων (=ἄρα), ἦτο ἀνωτέρα τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἔννοια : ἐφημιζέσθε ὡς προνοητικοί, ὅσον πράγματι δὲν εἴσθε. Ὁ παρατκ. μετὰ τοῦ ἄρα σημαίνει ὅτι ἢ νῦν ἀναγνωριζομένη ἀλήθεια πρότερον ἠγνοεῖτο.—τὸν Μῆδον=τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δηλ. τὸν Ξέρξην· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸν βάρβαρον.—ἐπὶ τὴν Πελ. ἐλθόντα=ὅτι ἦλθε μέχρι τῶν ὄριων τῆς Πελ.—πρότερον ... ἢ ... προαπαντῆσαι=πρὶν προαπαντῆσαι (δηλ. αὐτῷ)=προτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς προὑπάντησιν αὐτοῦ.—τὰ παρ' ὑμῶν, δηλ. ἐλθόντα = τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας ἢ αἰτιετκ. ὑποκείμε. τοῦ ἀπρμφ. προαπαντῆσαι. Ἴσως ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸν Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ.—ἀξίως, δηλ. ὑμῶν.—οὐχ ἑκάς... ἀλλ' ἐγγὺς ὄντας=ἐν ᾧ δὲν εἶναι μακρὰν... ἀλλὰ πλησίον.—ὥσπερ ἐκεῖνον, ἢ αἰτιετκ. καθ' ἕλξιν ἀντιὸ ὄνομοστ. : ὥσπερ ἐκεῖνός (ἔστι).—περιορᾶτε=παραδλέπετε.—ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ =ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπέλθῃτε σεῖς αὐτοὶ (κατὰ τῶν Ἀθ.).—ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας = προτιμάτε νὰ ἀποκρούητε αὐτοὺς ἐπερχομένους.—καὶ ἐς τύχας... καταστῆναι=καὶ νὰ περιέλθῃτε εἰς τὰς ἀδῆλους περιπετείας τοῦ πολέμου.—πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους, σκοπίμως ὑπερβάλλει τὴν τῶν Ἀθ. δύναμιν, ἵνα ἐρεθίσῃ τοὺς Λακεδ.—ἀγωνιζόμενοι, μετχ. τροπκ.—ἐπιστάμενοι=ἐν καὶ γνωρίζητε.—καὶ τὸν βάρβαρον αὐτόν... τὰ πλείω σφαλέντα καὶ... ἡμᾶς περιγεγενημένους=ὅτι καὶ ὁ βάρβαρος αὐτὸς περιέπεσεν εἰς πλείστα σφάλματα καὶ... ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δειχθῆ ὑπέρτεροι.—περὶ αὐτῷ=ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Τοιοῦτον σφάλμα ἦτο τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμίνας.—πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθ.=ἀπέναντι αὐτῶν τῶν Ἀθ.—πολλὰ ἤδη=πολλάκις μέχρι τοῦδε.—τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν=ἐνεκ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν.—ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία=παρὰ ἕνεκ τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν βοηθείας.—αἶ γε ὑμετέραι (=ὑμῶν) ἐλπίδες=αἶ πρὸς ὑμᾶς ἐλπίδες τοῦλάχιστον.—που=δήπου= βεδαίως.—τινας, ἐννοεῖ τοὺς Θεσίου καὶ Εὐδοεῖς.—καὶ ἀπαρασκευούς διὰ τὸ πιστεῦσαι, δηλ. ὑμῖν=οἵτινες ἀκόμη καὶ ἀπαρασκευοὶ ἔμειναν. διότι ἐπίστευσαν (εἰς ὑμᾶς). Δεινώνει ἐπίτηδες τὰ σφάλματα τῶν Λακ., ἵνα ἐξερεθίσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτούς.—καὶ μηδεὶς κτλ., ἀναγκαῖα ἢ παρατήρησις αὕτη, ἵνα μὴ

διεγερθῆ ἢ ἀγανάκτησις τῶν Λακ. διὰ τὴν τραχύτητα τῶν φράσεων.
—ἐπ' ἔχθρα τὸ πλέον (=μᾶλλον) ἢ (ἐπ') αἰτία=ἀπὸ ἔχθραν μάλ-
λον παρὰ ἀπὸ φιλικὸν παράπονόν.— τάδε=ταῦτα.— αἰτία . . . φί-
λων . . . ἁμαρτανόντων, κατηγορία . . . ἀδικησάντων (δηλ. ἐστί)=τὸ
μὲν φιλικὸν παράπονον ἀπευθύνεται: κατὰ ἀνδρῶν φίλων οὐχὶ ὀρθῶς
σκεπτομένων, ἢ δὲ κατηγορία κατ' ἀνδρῶν ἔχθρῶν ἀδικησάντων.

Κεφ. 70.

§ 1. καὶ ἅμα (=καὶ συγχρόνως), ἐκτὸς τοῦ ὅτι: δηλ. ὡς φίλοι
παραπονούμεθα καθ' ἑμῶν· εἶναι δευτέρα αἰτιολογία τῆς τραχείας
αὐτῶν ἐκφράσεως.— εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, δηλ. ἄξιοί εἰσιν =
ἡμεῖς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους.— ἄξιοι . . . εἶναι . . . τοῖς π. ψόγον
ἐπενεγκεῖν = ὅτι: δικαιοσύμεθα νὰ ἐκφράσωμεν μομφὴν κατὰ τῶν
ἄλλων (δηλ. τῶν Λακ.). — ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερ.
καθεστώτων (=ὄντων)=καὶ μάλιστα ἐπεὶ δὴ μεγάλα: εἶναι αἱ ὑπάρ-
χουσαι διαφοραὶ (τοῦ χαρκτηῆρος ἑμῶν καὶ τῶν Ἀθ.). — ἡμῖν γε δο-
κεῖτε=εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεσθε: ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρομφ.
οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδ' ἐκλογίσασθαι (=καλῶς σκέψασθαι)=ὅτι: δὲν
ἔχετε γινῶσιν οὐδὲ ἐσκέφθητε κκλῶς.— πώποτε=ποτὲ ἕως τώρα.
— πρὸς οἷους . . . καὶ ὅσον . . . καὶ ὡς πᾶν . . . ἔσται=οἷοί εἰσιν οἱ
Ἀθ., πρὸς οὓς ὁ ἀγὼν ὑμῖν ἔσται, καὶ ὅσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ
ὡς πᾶν (διαφέρουσιν ὑμῶν)=ποῖοι εἶναι οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς σεῖς
θ' ἀγωνισθῆτε, καὶ πόσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὅτι παντελῶς δια-
φέρουσιν ὑμῶν· παρατηρητέα ἢ σύνδεσις πλαγίων ἐρωτηματ. προ-
τάσεων (οἷοι . . . καὶ . . . ὅσον) μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (ὡς πᾶν
διαφ.)· πρβλ. καὶ κεφ. 69, § 3 «οἷα ὀδῶ καὶ ὅτι . . . χωροῦσιν».

§ 2-5. οἱ μὲν γε κτλ.=οὗτο: μὲν βεβαίως ἀσύνδετον ὡς ἐπεξη-
γησις: τὰ διαφέροντα (§ 1=αἱ διαφοραὶ) ἀπκριθμούνται διὰ τῶν:
οἱ μὲν γε κτλ. (§ 2), αὐθις δὲ (§ 3), καὶ μὴν (§ 4), ἔτι δὲ (§ 6).
— νεωτεροποιί, δηλ. εἰσὶ=εἶναι νεωτερισταί=ἐπιθυμηταὶ νέων
πραγμάτων.— ἐπινοῆσαι ὄξεῖς=ταχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι σχέδια.
— καὶ ἐπιτελέσαι ἔργω=καὶ δι' ἔργου νὰ ἐκτελέσωσιν.— ὁ ἂν γινῶ-
σιν=ὅ, τι ἂν ἀποφασίσωσιν.— ὑμεῖς δέ, ἐκ τοῦ ὄξεῖς νοητέον τὸ οἷοί
τ' ἐστέ (=εἴσθε ἱκανοί). — ἐπιγινῶναι=ἐπινοῆσαι.— ἔξικέσθαι=
ἐπιτελέσαι. Παρατηρητέα: αἱ ἀντιθέσεις: νεωτεροποιί— τὰ ὑπάρ-
χοντα σώζειν, ἐπινοῆσαι ὄξεῖς— ἐπιγινῶναι μηδέν, ἐπιτελέσαι ἔργω,

ὁ ἂν γνῶσιν—ἔργῳ οὐδὲ τὰναγκαῖα ἐξικέσθαι.—αὐθις δέ, ἐνταυθα
 = πρὸς τούτοις δέ.—παρὰ δύναμιν=παρ' ἔσον δύνανται.—τολ-
 μηταί... κινδυνευταί, περὶ τῶν εἰς τῆς οὐσιαστ. παρὰ Θεουκῶδ.,
 καθὼς καὶ περὶ τοῦ ἁμοιοτελεύτου βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64.—παρὰ
 γνώμην κινδ.=ῤ:φοκίνδυνο: παρὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀποφάσεων.—
 ἐπὶ τοῖς δεινοῖς=ἐν τοῖς φοβεροῖς=πρὸ τῶν κινδύνων.—τὸ δ' ὑμέ-
 τερον, δηλ. ἔστι=συνήθεια δ' ὑμῶν εἶναι: ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ
 ἀπαρμ. προᾶξαι, πιστεῦσαι, οἶσθαι.—τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ προᾶξαι
 = νὰ πράξῃτε κατώτερα τῆς δυνάμεώς σας τούτο εἶναι τὸ ἀντίθε-
 τον τοῦ: παρὰ δύναμιν τολμηταί.—τῆς γνώμης μὴδὲ τοῖς βεβαίοις
 πιστεῦσαι = μὴδὲ εἰς τὰ ἀσφαλῆ τῆς ἀποφάσεώς σας νὰ ἔχητε
 πεποιθήσιν: τούτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: παρὰ γνώμην κινδυνευταί.
 —τῶν τε δεινῶν μὴδ. οἶσθαι ἀπολ.=καὶ νὰ νομίζετε ὅτι: οὐδέ-
 ποτε θ' ἀπαλλαγῆτε τῶν δεινῶν: τούτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: ἐπὶ
 τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες.—καὶ μὴν=πρὸς τούτοις δέ.—ἄσκονοι πρὸς
 ὑμᾶς μελλητάς=προθυμότατοι: (παραβαλλόμενοι) πρὸς ὑμᾶς ὄντας
 βραδέεις.—τῇ ἀπουσίᾳ=διὰ τῆς ἀπομκρύνσεώς των ἐκ τῆς πατρί-
 δος.—ἂν τι κτᾶσθαι=ὅτι: δύνανται ν' ἀποκτήσωσί τι.—τῷ ἐξέλθειν
 =διὰ τῶν ἀποδημιῶν σας εἰς ἐκστρατείας.—τὰ ἐτοῖμα=τὰ ὑπάρ-
 χοντα.—κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν=καὶ ὅταν νικῶσι τοὺς ἐχθρούς.
 —ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον.—ἐξέροχονται=κἀμνουσιν ἐκστρατείαν.
 —ἐπ' ἐλάχιστον, δηλ. χρόνον.—ἀναπίπτουσιν=ἀθυμοῦσιν.

§ 6-9. τοῖς μὲν σώμασιν ἄλλοτριωτάτοις (δηλ. οὔσι τῆς πόλεως)
 χρῶνται = τὰ μὲν σώματα, ἐν ᾧ εἶναι: ὅλως ξένα τῆς πόλεως, μετα-
 χειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς.—τῇ γνώμῃ δὲ οἰκειοτάτῃ (δηλ. οὔσῃ ἑαυ-
 τοῖς) χρῶνται ἐς τὸ πρᾶσ. τι ὑπὲρ αὐτῆς = τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν ᾧ
 εἶναι ἰδική των, μεταχειρίζονται, ἵνα πράττωσί τι ὑπὲρ αὐτῆς (δηλ.
 τῆς πόλεως). Ἡ ἔννοια: οἱ Ἄθ. καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν διάνοιαν
 προθύμως διαθέτουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τοὺς
 νόμους τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὤφειλον ν' ἀνήκωσι γνώμῃ (= *ψυχῇ*)
 τε καὶ σώμασιν εἰς τὴν πολιτείαν.—ἂ μὲν ἂν... μὴ ἐξέλθω-
 σιν = εἰάν μὲν τινα μὴ ἐξέλθωσιν (= ἐκτελέσωσιν).—οἰκειᾶ στέ-
 ρεσθαι=ὅτι: ἰδικά των στεροῦνται.—ἂ δ' ἂν... κτήσονται = εἰάν
 δέ τινα κτήσονται.—ἐπελθόντες, δηλ. τοῖς πολεμίοις.—ὀλίγα πρὸς
 τὰ μέλλοντα = ὀλίγα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέλλοντα (= πρὸς τὰς
 ἐκ τοῦ μέλλοντος προσδοκίας των).—τυχεῖν πράξαντες=προᾶξαι.

ἐκ τοῦ ἠγοῦνται. — ἦν δ' ἄρα του (= τινός) καὶ πείρα σφαλ. = ἐὰν δὲ τυχὲν καὶ ἀσπειρώμενοί τινος ἀποτύχωσιν (αὐτοῦ). — ἀντελπίσαντες = ἀντί αὐτῶν (τὰ ἔποια δὲν κατώρθωσαν) ἐλπίσαντες. — ἐπλήρωσαν, γνωμικὸς ἄορ. = ἀναπληροῦσι. — τὴν χρεῖαν = τὴν ἔλλειψιν. — μόνοι ἔχουσι... καὶ ἐλπίζουσι, πρωθύστερον. — μόνοι ἔχουσι... γνῶσι, ἢ ἔννοια: ἐλπίς καὶ κτήσεις διὰ τοῦς Ἀθ. ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι: καὶ πρόθεσις καὶ ἐκτέλεσις συνέπιπτον εἰς ἓν. — διὰ τὸ... ποιεῖσθαι ὧν ἂν γνῶσι = διότι ταχέως ἐπιχειροῦσιν ὁσαδῆποτε ἀποφασίσωσιν. — τοῦ αἰῶνος = τοῦ βίου. — καὶ (διὰ τὸ) μήτε ἐορτήν ἄλλο τι ἠγεῖσθαι = καὶ διότι οὐδὲν ἄλλο θεωροῦσιν ὡς ἐορτήν. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — ξυμφορὰν, κητηγρμ. = ὡς δυστυχίαν. — οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον. — εἰ... φαίη = ἐὰν ἤθελεν εἶπει. — ξυνελών = τὸ πᾶν ἐν ὀλίγοις συγκεφαλαιώσας = ἐν συντόμῳ. — πεφυκέναι ἐπὶ τῷ κτλ. = ὅτι ἐκ φύσεως ἔχουσι πλασθῆ ἐπὶ τῷ σκοπῷ μήτε αὐτοὶ νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀφίνωσι (δηλ. νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν).

Κεφ. 71.

§ 1 - 3. ταύτης... τοιαύτης ἀντικ. πόλεως = ἂν καὶ αὕτη, τοιαύτη (δηλ. ἐπικίνδυνος) οὕσα πόλις, εἶναι ἀντίπαλος. — διαμέλλετε = πάντοτε βραδύνετε. — οἴεσθε... οὐ = οὐκ οἴεσθε. — τὴν ἡσυχίαν τούτοις τῶν ἀνθ... ἀρκεῖν = ὅτι: ἡ ἡσυχία διαμένει ἐπὶ πλεῖστον χρόνον εἰς τούτους ἐκ τῶν ἀνθρώπων. — οἱ ἂν τῇ μὲν π. δ. πράσσωσι = οἵτινες κατὰ μὲν τὴν παρασκευὴν δίκαια πράττουσι: κατ' ἔννοιαν: οἵτινες δὲν περκαυοῦνται ὑπὸ τῶν προετοιμασιῶν νὰ ἀδικῶσι. — τῇ δὲ γνώμῃ, ἦν ἀδ., δηλοῖ ὧσι μὴ ἐπιτρέποντες = κατὰ δὲ τὴν ἀφασιν εἶναι φανεροὶ ὅτι, ἂν ἀδικῶνται, δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τοῦτο (δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι). — ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ κτλ. = ἀλλὰ θεωρεῖτε ὅτι τὸ δίκαιον ἐγκεῖται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ μὴ λυπηθε τοὺς ἄλλους καὶ σεῖς αὐτοὶ νὰ μὴ βλάπησθε ἀμυνόμενα. — πόλει ὁμοίᾳ παροικοῦντες = ἐὰν κητηγρεῖτε πλησίον πόλεως ὁμόφρονος. — ἂν... ἐτυγχάνετε τούτου = ἠθέλετε τυγχάνει τούτου (δηλ. τοῦ μὴ λυπεῖν καὶ βλάπτεσθαι). — ἄρτι = πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 70, § 2). — ἀρχαιότροπα = ἀρχαϊκά. — τὰ ἐπιτηδεύματα = αἱ συνήθειαι, ἢ πολιτικὴ (πρβλ. κεφ. 32, § 3). — πρὸς αὐτούς, βραχυλογ. ἀντί: πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) ἢ πρὸς = ἐν συγκρίσει. — ἀνάγκη δὲ... .

κρατεῖν, τὸ πλήρες: ἀνάγκη δ' (ἔστι) (καὶ) τὰ ἐπιγινόμενα (τῶν ἐπιτηδευμάτων) αἰεὶ κρατεῖν (τῶν ἀρχαιοτρόπων), ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τέχνης αἰεὶ κρατεῖ=εἶναι: δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ νεωτερισμοὶ (ἐν τῇ πολιτικῇ) πάντοτε νὰ ἐπικρατῶσι, καθὼς οἱ νεωτερισμοὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ ἐπικρατοῦσι. — νόμιμα = ἐπιτηδεύματα = ἔθιμα, πολιτικὰ ἀρχαί. — ἄριστα, δηλ. ἔστιν. — ἀναγκαζομένοις, δηλ. ἀνθρώποις· ἐκ τούτου τὸ: εἶναι πρὸς πολλὰ (=πολλοῖς ἐπιχειρεῖν)=εἰς ἀνθρώπους ἀναγκαζομένους νὰ ἐπιχειρῶσι: πολλά. — πολλῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πολλὰ μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται: τοῦ καὶ ἀντί νὰ ἐπιταχθῇ τούτου (καὶ πολλῆς). — ἐπιτεχνήσεως = ἐπινοήσεως, καινοτομίας. — δεῖ=εἶναι: ἀνάγκη. — διόπερ=διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — τὰ τῶν Ἀθ. (δηλ. νόμιμα)... ἐπὶ πλέον ὑμῶν (=μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα [δηλ. νόμιμα]) κεκαίνωται=ἡ πολιτικὴ τῶν Ἀθ. μᾶλλον ἢ ἡ ἰδοκῆ σας ἔχει νεωτερισμούς. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας=ἕνεκα τῆς πολλῆς (χυτῶν) πείρας.

§ 4-7. μέχρι τοῦδε... =μέχρι: τούτου τοῦ σημείου. — ὠρίσθω ὑμῶν ἢ βρ.=ἄς περιορισθῇ, ἄς σταματήσῃ ἢ βραδύτης ὑμῶν. — ὥσπερ ὑπεδέξασθε (=ὑπεσχέθητε), πρδλ. κερ. 58, § 1. — κατὰ τάχος=ταχέως· συνιπτέον τῷ βοηθήσατε.—ἵνα μὴ... τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε=ἵνα μὴ καταλίπητε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθίστων. — ξυγγενεῖς=ὁμοφύλους (καθ' ὅσον οἱ Πρωτ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν Δωριεῖς). — ἀθυμία=ἕνεκα δυσαρεσκείας (διὰ τὴν ἀδράνειάν σας). — πρὸς ἕτεραν τινὰ ξυμ., δηλ. τὴν τῶν Ἀργείων, οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Λακ. — δοῦμεν δ' ἂν=ἠθέλομεν δὲ πράττει: (ἐὰν δηλ. ἠθέλομεν τραπῆ πρὸς ἄλλην τινὰ συμμαχίαν). — πρὸς θεῶν τῶν... ἀνθρώπων τῶν..., ἢ τοιαύτη θέσις τῶν οὐσιαστ. πρὸ τῶν ἐνάρθρων ἐπιθέτων (ἀντί: πρὸς τῶν ὀρκίων θεῶν... πρὸς τῶν αἰσθ. ἀνθρώπων) χάριν ἐμφάσεως τῶν οὐσιαστ. — πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων=κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῶν ὄρκων. — πρὸς ἀνθ. τῶν αἰσθ.=κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων τῶν φρονίμων. — δι' ἐρημίαν=δι' ἐγκατάλειψιν (παρὰ τῶν συμμάχων των) = διότι αὐτοὶ δὲν τυγχάνουσιν βοθησίας παρὰ τῶν συμμάχων των. — οἷς (=τούτοις, οἷς) ἂν ξυνομώσωσι=τούτους, μετ' ὧν δ' ὄρκου ἔχουσι συνδεθῆ. — βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι = ἐὰν δὲ σεῖς θέλητε νὰ εἰσθε πρόθυμοι (δηλ. εἰς τὸ νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς). — μενοῦμεν, δηλ. παρ' ὑμῖν. — μεταβαλλόμενοι = εἰ μεταβαλλοί-

μεθα=ἐάν ἤθελομεν μετχάλε: (δηλ. συμμαχίαν).— ξυνηθεστέ-
ρους (= οἰκειοτέρους), δηλ. ἢ ὑμᾶς.— πρὸς τάδε = ἀνκρορικῶς
πρὸς ταῦτα.— μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι = νὰ μὴ καταστήσητε διὰ
τῆς ἡγεμονίης σας ἀσθενεστέραν.— παρόδοσαν, δηλ. αὐτήν.

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρὸς βεῶν καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφ. 72 - 78)

Κεφ. 72.

τῶν δὲ Ἀθ., ἡ γενκ. ἐκ τοῦ πρεσβεία.— ἔτυχε γὰρ (= ἐπεὶ) ...
παροῦσα = ἐπειδὴ κατὰ τύχην παρευρίσκατο.— πρότερον, πρὶν
δηλ. συγκληθῆ ἢ ἐκκλησία, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὠμίλησαν οἱ Κορ.— περὶ
ἄλλων, δηλ. ὑποθέσεων (καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων. περὶ ὧν
ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ).— ὡς ἦσθοντο (δηλ. οἱ πρὸς βεῶν)
τῶν λόγων (δηλ. τῶν Κορ.)= ὅτε ἔμαθον τοὺς λόγους τῶν Κορ. Οἱ
Ἀθ. πρὸς βεῶν δὲν παρευρίσκοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· τὰ κατ' αὐτῶν
παρὰ τῶν συμμαχῶν λεχθέντα ἐξωδίως ἤκουσαν.— παριτητέα ...
εἶναι, ὁ πληθ. τῶν εἰς -τέον ῥημ. ἐπιθ. ἀντί τοῦ ἐνκ. συνήθησ παρὰ
Θουκυδ.= δεῖν σφᾶς παριέναι= ὅτι ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ προσέλθωσι
πρὸ τῶν Λακ.— τῶν μὲν ἐγκλ. πέρι, ἀναστροφή = περὶ μὲν τῶν
ἐγκλημάτων (= αἰτιάσεων). — μηδὲν ἀπολογησομένους (= ἵνα
μηδὲ ὅλως ἀπολογηθῶσιν), ἢ μετχ. κατ' αἰτιατικ. κί οὐχὶ κατὰ
δοτικ., ὡς ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην δοτικ. (αὐτοῖς), διότι
συνεφώνησε πρὸς τὴν αἰτιατικ. σφᾶς, τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. τοῦ
ἀναφκ. ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ῥημτικ. ἐπιθ. (παριτητέα ... εἶναι
= δεῖν σφᾶς παριέναι).— ὧν ... ἐνεκάλουν, καθ' ἑλξιν ἀντί: ἄ ...
ἐνεκάλουν (= κατηγοροῦν)· περὶ τοῦ πράγματος πρὸ βλ. κεφ. 67, § 4.
— δηλῶσαι, ἀντί τελκ. μετχ. (δηλώσοντας), ἣτις ἀνεμένετο μετὰ τὴν
προηγουμένην (ἀπολογησομένους), ἐτέθη τελικὸν ἀπαρμφ. Τὰ κινή-
σεως σημερινὰ ῥ. συντάσσονται πρὸς τὴν τελικὴν μετχ. καὶ μετὰ
τελικῶ ἀπαρμφ.— περὶ τοῦ παντός= καθ' ὅλου.— οὐ ταχ. αὐτοῖς
βουλ. εἶναι= ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) δὲν πρέπει νὰ σκέπτωνται ταχέως·

—ἐν πλείονι, δηλ. χρόνῳ=ἐν μικροτέρῳ χρόνῳ.—σκεπτέον (=βουλευτέον), δηλ. αὐτοῖς εἶη.—τὴν σφ. πόλιν... σημεῖναι, ὅση εἶη, πρόληψις: σημεῖναι, ὅση ἢ σφ. πόλις εἶη=νά δηλώσωσι πόση ἦτο ἡ ἰδική των πόλις.—δύναμιν, αἷτ. τοῦ κατὰ τι=κατὰ τὴν δύναμιν.—ὑπόμνησιν ποιήσασθαι=ὑπομνηῖσαι=νά ὑπενθυμίσωσιν.—τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τοῖς νεωτέροις, ἢ γραμματικῆ συμμετρία ἀπῆτει τὸ ὑπόμνησιν νά ἦτο μετὰ τὸ πρεσβυτέροις (=τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν).—ᾧν (=τούτων, ᾧ) ἤδεσαν=ταῦτα, τὰ ἑποῖα ἐγνώριζον. Ἐννοεῖ τὰ ἐν τοῖς Μηδικοῖς κατορθώματα τῶν Ἀθην.—ἐξήγησιν, δηλ. ποιήσασθαι (=ἐξηγήσασθαι)=νά ἐξιστορήσωσι.—ᾧν ἄπειροι ἦσαν=ἄσα δὲν ἐγνώριζον (ἐνεκα τῆς νεανικῆς των ἡλικίας).—νομίζοντες, μετχ. αἰτιολογ. — ἂν αὐτοὺς... τραπέσθαι=ἔτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) ἤθελον τραπῆ.—ἐκ τῶν λόγων=ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λόγων των.—νομίζοντες... πολεμεῖν, ἢ ἐννοια: οἱ Ἀθ. πρέσβεις ἐνόμιζον ἔτι οἱ λόγοι των ἠδύναντο νά συντελέσωσιν, ὥστε οἱ Λακ. νά μὴ ἀποφασίσωσι τὸν πόλεμον.—τοῖς Λακεδ., ἐνταῦθα=τοῖς ἄρχουσι τῶν Λακ., δηλ. τοῖς ἐφόροις.—ἐς τὸ πλῆθος=πρὸ τῆς ἐκκλησίας.—εἴ τι μὴ ἀποκωλύει=ἂν δὲν ὑπάρχη κώλυμά τι.—οἱ δέ, δηλ. οἱ ἔφοροι.—ἐπιέναι=νά παρουσιασθῶσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ).—παρελθόντες=ἀναβάντες εἰς τὸ βῆμα.—οἱ Ἀθ. ἔλεγον, οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μεμνημένοι τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ Περικλέους καὶ θεωρήσαντες τότε καθήκον των νά λαλήσωσιν εὐθαρσῶς καὶ σοδαρῶς.

Κεφ. 73.

§ 1. πρέσβευσις=ἀποστολή.—οὐκ ἐς ἀντιλογία τῶν ὑμ. ξυμμάχοις=ὄχι: ἐν ἀντίπωμον πρὸς τοὺς ἰδικούς σας συμμάχους.—περὶ ᾧν (=περὶ τούτων, περὶ ᾧν) ἡ πόλις ἔπεμψε, περὶ τίνων ὑποθέσεων ἀπέστειλαν αἱ Ἀθηναὶ τοὺς πρέσβεις εἰς Λακ. δὲν εἶναι γνωστόν πάντως ὅμως οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ᾧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (πρβλ. κεφ. 72, § 1 «περὶ ἄλλων»).—αἰσθόμενοι=ἐπειδὴ ἐμάθομεν.—καταβολήν... οὔσαν ἡμῶν=ἔτι πολλή κατακραυγή ὑπάρχει καθ' ἡμῶν.—παρήλθομεν=παρεληλύθαμεν. Περὶ τοῦ παριέναι πρβλ. κεφ. 72, § 2 «παρελθόντες».—οὐ... ἀντεροῦντες... ἀλλ' ὅπως... καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ., ἐν τούτοις ἢ προθέσει τοῦ λόγου αὕτη δηλοῦται ἀρνητικῶς (οὐ... ἀντε-

ροῦντες) καὶ θετικῶς: 1) ἀλλ' ὅπως... βουλευθήσθε καὶ 2) καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ. Τὸ 2) περιλαμβάνει δύο τινά: α') ὡς οὔτε... κεκτήμεθα καὶ β') ἢ τε πόλις... ἐστίν. Καὶ τὸ μὲν α') ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς κεφ. 75 - 77 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. 78, τὸ δὲ β') ἐν τοῖς κεφ. 73, § 2 - 5 καὶ 74.— οὐ τοῖς ἐγγλ. τῶν πόλεων ἀντεροῦντες=ὄχι ἔνθα ἀντείπωμεν εἰς τὰς (καθ' ἡμῶν) κατηγορίας τῶν πόλεων (δηλ. τῶν συμμαχιῶν: [πρὸβλ. κεφ. 67]).— οὐ γάρ... ἂν γίνοντο=διότι δὲν ἠθέλομεν ὁμιλήσει ἐνώπιον ὑμῶν ὡς δικαστῶν ἡμῶν καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόλεων). Ἡ ἔννοια: δὲν ἀναγνωρίζομεν ὑμᾶς ὡς ἀρμοδίους νὰ κρίνητε τὰς μετξὺ ἡμῶν καὶ τῶν συμμαχῶν διαφοράς. Ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ μετὰ τινος ἀλαζονικοῦ φρονήματος, ὅπερ κολάζεται πῶς διὰ τῆς δυνητικῆς ἐγκλίσεως.— ὅπως μή...βουλευθήσθε (=σκεφθῆτε), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως: μετὰ τὴν τελικ. μετχ. (ἀντεροῦντες) ἔπεται τελικ. πρότασις (ὅπως μή...)* καὶ κατωτέρω πάλιν μετχ.: καὶ ἅμα βουλόμενοι. Τοιαύτης μεταβολᾶς συντάξεων ἐπιδιώκει ὁ Θουκυδ.— ὀραδίως, συναπτόν τῷ πειθόμενοι. — περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐννοεῖ τὸν πόλεμον, εἰς ὃν παρακινούσι τοὺς Ἀρκ. οἱ Κορίνθιοι.— χεῖρον, ἐνταῦθα = κακῶς.—καὶ ἅμα βουλόμενοι = καὶ συγχρόνως διότι θέλομεν.—περὶ τοῦ παντὸς λόγου τοῦ... καθ. = ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἣτις πρὸ πολλοῦ ἐπικρατεῖ καθ' ἡμῶν.— ὡς = ὅτι.—οὔτε ἀπεικίτως, λιτότης = πάνυ κατὰ τὸ εἶκός=δικαιότατα.—ἂ κεκτήμεθα, δηλ. ἡγεμονίαν.

§ 2-3. τὰ...πάνυ παλαιά, δηλ. ἔργα τῶν Ἀθηνῶν. Νοσοῦνται τὰ κατὰ Ἀμυζόνας καὶ Θρακίας καὶ Ἡρακλείδας, ἅτινα συνέδησαν ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις.—τί δεῖ λέγειν = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ λέγωμεν.—ὧν ἀκοαί... μάρτυρες..., ἢ σύνταξις: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαί λόγων (δηλ. εἰσίν) ἢ ὄψεις τῶν ἀκουσομένων= τῶν ἑποίων μάρτυρες εἶναι μᾶλλον ἀκουσθέντες λόγοι (= παραδόσεις, φῆμαι) ἢ αὐτοψία τῶν ἀκρατῶν. Ἡ ἔννοια: τὰ πολὺ παλαιὰ ἔργα εἶναι γνωστά ἐκ φήμης μόνον καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοψίας.—τὰ Μηδικὰ=τοὺς Περσικοὺς πολέμους.—καὶ ὅσα αὐτοῖς ξύνιστε=καὶ (πάντα) ὅσα οἱ ἴδιοι ἐκ πείρας γνωρίζετε. Οἱ Ἀθ. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔπραξαν γενναῖα ἔργα, τὰ ὅποια καὶ οἱ ἀκραταὶ ὡς σύγχρονοι γνωρίζουσιν.—εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται (δηλ. ἡμῖν) ἀεὶ προβαλλομένοις=ἂν καὶ μᾶλλον ὀχληρὸν (παρὰ εὐχάριστον) θὰ εἶναι εἰς

ἡμᾶς προβάλλοντας πάντοτε τῷτα (δηλ. τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἡμῶν) πρὸς ὑποστήριξιν. Ἡ ἐνόχλησις κείται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ περιαιτολογῶσιν οἱ Ἄθ.— ἀνάγκῃ, δηλ. ἐστί.— καὶ γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνάγκῃ λέγειν.— ὅτε ἐδρῶμεν= ὅτε ἡμεῖθα ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις = ὅτε ἐπολεμοῦμεν κατὰ τῶν Περσῶν.— ἐπ' ὠφελίᾳ= πρὸς ὠφέλειαν (δηλ. πάσης τῆς Ἑλλάδος). — ἐκινδυνεύετο (ἀπρόσ. παθητ.), δηλ. ὑφ' ἡμῶν = ἐκινδυνεύετο κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν=διετρέχομεν κίνδυνον.— ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε= τῆς ὁποίας (δηλ. ὠφελείας) μέρος τῶν μὲν καρπῶν μετέσχετε.— (ἧς...) τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός... στερῶσκάμεθα (= τῆς ὁποίας) τὴν μνείαν ὅμως ἄς μὴ στερώμεθα ὅλως διόλου. Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ ὠφελήθητε ἐκ τῶν κινδύνων ἡμῶν ἐν τοῖς Μηδικοῖς, δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζητε ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ αὐτῶν. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ μὲν ἔργου— τοῦ δὲ λόγου, μέρος— παντός.— εἴ τι ὠφελεῖ = ἐὰν κατὰ τι ὠφελῆ (δηλ. ὁ περὶ αὐτῶν λόγος).— ὀηθήσεται, δηλ. τὰ Μηδικὰ.— οὐ... μᾶλλον... ἢ = ὄχι: τόσον... ὅσον.— παραιτήσεως ἔνεκα = ἵνα δικαιολογηθῶμεν (πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας τῶν συμμάχων). Παρατηρητέον τὸ φρόνημα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν Ἄθην. (πρβλ. κεφ. 72, § 2— κεφ. 73, § 1).— μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, δηλ. ἔνεκα = ἵνα ἀποδείξωμεν καὶ δηλώσωμεν. — πρὸς οἶαν... πόλιν= οἶα (= πόλις) ἐστὶν ἡ πόλις, πρὸς ἣν (πρβλ. κεφ. 70, § 1).— ὑμῖν... ὁ ἀγὼν καταστήσεται (= ἔσται)— ὑμεῖς θ' ἄγωνισθήτε.— μὴ εὖ βουλευομένοις= ἐὰν δὲν σκέπησθε καλῶς.

§ 4-5. γὰρ, διασαφητικός. — Μαραθῶνί τε = καὶ ἐν Μαραθῶνι ἢ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω καὶ ὅ, ὅτε τὸ ὕστερον... — μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ = ὅτι μόνοι πρὸ τῶν ἄλλων ἀνελάβομεν τὸν κατὰ βρβάρου (δηλ. τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν) κίνδυνον. Ἐν Μαραθῶνι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἄθ. καὶ 1,000 Πλαταιεῖς δὲν ἀναφέρονται ὅμως οὗτοι διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ αὐτοτελέες. — ὅτε τὸ ὕστερον, μετὰ 10 ἔτη. — ἦλθεν, ὁ βάρβαρος (= ὁ Ξέρξης).— ὄντες, μετχ. αἰτιολογκ.— κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι= ν' ἀποκρούωμεν αὐτὸν κατὰ ξηράν.— ἐσβάντες, μετχ. χρονκ.: μετὰ τούτου συνκπτέον τὸ πανδημεί. — ξυναυμαχῆσαι, δηλ. τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φαιμέν = ὅτι ἐναυμαχήσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.— ὅπερ ἔσχε (= ἐκώ-

λυσε) μὴ . . . πορθεῖν=καὶ τοῦτο ἀκριδῶς (δηλ. τὸ ἐν Σαλ. ναυμαχῆσαι) ἠμπόδισε νὰ λεηλατήσῃ.— αὐτόν, τὸν βάρβαρον.— ἀδυνάτων ἂν ὄντων(δηλ. τῶν Πελοποννησίων)=ὁπότε (ἂν δηλ. ὁ βάρβαρος ἐπέπλεεν) δὲν θὰ ἠδύνωντο οἱ Πελ.—πρὸς ναῦς πολλὰς=ἐναντίον πολλῶν πλοίων.—ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν=νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους.—τεκμήριον=ἀπόδειξις(τοῦτου, ὅτι δηλ. ἡ ἐν Σαλ. ναυμαχία ἠμπόδισεν αὐτὸν ἐπιπλέοντα εἰς τὰς Πελ. πόλεις νὰ λεηλατήσῃ αὐτάς).—αὐτός, δηλ. ὁ βάρβαρος.— νικηθεῖς, μετχ. χρονκ.—ταῖς ναυσὶ=ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.—ὡς οὐκέτι . . . τῆς δυνάμεως=ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ δύνამίς του δὲν ἦτο πλέον ἀξιόμαχος.—κατὰ τάχος=ταχέως.— τῷ πλεονί τοῦ στρατοῦ = μὲ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τοῦ ὀλιγωτέρου μέρους τοῦ στρατοῦ κατελείφθη ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Κεφ. 74.

§ 1-2. τοιούτου (κτγρμ.) . . . ξυμβάντος τούτου (ὕπκμ.)=ἄφ' οὗ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ναυμαχήσωμεν ἐν Σιλ.) συνέδη τοιοῦτον κατ' ἔννοιαν: ἄφ' οὗ τοῦτο τοιαύτας συνεπείας ἔσχε.—μέντοι, ἐνταῦθα =λοιπόν.—καὶ σαφῶς δηλωθέντος=καὶ ἄφ' οὗ σαφῶς ἐδηλώθη. ὡς ὕπκμ. ἡ ἐπομένη πρότασις: ὅτι κτλ.—ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλ. τὰ πράγματα ἐγένετο = ἡ σωτηρία τῶν Ἑλ. ἐξηρτήθη ἐκ τῶν πλοίων.— τρία τὰ ὄφελ. κτλ., πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις: μάθετε ὅτι.—ἐς αὐτό, δηλ. πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τοῦ ἀποτελέσματος.—ἀριθμὸν τε . . . ἀοκνοτάτην, ἐπεξηγήσεις τοῦ τρία.—ἄνδρα, δηλ. τὸν Θεμιστοκλῆς: πρβλ. κατωτέρω.—ἀοκνοτάτην=ἐνεργητικωτάτην.— ναῦς μὲν . . . οὐ προειτιμωρήσατε, ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀριθμὸν τε . . . ἀοκνοτάτην.—ναῦς, δηλ. παροσχομέθα: νοητέον τὸ αὐτὸ ῥ. καὶ εἰς τό: Θεμ. ἄρχοντα.— μὲν γε, ὁ γε=ὡς γνωστόν.— ἐς τὰς τετρακοσίας = ἐκ τῶν τετρακοσίων: αἱ νῆες ἀκριδῶς ἦσαν 378, ἐξ ὧν οἱ Ἀθην. παρέσχον 200· δι' αὐτὸ καὶ ἡ δῆλωσις: ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν ἀκριδῆς: καθ' ὅσον αἱ δύο μοῖραι (=2/3) τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων=260 περίπτου.—ἐν τῷ στενῷ, δηλ. τῆς Σαλμίνος.—ναυμαχῆσαι=τοῦ ναυμαχῆσαι: ἐκ τοῦ αἰτιώτατος.—ὄπερ, δηλ. τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ.—τὰ πράγματα, κατ' ἔννοιαν = ἡμᾶς.— καὶ αὐτοί, νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅς τὸ ὄν=καὶ ὄν αὐτοί=καὶ τὸν ὅποιον ὑμεῖς

αὐτοί.—δη=ἰκριθῶς. — ἐτιμήσατε, οἱ Λακ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἀπέδωκαν πολλές τιμὰς τῷ Θεμ. ἔδωκαν αὐτῷ στέφανον ἐλαίας, πολυτελῆ ἄμαξαν καὶ τριακόσιοι ἵπποις τῆς Σπάρτης ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐπισημως μέχρι τῶν συνόρων τῆς χώρας. Τοιοῦτων τιμῶν οὐδέποτε εἶχε τύχει ξένος ἐν Σπάρτῃ.— ἄνδρα ξένον=καίπερ ἄνδρα ξένον ὄντα=ὦν καὶ ἦτο ξένος (οὐχὶ Σπικριτάτης).—ὡς ὑμᾶς=πρὸς ὑμᾶς.—ἐλθόντων, δηλ. ξένων.— καὶ πολύ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτικ. τολμηροτάτην.—οἱ γε=διότι ἡμεῖς ὡς γνωστόν.—τῶν ἄλλων ἤδη...δουλευόντων=ἐνῶ οἱ ἄλλοι τότε πλέον ἦσαν ὑπόδουλοι (τῷ βαρδάρῳ).—μέχοι ἡμῶν, κυρίως =μέχρι τῶν ὀρίων ἡμῶν εἶτα=πάντες πλὴν ἡμῶν.—ἠξιώσαμεν =ἐθεωρήσαμεν κληθῆκαν ἡμῶν ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπρμφ. προλιπεῖν, γενέσθαι, κινδυνεῦσαι καὶ μὴ δογισθῆναι.—τὰ οἰκεῖα=τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν.—διαφθειραντες=ἐφῆσαντες νὰ καταστραφῶσιν (ὑπὸ τῶν βαρδάρων)=λυσιάσαντες.—μηδ' ὡς=μηδὲ οὕτως, δηλ. ὑπὸ τῶν δυσχερεῖς περιστάσεις.—τό...κοινὸν=τὴν κοινὴν σωτηρίαν.—τῶν περιλοίπων=τῶν λοιπῶν (τῶν μὴ δεδουλωμένων τῷ βαρδάρῳ).—προλιπεῖν=καταλιπεῖν.—μηδὲ σκεδασθέντες ἀχο. αὐτ. γενέσθαι=μηδὲ διασπκρέντες νὰ γίνωμεν ἀχρηστοὶ εἰς αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους). — μὴ δογισθῆναι = μὴ μνησικακῆσαι. — ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε = διότι δὲν ἐδοθηθήσατε προηγουμένως (πρὸ τοῦ δηλ. ἐισθάλλῃ ὁ βάρβαρος εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡμᾶς.

§ 3 -4. οὐχ ἦσσαν=μᾶλλον. — αὐτοὶ ὠφελῆσαι = ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὠφελήσαμεν.— ἢ τυχεῖν=ἢ ὅτι ἐτύχομεν.— τούτου, δηλ. τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν ὠφελείας.— ἀπὸ οἰκουμένων τῶν πόλεων=(ὀρμώμενοι) ἀπὸ πόλεων, αἵτινες κατακροῦντο.—ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι (=οἰκεῖν), δηλ. τὰς πόλεις=ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κατοικῆτε τὰς πόλεις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. — ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον =μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν ἢ ἡμῶν.—ὅτε γοῦν (=τοῦλάχιστον) κτλ., ἢ παρενθετικὴ πρότασις χρησιμεύει ὡς αἰτιολογία τοῦ : οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον=(λέγομεν τοῦτο, διότι) ὅτε κτλ.—σῶοι, ὡς κατέχοντες ἔτ τὴν πόλιν ἡμῶν.— παρεγένεσθε=ἐβοηθήσατε.—ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι=ὀρμώμενοι ἀπὸ πόλεως μὴ ὑπάρχουσας πλέον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων.—καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βο. ἐλ. οὔσης κινδυνεύοντες=καὶ κινδυνεύοντες ὑπὲρ πόλεως, ἧς ἢ ἀνάκτησις ἐστῆρίζετο ἐπὶ μικρᾶς ἐλπίδος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό :

ἐπὶ τῷ τὸ λ. νέμεσθαι. — ξυνεσώσαμεν ἡμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡ. αὐτοὺς = συνετελέσαμεν κατὰ τὰς δυνάμεις ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν. — εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν = ἐὰν δὲ ἡθέλομεν προσχωρήσει. — δείσαντες . . . περὶ τῆ χώρα = φοβηθέντες διὰ τὴν χώραν μας. — ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. προσεχώρησαν. — ἢ μὴ ἐτολμ. = ἢ εἰ μὴ ἐτολμ. = ἢ ἐὰν δὲν ἡθέλομεν τολμήσει. — ὕστερον, δηλ. μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσοδὸν τοῦ βαρβάρου. — ὡς διεφθαρμένοι = θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς κατεστραμμένους. — οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει (= οὐδεμία πλέον ἀνάγκη θὰ ἦτο) . . . ναυμαχεῖν, εἰρωνικῶς, διότι κατὰ θάλασσαν ἢ Σπάρτη ἦτο ἀσθενής. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσύχως. — ἂν . . . προσχώρησε τὰ πρ. = ἡθέλον προσχωρήσει τὰ πράγματα. — αὐτῷ, δηλ. τῷ βαρβάρῳ. — ἢ = ὡς = ὅπως.

Κεφ. 75.

ἄρ' = ἄρ' οὐ = ἄρα γε δέν. — τότε, δηλ. κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. — γνώμης ξυνέσεως, δηλ. ἔνεκα = ἔνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἀποφάσεως = ἔνεκα τῆς συνετῆς ἀποφάσεως (δηλ. τοῦ νὰ καταλίπωμεν τὴν πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς νυκς). — ἀρχῆς γε ἦς (= ἦν) ἔχομεν . . . τοῖς Ἐ. μὴ οὕτως ἄγαν ἐπ. διακείσθαι = νὰ μὴ φθονώμεθα τόσον πολὺ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διατήνῃ γεμονίαν τοῦ ἀχίστου, ἣν ἔχομεν. — αὐτὴν τήνδε, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — οὐ βιασάμενοι = οὐ βία. — ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθειλησάντων = ἐπειδὴ ὑμεῖς μὲν δὲν ἡθελήσατε. — παρορμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ β. = νὰ μείνητε μέχρι τέλους πρὸς καταπολέμησιν τῶν λειψάνων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. Ἐννοοῦνται αἱ φρουραί, αἵτινες εἶχον καταλειφθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν Θράκη καὶ Ἑλλησπόντῳ. — ἡμῖν δέ, προτάσσεται ἐμφαντικῶς, ὡς καὶ ἡ γενεα αὐτῶν. — προσελθόντων τῶν ξυμ. καὶ αὐτῶν δεηθέντων (δηλ. ἡμῶν) = ἐπειδὴ προσῆλθον οἱ σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ μόνοι τῶν παρεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἡγεμόνας, δηλ. αὐτῶν. — ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου = ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. — τὸ πρῶτον, ἢ ἀντίθεσις κωτερώ: καὶ οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει κτλ. Ἡ ἔννοια: πρῶτον μὲν νὰ προαγάγωμεν τὴν ἡγεμονίαν, ἔπειτα δὲ νὰ μὴ καταλίπωμεν αὐτήν. — προαγαγεῖν αὐτήν = ν' ἀναπτύξωμεν αὐτήν (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν). — ἐς τότε = μέχρις αὐτοῦ τοῦ

σημείου (εἰς δ εἶναι νῦν).— μάλιστα=κατ' ἐξοχήν.— ὑπὸ δέους = ἔνεκα φόβου (δηλ. πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων). Ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων: οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι κτλ.— τιμῆς, νοητέα ἢ ὑπὸ = ἔνεκα τιμῆς (ἢς ἀπελαύομεν ὡς ἡγεμόνες).— ὄφελις, καὶ ἐνταῦθα νοητέα: ἢ ὑπὸ=ἔνεκα ὄφελις (ἢν εἶχομεν ὡς ἀναπτύσσοντες τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως).— ἔτι, συναπτόεν τῷ οὐκ = οὐκέτι.— τοῖς πολλοῖς ἀπληκθιμένους=ἐπειδὴ εἴμεθα μισητοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς (τῶν συμμάχων).— καὶ τινων καὶ ἤδη ἀπ.κατεστραμμένων=καὶ ἐπειδὴ τινες (σύμμαχοι) ἔνεκα τῆς ἀποστασίας αὐτῶν εἶχον ἤδη ὑποδουλωθῆ. — ὑμῶν τε... φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων... ὄντων=καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς δὲν εἴσθε πλέον ὁμοίως (ὡς πρότερον) φίλοι ἡμῶν, ἀλλ' ὑποπτεύομεν ὑμᾶς καὶ εἴσθε ἐναντίοι.— ἀνέντας (δηλ. τὴν ἀρχὴν) κινδυνεύειν, ἐκ τοῦ οὐκ ἀσφαλὲς... εἶναι (δηλ. ἡμᾶς) = δὲν ἐφαίνετο πλέον ὅτι ἦτο ἀσφαλὲς χαλαρώσαντες (=παραιτήσαντες) τὴν ἡγεμονίαν νὰ κινδυνεύομεν.— καὶ γὰρ ἂν..., δηλ. εἰ ἀνεῖμεν ἐπομένους=διότι ἄλλως αἰ ἀπ' ἡμῶν ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς θὰ ἐγίνοντο.— πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον (δηλ. ἐστί) ... εὖ τίθεσθαι, γνωμικόν=εἰς ὄλους δὲ εἶναι ἄμεμπτον νὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ συμφέροντά των προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς πρέπει νὰ φθονῇ τινα, διότι διευθετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντά του, ὅταν διατρέχῃ τὸν μέγιστον κίνδυνον. Μέγιστος δὲ κίνδυνος διὰ τοὺς Ἀθην. ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα ἦτο αἰ ἀποστάσεις τῶν συμμάχων.

Κεφ. 76.

§ 1-2. ὑμεῖς γοῦν (= παραδείγματος χάριν). ταῦτα ἐπιφέρονται πρὸς διασάφησιν τοῦ λεχθέντος ἐν τέλει τοῦ κεφ. 75, § 4 «πᾶσι ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφ. εὖ...τίθεσθαι».— ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὄφελιμον καταστησάμενοι=πρὸς τὸ συμφέρον σας τακτοποιήσαντες (δι' ἰδρύσεως δηλ. ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλιγαρχιῶν).— ἐξηγεῖσθε=εἴσθε ἡγεμόνες.— τότε, δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά.— ὑπομείναντες διὰ παντός (δηλ. τοῦ χρόνου)=παραμείναντες μέχρι τέλους· ἢ ἀντίθεσις ἐν κεφ. 75, § 2: «ὑμῶν οὐκ ἐθελήσαντων παραμείναι». — εἰ... ἀπλήκθησθε = ἂν... ἠθέλετε γίνεαι μισητοί.— ἐν τῇ ἡγε-

μονία=κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν.—ὥσπερ ἡμεῖς, δηλ. ἀπηχθήμεθα νῦν.—εὖ ἴσμεν μὴ (=οὐκ) ἄν... τοῖς ξυμ.=καλῶς γνωρίζομεν ὅτι σεῖς ἔχει ὀλιγώτερον (ἡμῶν) ἠθέλετε γίνεαι ὀχληροί· εἰς τοὺς συμμάχους (διὰ τῶν βιζίων μέτρων, ἃ θὰ ἐλαμβάνετε κατ' αὐτῶν).—καὶ ἀναγκασθέντας ἄν=καὶ ὅτι ἠθέλετε ἀναγκασθῆ.—ἢ ἄρχεαι ἐγκρατῶς=ἢ νὰ ἀρχήτε ἰσχυρῶς (ὅπως συγκρατήσητε τοὺς συμμάχους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν).—ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν=ἢ σεῖς αὐτοὶ νὰ κινδυνεύητε (ἐκ μέρους τῶν συμμάχων).—οὕτως = κατὰ ταῦτα.—ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου=παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.—εἰ... ἐδεξάμεθα καὶ μὴ ἀνεῖμεν=διότι ἐδέχθημεν καὶ δὲν ἀφήσκαμεν.—νικηθέντες, μτφρκ.=ἀναγκασθέντες· ἢ μετχ. αἰτιολογκ.—τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελ., ἐπανάληψις τῶν αἰτίων τῶν δηλωθέντων ἐν κεφ. 75, § 3.—αὖ = ἀφ' ἐτέρου.—τοῦ τοιοῦτου, δηλ. τοῦ ἄρχεαι.—ὑπάρξαντες = ἐπειδὴ ἐκάμαμεν ἀρχήν.—ἀλλ'... καθεστῶτος, γενκ. ἀπόλυτος· ὑποκμ. ταύτης τό: τὸν ἦσσω...κατείργεσθαι=ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀνέκαθεν εἶναι καθιερωμένη συνήθεια ὁ κατώτερος νὰ καταπιέζεται ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου.—ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, διὰ τοῦ τε ἐπιφέρεται νέα αἰτία, δι' ἣν οἱ Ἄθ. ἀπεδέχθησαν καὶ διετήρησαν τὴν ἀρχήν=καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως ἐνομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι (τοῦ ἄρχεαι).—καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, δηλ. ἄξιοι εἶναι.—μέχρι οὗ... νῦν =μέχρι τοῦ νῦν, ἔτε.—τὰ ξυμφο.λογιζόμενοι=λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ συμφέροντα ὑμῶν.—τῷ δικαίῳ λόγῳ... χοῖσθε=προβάλλετε τὸ δίκαιον (ὅτι δηλ. οἱ Ἕλλ. πρέπει νὰ μὴ ἡγεμονεύωνται, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι).—ὄν=ἀλλὰ τοῦτον, δηλ. τὸν δίκαιον λόγον =ἀλλὰ τοῦτο τὸ δίκαιον.—πω = ἕως τώρα ἀκόμη.—παρατυχὸν (αἰτκ. ἀπόλυτος) ἰσχύι τι κτήσασθαι=ἂν ἔτυχε περίστασις ν' ἀποκτήσῃ τις δι' ἰσχύος.—προθεῖς (=προτιμήσας), δηλ. τῆς ἰσχύος.—τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο, ὁ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν περιττεύει=ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ νὰ πλεονεκτῇ.

§ 3 - 4. ἐπαινέσθαι τε ἄξιοι, δηλ. εἰσὶ=καὶ διὰ τοῦτο (=τε) εἶναι ἀξιέπαινοι· ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἄθην.).—χορησάμενοι τῇ ἀνθ. φύσει = ἀκολουθήσαντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν.—ὥστε ἐτέρων ἄρχεαι (=ἐτέρων ἄρχεαι), ἐπεξήγησις=δηλ. νὰ ἀρχωσιν ἄλλων.—δικαιότεροι... γεγέννηται=ἔχουσι δειχθῆ (πρὸς τοὺς ὑπηκόους) δικαιότεροι.—ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν=παρ' ὅσον ἀπῆ-

τει ἡ ὑπάρχουσα (εἰς αὐτοὺς) δύναμις. — ἄλλους γ' ἂ ν οὖν (= γοῦν ἂν) . . . δεῖξαι ἂ ν = ἄλλο: τοῦλάχιστον νομιζόμεν . . . ὅτι ἤθελον δεῖξει. Ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ τοὺς Λακ. Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ δυνητικοῦ ἂν πρὸ βλ. κεφ. 36, § 3. — τὰ ἡμέτερα λαβόντες = ἐὰν εἶχον τὴν ἡμετέραν ἀρχήν. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — εἴ τι μετριάζομεν (= ἂν κατὰ τι εἴμεθα ἐπιεικεῖς), λιτότης ἀντί: ὡς μετριάζομεν = πόσον εἴμεθα ἐπιεικεῖς. — καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς = καὶ διὰ τὴν ἐπιεικειαν ἡμῶν. — ἀδοξία = δυσφήμησις. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. — περιέστη = ἐπηκολούθησεν.

Κεφ. 77.

§ 1 - 3. καὶ (=καίπερ) ἐλασσούμενοι = ἂν καὶ καταδικαζόμεθα (καθ' ὅσον οὐδόλως ποιούμεθα χρῆσιν τῆς ἡμετέρας δυνάμεως πρὸ βλ. κεφ. 76, § 3). — ἐν ταῖς ξυμβολαίαις . . . δίκαις = ἐν ταῖς δίκαις ταῖς προερχομέναις ἐξ ἰδ:ωτικῶν συμβολαίων (καὶ δικαζομέναις ἐν δικαστηρίοις τῶν συμμαχίδων πόλεων). — καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς . . . ποιήσαντες τὰς κρίσεις = καὶ ἂν καὶ διετάξαμεν νὰ γίνωνται αἱ δίκαι παρ' ἡμῖν αὐτοῖς (δηλ. εἰς τὰ πρ' ἡμῖν δικαστήρια). — ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις = κατὰ τοὺς ὁμοίους (ἡμῖν τε καὶ τοῖς συμμαχοῖς) νόμους, χωρὶς δηλ. ἡμεῖς ὡς ἡγεμόνες νὰ ἔχωμεν προνομία τινα. — φιλοδικεῖν δοκοῦμεν = θεωρούμεθα (πρὸ τῶν συμμαχῶν) ὅτι εἴμεθα φιλόδικοι (= ὅτι ἀγαπῶμεν τὰς δίκας). — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμαχῶν. — σκοπεῖ = ἐξετάζει: ἐκ τούτου ἐξαρτ. ἡ πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις: διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται = διατι τοῦτο τὸ ὀνειδος (δηλ. τὸ φιλοδικεῖν) δὲν ἀποδίδεται. — τοῖς καὶ ἄλλοιθί που ἀρχὴν ἔχουσι = εἰς τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. — καὶ ἥσσον ἡμ. πρὸς τοὺς ὑπ. μετρ. οὔσι = καὶ εἰς τοὺς ὄντας πρὸς τοὺς ὑπηκόους των ἐπιεικεῖς ὀλιγώτερον ἡμῶν. — βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται = διότι εἰς ὅσους εἶναι δυνατὸν νὰ μεταχειρίζονται τὴν βίαν, οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ δικάζωνται. Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: εἰκότως τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται αὐτοῖς διὰ τὸ ὁμοιοτέλετον δὲ (βιάζεσθαι - δικάζεσθαι) λαμβάνει χαρακτῆρα παρομιμῶδη. — οἱ δὲ = οὗτοι ὁμῶς (δηλ. οἱ σύμμαχοι ἡμῶν). — πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου

ὀμιλεῖν = ν' ἀναστρέφονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ Ἰσοῦ (ὡς Ἴσοι δηλ. πρὸς Ἴσους, οὐχὶ ὡς ὑπήκοοι πρὸς ἄρχοντας). — ἦν τι... καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν = ἐὰν κατὰ τι... καὶ ἐλάχιστον ζημιωθῶσιν. — παρὰ τὸ μὴ οἶσθαι χοῖναι = παρὰ τὸ οἶσθαι μὴ χοῖναι (δηλ. ἐλαττωθῆναι) = παρὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζημιωθῶσιν. — ἡ γνώμη ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν = ἡ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ βιᾶλου μέτρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡμῶν· οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι ἀποδοτέοι τῷ ἐλασσωθῶσιν. — οὐ. . . χάριν ἔχουσι = δὲν χρεωστοῦσι χάριν. — τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι = διότι δὲν στεροῦνται τοῦ περισσοτέρου (δηλ. τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐξισώσεως). — τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν = ἀγανακτοῦσι περισσότερο διὰ τὸ ἐλλείπον (δηλ. τὴν μὴ τελείαν ἐξισῶσιν). — ἡ εἰ... φανερωῶς ἐπλεον. = παρὰ ἐὰν φανερωῶς ἐπλεονεκτοῦμεν. — ἀπὸ πρώτης (δηλ. ἀρχῆς) ἀποθέμενοι τὸν νόμον = εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀφήσαντες κατὰ μέρος πᾶσαν νόμιμον διάταξιν. — ἐκεῖνος δ' (= γὰρ) = κατ' ἐκεῖνον δηλ. τὸν τρόπον (ἂν δηλ. φανερωῶς ἐπλεονεκτοῦμεν). — οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον = οὐδὲ αὐτοὶ θὰ ἀντέλεγον. — ὡς οὐ χρεῶν, δηλ. ἐστὶ = ὅτι δὲν πρέπει. — τὸν ἴσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν = ὁ ἀσθενέστερος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἔχοντα δύναμιν.

§ 4-6. ἀδικούμενοί τε (= οὖν)... μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι = κατὰ τῷτα ὅταν ἀδικῶνται μᾶλλον παρὰ ὅταν ὑπείκωσιν εἰς τὴν βίαν. — ὡς ἔοικεν = καθὼς φαίνεται. — τὸ μὲν = ἐκεῖνο μὲν, δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι. — ἀπὸ τοῦ ἴσου (ἀρσενκ.) δοκεῖ πλεον. = φαίνεται πλεονεξία προερχομένη ἀπὸ τοῦ ὁμοίου. — τὸ δ' = τοῦτο δέ, δηλ. τὸ βιάζεσθαι. — ἀπὸ τοῦ κρείσσονος (ἀρσενκ.) καταναγκάζ. = ἀνάγκη ἐπιδαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου. — γοῦν = παραδείγματος χάριν. — τούτων, ἅ δηλ. πάσχουσι σήμερον ὑφ' ἡμῶν. — πάσχοντες = εἰ καὶ ἔπασχον. — ἠνείχοντο = ὑπέμενον (ταῦτα). — χαλεπὴ = ἀφόρητος. — δοκεῖ, δηλ. αὐτοῖς. — εἰκότως = εὐλόγως· ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρήμ. χάριν ἐμφάσεως. — τὸ παρὸν γὰρ . . . τοῖς ὑπηκόοις (δηλ. ἐστὶ), γνωμικὸν = διότι ἡ παροῦσα ἐξουσία πάντοτε εἶναι βαρεῖα εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἐνταῦθα ἀρίων ὁ ῥήτωρ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν Ἀθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν τῆς δυσχρεσχείας τῶν ὑπηκόων. — ὑμεῖς γ' ἂ ν οὖν (= γοῦν ἂ ν). . . τάχα ἂ ν τὴν εὐνοίαν μεταβάλοιτε = ὑμεῖς παρ-

δειγμ. χάριν ταχέως ἠθέλετε μεταβάλλει τὴν εὐνοίαν (εἰς δυσμένειν).
 Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἄν. πρὸλ. κεφ. 76, § 4. — εἰ... ἄρξαιτε =
 ἐὰν ἠθέλετε ἄρξει. — καθελόντες ἡμᾶς = καταβιβάσαντες ἡμᾶς
 (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς). — ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλήφατε = τὴν
 ὁποίαν (εὐνοίαν) ἔχετε λάβει διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον (τῶν συμ-
 μάχων). — εἶπερ. . . ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε = ἐὰν βεβαίως καὶ
 τώρα θὰ ἔχητε τὰ αὐτὰ φρονήματα. — οἶα καὶ τότε. . . ὑπεδεί-
 ξαιτε = τὰ ὅποια καὶ τότε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδείξατε. — πρὸς τὸν
 Μ. δι' ὀλίγου (δηλ. χρόνου) ἠγησάμενοι = εἰς ἐλάβετε πρὸς καιρὸν
 τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τοῦ Μήδου (δηλ. ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν
 Περσῶν μέχρι τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Πausανίου ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου).
 — ἄμεικτα γὰρ τὰ τε = ἄμεικτά τε γὰρ τὰ κτλ. τὸ δὲ ἄμεικτα =
 ἀσύμφωνα, ἐπομένως ἀκατάλληλα πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν
 ἄλλων. — τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα = τὰ ἔθιμα ὑμῶν αὐτῶν. —
 τοῖς ἄλλοις = τοῖς νομίμοις τῶν ἄλλων = πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἄλλων.
 — εἷς ἕκαστος, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὸν Πausανίαν. — εἷς
 ἕκαστος, δηλ. ὑμῶν. — ἐξιὼν, δηλ. πρὸς πόλεμον. — τούτοις, δηλ.
 τοῖς νομίμοις. — οὐθ' οἷς (= τούτοις, οἷς). . . νομίζει (= χοῖται) =
 οὔτε ὅσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς μεταχειρίζεται. — ὑμεῖς γ' ἄν οὖν . . .
 Ἑλλάς νομίζει, ἢ ἔννοια : ἐὰν ἀνελαμβάνετε σεις τὴν ἡγεμονίαν
 ἀντὶ ἡμῶν, θὰ ἦσθε ὡσαύτως ὀχληροὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους καὶ
 ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμεῖς· διότι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ὑμῶν δὲν συμβιδά-
 ζονται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Κεφ. 78.

ὡς οὐ περὶ βραχέων = ὡς (βουλευόμενοι) περὶ οὐ βραχέων =
 διότι σκέπτεσθε περὶ σπουδαιοτάτων πραγμάτων. — βραδέως . . .
 βραχέων, παρήχησις. — καὶ μὴ. . . προσθῆσθε = καὶ μὴ ἀναλά-
 βητε. — ἀλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι = εἰς ξένας γνώμας
 καὶ εἰς (ξένας) παράπονα (δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων
 συμμάχων). — οἰκῆιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀλλοτρίαις. — πόνον
 = κακόν. — τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρόλη-
 ψις = ὅσος δ' ἐστὶν ὁ παράλογος (= ὁ παραλογισμὸς) τοῦ πολέ-
 μου = πόσον δὲ εἶναι τὸ ἀνυπολόγιστον τοῦ πολέμου. — πρὶν ἐν
 αὐτῷ (δηλ. τῷ πολέμῳ) γενέσθαι = προτοῦ νὰ ἔλθῃτε εἰς αὐτόν. —

προδιαγνῶτε=σκεφθῆτε προηγουμένως.— ἐς τύχαις... περιόστασθαι
 =νὰ καταντᾶεις περιπετείας.— φιλεῖ=(συνηθίζει), δηλ. ὁ πόλεμος.
 — τὰ πολλὰ=ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.— ὦν (δηλ. τυχῶν) ἴσον τε ἀπέ-
 χομεν=ἐκ τῶν ὁποίων περιπετειῶν ἐξ ἴσου εἴμεθα μακρὰν (δηλ.
 ἡμεῖς οἱ Ἀθην. καὶ σεῖς οἱ Λακ.).—καὶ ὁποτέρως ἔσται (=γενήσε-
 ται), δηλ. ὁ πόλεμος=καὶ κατὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο τρόπων (εὐτυ-
 χῶς ἢ δυστυχῶς) θ' ἀποβῆ· παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις καὶ τοῦ β'
 τούτου μέλους ἐκ τοῦ ὦν.— ἐν ἀδήλω κινδυνεύεται = ἐν ἀδήλω
 ἔστί καὶ κινδυνεύεται = ἀδηλον εἶναι καὶ ἀμφίβολον (τοῦτο, δηλ.
 τό: ὁποτέρως ἔσται).—ἰόντες... ἐς τοὺς πολέμους=δταν ἀναλαμ-
 βάνωσι πολέμους.— τῶν ἔργων . . . ἔχονται=ἀπὸ τὰ ἔργα πιά-
 νονται = ἐπιχειροῦσι τὰς ἐχθροπραξίας.—κακοπαθοῦντες δὲ ἦδη
 =δταν δὲ πλέον περιπίπτωσιν εἰς τὴν δυστυχίαν.— τῶν λόγων
 ἄπτονται=(τότε) πιάνονται ἀπὸ τὴν σκέψιν = ἀρχίζουσι: νὰ σκέ-
 πωνται.— ἐν οὐδεμιᾷ πω . . . ὄντες= ἐπειδὴ εἰς οὐδὲν τοιοῦτον
 λάθος περιεπέσαμεν μέχρι τοῦδε.—οὔτ' αὐτοὶ=οὔτε ἡμεῖς αὐτοί.—
 οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες, δηλ. ἐν τοιαύτῃ ἀμαρτία ὄντες.— λέγομεν,
 ἐνταῦθα = κελεύομεν: δι' αὐτὸ καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥ. μετὰ τελκ.
 ἀπρμφ.: μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν . . . λύεσθαι.—ἕως . . ., δηλ.
 ἔστί=ἐν ὅσῳ εἶναι.— αὐθαίρετος = ἐλευθέρᾳ, μὴ ἐπιβλλομένη
 ἐκ τῶν περιστάσεων.— ἡ εὐθυβουλία = ἡ ὀρθοφροσύνη.— σπον-
 δάς, δηλ. τὰς τριακοντούτεϊς.—τὰ δὲ διάφορα δίκη λύεσθαι=τὰς
 δὲ πρὸς ἡμᾶς διαφοράσ σας νὰ ἐξομαλύνητε διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ.
 —κατὰ τὴν ξυνηθήκην, τὴν τριακονταετῆ, ἐν ἣ ἐγγέγραπτο: «δίκας
 τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι (πρβλ. κεφ. 140,
 § 2) καὶ «ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἣν δίκας θέλωσι διδόναι». —εἰ
 δὲ μὴ=ἄλλως.—τοὺς ὀρκίους, πρβλ. κεφ. 71, § 5.— ἀμύνεσθαι,
 δηλ. ὑμᾶς, ἕπερ παρελείφθη ἐπίτηδες διὰ νὰ καταστῆ ἡ πρό-
 τασις ὅσον τὸ δυνατόν γενική.— πολέμου ἄρχοντας=κἀμνοντας
 ἀρχὴν τοῦ πολέμου.— ταύτη, ἣ ἂν ὑφηγησθε = οὕτως, ὅπως ἂν
 ὑποδείξητε (εἰς ἡμᾶς).

**3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις
τῶν Λακεδαιμονίων.**

(Κεφ. 79 - 87)

Κεφ. 79.

ἔπειδή, χρονκ.—τῶν ξυμμάχων . . . τὰ ἐγκλήματα = τὰ παρά-
πονα τῶν συμμαχῶν.—τὰ ἐς τοὺς Ἀθ. = τὰ κατὰ τῶν Ἀθην.—
τῶν Ἀθ. ἃ ἔλεξαν=τὸν λόγον τῶν Ἀθ. — μεταστησάμενοι πάν-
τας = κελεύσαντες πάντας (δηλ. τοὺς συμμαχοὺς καὶ τοὺς Ἀθ.)
ν' ἀπέλθωσι (τῆς ἐκκλησίας).—κατὰ σφᾶς αὐτοὺς=καθ' ἑαυτοὺς,
μόνοι.—περὶ τῶν παρόντων, δηλ. πραγμάτων = περὶ τῆς παρού-
σης καταστάσεως.—ἐπὶ τὸ αὐτό . . . ἔφερον, κατὰ μεταφορὰν ἐκ
τῆς ὁδοῦ=εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα κατέληγον. — ἀδικεῖν τε . . .
καὶ πολεμητέα (=πολεμητέον) εἶναι, ἐπεξήγησις τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
= ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἀδικοῦσι πλέον καὶ ὅτι πρέπει νὰ πολεμῶσι
κατ' αὐτῶν. — ἐν τάχει = ταχέως. — παρελθὼν = ἀναβάς εἰς τὸ
βῆμα. — Ἀρχίδαμος, βσιλιεὺς τῆς Σπάρτης ἀπὸ τοῦ 469 - 427
π. X.—δοκῶν=ὅστις ἐθεωρεῖτο.

Κεφ. 80.

§ 1 - 2. καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός. — ἤδη = μέχρι τοῦδε.—
ἔμπειρος, ὁ Ἀρχιδ. ἦτο βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 469· ἐπομένως δὲν ἦτο
πλέον νέος.—τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ, δηλ. ἐν ἧπερ ἐγὼ εἰμι=
τοὺς συνηλικιώτας μου. — ὁρῶ, δηλ. ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας=
βλέπω ὅτι ὁμοίως εἶναι ἔμπειροί..—μήτε ἀπειρία... μήτε... νομί-
σαντα, παρκτηρητέα ἢ ἔκφρασις δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρό-
πον: τοῦ α' κατὰ δοτκ. (ἀπειρία), τοῦ β' διὰ μετχ. αἰτιολογκ.
(νομίσαντα)=μήτε ἔνεκα ἀπειρίας . . . μήτε διότι ἐνόμισε (πρβλ.
κεφ. 63, § 1: βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς).—τινα, δηλ. τῶν συνη-
λικιωτῶν μου. — τοῦ ἔργου=τοῦ πολέμου. — ὄπερ, δηλ. τὸ ἐπι-
θυμῆσαι τοῦ πολέμου.—ἄν . . . πάθοιεν=ἤθελον πάθει.—οἱ πολ-
λοί, ἐννοοῦνται οἱ νεώτεροί καὶ ἀπειρότεροι.—ἀγαθὸν καὶ ἀσφα-

λῆς (=ἀκίνδυνον), δηλ. εἶναι.—εὔροιτε δ' ἂν κτλ., ἐν τούτῳ περιέχεσθαι ἢ πρόθεσις· διὰ δὲ τοῦ πρὸς μὲν γὰρ κτλ. (§ 3) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν πίστιν.—τόνδε (δηλ. τὸν πόλεμον), μεταβάσις ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικόν· ἦτοι ἐκ παντὸς πολέμου εἰς τὸν προκείμενον πρὸς τοὺς Ἄθ.—οὐκ ἂν ἔλ. γενόμενον=ὄτι οὐκ ἂν γένοιτο ἐλάχιστος = ὅτι μέγιστος ἤθελε γίνεαι.—εἰ...τις (δηλ. ὑμῶν) ἐκλογίζοιτο=εἰ ἐκλογίζοισθε=ἂν ἠθέλετε ἐξετάζει.—σωφρόνως=ἀπχθῶς.

§ 3-4. πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ ἀστυγείτονας = πρὸς τοὺς Πελ. καὶ μάλιστα (ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μακρὰν οἰκοῦντας Ἄθ.) ὡς γείτονας.—παρόμοιος, δηλ. ἐστὶ τὸ δὲ παρόμοιος = ἐν παραβολῇ ὁμοία.—ἡ ἀλήκη=ἡ πολεμικὴ δύναμις.—διὰ ταχέων=ταχέως (πρόβλ. κεφ. 63, § 2: διὰ τάχους).—οἷόν τε (δηλ. ἐστὶ) ἐφ' ἑκάστα (=εἰς πάντα τὰ σημεῖα) ἐλθεῖν=εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωμεν πανταχοῦ (διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπέχει πολὺ).—πρὸς δὲ ἄνδρας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ἐκάς=μακρὰν.—τοῖς ἄλλοις ἅπασιν=καθ' ὅλα τὰ ἄλλα.—ἐξήρτυνται=ἔχουσι παρασκευασθῆ.—πλούτῳ τε ἰδίῳ... ὄχλῳ, ἐπεξηγήσεις τοῦ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Παρατηρητέον τὸ πολυσύνδετον σχῆμα.—ὄπλοις=κατὰ τὰ ὅπλα (παντὸς εἶδους).—ὄχλῳ=κατὰ τὸ πλῆθος.—οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλ.=ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦλάχιστον Ἑλλ. χωρίῳ. Ἐκ τούτου συνάγεται· ὅτι αἱ Ἀθηναὶ ἦσαν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου.—πῶς χρὴ πρὸς τούτους, ἔντονος ῥητορικῆ ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου (πρὸς δὲ ἄνδρας) διακοπείσης ὑπὸ τῆς πικρεμπεσοῦσης ἀναφρκ. προτάσεως: οἱ γῆν... ἔχουσι.—ῥαδίως, ἐνταῦθα = ἀπερισκέπτως.—πόλεμον ἄρασθαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον.—τίνι πιστεύσαντας (δηλ. ἡμᾶς) ἀπαρ. ἐπειχθῆναι (δηλ. χρὴ)=εἰς τί πιστεύσαντες ἡμεῖς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἀπαρᾶσκειν.—πότερον...; ἀλλὰ... ἀλλὰ...; ἀλλὰ..., ὑποφορά.—ταῖς ναυσί, δηλ. πιστεύσαντας χρὴ ἐπειχθῆναι.—ἦσους=κατώτεροι (δηλ. ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ πλοῖα).—εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρ.=ἂν δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευσθῶμεν.—χρόνος ἐνέσται=θὰ μεσολαβήσῃ χρόνος.—ἀλλὰ τοῖς χρήμασι, δηλ. πιστεύσαντας χρὴ ἐπειχθῆναι.—πολλῶ ἔτι πλέον = ἔτι πολλῶ πλέον = ἀκόμη πολὺ περισσότερον.—τούτου = τούτων (δηλ. τῶν χρημάτων).—ἐλλείπομεν=ἔχομεν ἔλλειψιν.—ἐν κοινῶ

(=ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ)... ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν § 3: πλούτω τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ.—ἔχομεν, δηλ. χορήματα· τοῦτο νοητέον καὶ εἰς τὸ φέρομεν (=συνεισφέρομεν).—ἐτοίμως=προθύμως.

Κεφ. 81.

§ 1-3. τάχ' ἂν τις θαρσοίη=ἴσως τις ἐκ τούτου ἤθελεν ἀντλήσει θάρρος· ὑποφορά.—τοῖς ὅπλοις (= τοῖς ὀπλίταις)... καὶ τῷ πλήθει, ἐν διὰ δυοῖν = κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν. — αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.)... ὑπερφέρομεν=ὑπερέχομεν αὐτῶν. — ἐπιφοιτῶντες=διὰ συχῶν ἐπιδρομῶν (εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀθ.).—τοῖς δὲ=τούτοις δὲ (δηλ. τοῖς Ἀθ.).— ἄλλη γῆ, δηλ. ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Θράκη. — ὧν = ταῦτα ὧν. — ἐπὶ θαλάσσης=διὰ θαλάσσης.— ἐπάξονται=θὰ εἰσάγωσιν ἔξωθεν.—εἰδ' αὖ, διὰ τούτου εἰσάγεται νέον τι. — τοὺς ξυμμάχους, δηλ. τῶν Ἀθ.— δεήσει=θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη.—τούτοις (δηλ. τοῖς ξυμμαχοῖς), ἀντικμ. τοῦ βοηθεῖν.— ναυσί, δοτκ. ὄργγκ.—τὸ πλεόν οὔσι νησιώταις=διότι· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι νησιῶται.

§ 4-6. τίς (=ποῖος) οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλ.;=λοιπὸν πῶς θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς;—εἰ μὴ γάρ... κρατήσομεν ἢ... ἀφαιρήσομεν (δηλ. αὐτούς)=διότι· ἐὰν δὲν νικήσωμεν αὐτούς ἢ ἐὰν δὲν ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτούς.—ναυσί, δοτκ. ὄργγκ.—τὰς προσόδους, τὰς προερχομένας ἀπὸ τῶν συμμαχῶν τῶν φόρου ὑποτελῶν. — ἀφ' ὧν = διὰ τῶν ὀπλιῶν. — τρέφουσι=συντηροῦσι.—βλαψόμεθα τὰ πλείω (=πλείονας βλάβας [ἢ οἱ Ἀθηναῖοι])=θὰ ὑποστῶμεν περισσοτέρας βλάβας ἢ οἱ Ἀθην. — κἂν (=καὶ ἐν) τούτῳ=καὶ ἐν τριαύτῃ περιπτώσει, καὶ ἂν δηλ. περισσότερον βλαβῶμεν.—οὐδὲ καταλύεσθαι=οὐδὲ νὰ διαλλαττώμεθα.—ἔτι καλόν, δηλ. ἔστι=εἶναι· πλεόν ἔντιμον.—ἄλλως τε καὶ=καὶ μάλιστα.—εἰ δόξομεν=ἐὰν φανῶμεν.—ἄρξει... τῆς διαφορᾶς=ὅτι ἐγενόμεθα πρωταίτιοι τῶν ἐχθροπραξιῶν.—μᾶλλον, δηλ. τῶν Ἀθηναίων.—μὴ... δὴ... ἐπαιρώμεθα=ὡς μὴ παρακινώμεθα βεβαίως.—ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι=ὅπ' ἐκείνης τοῦλάχιστον τῆς ἐλπίδος.—ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἐκείνη τῇ ἐλπίδι.—ἦν... τέμνομεν=ἂν λεηλατῶμεν.—δέδοικα δὲ=τοῦναντίον φοβοῦμαι.—μὴ... ὑπολίπωμεν = μήπως ἀφήσωμεν κληρονομίαν. — αὐτόν, δηλ. τὸν

πόλεμον.—οὕτως εἰκὸς=τόσον πιθανὸν εἶναι.— φρονήματι=διὰ τὴν ὑπερηράνειαν.—μήτε τῇ γῆ δουλεῦσαι=μήτε νὰ γίνωσι δουλοὶ (νὰ ἐξαρτηθῶσιν ἐκ) τῆς πατρῖου των χωράς· κατ' ἔννοιαν : μήτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ἡμᾶς, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα των ἀπὸ τῆς δηλώσεως ἡμῶν.—μήτε ὡσπερ ἀπ. κατ. τῷ πολέμῳ=μήτε ὡς ἀπειροὶ νὰ καταπλαγῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Κεφ. 82.

§ 1-3. οὐ μὴν οὐδὲ=ἀλλ' ὅμως οὐδὲ· συναπτόεν τῷ κελεύω.— ἀναισθήτως=ἀπαθῶς· ἀποδοτέον τῷ εἶν καὶ μὴ καταφορᾶν.— αὐτοὺς κελεύω... βλάπτειν, ἢ σύνταξις : κελεύω (ἡμᾶς) εἶν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθην.) βλάπτειν τοὺς ξυμ. ἡμῶν = συμβουλεύω νὰ ἀφήνωμεν ἡμεῖς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν.— καὶ ἐπιβουλεύοντας (δηλ. ἡμῖν) μὴ καταφορᾶν = καὶ νὰ μὴ ἐξελέγχωμεν (αὐτοὺς) ὅτι ἐπιβουλεύουσιν ἡμᾶς (=ὅτι ἔχρυσιν ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν).—ἀλλά, δηλ. κελεύω ἡμᾶς.— ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν = πόλεμον μὲν νὰ μὴ κινῶμεν ἀκόμη.—πέμπειν, δηλ. πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθ.— καὶ αἰτιῶσθαι μήτε πόλ. ἄγαν δηλοῦντας = καὶ νὰ παραπονώμεθα (κατὰ τῶν Ἀθ.) μήτε φανερώως κηρύττοντες πόλεμον.—μήθ' ὡς ἐπιτρέφομεν=μήτε δηλοῦντας ὡς ἐπιτρέφομεν (δηλ. τοῖς Ἀθ. βλάπτειν τοὺς ξυμμάχους ἡμῶν)=μήτε δηλοῦντες ὅτι θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν.—κἂν (=καὶ ἐν) τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ)=καὶ ἐν τῷ μεταξύ (καθ' ὃν δηλ. χρόνον κάμνομεν τὰς διαπραγματεύσεις).— καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαορτέσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ κελεύω=συμβουλεύω καὶ τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις νὰ παρασκευάζωμεν.—προσαγωγῇ =διὰ τῆς προσελκύσεως.— εἰ... προσληψόμεθα = εἰ... δυνησόμεθα προσλαβεῖν.— ἀνεπίφθονον (=ἄμεμπτον) δὲ κτλ., διὰ τούτου ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀίσχρᾶν πράξιν τῆς προσφυγῆς τῶν Λακ. εἰς τοὺς βαρβάρους.— ὅσοι, δηλ. ἐπιβουλεύονται.— προσλαβόντας διασωθῆναι, δηλ. πάντας αὐτοὺς=πάντες αὐτοὶ (ὅσοι κτλ.) νὰ διασωθῶσιν ἀφ' οὗ προσλάβωσι.— καὶ τὰ αὐτῶν (δηλ. τῶν ξυμμάχων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό : τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) ἅμα ἐκποριζώμεθα=καὶ τὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων ἄς προσπαθῶμεν νὰ ἐτοιμάζωμεν· ἐνταῦθα

ἀνεμένετο ἀντὶ ὑποτακτικ. (ἐκπορίζόμεθα) ἀπαρμρ. ἐκπορίζεσθα. ἐξαρτώμ. ἐκ τοῦ κελεύω (τὰ ἡμέτερα ἐξαρτώεσθαι . . . καὶ τὰ αὐτῶν ἐκπορίζεσθαι)· ἀλλὰ ἡ σύνταξις μετεβλήθη ἔνεκα τῆς μακρᾶς ἐν τῷ μεταξύ πρηνθέσεως. — ἐσακούωσί τι πρᾶσβ. ἡμῶν = δίδωσιν ἀκρόασιν τινα εἰς ἡμᾶς πέμποντας πρέσβεις, δηλ. πρᾶδέχωνται· τὰ διὰ τῶν πρᾶσβειῶν προτεινόμενα εἰς αὐτούς. — ταῦτα ἄριστα, δηλ. ἐστι=τοῦτο εἶναι ἄριστον = ἔχει καλῶς. — ἦν δὲ μή, δηλ. ἐσακούωσί τι. — διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν = μετὰ πάροδον ἐτῶν καὶ μάλιστα δύο ἢ τριῶν. — ἄμεινον ἤδη (=καλύτερον τότε πλέον), συναπτέον τῷ πεφραγμένοι, ὅπερ κυρίως=ὠχυρωμένοι· εἶτα μεταφρκ.=παρεσκευασμένοι. — ἦν δοκῆ, δηλ. ἡμῖν ἵνα ἐπ' αὐτούς. — ἴμεν = θὰ ἐπέλθωμεν. — καὶ ἴσως, συναπτέον τῷ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν = καὶ ἴσως εὐκολώτερον (ἢ νῦν) ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἡμῶν, προσδιορίζει· τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους· προετάχθη δι' ἔμφρων. — ἦδη τὴν παρασκευὴν=τὴν παρασκευὴν, τὴν ἦδη γεγενημένην. — καὶ τοὺς λόγους, δηλ. ἀκούοντες, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὁρῶντες. — αὐτῇ ὁμοίᾳ ὑποσημαίνοντας = ὅτι ὑποδεικνύουσ· σύμφωνα μὲ αὐτὴν (δηλ. τὴν παρασκευὴν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Ἄθ. βλέπωσι τὰς πολεμικὰς ἡμῶν παρασκευὰς καὶ ἀκούωσιν ἡμᾶς ἀπελοῦντας πόλεμον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγούμενην διαγωγὴν ἡμῶν: μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας), ἴσως ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἔχοντες καὶ . . . βουλευόμενοι, αἰ μετχ. προσδιορίζουσι τὸ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν αἰτιολογικῶς. — ἄτμητον=ἀληπάτητον. — περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθασμένων, ἢ αὐτῇ ἔννοια κτᾶρτικῶς καὶ ἀποφατικῶς: ἀντιθετικῶς πρᾶλληλισμὸς πρὸς ἔξωρον τῆς ἐννοίας.

§ 4-6. ἄλλο τι . . . ἢ ὀμηρον, κτγρμ. τοῦ τὴν γῆν=ὡς ἄλλο τι παρὰ ὡς ἐνέχυρον (παρεχόμενον ὑπὲρ εἰρήνης). — καὶ οὐχ ἦσσαν, ὅσφ=καὶ μάλιστα τοσοῦτφ μᾶλλον, ὅσφ. — ἄμεινον ἐξείργασται=καλύτερον εἶναι καλλιεργημένη. — ἦς=διὰ τοῦτο αὐτῆς. — ὡς ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον. — καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν κατ. αὐτούς ἄλ. ἔχειν=καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν αὐτούς ἀπροσβλητοτέρους, ἀφ' οὗ καταστήσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει δηρῶντες τὴν χώραν τῶν Ἄθ. νὰ φέρωμεν αὐτούς εἰς ἀπόγνωσιν, διότι τότε θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μᾶλλον ἐπικινδύνους. — τοῖς τῶν ξ. ἐγκλήμασι=ὕπὸ τῶν παραπόνων τῶν συμμάχων. — ἐπειχθέντες = πρᾶκτινῶν.

—ὁρᾶτε=προσέχετε. —ὅπως μὴ . . . πράξομεν = πῶς νὰ μὴ φέρω-
 μεν τὴν Πελοπ. εἰς θέσιν αἰσχροτέραν καὶ ἀπορωτέραν (τῆς
 νῦν). "Απορος θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς Πελοπ., διότι οἱ Ἄθ. διὰ τοῦ
 στόλου των ἤθελον κωλύσει τὰ ἀναγκαῖα τοῖς Πελ., αἰσχρὰ δέ,
 διότι οἱ Πελ. ἤθελον αἰτήσῃ εἰρήνην.—οἷόν τε, δηλ. ἔστι.—κατα-
 λῦσαι=διαλύσαι.— πόλεμον δὲ ξυμ. ἀραμένους = πόλεμον ὅμως
 ἔταν ἔλοι ἔμοῦ ἀνγλάδωμεν.—τῶν ἰδίων, δηλ. τῶν συμφερόντων
 (τῶν Κορινθ. καὶ Μεγαρέων [κεφ. 97, § 4]).—ὄν οὐχ ὑπάρχει
 (=ἔξεστι) . . . καθ' ὅ,τι χωρήσει, πρόληψις=ὄς καθ' ὅ,τι χωρήσει
 οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι = ἔστις πῶς θὰ ἀποδῆ (=τὴν ἔκδοσιν τοῦ
 διοίου) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζωμεν.—εὐπρεπῶς θέσθαι=
 ἀξιοπρεπῶς νὰ καταπαύσωμεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐγκλήματα
 καταλύσαι.

Κεφ. 83.

καὶ ἀνανδρία κτλ., διὰ τούτου ὁ Ἄρχ. ἀνασκευάζει τὴν κατη-
 γορίαν τῆς ἀνανδρίας, ἣν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῷ τὰνωτέρω
 συμβουλευόντι. Ἡ σύνταξις τῆς προτ: καὶ μηδενὶ δοκεῖτω ἀναν-
 δρία εἶναι πολλοὺς μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν μᾶ πόλει=καὶ κανεῖς ἄς
 μὴ νομίζῃ ὅτι εἶναι ἀνανδρία τὸ νὰ μὴ ἐπέλθωσι ταχέως πολλοὶ
 (δηλ. ἡμεῖς) ἐναντίον μιᾶς πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηνῶν).—καὶ ἐκεί-
 νοις, δηλ. τοῖς Ἀθην.—οὐκ ἐλάσσους, δηλ. ἡμῶν.—χρήματα
 φέροντες=καὶ μάλιστα εἰσφέροντες χρήματα ἐν ἀντιθέσει πρὸς
 τοὺς Λακ., οἳ:νες δὲν εἶχον συμμάχους φόρου ὑποτελεῖς.—
 ὄπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, αἰ γενκ. κατηγορημτικ. κητητικαὶ
 τοῦ ἔστιν=ὁ πόλεμος εἶναι ἔργον ὄχι τόσον τῶν ὄπλων, ὅσον δαπά-
 νης=ὁ πόλεμος ἐξαρτᾶται ὄχι τόσον ἀπὸ ὄπλα (=δπλίτας), ὅσον
 ἀπὸ δαπάνην (= χρηματικούς πόρους).—δι' ἣν=δι' ἧς.—τὰ
 ὄπλα ὄφελει=τὰ ὄπλα καθίστανται ὄφελιμα.—ἄλλως τε καί, δηλ.
 ὄν ὁ πόλεμος=καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ πόλεμος εἶναι.—πρὸς θαλασ-
 σίους, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—πορισώμεθα=ἄς προμηθευθῶμεν.—
 αὐτήν, δηλ. τὴν δαπάνην (= τοὺς χρηματικούς πόρους). Ἡ ἐν
 τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως χάριν ἐμφάσεως.—καὶ μὴ . . .
 ἐπαιρώμεθα = καὶ ἄς μὴ ππρακινώμεθα.—πρότερον, δηλ. πρὶν
 ἂν πορισώμεθα δαπάνην.—οἴπερ δέ . . . οὔτοι καὶ . . . προῖδωμεν,
 ἡ σύνταξις: ἀλλὰ ἡμεῖς, οἴπερ καὶ τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀπο-

βαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρα ἔξομεν, οὗτοι (=ἡμεῖς· τὸ ὄλον=ὄσπερ ἡμεῖς—οὕτως ἡμεῖς) καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀποβαινόντων) προΐδωμεν=ἄλλὰ καθὼς ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν τὴν μεγαλύτεραν εὐθύνην διὰ τὴν ἔκβασιν, τὴν εὐτυχῆ ἢ τὴν δυστυχῆ, οὕτως ἡμεῖς ἄς σκεφθῶμεν ἡσύχως τι περὶ αὐτῆς τῆς ἐκβάσεως.

Κεφ. 84.

§ 1. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, τὰ οὐδ. τῶν μετχ. καὶ ἐπιθέτων συνήθως παρὰ Θεουκυδ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ.=τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν (πρὸλ. κεφ. 36, § 1 — κεφ. 42, § 3).—μέμφονται μάλιστα=κατηγοροῦσι· κατ' ἐξοχὴν (οἱ σύμμαχοι· πρὸλ. περὶ τοῦ πράγματος κεφ. 69, § 4 — κεφ. 70, § 2—κεφ. 71, § 4).—ἡμῶν, γενκ. κτητκ. τοῦ ὄ=τὸ ὅποιον (ἐλάττωμα) ἡμῶν.—σπεύδοντες, τε γάρ... καὶ ἅμα..., τὰ δύο αἷτια, δι' ἃ δὲν πρέπει οἱ Λακ. νὰ αἰσχύωνται· διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν.—σπεύδοντες=ἐὰν σπεύδητε.—σχολαίτερον ἂν παύσαισθε=βραδύτερον δύνασθε νὰ παύσητε.—διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν = διότι ἀπαράσκευοι ἐπιχειρεῖτε (τὸν πόλεμον). — καὶ ἅμα... νεμόμεθα, ἐλλιπῆς ἢ φράσις=καὶ συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ αἰσχύνησθε τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν, διότι (δι' αὐτὴν) κατοικοῦμεν πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξοτάτην καθ' ὄλον τὸν χρόνον. "Ἄν δηλ. οἱ Λακ. δὲν ἦσαν βραδεῖς καὶ μελληταί, δὲν θὰ εἶχον οὗτοι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν δόξαν.

§ 2-3. δύναται... εἶναι, κυρίως = ἔχει τὴν δύναμιν νὰ εἶναι· εἶτα=οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἤ. — μάλιστα = ἀκριβῶς. — σωφροσύνη ἔμφρων = φρόνησις λελογισμένη (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄλογον, τὴν οὐχὶ μετὰ λόγου, φρόνησιν).—τοῦτο (δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον), ὑποκμ. τοῦ δύναται.—δι' αὐτό, δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον.—εὐπραγίαις οὐκ ἐξυβρίζομεν=διὰ τὰς εὐτυχίας δὲν ὑπερηφανεύομεθα.—συμφοραῖς ἧσσον ἐτέρων εἴκομεν=εἰς τὰς δυστυχίας ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλους ὑποχωροῦμεν.—τῶν ξὺν ἐπαίνῳ ἔξοτρυνόντων ἡμᾶς, γενκ. ὑποκειμνκ. τοῦ ἠδονῆ = ἔνεκα τῆς ἠδονῆς (=τῶν ἠδονικῶν λόγων), ἣν παρέχουσιν οἱ μετ' ἐπαίνου προτρέποντες ἡμᾶς.—ἐπὶ τὰ δεινά, δηλ. τοῦ πολέμου.—παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν=παρὰ τὴν δοξασίαν ἡμῶν.—ἦν τις ἄρα ξὺν κατη-

γορία παροξύνη = ἂν τυχόν τις κατηγορῶν ἡμᾶς ἐρεθίσῃ· ὑπαινίσσεται τὰς κατηγορίας τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 67-71. — οὐδὲν μᾶλλον. . . ἀνεπέισθημεν (ἐμπειρικός ἀόριστος) = οὐδόλως περισσότερο μεταβάλλομεν γνώμην. — ἀχθεσθέντες = δυσαρεστηθέντες (διὰ τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας). — πολεμικοί τε, ὁ τε = καὶ οὕτω. — διὰ τὸ εὐκοσμον = διὰ τὴν σωφροσύνην. — τὸ μὲν = πολεμικοί μὲν (δηλ. γιγνόμεθα) ἢ ἀπόδοσις· εὐβουλοὶ δέ. — ὅτι αἰδῶς . . . εὐψυχία = διότι ἢ αἰδῶς πλείστον μετέχει· τῆς σωφροσύνης, ἢ δ' εὐτολμία τῆς αἰσχύνης (= αἰδοῦς). Ἡ ἔννοια· ἐκ τῆς σωφροσύνης προέρχεται ἢ αἰδῶς καὶ ἐξ αὐτῆς ἢ εὐτολμία. — εὐβουλοὶ δέ, δηλ. γιγνόμεθα. — ἀμαθέστερον. . . παιδευόμενοι = ὅτι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας τῶν νόμων (= ἢ ὥστε ὑπερορᾶν τοὺς νόμους) = διότι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον ἢ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν τοὺς νόμους. Ὁ ῥήτωρ εἰρωνεύεται· ἐνταῦθα τὴν φράσιν τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 68, § 1 «ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε». — καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, δηλ. παιδευόμενοι = καὶ διότι παιδευόμεθα μετ' ἀστηρότητος σωφρονέστερον. — ἢ ὥστε αὐτῶν (δηλ. τῶν νόμων) ἀνηκουστῆν = ἢ ὥστε νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς. — καὶ μὴ κτλ., δηλ. παιδευόμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὰ ἀπρμ. ἐπεξιέναι καὶ νομίζειν· κατ' ἔννοιαν· καὶ ὅτι (= διότι) οὐχ οὕτως παιδευόμεθα, ὥστε κτλ. — τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες = ὡς ὄντες λίαν συνετοὶ εἰς τὰ ἀνωφελῆ πράγματα· διὰ τοῦ τὰ ἀχρεῖα ὑπαινίσσεται· ὁ ῥήτωρ πρὸ πάντων τὴν ἐν τοῖς λόγοις εὐστροφίαν καὶ δεξιότητα. — λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι = μὲ κομφῶδες λόγους μεμφόμενοι. Ἐννοεῖ τοὺς Κορ., οἵτινες διὰ κομφῶν λόγων κατηγοροῦσάν τὰς παρασκευὰς τῶν Ἀθ. — ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, δηλ. τοῖς πολεμίοις = δι' ἔργου νὰ ἐπεξερχώμεθα κατὰ τῶν πολεμίων ἀνομοίως, δηλ. νὰ πράττωμεν ἔργα ἀνόμοια τοῖς λόγοις. — τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους (δηλ. ταῖς ἡμετέραις διανοίαις) εἶναι = ὅτι τὰ διανοήματα τῶν ἄλλων εἶναι ὅμοια (πρὸς τὰ ἡμέτερα). — καὶ τὰς προσπ. τύχας οὐ λ. διαιρετάς, δηλ. εἶναι = καὶ ὅτι αἱ συμβαίνουσιν μεταβολαὶ τῆς τύχης δὲν δύνανται. νὰ ὀρισθῶσι διὰ λόγου (ἂν δηλ. θὰ εἶναι κακαὶ ἢ καλαί).

§ 4. ὡς πρὸς εὐβουλ. τοὺς ἐναντίους = πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς πρὸς (ἀνθρώπους) εὐβουλευομένους = κατὰ τῶν ἐναντίων ὡς

κατ' ἀνθρώπων ὀρθῶς σκεπτομένων. — παρασκευαζώμεθα = ἄς παρασκευαζώμεθα. — οὐκ ἔξ ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐναντίων)... τὰς ἐλπίδας = δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὰ μέλλοντα σφάλματα ἐκείνων. — ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν... προνοουμένων = ἀλλ' ἔξ ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφ. προνοουμένων = ἀλλ' εἰς τὴν ἀσφαλῆ πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν. — πολὺ τε διαφέρειν κτλ., διὰ τούτου ἀποκρούει ὁ ῥήτωρ τὴν διαφορὰν τῶν Λακ. πρὸς τοὺς Ἄθ., ἣν ἐποίησαν οἱ Κορ. ἐν κεφ. 70. — κράτιστον δ' εἶναι = ἀλλὰ (πρέπει νὰ νομιζώμεν) ὅτι ἰσχυρότερος εἶναι ἐκεῖνος. — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις = εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαῖα (δηλ. τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἀχρεῖα, εἰς ἃ ἐπαιδεύοντο οἱ Ἄθ.).

Κεφ. 85.

§ 1. ταύτας... ἄς... μελέτας = ταύτας τὰς μελέτας, ἄς μελέται δὲ = ἀξιώματα, ἀρχαὶ (στηριζόμενα: εἰς τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεσθαι). — διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου = διαρκῶς. — ὠφελούμενοι = πρὸς ὄφελος ἡμῶν. — ἔχομεν = τηροῦμεν. — μὴ παρῶμεν = ἄς μὴ ἀφήσωμεν. — ἐπειχθέντες, τοῦ ῥ. ἐπείγομαι = βιάζομαι. — μορῶ = χρόνῳ. — βουλευόμεν = βουλευσώμεθα = ἄς ἀποφασίσωμεν. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσύχως. — ἔξεστι, δηλ. καθ' ἡσυχίαν βουλεύεσθαι. — μᾶλλον ἐτέρων = μᾶλλον ἢ ἐτέροις. — διὰ ἰσχύον, δηλ. ἣν ἔχομεν.

§ 2. πέμπετε μὲν (δηλ. πρέσβεις)... πέμπετε δέ, ἐπαναφορά. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ. — ἄλλως τε καὶ ἐτοιμῶν ὄντων αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἄθ.) = καὶ μάλιστα ἐπεὶ δὴ αὐτοὶ εἶναι ἔτοιμοι. — δίκας δοῦναι = νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — ἐπὶ τὸν διδόντα (δηλ. δίκας) = ἐπὶ τὸν βουλόμενον δοῦναι δίκας. — οὐ, συναπτόον τῷ νόμιμον (δηλ. ἔστι). — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν. — ὡς ἐπ' ἀδικοῦντα = καθὼς ἐναντίον ἀνθρώπου ἀδικούντος. — ἴεναι = νὰ ἐπέρχηται τις. — κράιστα... καὶ... φοβερώτατα, κτγρμ. τοῦ ταῦτα = διότι οὕτω (= ἂν ταῦτα πράξητε) θὰ λάβητε οὐ μόνον τὰς ἀρίστας (δι' ἡμᾶς αὐτοὺς), ἀλλὰ καὶ τὰς φοβερωτάτας διὰ τοὺς ἐναντίους ἀποφάσεις.

§ 3. ὁ Ἄρχ. τοιαῦτα εἶπε, ὁ συνετὸς λόγος τοῦ Ἄρχ., τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν συντηρητικὴν ἀρχὴν τῶν βσιλέων, ἐνεποίησε

τὴν προσήκουσαν αἰσθησιν τοῖς ἀκροαταῖς (πρβλ. κεφ. 87)· ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς ἀναστὰς ὁ ἔφορος Σθενελάδας, ὁ ἐκπροσωπῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν Σπάρτῃ, διὰ βιαίου λόγου διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναβολῆς τοῦ πολέμου.— τελευταῖος, κατγρμ. τοῦ παρελθόν.— τῶν ἐφόρων, οἱ ἔφοροι· ἐν Σπάρτῃ ἦσαν πέντε ἔχοντες μεγίστην δύναμιν.— ἐν τοῖς Λακ., ἡ ἐν=πρό.— ὧδε=ὡς ἔζης.

Κεφ. 86.

§ 1. τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς = τὴν μὲν πολυλογίαν· ἡ θέσις τοῦ ἐπιθ. (πολλοὺς) μετὰ τὸ οὐσιαστ. (λόγους) πρὸς ἔμφρασιν.— οὐ γινώσκω=δὲν ἐννοῶ. Οἱ Λακ. ἐτήρευον πάντοτε τὴν βραχυλογίαν.— ἐπαινέσαντες πολλὰ (σύστοιχ. ἀντικμ.=μάλα) = ἐν ᾧ πολὺ ἐπήνεσαν.— οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, τοῦτο ἀπέφυγον οἱ Ἄθ., διότι δὲν ἤθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Λακ. ὡς δικαστὰς (πρβλ. κεφ. 73, § 1).— καίτοι=καὶ ὅμως.— ἐγένοντο ἀγαθοί, ὡς συντελέσαντες πολὺ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος (πρβλ. κεφ. 73, § 2-5).— πρὸς ἡμᾶς κακοὶ νῦν (δηλ. γίνονται), ὡς δουλοῦντες τοὺς Ἑλληνας.— διπλασίας ζημίας, ἂν οἱ Ἄθ. ἦσαν φύσει· κακοί, ἦσαν ἄξιοι μίᾳς τιμωρίας, νῦν ὅμως εἶναι διπλῆς, διότι· ἔγειναν τοιοῦτοι, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν φύσει.— ὅτι=διότι.

§ 2-4. καὶ τότε, δηλ. ἤμεν.— καὶ τοὺς ξυμ. = καὶ διὰ τοῦτο τοὺς συμμάχους.— οὐ περιοψόμεθα ἀδικ. = δὲν θὰ παραβλέψωμεν ν' ἀδικῶντι.— οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, δηλ. τοῖς ξυμμάχοις=οὐδὲ θὰ βραδύνωμεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς συμμάχους. Ὑπαινίσσεται τοὺς λόγους τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 82 καὶ 85, § 1 («μηδ' ἐπειχθέντες... βουλευόμεν· ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν»).— οἱ γ' οὐδέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν = ἐπειδὴ οὗτοι τοῦλάχιστον δὲν μέλλουσι πλέον νὰ βλάπτωνται. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει ν' ἀναβάλωμεν τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων, διότι καὶ τὰ πηθήματα αὐτῶν γίνονται, δὲν ἔχουσιν ἀναβολήν. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον ἐν τοῖς: μελλήσομεν—μέλλουσι.— ἄλλοις (δηλ. τοῖς Ἄθ.) μὲν γὰρ κτλ., ἀνσχευὴ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 80, § 3-4.— παραδοτέα, ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ = παραδοτέον· ὡς καὶ κατωτέρω διακριτέα, τιμωρητέα (πρβλ. καὶ κεφ. 72, § 1).— οὐδὲ δίκαις... διακριτέα, ἄνευ γραμματικῆς συνδέσεως μετὰ τοῦ οὐς=οὐδὲ πρέπει

ἡμεῖς νὰ λύωμεν τὰς πρὸς τοὺς Ἄθ. διαφορὰς διὰ δικῶν καὶ λόγων. Καὶ ἐνταῦθα ὑπαινιγμὸς κατὰ τῶν λόγων τοῦ Ἄρχ. ἐν κεφ. 85, § 2. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτ. = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν βλαπτόμεθα διὰ λόγου. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγιον: λόγοις... λόγῳ.— ἀλλὰ τιμωρητέα (ῥημ. ἐπίθ. τοῦ τιμωρεῖσθαι, οὐχὶ τοῦ τιμωρεῖν) = ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Ἄθ.).— παντὶ σθένει = πάσῃ δυνάμει.— καὶ ὡς ἡμᾶς κτλ., ἡ σύνταξις: καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὡς κτλ. Ἀπευθύνεται κατὰ τῶν λεχθέντων ἐν κεφ. 85, § 1-2.— ἀδικουμένους = ἐν ᾧ ἀδικούμεθα.

§ 5. ἀξίως τῆς Σπ. = καθὼς ἀξίζει: εἰς τὴν Σπάρτην. — τὸν πόλεμον = τὸν προκειμένον πόλεμον. — μήτε ἔατε... μήτε καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ... ἐπίωμεν, παρατηρητέα ἢ ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων. — μήτε... καταπροδιδῶμεν, ἢ κατὰ ἐν τῷ ῥ. πρὸς ἐπίτασιν = καὶ ἄς μὴ προδίδωμεν ἐντελῶς = καὶ ἄς μὴ ἀφίνωμεν ἐντελῶς εἰς τὴν τύχην των. — ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδ. = ἄς ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν ἀδικούντων.

Κεφ. 87.

§ 1-2. ἐπεψήφισεν = προέτεινε ψηφοφορίαν. — ἔφορος ὢν, ἡ μετχ. αἰτιλγκ. τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιψηφίζειν ἐν Σπάρτῃ εἶχον οἱ ἔφοροι, ἐν Ἀθήναις εἶχον τίνες: — ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ., συναπτόν τῷ ἐπεψήφισεν. — ὁ δέ. ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. εἶναι τὸ αὐτό, ἐτέθη τὸ ὁ δέ, διότι ἐν τῷ ἐπεψήφισεν... ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ. κεῖται ἡ ἔννοια τοῦ: καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῶν Λακ. ἐψηφίσαστο. — κοίνουσι γὰρ = ἐπειδὴ (οἱ Λακ.) ἐκφράζουσι τὴν γνώμην των. — βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ = διὰ βοῆς καὶ οὐχὶ διὰ ψήφου (οὐδὲ διὰ χειροτονίας, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι). — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν = ἔφη οὐ διαγιγνώσκειν = εἶπεν ὅτι δὲν διακρίνει. — τὴν βοήν, ὁποτέρᾳ μείζων (ἔστί), πρόληψις = ὁποτέρᾳ βοῆ μείζων ἔστί = ποία ἐκ τῶν δύο φωνῶν εἶναι μεγαλύτερα (ἢ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἔχουσι λυθηαί σπονδαὶ ἢ ἡ τῶν ἀποκρουόντων τοῦτο). — βουλόμενος, μετχ. αἰτιλγκ. — αὐτούς, ἀντικμ. τοῦ ὀρμηῆσαι = νὰ παρορμήσῃ αὐτούς. — φανερώς ἀποδεικνυμένους (μετχ. τροπκ.) τὴν γνώμην = φανερώς ἐκφράζοντες τὴν γνώμην των. Ἡ ἔννοια: Οἱ φιλοπόλεμοι Λακ. βλέποντες, πόσον πολλοὶ εἶναι, θὰ ἐλάμβανον θάρρος, ἐν ᾧ οἱ ἀποκρούοντες τὸν πόλεμον θὰ κατεπτοῦντο ἐκ τῆς πλειονότητος

αὐτῆς τῶν ἀντιπάλων.—ὄτω. . . δοκοῦσι=εἰς ὃν τινα φαίνονται= ὅστις νομίζει. — λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἄθ. ἀδικεῖν, κατὰ τοὺς δι:σχυρ:σμεῦς τῶν Κορινθίων (ἐν κεφ. 67, § 1).—ἀναστήτω ἔς, βραχυλογία = ἀναστὰς ἴτω ἔς. — τὸ χωρίον = τὸν τόπον.— δειξας, προσδ:ορ:ίζει: χρονικῶς τὸ ῥ. ἔλεξε. — ὄτω δὲ μὴ δοκοῦσι, δηλ. λελύσθαι αἱ σπονδαὶ = ὅστις δὲ νομίζει ὅτι αἱ σπονδαὶ δὲν ἔχουσι λυθῆ.—ἔς τὰ ἐπὶ θάτερα=εἰς τὸν ἄλλον (=τὸν ἀπέναντι) τόπον (δηλ. σηκωθεὶς ἄς πορευθῆ).

§ 3-6. διέστησαν=διεχωρίσθησαν.—οἷς = οὔτοι, οἷς.—προσκαλέσαντάς τε (=οἷν) τοὺς ξυμμάχους, οὗς (καθὼς ἀναφέρεται ἐν κεφ. 79, § 1) οἱ Λακ. εἶχον διατάξει ν' ἀπέλθωσι τῆς ἐκκλησίας, ἵνα μόνο: συσκερθῶσι.—βούλεσθαι δὲ (=ἄλλ' ὅτι ἤθελον), παρατηρητέα ἢ μετάδασις ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ λόγου (ὅτι σφίσι δοκοῖεν...) εἰς ἀπρμφ. (βούλεσθαι).—καὶ τοὺς πάντας ξυμ.=καὶ ἔλους ἑμοῦ τοὺς συμμάχους (διότι μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν Λακ. καὶ Κορινθίων εἶχον προσκληθῆ εἰς Σπάρτην τινὲς μόνον σύμμαχοι: [κεφ.67]).—παρακαλέσαντες = ἀφ' οὗ προσκλέσωσι.—ψῆφον ἐπαγαγεῖν = ἐπιψηφίσαι.—κοινῆ = ἀπὸ κοίνου· ἀποδοτέον τῷ βουλευσάμενοι καὶ τῷ τὸν πόλεμον ποιῶνται.—ἦν δοκῆ, δηλ. τὸν πόλεμον ποιεῖσθαι.—οἱ μὲν = οὔτοι μὲν (δηλ. οἱ σύμμαχοι). — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας των.—διαπραξάμενοι = ἀφ' οὗ κτώρθωσαν.—καὶ οἱ Ἄθ. πρέσβεις, ὃ καὶ= ὡσαύτως καί.—ὔστερον, δηλ. ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.—ἐφ' ἄπερ = ταῦτα, ἐφ' ἄπερ.—χρηματίσαντες = ἀφ' οὗ διεπραγματεύθησαν. — διαγνώμη = ἀπόφασις — τοῦ . . . λελύσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ : ἢ διαγν. αὕτη = τοῦ ὅτι δηλ. αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ.—ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ δεκ., συναπτόεν τῷ: τῶν τριακ. σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, ἀντὶ τοῦ: ἔς τὸ τέταρτον ἔτος καὶ δέκατον προκεχωρηκυῶν καὶ ἐν τούτῳ (τῷ ἔτει) οὐσῶν= ὅτε αἱ τριακοντούτεις σπονδαὶ εἶχον προχωρήσει εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος καὶ ἦσαν ἐν αὐτῷ. Κατ' ἔνοιαν: κατὰ τὸ 14 ἔτος ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν (ἦτοι κατὰ τὸ 432 π. X.).—μετὰ τὰ Εὐβοϊκά, ἦτοι ἐν ἔτει 445 π. X.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ ΣΠΑΡΤῃ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 119-128, 139-146)



1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119 - 128)

Κεφ. 119.

αὐθις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 67, § 1-3 καὶ κεφ. 87, § 4
λεχθέντα.—παρακαλέσαντες=προσκαλέσαντες.—ψηφον...ἐπαγα-
γεῖν(=ἐπιψηφίσαι)=νά προτείνωσι ψηφοφορίαν.—πολεμεῖν, δηλ.
τοῖς Ἀθηναίοις.—ἐλθόντων...γενομένης, μετχ.χροικ.=ἔτε ἐπα-
νῆλθον οἱ πρέσβεις... καὶ ἐγένετο συνέλευσις.—ἀπὸ τῆς ξυμμα-
χίας=ἀπὸ τῶν συμμάχων.—οἱ τε ἄλλοι, ἢ ἀπόδοσις: καὶ οἱ
Κορίνθιοι.—οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ ἄλλοι.
—ἀξιῶντες = κελεύοντες.—δηθέντες μὲν... ἰδία = παρακαλέ-
σαντες μὲν καὶ πρότερον ἰδιαιτέρως (διὰ πρέσβειων δηλ., οὓς ἀπέ-
στειλαν πρὸς αὐτοὺς) ἐκάστους χωριστὰ κατὰ πόλεις.— ὥστε
ψηφ. τὸν πόλεμον, ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρμφ. = ψηφ. τὸν πόλεμον.—
δεδιότες, προσδιορίζει αἰτιολογκ. τὸ δηθέντες.—περὶ τῆ Ποτειδ.
=περὶ τῆς Ποτειδαίας.—μὴ προδιαφθαρεῖ=μήπως (αὕτη) κατα-
στραφῆ πρότερον (πρὸ τοῦ δηλ. ἔλθῃ παρὰ τῶν Πελοπ. βοήθεια).
—παρόντες (= ἴηκοντες) δὲ καὶ τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δη-
θέντες μὲν καὶ πρότερον = ἐλθόντες δὲ (δηλ. εἰς Λακεδαίμονα)
καὶ τότε. Ἡ ἔννοια: οἱ Κορίνθιοι καὶ πρότερον ἤδη εἶχον παρα-
καλέσει διὰ πρέσβειων ἰδιαιτέρως ἕνα ἕκαστον τῶν συμμάχων νά

ψηφίση ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ τώρα οὗτοι ἦλθον εἰς τὴν Λακεδ., ἵνα πάντας ὁμοῦ τοὺς συμμάχους παρακλέσωσι νὰ ψηφίσωσιν ὑπὲρ τοῦ πολέμου.—τελευταῖοι ἐπελθόντες (=παρελθόντες), πρβλ. κεφ. 67, § 5.

Κεφ. 120.

§ 1-2. οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα = δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ κατηγορήσωμεν (καθὼς δηλ. κατηγορήσαμεν αὐτοὺς ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ ἡμῶν ἐν κεφ. 68 καὶ ἔξ.).—ὡς οὐ καὶ αὐτοί... εἰσὶ= ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἀποφασίσει τὸν πόλεμον. Οἱ Κορίνθ. ἐγνώριζον ὅτι οἱ Λακ. εἶχον ἤδη ἀποφανθῆ ὅτι αἰσπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ παρὰ τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 87, § 3).—καὶ ἡμᾶς... ξυνήγαγον, νοητέον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ οὐ=καὶ (ὅτι) δὲν συνεκάλεσαν ἡμᾶς.—ἐς τοῦτο = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. ἵνα ψηφίσωμεν τὸν πόλεμον).—χορὴ γὰρ... προσκοπεῖν, αἰτιολογεῖ 1) τό: καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ διὰ τοῦ: τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας, 2) τό: καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον διὰ τοῦ: τὰ κοινὰ προσκοπεῖν=διότι: πρέπει οἱ ἡγεμόνες διαχειριζόμενοι ἀμερολήπτως τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα (ἐκάστου μέλους τῆς συμμαχίας) νὰ προνοῶσι: περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (τῆς δλης συμμαχίας).—ἐν ἄλλοις=ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν (ὡς ἐν ταῖς συνελεύσεσι, ἐν ταῖς ἐορταῖς, ἐν τῇ διοικήσει τοῦ στρατοῦ κτλ.).—ἐκ πάντων=ὑπὲρ πάντα (τὰ ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας).—ἡμῶν, δηλ. τῶν ξυμμάχων ἢ γενικ. προετάχθη τοῦ: ὅσοι κτλ. δι' ἔμφρασιν οὕτω καὶ κατωτέρω τό: τοῖς κάτω τοῦ: ἦν κτλ.—Ἀθην... ἐνηλλάγησαν=ἔσχον ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων.—οὐχὶ δέονται = δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην. — ὥστε φυλ. αὐτοὺς = ὥστε νὰ προφυλαχθῶσιν ἀπ' αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.).—τοὺς δέ... κατωκημένους (=κατοικοῦντας), ὑποκμ. τοῦ εἰδέναί, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ χορῆ=οἱ δὲ κτλοικούντες τὰ μεσόγεια μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἐν παραλλοῖς τόποις (=ἐν πόρῳ) πρέπει νὰ γνωρίζωσιν.—τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι=ἐὰν δὲν βοηθῶσι τοὺς παραθαλασσίους.—χαλεπωτέραν... δίδωσι=χαλεπωτέρα ἔσται αὐτοῖς ἢ κατακομιδῆ... καὶ (ἢ) πάλιν ἀντίληψις ὧν (=τούτων, ἃ) ἢ θιάλ... δίδωσι =δυσκολωτέρα εἶναι: εἰς αὐτοὺς ἢ καταβίβασις ἐκ τῶν μεσογείων εἰς τὰ περάλα:α (δηλ. πρὸς ἐξαγωγήν) τῶν προϊόντων τῆς χώρας καὶ ἢ

ἀντι τῶν προϊόντων πάλιν παραλαβὴ τούτων, τὰ ὅποια τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον δίδει εἰς (τοὺς κατοικοῦντας) τὴ μεσόγειον. Ἡ ἔννοια: θὰ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἢ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων τῆς χώρας.—καὶ τῶν νῦν λεγ. μὴ κακ. κριτάς... εἶναι, τὸ ἀπρμφ. εἶναι, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα προσδέχονται... βουλεύεσθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χορή=καὶ πρέπει νὰ μὴ εἶναι κακοὶ κριταὶ τῶν νῦν (ὕψ' ἡμῶν) λεγομένων.—ὡς μὴ προσηκόντων=νομίζοντες ὅτι (τὰ νῦν λεγόμενα) δὲν ἐνδι:αφέρουσιν αὐτούς.—ποτε... καὶν μέχρι σφῶν τὸ δ. προσελθεῖν, ἐκ τοῦ προσδέχονται=νὰ προσδοκῶσιν ὅτι ὁ κίνδυνος καὶ μέχρις αὐτῶν δύναται νὰ προχωρήσῃ ποτέ.—εἰ τὰ κάτω προοῖντο = ἐὰν ἤθελον ἀδι:αφορήσει διὰ τὰ παράλια.—οὐχ ἦσσαν, δηλ. ἢ περὶ τῶν κάτω.

§ 3-5. διόπερ=διὰ τούτο δὲ ἀκριδῶς.—μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτούς =πρέπει νὰ μὴ διατάζωσιν αὐτοί.—τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρ. μεταλαμβάνειν=ν' ἀνταλλάττωσι τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—ἀνδρῶν γάρ..., ὃ τε γάρ..., πολλὰ γάρ..., ἐνθυμεῖται γάρ..., ἢ μακρὰ σειρὰ αὕτη τῶν ἐνθυμημάτων εἰς τὸ στόμα τῶν Κορινθίων, οἵτινες προτίθενται νὰ παροξύνωσι τοὺς συμμάχους εἰς πόλεμον καὶ οὐχὶ νὰ διεγείρωσι σκέψεις περὶ αὐτοῦ προξενεῖ ἐκπληξίν· θὰ ἤρκει μόνον ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπόδειξις τῶν ὄρων, ὕψ' οὗς συνετοὶ καὶ γενναῖοι ἄνδρες ἀνταλλάττουσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—ἀνδρῶν σωφρόνων... ἔστι=ἴδιον ἀνδρῶν φρονίμων εἶναι.—εἰ μὴ ἀδικοῖντο = ἐὰν μὴ ἀδικῶνται.—ἀγαθῶν=ἀνδρείων.—ἀδικουμένους = ἐὰν ἀδικῶνται.—ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν = νὰ μεταπίπτωσιν ἐκ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν πόλεμον· κατ' ἔννοιαν: ν' ἀνταλλάττωσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—εὖ δὲ παρασχόν, αἰτιατικ. ἀπόλυτος=ὅταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος περίστασις.—ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι=ἐκ τοῦ πολέμου νὰ μεταπίπτωσι πάλιν εἰς συμβιβασμόν· κατ' ἔννοιαν=ν' ἀνταλλάττωσι πάλιν τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—μήτε... ἐπαίρεσθαι = μήτε νὰ ὑπερηφανεύονται.—τῇ κατὰ πόλ. εὐτυχία=διὰ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ εὐτυχίαν.—μήτε... ἀδικεῖσθαι = μήτε ν' ἀνέχηται τις ν' ἀδικῆται.—τῷ ἡσυχίῳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον = εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰρήνης. Παρατηρητέα ἢ μετὰθασις ἐκ τοῦ πληθ. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους κτλ. εἰς τὸν ἐνικὸν ἠδόμενόν (τινα).—ὃ τε... ὀκνῶν... ὃ τε... πλεονάζων, αἰτιολογία τοῦ ἐπαίρεσθαι—

ἀδικεῖσθαι, ἐν χιασῶ στήμητι.—ὁ ὀκνῶν = ὁ δισταζών (δηλ. ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν).—τάχιστ' ἄν... τὸ τεργνόν=τάχιστα δύναται ν' ἀφαιρεθῆ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀταράχου βίου.—δι' ὅπερ ὀκνεῖ=διὰ τὴν ὁποῖαν εὐχαρίστησιν ἴσια ἴσα δισταζει.—εἰ ἡσυχάζει=ἐὰν δικτελῆ ἡσυχάζων.—ὁ... πλεονάζων=ὁ ἐπαιρούμενος.—ἐν πολέμῳ εὐτυχία=διὰ τὴν ἐν πολέμῳ εὐτυχίαν.—οὐκ ἐντεθύμηται=δὲν ἔχει λογαριάζει.—θρασεῖ ἀπίστῳ ἐπαιρούμενος=ὅτι ὑπερηφανεύεται δι' ἀνχιόπιστον πεποιθήσιν (εἰς ἀδέβαιόν τι, οἷον εἶναι ἢ ἐν πολέμῳ εὐτυχία).—πολλά... κατορθώθη (γνωμκ. ἀόριστος) = πολλά... κατορθοῦται (= ἐπιτυχάνουσι, εὐδοοῦνται).—κακῶς γνωσθέντα=ἂν καὶ κακῶς ἀπεφασίσθησιν.—ἄβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων (= ὄντων) = ἐπεὶ δὴ οἱ ἐναντίοι ἦσαν ἀπερὶσκεπτότεροι (δηλ. ἀπὸ τοῦς ἄλλοις τοῦς κακῶς ἀπεφασίσαντας).—ἔτι πλείω, δηλ. ἐστίν.—καλῶς δοκ. βουλευθῆναι = ἂν καὶ ἐφάνησιν ὅτι καλῶς ἀπεφασίσθησιν.—ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη (γνωμκ. ἀόριστ.) = κταντῶσι τοῦναντίον εἰς αἰσχρὸν τέλος (= λαμβάνουσι κακὴν ἔλθασιν).—ἐνθυμεῖται (= σχεδιάζει) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ μόνον τὴν τελευταίαν πρότασιν: καὶ ἔτι πλείω... περιέστη.—ὁμοίᾳ τῇ πίστει (= μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως), συναπτέρον καὶ τῷ: ἐνθυμεῖται καὶ τῷ: ἔργῳ ἐπεξεροχεται (= ἐμπράκτως ἐκτελεῖ). Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς ἄνθρωπος συλλαμβάνει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ ἐκτελεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως· διότι ἢ πεποιθήσεώς του κατὰ τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων εἶναι μεγαλυτέρα ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.—μετ' ἀσφαλείας = μετὰ σταθερᾶς πεποιθήσεως (εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν).—δοξάζομεν=ἐνθυμούμεθα=σχεδιάζομεν.—μετὰ δέους δὲ=ἐνεκὰ δὲ φόβου.—ἐν τῷ ἔργῳ=ἐν τῇ ἐκτελέσει (τῶν σχεδίων).—ἐλλείπομεν=φαινόμεθα ἐλλίπεις=ἀποτυγχάνομεν.

Κεφ. 121.

§ 1. ἡμεῖς δὲ κτλ., διὰ τοῦ δὲ (= οὖν) ἔ ρήτωρ τὰς ἐν κεφ. 120, § 3 κ. ἐξ. ἐκφρασθείσας γενικὰς ἀρχὰς ἐφρμῶζει νῦν εἰς τοὺς Πελοπον. (πρβλ. κεφ. 32, § 2). Ἐν τῇ § ταύτῃ περιέχεται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου.—καὶ ἀδικούμενοι, ὁ καὶ ἀνήκει τῷ ἐγείρομεν· ἢ ἀπόδοσις δὲ τούτου κατωτέρω: καὶ... καταθησόμεθα.—καὶ ἱκανά, ὁ καὶ συνδέει τὴν μετχ. ἔχοντες μετὰ τῆς μετχ. ἀδικούμενοι.

ἀμφότεραι αἱ μετχ. αἰτίγκ. = ἐπειδὴ ἀδικούμεθα καὶ (ἐπειδὴ) ἔχομεν. — ἐγκλήματα = παρίπονα. — ὅταν ἀμυνόμεθα (ἀόριστ.) Ἄθ. = ἔτχν ἀποκρούσωμεν τοὺς Ἄθ. — καταθησόμεθα = θά καταπαύσωμεν. — ἐν καιρῷ = ἐν καταλλήλῃ περιστάσει: (= εὖ παρασχόν [κερ. 120, § 3]).

§ 2 - 4. κατὰ πολλά = διὰ πολλὰς αἰτίας: ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν, 2) ἔπειτα, 3) τε (ὡς καὶ ἐν κερ. 33, § 1). — ἡμᾶς εἰκός (δηλ. ἐστὶ) ἐπικρατῆσαι = εἶναι: πιθανὸν ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν. — πλήθει προύχοντας καὶ ἐμ. πολεμ. = διότι: ὑπερέχομεν κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπερίαν (δηλ. τὴν πεζικὴν). — ὁμοίως πάντας ἔς τὰ παρ. ἰόντας = διότι: πάντες ἀνεξαρτέτως ἐκτελοῦμεν τὰς διαταγὰς (τῶν ἀνωτέρων). Διὰ τούτων ἐξαίρεται ἡ Σπικριτικὴ πελοποννησιακὴ. — ναυτικόν τε... ἐξαρτυσόμεθα (= θά ἐξοπλισώμεν), παρτηρητέα ἢ μετὰ δολιχῆ τῆς συντάξεως (προύχοντας... ἰόντας... ἐξαρτυσόμεθα). — φῖσχύουσι = κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερισχύουσι (οἱ Ἄθην.). — ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε .. οὐσίας, ἄλλην γνώμην ἔχει δ' Ἀρχίδαμος ἐν κερ. 80, § 4 καὶ ὁ Περικλῆς ἐν κερ. 141, § 3. — δάνεισμα... ποιησάμενοι = ἄφ' οὗ δανεισθῶμεν (δηλ. τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρήματα). — ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωμεν εἰς τὸ μέρος μῆς. — οἷοί τ' ἔσμεν = δυνάμεθα. — τοὺς ξένους αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἄθην.) ναυβάτας = τοὺς ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντας ναύτας αὐτῶν. Νοσοῦντα: οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν συμμαχιδων πόλεων καὶ νήσων ναυταί: — ὦνητή = ἡγορασμένη· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: οἰκεία (= ἰδική των). Ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Ἄθην. στηρίζεται ἐπὶ τῶν χρημάτων: ὡς ἐκ τούτου διὰ τῶν χρημάτων δύναται: αὕτη νὰ ἐνικηθῇ. — τοῦτο, δηλ. τὸ ὦνητὴ εἶναι. — τοῖς σώμασι τὸ πλεόν (= μάλλον)... χοήμασι, ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Λακ. στηρίζεται ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόσκτησιν αὐτῶν: κατὰ ταῦτα τὸ: τοῖς σώμασιν ἰσχύουσα ἀντιστοιχεῖ τῷ: οἰκεία, τὸ δέ: τοῖς χοήμασιν ἰσχύουσα τῷ: ὦνητῇ. — μιᾷ τε νίκη ναυμαχίας = καὶ οὕτω (= τε) διὰ μιᾶς (μόνης) κατὰ θάλασσαν νίκης (ἡμῶν): κατ' ἔννοιαν = ἔάν ἅπαξ ἐν ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν (οἱ Ἄθην.). — κατὰ τὸ εἰκός = κατὰ πάσαν πιθανότητά. — ἀλίσκονται = ἀπολοῦνται = θά καταστραφῶσι. — εἰ δ' ἀντίσχοιεν... (= ἂν ὁμοῦς ἤθελον δελεῖν: ἀντοχήν), ἄφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις (μελετήσομεν) εἶναι κατὰ μέλλ. χρόνον,

τὸ ἡγούμενον ἀνεμένετο καθ' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἐὰν (ἐὰν δ' ἀντίσχωμεν) ἐτέθη ὁμῶς κατ' εὐκτι:κὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ προβληματώδους. — μελετήσωμεν . . . τὰ ναυτικά = θ' ἀσκηθῶμεν εἰς τὰ ναυτικά. — ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν = ὅταν ἐξιῶσωμεν τὴν ἐπιστήμην (δηλ. τὴν τῶν ναυτικῶν ἐμπειρίαν) πρὸς τὴν ἐκείνων (δηλ. τῶν Ἀθην.). Κατ' ἔννοιαν: ὅταν ἐξιῶθῶμεν πρὸς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. — τῇ γεεὺψυχία = διὰ τῆς γενικιότητος τοῦλάχιστον. — δῆπου = βεβχίως. — περιεσόμεθα = θὰ ὑπερτερήσωμεν (αὐτούς). — ὅ γὰρ κτλ., δηλ. ἡ εὐψυχία. — ὁ δ' ἐκεῖνοι . . . προύχουσι (δηλ. ἡμῶν, τοῦτο) = τοῦτο δέ, εἰς τὸ ὅποιον ἐκεῖνοι: ὑπερέχουσιν ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστήμης των. — καθαιρετέον ἡμῖν ἔστι μελέτη = πρέπει ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§ 5. ἐς αὐτὰ = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου). Ἡ ἔννοια: πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῶν ἀπικιτουμένων διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου θὰ συνεισφέρωμεν ἡμεῖς χρήματα, ἐν ᾧ ἢ προσέλκυσις πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν τῶν ναυτῶν τῶν Ἀθ. θὰ γίνῃ διὰ τοῦ δανείσματος τῶν ἱερῶν χρημάτων (§ 3). — ἢ = εἰ δὲ μὴ (πρβλ. κεφ. 140, § 1). — οἴσωμεν = θὰ συνεισφέρωμεν. — ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν = ἵνα αὐτοὶ εἶναι δούλοι τῶν Ἀθ. (διότι οἱ φόροι αὐτῶν ἐχρησίμευον πρὸς αὐξήσιν τῶν δυνάμεων τῶν Ἀθην., δι' ὧν αὐτοὶ ἐδουλοῦντο). — φέροντες οὐκ (ἀντὶ μὴ μετὰ τὸ εἶ) = δὲν θ' ἀποκάμωσι: νὰ συνεισφέρωσι (χρήματα). — ἐπὶ τῷ τιμῶρ . . . σφῆσθαι = ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συγχρόνως σωζώμεθα τιμωροῦντες τοὺς ἐχθρούς. — οὐκ (καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ μὴ) ἄρα (εἰρωνικῶς) δαπανήσωμεν = ἴσως δὲν θὰ δαπανήσωμεν. — ἐπὶ τῷ . . . μὴ κακῶς πάσχειν = ἵνα μὴ κακοποιώμεθα. — αὐτὰ (δηλ. τὰ χρήματα) ἀφαιρεθέντες = στερηθέντες αὐτῶν. — αὐτοῖς τούτοις = δι' αὐτῶν τούτων (τῶν χρημάτων). Ἡ ἔννοια: ἐὰν ἡμεῖς τὰ ἰδικὰ μας χρήματα δὲν χρησιμοποιήσωμεν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν, οἱ Ἀθην. θ' ἀπαρέσωσιν ἀπ' ἡμῶν τὰ χρήματα ταῦτα καὶ θὰ μεταχειρισθῶσιν ὡς μέσα πρὸς κακοποίησιν ἡμῶν.

Κεφ. 122.

§ 1. ὁδοὶ πολέμου = τρόποι πολέμου (= πρὸς ἐπιτυχὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου). — ξυμμαχῶν τε ἀπόστασις, ἐπεξήγησις τοῦ

οδοί=δηλαδή καὶ παρακλίσεις τῶν συμμάχων πρὸς ἀποστασίαν (ἀπὸ τῶν Ἀθην.).—μάλιστα παραίσεις... τῶν προσόδων=ἤτις (ἀποστασία) κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἀφαίσεις (=μέσον ἀφαιρέσεως) τῶν εἰσοδημάτων.—αἷς = δι' ὧν.—ισχύουσι, δηλ. οἱ Ἀθην.—ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ=ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων πρὸς βλάβην τῆς χώρας (κυτῶν).—οὐκ ἂν τις νῦν προῖδοι=δὲν δύναται τις τώρα νὰ προῖδῃ.—πόλεμος... χωρεῖ (=προβλίνει), προσωποποιία, ἤτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τῆς περιόδου.—ἐπὶ ῥητοῖς=κατὰ ὀρισμένους κανόνας.—τὰ πολλά, ἐπιρρηματικῶς = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.—τεχνᾶται = ἐπινοεῖ σχέδια.—πρὸς τὸ παρατυγχάνον=κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν.—ἐν ᾧ = ἐν τούτῳ δὲ (δηλ. τῷ πολέμῳ).—ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας=ὁ μὲν μετριοπαθῶς(=οὐχὶ ἐμπληθῶς) συνναστραφεὶς μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου).—βεβαιότερος (=ἀσφαλέστερος) δηλ. ἔστι.—ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν=ὁ δὲ μετὰ πάθους προσενεχθεὶς πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον).—οὐκ ἐλάσσω (=πλείω [πταιίσματα]) πταίει = περιπίπτει εἰς περισσότερα σφάλματα ὡς β' ὄρος τῆς συγκρίσεως νοητέος: ἢ ὁ εὐοργήτως τῷ πολέμῳ προσομιλήσας.

§ 2-4. ἐνθυμώμεθα = ἄς σκεπτώμεθα.—ἀντιπάλους=ἰσοπάλους, ἰσοδυνάμους.—περὶ γῆς ὄρων=περὶ συνόρων γῆς.—οἰστὸν ἂν ἦν=(τοῦτο) θὰ ἦτο ὑποφερτόν.—νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: εἰ μὲν ἦσαν κτλ.—ξύμπαντας=ὅλους ἑμοῦ.—ἱκανοί, δηλ. εἰσὶ.—καὶ κατὰ πόλιν=καὶ πρὸς ἐκάστην χωριστὰ πόλιν.—ἔτι δυνατώτεροι, δηλ. ἢ πρὸς ξύμπαντας.—εἰ μή... ἀμυνόμεθα=ἐὰν δὲν θὰ ἀποκρούσωμεν.—καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ, ἐπεξήγησις τοῦ ἀθροοῦ=ὅλοι ἑμοῦ, δηλ. καὶ ἐκάστη φυλὴ χωριστὰ καὶ ἐκάστη πόλις.—μᾶ γνώμη=ἑμοφώνως.—δίχα γέ ὄντας (δηλ. τῇ γνώμῃ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: μᾶ γνώμη=διχονοοῦντας βεβαίως.—ἀπόνως=ἀνευ κόπου.—χειρῶσονται=θὰ καταβάλλωσι.—τὴν ἦσαν... ἴστω (τις) οὐκ ἄλλο τι φ.= ἄς γνωρίζῃ (τις) ὅτι ἡ ἴστα δὲν φέρει ἄλλο τι.—εἰ καὶ δεινὸν (ἔστι) τῷ ἀκούσαι=ἂν καὶ δεινὸν εἶναι εἰς τινα ν' ἀκούσῃ (τοῦτο).—ἀντικρὺς δουλείαν, τὸ ἐπίρρ. μὲ σημασ. ἐπιθέτου=πραγματικὴν δουλείαν. Ἡ ἔννοια τῆς § 2: ἐὰν ἐπολεμοῦμεν πρὸς ἀντιπάλους ἴσους περὶ συνόρων γῆς, ὁ πόλεμος θὰ ἦτο ὑποφερτός: διότι οἱ ἀντίπαλοι

ἡμῶν θὰ ἦσαν ἴσοι καί, ἐὰν ἐνικώμεθα, θὰ ἐχάνομεν ὀλίγον ἔδαφος ἐκ τῶν ἔρων τῆς γῆς· ἀλλὰ τώρα θὰ πολεμήσωμεν πρὸς τοὺς Ἀθην., οἷτινες εἶναι πολὺ ὑπέρτεροι ἡμῶν, καί, ἐὰν νικηθῶμεν, δὲν θὰ ἀπολέσωμεν ὀλίγον ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν.— ὃ = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν). — καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι = καὶ μὲ λέξεις (μόνον) νὰ θεωρηθῆ ὡς δυνατόν (καὶ νὰ μὴ συμβῆ πράγματι). — αἰσχροὺν (δηλ. ἐστὶ) τῇ Πελ. = εἶναι ἐπονεϊδιστον διὰ τὴν Πελ.— καὶ πόλεις...κακοπαθεῖν, ὃ καὶ συνδέει τό: ὃ καὶ τό: πόλεις...κακοπαθεῖν ἀμρότερκ ὑποκμ. εἰς τὸ ἐνδοιασθῆναι = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν) καὶ τὸ νὰ κακοπαθῶσι τόσαι πόλεις (αἱ ἐν Πελ.) ὑπὸ μιζς (δηλ. τῶν Ἀθηναίων).—ἐν ᾧ= καὶ ἐν τούτῳ= καὶ ἐν τχύτῃ τῇ περιπτώσει: κατ' ἔννοιαν=καὶ ἐὰν τοῦτο συμβῆ.—ἡ δικ. δοκοῖμεν ἂν πάσχειν=ἠθέλομεν φανῆ ἢ ὅτι δικαίως πάσχομεν.— ἡ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι = ἡ ὅτι διὰ δειλίαν ἀνεχόμεθα (δηλ. τὴν δούλωσιν καὶ τὴν κακοπάθειαν).—καὶ...φαίνεσθαι (= δεικνυσθαι), ἐκ τοῦ δοκοῖμεν ἂν=καὶ ὅτι δεικνύμεθα κατώτεροι τῶν πκτέρων.— ἡλευθέρωσαν, δηλ. ἀπὸ τῶν Περσῶν.—ἡμεῖς δὲ κτλ., ἐν ζωηρᾷ ἀντιθέσει πρὸς τό: πατέρων... οἱ τὴν Ἑλ. ἡλευθέρωσαν.— οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν=οὐδὲ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς (οὐχὶ πλέον εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσιν) ἐξασφαλίζομεν.— αὐτό, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν.—τύραννον δὲ εἶωμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν = ἀλλ' ἀρίνομεν νὰ ἐγκαιχσταθῆ (ἐν τῇ Ἑλλάδι) πόλις (δηλ. αἱ Ἀθηναί) τύραννος.—τοὺς δ' ἐν μιᾷ (δηλ. πόλει) μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: εἰ καὶ τοὺς ἐν...ἀξιοῦμεν κατ. = ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν νὰ καταλύωμεν τοὺς ἐν μιᾷ πόλει τυράννους.—οὐκ ἴσμεν, δηλ. ἡμεῖς (οἱ ἀγορευόντες Κορίνθ.).— ὅπως τάδε...ἀπῆλλακται = πῶς ἡ τοιαύτη διαγωγὴ ἡμῶν (τὸ ν' ἀρίνωμεν δηλ. πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι) εἶναι ἀπηλλαγμένη.— τριῶν τῶν μ. ξυμφορῶν= ἐνὸς τῶν τριῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων ἡ ἐπεξήγησις ἀκολουθεῖ: ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας (=δειλίας) ἢ ἀμελείας.—οὐ γὰρ δὴ πεφυγότες ταῦτα... κεχωρήκατε = διότι βεδλίως δὲν ἔχετε προδῆ, ἀπ' οὗ ἀπεφύγετε ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα).—ἐπὶ τὴν...καταφρόνησιν, δηλ. τῶν Ἀθην.—ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν =ἐπειδὴ ῥίπτει πολλοὺς εἰς σφάλματα.— τὸ ἐναντίον ὄνομα... μετωνόμασται=ἔχει μετονομασθῆ (δηλ. ὑπὸ τῶν ὀρθῶς κρινόντων)

μέ τὸ ἐναντίον ὄνομα. Ἡ ἔννοια τῆς § 4: τὸ ν' ἀρίνωμεν πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐλέγχει ἢ ἀσυνεσίαν ἢ δειλίαν ἢ ἀμέλειαν· διότι: ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι: ἔχετε ἀποφύγει τὰ εἰρημμένα ἐλαττώματα καὶ ὅτι ἀρίνετε τὰς Ἀθήνας τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς Ἀθ.: διότι αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα—ἢ καταφρόνησις—εἶναι χειρότερον τῶν τριῶν προειρημένων· καθ' ὅσον καταφρόνησις=ἀφροσύνη.

Κεφ. 123.

τὰ... προγεγ... τί δεῖ μακρότερον... αἰτιᾶσθαι; = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κατηγορῶμεν διὰ περισσοτέρων (λόγων) τὰ προγενέστερα; κατ' ἔννοιαν=τίς ἢ ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίβωμεν περισσότερο περὶ τὰ προγενέστερα κατηγοροῦντες αὐτά:— ἢ ἐξ ὅσον... ξυμφέρει = παρ' ὅσον συμφέρει..— τοῖς νῦν (=εἰς τὰ παρόντα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ προγεγεννημένα καὶ πρὸς τό: περὶ τῶν μελλόντων. Ἡ ἔννοια: κατηγορεῖται διὰ τὰ πρότερον γενόμενα ἐπιτρέπονται μόνον, ἐφ' ὅσον αὐταὶ συντελοῦσι πρὸς βελτίωσιν τῶν παρόντων.— περὶ (=ὑπὲρ) τῶν ἔπειτα μελλόντων, πλεονασμός· ἤρκει μόνον τό: περὶ τῶν ἔπειτα ἢ τό: περὶ τῶν μελλόντων· ἐτέθησαν ὁμῶς ἀμφοτέρα πρὸς ἰσχυροτέραν ἐξαρσιν τῆς ἐννοίας.— τοῖς παρ. βοηθοῦντας χρὴ ἐπιταλαιπωρεῖν = διαφυλάττοντες τὰ παρόντα πρέπει πρὸς ταῖς ὑπαρχούσαις τλαιπωρίαις νὰ ὑφίστάμεθα καὶ ἀλλαγέας.— πάτριον (=πατροπαράδοτον), δηλ. ἐστί.— ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι = ν' ἀποκτῆτε διὰ τῶν κόπων τοὺς ἐπαίνους.— τὸ ἔθος, δηλ. τοῦ ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι.— εἰ ἄρα... νῦν... ὀλίγον προφέρετε=ἐάν τυχὸν τώρα ὀλίγον ὑπερέχετε (δηλ. τῶν πατέρων).— πλούτῳ καὶ ἐξουσίᾳ, ἐν διὰ δυοῖν = ἐξουσία πλούτου=κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην.— δίκαιον, δηλ. ἐστί.— ἄ... ἐκτῆθη... ἀπολέσθαι=ἕσα ἀπεκτῆθησαν ἐν τῇ ἐνδεΐᾳ (= ὅτε ἦσθε ἐνδεις) νὰ χηθῶσι: (τώρα).— ἀλλὰ θαρσοῦντας... ἵεναι... ἐς τὸν π., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ=ἀλλὰ (πρέπει) μετὰ θάρρους νὰ πορεύομεθα εἰς τὸν πόλεμον.— κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας (ὡς καὶ ἐν κεφ. 121, § 2) ἐπεξηγεῖται: διὰ τοῦ: 1) τοῦ τε... χρήσαντος καὶ... ξυλλήψεσθαι, 2) καὶ τῆς... ξυναγωνιουμένης, 3) σπονδᾶς τε κτλ.— τοῦ θεοῦ... χρήσαντος= διότι ὁ θεὸς ἐχρησμοδότησε. Οἱ Λακ. προτοῦ ἐπιχειρήσωσι: τὸν παρόντα πόλεμον

εἶχον ἐρωτήσῃ διὰ πρέσβειων τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελεν ἀποβῆ ὑπὲρ αὐτῶν· ὁ δὲ θεὸς εἶχεν ἀποκριθῆ αὐτοῖς ὅτι θὰ νικήσωσι καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς καὶ προσκαλούμενος καὶ ἀπρόσκλητος. — καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι (=βοηθήσειν)=καὶ διότι ὑπεσχέθη ὅτι: αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ (αὐτούς). — καὶ τῆς ἄλλ. Ἑλ. πάσης ξυναγωνιουμένης (δηλ. ὑμῖν)=καὶ διότι πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς (καὶ ἡ δούλη τοῖς Ἀθην. καὶ ἡ ἐλευθέρη) θὰ συναγωνισθῆ μεθ' ὑμῶν. — τὰ μὲν φόβῳ=ἐν μέρει μὲν ἕνεκα φόβου (μὴ δηλ. ὑποδουλωθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην.). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα. — τὸ δὲ ὠφελία (=ἐπ' ὠφελία)= ἐν μέρει δὲ ἕνεκα ὠφελείας (ἴνα δηλ. ἐλευθερωθῆ). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δούλην Ἑλλάδα. — ἅς γε καὶ ὁ θεὸς... νομίζει παραβεβῆσθαι = τὰς ὁποίας βεβῆκως καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς νομίζει ὅτι ἔχουσι παραβῆθῃ. — κελεύων, μετχ. τροπκ. — ἠδίκημέναις (δηλ. ταῖς σπονδαῖς)... βοηθήσετε=θὰ διαφυλάξῃτε τὰς σπονδὰς, αἵτινες ἀδίκως ἔχουσι παραβῆθῃ. — μᾶλλον, ἔ β' ἔροι: ἢ λύσετε.—λύουσι (δηλ. σπονδὰς) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι.

Κεφ. 124.

πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον (αἰτιτικ. ἀπόλυτος) ὑμῖν = ἐπειδὴ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν παρέχεται εἰς ὑμᾶς εὐκαιρία εὐνοϊκῆ. — καὶ ἡμῶν τάδε (=ταῦτα)... παραινούντων=καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς συμβουλεύομεν τοῦτο (δηλ. τὸ πολεμεῖν). — κοινῇ = πρὸς τὸ συμφέρον πάντων τῶν συμμάχων. — εἴπερ βεβαιότατον (δηλ. ἐστὶ) κτλ.= ἐὰν βεβαίως ἢ τρυτότης τῶν συμφερόντων εἶναι ἀσφαλέστατος δεσμὸς καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τοὺς ἰδιώτας. — μὴ μέλλετε = μὴ βραδύνετε.—Ποτ. ποιεῖσθαι τιμωρίαν (=βοηθεῖν)= νὰ βοηθήτε τοὺς Ποτειδικιάτας.—οὔσι Δωριεῦσι, οἱ Ποτειδ. ἦσαν ἄπρικοι τῶν Κορινθίων καὶ ἐπομένως ὁμόφυλοι τοῖς πλείστοις τῶν Πελοπ.—οὐ (δηλ. τοῦ Δωριέας ὑπὸ Ἴωνων πολιορκεῖσθαι) πρότερον ἢν τοῦναντίον, ἢ ἔννοια: πρότερον μόνον Ἴωνες ἐπολιορκούντο ὑπὸ Δωριέων. Ῥητορικὴ ὑπερβολή.—τῶν ἄλλων, μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ: τὴν ἐλευθερίαν.—μετελθεῖν = νὰ ἐπιδιώξῃτε.—ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται=διότι δὲν εἶναι πλέον δίκαιον.—περιμένοντας (δηλ. ἡμᾶς) τοὺς μὲν ... βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ... μὴ

πολύ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν = ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀναδοάλομεν (καὶ δὲν κηρύττομεν τὸν πόλεμον), ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν (δηλ. οἱ Ποτειδαιῆται) νὰ βλάπτωνται ἤδη, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλίγον νὰ πάσχωσι τὸ αὐτὸ (δηλ. νὰ βλάπτωνται). — εἰ γνωσθησόμεθα = ἐὰν γνωσθῶμεν (δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων). — ξυνελθόντες μὲν, ἀμ. δὲ οὐ τολμῶντες = ὅτι συνήλθομεν μὲν (εἰς σύνοδον ἐν Σπάρτῃ), δὲν τολμῶμεν δὲ νὰ ὑπερασπισθῶμεν (τοὺς βλαπτομένους). — ἀλλὰ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ μέλλετε κτλ. — ἀφίχθαι, δηλ. ὑμεῖς = ὅτι ἔχετε φθάσει. — τάδε ἄριστα λέγεσθαι = τάδε (= ταῦτα), ἃ λέγεται (δηλ. ὑπ' ἡμῶν), ἄριστα (= συμφερότατα) εἶναι. — τὸ αὐτίκα δ. = τὸν στιγμιαῖον κίνδυνον. — τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθ. = ἀλλ' ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ μακρότερον χρόνον προερχομένην εἰρήνην. — ἐκ πολέμου = διὰ τοῦ πολέμου. — μᾶλλον βεβαιοῦται = ἀσφαλεστέρα γίνεται. — ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι = τὸ δὲ νὰ μὴ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυχίαν (τῆς εἰρήνης· πρὸλ. κεφ. 120, § 3). — οὐχ ὁμοίως, ὡς τὸ ἐκ πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιοῦσθαι. — καὶ τὴν καθ... καθεστάναι = καὶ νομίσαντες ὅτι ἡ πόλις (δηλ. αἱ Ἀθηναί), ἣτις ἔχει κατασταθῆ ἐν τῇ Ἑλλάδι τύραννος, ἔχει κατασταθῆ τοιαύτῃ ἐναντίον πάντων ὁμοίως. — τῶν μὲν . . . τῶν δὲ = ἄλλων μὲν . . . ἄλλων δέ. — διανοεῖσθαι, δηλ. ἄρχειν. — παραστησόμεθα = ἄς ὑποτάξωμεν. — καὶ αὐτοὶ τε = καὶ οὕτω (= καὶ) καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς.

Κεφ. 125.

ἐπειδὴ, χρονκ. — ἀφ' ἀπάντων, συναπτεόν τῷ : γνώμην = τὴν ἀφ' ἀπάντων (= ἐκ μέρους ὄλων [= ὑπὲρ ὄλων] ἐκφρασθεῖσαν) γνώμην· ἀντι ἀπλῆς γενκ. = τὴν γνώμην ἀπάντων. — ψῆφον ἐπιγαγον = ἐπεψήφισαν (πρὸλ. κεφ. 87, § 4). — ἐξῆς = κατὰ σειράν. — καὶ μείζονι... πόλει, ἐπεξήγησις τοῦ : ἅσασιν ἐξῆς. — τὸ πλήθος = ἡ πλειοψηφία. — ἐψηφίσαντο, κτὰ πληθυντ., διότι τὸ ὕποκμ. (τὸ πλήθος) περιληπτικὸν (= οἱ πολλοί). Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. — δεδομένον αὐτοῖς, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει· (δηλ. τὸν πόλεμον). — ἀδύνατα = ἀδύνατον. — ἐπιχειρεῖν, δηλ. τῷ πολέμῳ. — ἀπαρασκευοῖς οὖσιν = διότι ἦσαν ἀπρωτοίμα-

στοι.—ἐκπορίζεσθαι... ἐκάστους=νά παρασκευάζωσιν ἑκαστοι.—
 ἐδόκει, δηλ. ἅπασιν=ἐφρίνετο καλὸν εἰς ἔλους.—πρόσφορα, δηλ.
 τῷ πολέμῳ=χρήσιμα διὰ τὸν πόλεμον.—καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν=
 καὶ νὰ μὴ βραδύνωσιν.—ὅμως δὲ=ἀλλ' ὅμως (παρὰ τὴν ἀπόφασιν
 δηλ. νὰ μὴ βραδύνωσι).—καθισταμένοις, ὧν ἕδει=παρασκευαζομέ-
 νοις τὰ δέοντα= ἐν ᾧ αὐτοὶ παρεσκεύαζον τὰ ἀναγκαῖα.—ἐνιαυ-
 τὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δὲ=ὀλόκληρον μὲν ἔτος δὲν κατη-
 ναλώθη, ἀλλ' ὀλιγώτερον (τοῦ ἔτους, ἦτοι 7-8 μῆνες). — πρὶν
 ἐσβαλεῖν (δηλ. αὐτοὺς) ἔς τὴν Ἄττ. καὶ τὸν πόλ. ἄρασθαι φανε-
 ρῶς=πρὸ τῆς (πρώτης) εἰσβολῆς (αὐτῶν) εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ
 τῆς ἐπισημοῦ ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Κεφ. 126.

§ 1-2. ἐν τούτῳ... τῷ χρόνῳ = κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον
 (καθ' ὃν δηλ. ἐγίνοντο αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί).—ἐπροσβέουοντο
 (=ἔπεμπον πρέσβεις), δηλ. οἱ Λακ. καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν.—
 ἔγκλ. ποιούμενοι = παραπονούμενοι (κατὰ τῶν Ἀθην.). — ὅπως
 σφίσις ὅτι μ. πρόφ. εἴη τοῦ π. = ἵνα ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατόν
 (=ὅτι) μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου.—ἦν μὴ τι ἐσακούωσι=
 ἂν (οἱ Ἀθ.) δὲν δίδωσιν ἀκρόασίν τινα (εἰς τὰ παράπονά των).—
 πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν κεφ. 139, § 1.—ἐκέλευον
 τοὺς Ἀθ.=ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθ.—τὸ ἄγος... τῆς θεοῦ, βραχυ-
 λογία ἀντί: τοὺς ἐκγόνους τῶν δρασάντων τὸ ἄγος τῆς θεοῦ (δηλ.
 τῆς Ἀθηνᾶς)=τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες ἔπραξαν τὸ μίσημα
 πρὸς τὴν θεάν.—ἐλαύνειν (=ἔξελαύνειν)=νά ἐκδιώκωσιν.—τὸ
 ἄγος=τὸ μίσημα, ἢ μιὰρὰ πράξις.—τοιόνδε=τοιούτων τι.

§ 3-6. Ὀλυμπιονίκης, νικήσας τῷ 640 π. X.—τῶν πάλοι,
 συναπτεόν τῷ ἀνῆρ.—ἐγεγαμῆκει=εἶχε νυμφευθῆ.—κατ' ἐκεῖ-
 νον τὸν χρόνον, δηλ. περὶ τὸ 620 π. X.—ἐτυράννει=ἦτο τύραν-
 νος.—χρωμένῳ τῷ Κύλωνι=εἰς τὸν Κύλωνα, ὅτε ἡρώτα τὸ μαν-
 τεῖον.—ἀνείλεν=ἐχρησμοδότησεν.—ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μ. ἑορτῇ=
 κατὰ τὴν μεγίστην ἑορτὴν τοῦ Διός.—δύναμιν, δηλ. στρατιωτικῆν.
 —ἀναλείσας=πέισας δι' ἐπανειλημμένων παρακλήσεων.—ἐπειδή,
 χρονκ.—ἐπῆλθον=ἦλθον κατόπιν (μετὰ τὸν χρησμον δηλ.).
 Παρατηρητέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ ῥ. ἐτέθη κατὰ πληθυντ. ἀριθμόν,
 ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. (Ὀλύμπια) εἶναι οὐδέτερον πληθ. ἀριθμοῦ. Πῶς

ἔπρεπε νὰ τεθῆ τὸ ῥ. ; — τὰ ἐν Πελοπον. (δηλ. τελούμενα), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος προσετέθη, ἐπειδὴ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο Ὀλύμπια. — κατέλαβε τὴν ἀκρ., ἐν ἔτει 612 π. Χ. — ὡς ἐπὶ τυραννίδι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γίνῃ τύραννος. — νομίσας, μετχ. τροπχ. — ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, ὡς ὑποκμ. νοητέον τό : τὰ Ὀλύμπια = ὅτι τὰ Ὀλύμπια ἦτο καὶ μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Διὸς. — καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλ. νενικηκότε = καὶ (ὅτι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν Ὀλυμπίων) εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτόν, διότι εἶχε νικήσει εἰς τὰ Ὀλύμπια. — εἰ δὲ... εἴρητο = εἰ δὲ ἡ μεγίστη (αὕτη) ἑορτὴ εἴρητο (δηλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ) ἐν τῇ Ἀττ. ἢ ἄλλοθί που = ἐὰν δὲ ἡ μεγίστη αὕτη ἑορτὴ ὑπενόειτο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλαχού κάπου. — ἔτι = περαιτέρω. — τε . . . οὐκ = οὔτε. — Διάσια, μεγάλη ἑορτὴ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, πρὸς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διὸς, τελουμένη κατὰ τὸν Ἀνθεστηριῶνα μῆνα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν δι' ἀναιμάκτων θυσιῶν. — ἄ . . . μεγίστη = ἄ (Διάσια) καλεῖται μεγίστη ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου. — ἔξω τῆς πόλεως (δηλ. τελούμενα), συναπτέον τῷ : ἔστι . . . Ἀθηναίσις. — ἐν ἧ, δηλ. ἑορτῇ. — πανδημεῖ = ἀπχεξίπαντες (οἱ Ἀθ.). — θύουσι = προσφέρουσι θυσίαν. — ἱερεῖα = σράγιχ. — θύματα = πλακούντια ἢ ζυμαρικά (ἀπεικονίζοντα ζῆα). — ἐπιχώρια = συνήθη εἰς τὸν τόπον. — δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν = νομίζων δὲ ὅτι ὀρθῶς κατενόει (τὸν χρησμόν). — ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ, κατ' ἔννοιαν = κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

§ 7-8. αἰσθόμενοι = ἄφ' οὗ ἔμαθον (τοῦτο, ὅτι δηλ. ὁ Κύλων κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν). — ἐβοήθησαν . . . ἐπ' αὐτούς = ἔτρεξαν ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπκῶν αὐτοῦ). — προσκαθεζόμενοι, μετὰ σημασίας ἀορίστου = ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — χρόνου ἐπιγιγνομένου = ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος (ἐν τῇ πολιορκίᾳ). — τρουχόμενοι τῇ προσ. = ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς πολιορκίας. — οἱ πολλοί, παράθεσις εἰς τό : οἱ Ἀθηναῖοι ἀντί : τῶν Ἀθηναίων . . . οἱ πολλοί. — τοῖς ἐννέα ἄρχουσι, ὧν πρόστατο ὁ Μεγακλῆς. — τὴν φυλακὴν, δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. — καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι = καὶ μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας (χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ) νὰ κανονίσωσι τὰ πάντα. — ἧ ἂν ἄριστα διαγιγν. = ὅπως ἤθελόν κρίνει ταῦτα ἄριστα. — τότε δὲ κτλ., ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἐξουσία τῶν ἐννέα ἀρχόντων περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν . . . ἐπρασσον = τὰς πλείστας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων διενήργουν.

§ 9 - 12. φλαύως (=κακῶς) εἶχον=εὐρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει. — σίτου τε καὶ ὕδ. ἀπορία=δι' ἑλλειψιν τροφῆς καὶ ὕδατος. — ἐκιδιδράσκουσι = δραπετεύουσιν. — ὡς = ἐπειδή. — καθίζουσι = κάθηνται. — ἐπὶ τὸν βωμόν, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς. — ἀναστήσαντες αὐτοὺς=παρακινήσαντες αὐτοὺς νὰ καταλίπωσι τὸν βωμὸν (ἵνα μὴ οὗτος μολυνθῇ ἐκ τοῦ θανάτου αὐτῶν). — οἱ τῶν Ἀθην. ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν=ἐκείνοι ἐκ τῶν Ἀθην., εἰς οὓς εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ φύλαξις (τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει). — ὡς=ὅτε. — ἀποθνήσκοντας=ὅτε ἐμελλον ν' ἀποθάνωσιν. — ἐφ' ᾧ μηδὲν κ. ποιήσουσι, συναπτέον τῷ: ἀναστήσαντες αὐτοὺς=ἐπὶ τῷ ὄρωσιν ὅτι δὲν θὰ κακοποιήσωσιν αὐτοὺς (=ἔτι δὲν θὰ φρονεύσωσιν αὐτούς). — καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σ. θεῶν ἐν τῇ π. διεχρήσαντο = ἀλλὰ καὶ (ἄλλους) τινας, οἳ τινες ἐκάθισαν ἰκέται, ἐν ᾧ περήρχοντο (=ἐν τῇ παρόδῳ), ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν σεμνῶν θεῶν, ἐφρόνευσαν. Σεμναὶ θεαὶ ἐννοοῦνται αἱ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερὸν ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — ἀπὸ τούτου = ἕνεκα τούτου. — ἐναγεῖς καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ=μιαροὶ καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τὴν θεάν. — τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων=οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, ἰδίᾳ οἱ Ἀλκμειωνίδαι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Μεγακλῆς. — ἤλασαν μὲν . . . ἤλασε δέ, ἀνκφορά: τὸ ἐλαύνειν=ἐξελαύνειν. — Κλεομένης . . . ὕστερον (ἐν ἔτει 508), ἀπ' οὗ τῷ 510 οἱ φυγάδες Ἀλκμειωνίδαι βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους ἐξεδιώξαν τοὺς Πεισιστρατίδας καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας, ἐξεδιώχθησαν ἐκ νέου οὗτοι (τῷ 508) ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἰσαγόρου, τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Κλεισθέους, τῇ βοηθείᾳ πάλιν τοῦ Λακεδ. Κλεομένου. — μετὰ Ἀθην. στασιαζόντων=τῇ συμπράξει τῶν στασιαζόντων (μόνον) Ἀθηναίων (δηλ. τῆς πολιτικῆς φατρίας τοῦ Ἰσαγόρου). — ἀνελόντες = ἀνορύξαντες. — ἐξέβαλον=ἐξώρισαν. — κατήλθον = ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα. — ὕστερον, δηλ. κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (508), ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ὁ Κλεισθένης. — ἔτι = ἔτι καὶ νῦν (δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου).

Κεφ. 127.

δη=λοιπόν.—ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—δηθεν, συναπτόν τῶ: τοῖς θεοῖς πρῶτόν τιμωροῦντες = κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ παντός ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς θεοὺς (ὧν τὰ ἱερά ἐμιάνθησαν πρὸλ. κεφ. 126, § 11).—εἰδότες δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δηθεν = πράγματι ὁμοῦς ἐπειδὴ ἐγνώριζον.—Περικλ. τὸν Ξ. προσεχόμενον αὐτῷ (δηλ. τῷ ἄγει)=ἔτι ὁ Περικλ., ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, ἦτο ἔνοχος εἰς αὐτὸ (τὸ ἄγος).—κατὰ τὴν μητέρα=πρὸς μητρός· ἡ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγαρίστη ἦτο ἐγγονος τοῦ Κλεισθέους, ἐγγόνου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκμέωνος.—νομίζοντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἐκπεσόντος αὐτοῦ = ἐὰν αὐτὸς (ὁ Περικλ.) ἐξορισθῇ.—ἔῃον ἂν σφ. προχωρεῖν = ἔτι εὐκολώτερον ἤθελον προχωρεῖ εἰς αὐτούς = ἔτι εὐκολώτερον ἤθελον ἐπιτύχει αὐτοί.—τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων = ὅσα ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθηναίων.—παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο = ἔτι αὐτὸς ἤθελε πάθει τοῦτο (δηλ. τὸ ἐκπεσεῖν=τὴν ἐξορίαν).—ἔσον, δηλ. ἤλπιζον.—διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τό: τοῦτο τὸ πρᾶγμα, δηλ. ἡ ἀξίωσις τῶν Λακ.—ἐλαύνειν τὸ ἄγος=ἔτι τοῦτο θὰ διαβάλλῃ αὐτὸν πρὸς τοὺς πολίτας.—ὡς=διότι.—διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν=ἔνεκα τῆς ἀτυχίας ἐκείνου (τοῦ Περικλ.). Οἱ Λακ. τὴν μετὰ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν συγγένειαν τοῦ Περικλ. θεωροῦσι δυστυχίαν τοῦ Περικλ.—τὸ μέρος=ἐν μέρει.—ἔσται = θὰ συμβῇ.—τῶν καθ' ἑαυτὸν=τῶν συγχρόνων του.—ἄγων=διευθύνων.—πάντα=κατὰ πάντα.—οὐκ εἶα, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—ὑπέικειν=νὰ ὑποχωρήσωσιν.—ᾠρμα=παρώξυνε.

Κεφ. 128.

ἀντεκέλευον . . . τοὺς Λακ.=ἀνταπήτουν παρὰ τῶν Λακεδ.—τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος=τὸ ἐν Ταινάρφ—ἀκρωτηρίφ τῆς Λακωνικῆς—διαπραχθὲν μίασμα.—ἀναστήσαντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Π. ἀπὸ Ταιν. τῶν Εἰλώτων ἱκέτας=παραινῆσαντες τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας νὰ καταλίπωσι τὸ ἐν Ταινάρφ ἱερόν τοῦ Ποσειδῶνος (ἐπὶ τῷ ὄρφ δηλ. ἔτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτούς).—διέφθειραν=ἐφόνευσαν.—δι' ὃ δη=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς (διότι δηλ. ἐφόνευσαν τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας).—τὸ ν μέγαν σεισμόν γενέσθαι = ἔτι συνέδη ὁ γνωστός μέγας σει-

σμὸς (ἐν ἔτει 466). Τοῦτον ἀπέδιδον εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὀργισθέντα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀσέβειαν τῶν Λακεδ.—τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος = τὸ πρὸς τὴν Χαλκιοῖκον (Ἀθηναῶν) μίσημα (τὸ συνδεόμενον δηλ. πρὸς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Πausανίου). Ἡ Ἀθηναῖα ἐκαλεῖτο οὕτω (Χαλκιοῖκος), διότι ὁ ἐν Σπάρτῃ ναὸς αὐτῆς ἦτο χαλκοῦς (εἶχε δηλ. χαλκοῦς κίονας καὶ πύλας). — ἐλαύνειν αὐτοὺς = νὰ ἐκδιώκωσιν αὐτοὶ (δηλ. οἱ Λακεδ.).

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139 - 146)

Κεφ. 139.

§ 1-2. ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβ. = κατὰ μὲν τὴν πρώτην πρεσβείαν (τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν κεφ. 126, § 2).—τοιαῦτα ἐπέταξαν καὶ ἀντεκελεύσθησαν = τοιαῦτα διέταξαν καὶ διετάχθησαν καὶ αὐτοὶ (πρὸς τῶν Ἀθηναίων).—πρὸς κεφ. 126, § 2 καὶ κεφ. 128, 1.—περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως = περὶ τῆς ἐλάσεως (= ἐκδιώξεως) τῶν ἐναγῶν.—ἕστερον, ἐν ἔτει 432 π. X.—φοιτῶντες = συχνὰ ἐρχόμενοι.—Ποτειδαίας ἀπανίστασθαι = ν' ἀπέρχονται ἀπὸ τῆς Ποτειδ. (ἦν ἐπολιόρκουν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὰ ἐν κεφ. 64, § 3 ἐξιστορηθέντα).—Ἀἴγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι = ν' ἀφίνωσι τὴν Αἴγινα αὐτόνομον (πρὸς κεφ. 67, § 2).—ἐνδηλότατα = σαφέστατα.—προὔλεγον, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις = δημοσίᾳ (= πρὸς) ἔλεγον εἰς τοὺς Ἀθηναίους.—τὸ περὶ Μεγαρ. ψήφισμα, περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 67, § 4.—καθελοῦσι (δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις) μὴ (= οὐκ) ἂν γενέσθαι πόλεμον = ὅτι ἐὰν ἤθελον καταργῆσαι τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα δὲν ἤθελε γίνεσθαι πόλεμος.—ἐν ᾧ, δηλ. ψηφίσματι.—εἴρητο αὐτοῖς μὴ κοῦσθαι... ἀγορᾶ = ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κάμωσιν αὐτοὶ (οἱ Μεγαρεῖς) χρῆσιν τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς.—τᾶλλα ὑπήκουον = εἰς τὰ ἄλλα (δηλ. εἰς τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ποτειδαίας

καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτονομίας εἰς τοὺς Αἰγινήτας) ὑπῆκουον (πρβλ. κεφ. 29, §1).— τὸ ψήφισμα, δηλ. τὸ περὶ Μεγαρέων.— καθήρουν=κατήργουν.—ἐπικαλοῦντες ἐπεργασίαν Μεγαρ.=κατηγοροῦντες τοὺς Μεγαρεῖς διὰ καλλιέργειαν.—τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου=τῆς γῆς τῆς ἀπιερωμένης εἰς τὰς Ἐλευσινίας θεὰς Δήμητραν καὶ Περσεφόνην καὶ τῆς μὴ ἐχούσης θρία (ὡς ἀμφισθητομένης εἰσέτι: μεταξὺ Ἀθην. καὶ Μεγαρέων).—καὶ ἀνδρο. ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων (=ἀποδιδρασκόντων)=καὶ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν δραπετευόντων δούλων=καὶ ὅτι ὑπεδέχοντο (οἱ Μεγαρεῖς) τοὺς δραπετεύοντας δούλους (τῶν Ἀθηναίων).

§ 3-4. ἀφικομένων τῶν τελ. πρ. . . Ῥαμφίου τε καὶ Μ. καὶ Ἀγ. =ὅτε ἔφθασαν οἱ τελευταῖοι πρέσβεις, ὁ Ῥαμφίας καὶ ὁ Μελήσιππος καὶ ὁ Ἀγήσανδρος.—καὶ λεγόντων=καὶ ὅτε ἔλεγον.—οὐδὲν ὦν (=τούτων ἅ) πρ. εἰώθεσαν (δηλ. λέγειν)=οὐδὲν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πρότερον συνήθιζον νὰ λέγωσι.—αὐτὰ δὲ τάδε=ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπόμενα.—ὅτι, τοῦτο ἐνταῦθα ἐλέχθη πλεοναστικῶς πρὸ τοῦ αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου λόγου.—εἴη δ' ἄν, δηλ. ἢ εἰρήνη=ἤθελε δὲ διαμένει ἢ εἰρήνη.—εἰ . . . ἀφείτε=ἐὰν ἠέλετε ἀφήσει.—ποιήσαντες ἐκ. οἱ Ἀθ., τὸ ποιεῖν ἐκκλησίαν ὡς καὶ τὸ προτιθέναι γνώμας ἦτο καθήκον κυρίως τῶν ἐν τέλει ἢ τῶν πρυτάνεων.—γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προτιθέσαν=ἐπέτρεπον εἰς ἐξυτοῦς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην των.—ἔδοκει, δηλ. αὐτοῖς = ἐφαίνετο καλὸν εἰς αὐτούς.—ἅπαξ = ἅπαξ διὰ παντός.—περὶ ἀπάντων βουλ.=ἄφ' οὗ σκεφθῶσι περὶ ὅλων.—παριόντες=ἀναβαλόντες εἰς τὸ βῆμα (πρβλ. κεφ. 67, § 4).—ἐπ' ἀμφοτέρω γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις=διχαζόμενοι κατὰ τὰς γνώμας ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: καὶ ὡς χοῖ π. κτλ.—καὶ ὡς μ. κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ ὡς χοῖ τὸ ψήφισμα μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰρήνης, ἀλλὰ ὡς χοῖ καθελεῖν αὐτό.—καὶ παρελθὼν, ὁ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τε τὸν ἐν τῷ: ἄλλοι τε πολλοί.—λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, ἐπεξηγήσεις τοῦ: πρῶτος Ἀθην. = δηλ. ἰκανώτατος καὶ εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν.—τοιάδε=τοιαῦτα περίπου (πρβλ. κεφ. 31, § 3).

Κεφ. 140.

§ 1. τῆς μὲν γνώμης . . . ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι=εἰς τὴν αὐτὴν μὲν γνώμην πάντοτε ἐμμένω· ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κείται ἐν τῷ ὁρῶ

δέ.—μὴ εἴκειν Πελοπ., ἐπεξήγησις τοῦ: τῆς γνώμης τῆς αὐτῆς= δηλ. νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν εἰς τοὺς Πελοπ. ἐν τούτῳ κείται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. —καίπερ εἰδὼς = ἂν καὶ γνωρίζω.—τοὺς ἀνθ. οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθ... πρῶσσοντας=ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ πείθονται νὰ πολεμῶσι καὶ ἐν τῇ πράξει (δηλ. ἐν τῇ πολεμείν) ἐνεργούσιν. Ἡ ἐννοία: ὁ ζήλος, ὃν δεικνύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποφασίζωσι τὸν πόλεμον, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου, ὃν δεικνύουσι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου (πρβλ. τὸ αὐτὸ νόημα καὶ ἐν κεφ. 120, § 5 «ἐνθυμεῖται γὰρ...».)—πρὸς δὲ τὰς ξυμφ. καὶ τὰς γνώμας τροπομένους = ἄλλ' ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς ἐκδόσεις μεταβάλλονται καὶ κατὰ τὰς γνώμας.—καὶ νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφ. αἶε.—ὁμοῖα καὶ παραπλήσια, τὰ συνώνυμα ἐτάθησαν πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τῆς ἐννοίας =ἐντελῶς παρόμοια.—ξυμβουλευτέα μοι ὄντα=ὅτι δεῖ με ξυμβουλεύειν=ὅτι πρέπει νὰ συμβουλεύω.—καὶ τοὺς ἀναπειθ. ὑμῶν (δηλ. πολεμείν) δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν (δηλ. ἡμῖν)... βοηθεῖν=καὶ κρῖνω δίκαιον ὅσοι ἐξ ὑμῶν πείθονται (δηλ. νὰ πολεμῶσι) νὰ ὑποστηρίζωσι τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα (=τὰς κοινὰς ἡμῶν ἀποφάσεις).—ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα=ἐὰν τυχὸν κατὰ τι καὶ ἀποτυγχάνωμεν.—ἦ=εἰ δὲ μὴ.—μηδὲ κατορθοῦντας(=κατορθοῦντων ἡμῶν) τῆς ξυν. μεταποιεῖσθαι=μηδέ, ἐὰν ἡμεῖς ἐπιτυγχάνωμεν, νὰ οὐκιοποιῶνται τὴν σύνεσιν (ἦτις δηλ. ἐπέφερε τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν).—ἐνδέχεται γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τό: ἦν σφαλλώμεθα.—ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφοράς... τοῦ ἀνθρώπου=διότι: εἶναι δυνατόν αἱ ἐκδόσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ν' ἀποδῶσιν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπροσδοκῆτως (=ἀμαθῶς) πρὸ ὅσον (=ἐπίσης ἀπροσδοκῆτως, καθὼς) αἰ σκέψεις (=τὰ σχέδια) τοῦ ἀνθρώπου.—διόπερ=καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς.—ὅσα(=ἐν πᾶσι, ὅσα) ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ=εἰς ὅλα, ὅσα ἂν συμβῶσιν ἀπροσδοκῆτως.—εἰθώταμεν αἰτιᾶσθαι = συνειθίζομεν νὰ κατηγορῶμεν.

§ 2-3. Λακ. δέ, μετάδοσις εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ δέ (=οὖν πρβλ. κεφ. 32, § 2), διὰ τοῦ ὁποῖου ἐσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν.—πρότερον, ὅτε δηλ. ἐκώλυον τὴν τείχεσιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων.—ἐπιβουλεύοντες ἡμῖν=ὅτι: εἶχον ἐχθρικούς σκοπούς καθ' ἡμῶν.—οὐχ ἦκιστα, λιτότης=μάλιστα=πρὸ πάντων.—εἰρημένον, αἰτιτικ. ἀπόλυτος=εἰ καὶ εἴρηται, δηλ. ἐν ταῖς τριακοντούτισι σπονδαῖς = ἂν

καὶ εἶναι γεγραμμένον ἐν ταῖς τριακοντ. σπονδαῖς (ταῖς γενομέναις τῷ 445). Περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 78, § 4.—δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοις διδ. καὶ δέχεσθαι (δηλ. παρ' ἀλλήλων) = νὰ υποβάλλωμεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς εἰς δικαστικὴν κρίσιν (πρβλ. κεφ. 28, § 2).—ἔχειν δὲ κτλ., ἐκ τοῦ εἰρημένον=νὰ ἔχωμεν δ' ἑκάτεροι.—πῶ = ἀκόμη μέχρι τοῦδε.—ἡμῶν διδόντων=ἐν ᾧ ἡμεῖς προτείνομεν (δηλ. δίκας)=ἐν ᾧ ἡμεῖς προσφερόμεθα νὰ δικασθῶμεν (ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν κεφ. 78, § 4).—πολέμῳ μάλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλ. διαλύεσθαι=διὰ πολέμου μάλλον ἢ διὰ λόγων τὰ (πρὸς ἡμᾶς) παράπονά των νὰ διαλύωσι.—καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη, ὡς ἄρχοντες.—οὐκέτι αἰτιώμενοι, ὡς ἴσοι καὶ ὅμοιοι.—πάρεισι = παρευρίσκονται.—Ποτειδαῖαυτε κτλ., περὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων τῶν Λακ. πρβλ. κεφ. 139, § 1.—τὸ Μεγαρ. ψήφισμα=τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα.—οἱ δὲ τελευταῖοι (κτγρμ.) οἷδε ἦκοντες = οὗτοι δὲ οἱ τελευταῖον ἐλθόντες.—καὶ τοὺς Ἑλλ. προαγορεύουσι (=φανερὰ λέγουσι) κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 139, § 3.

§ 4-5. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση...μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κτλ., ὑποφορά.—περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν = ὅτι ἠθέλομεν πολεμεῖν δι' ἀσήμαντον αἰτίαν.—εἰ...μὴ καθέλομεν = ἐὰν δὲν ἠθέλωμεν καταργῆσει.—ὅπερ μάλιστα...εἰ καθαιρεθῆι, τὸ ὅπερ κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντικμ. τοῦ προύχοντα, ἐν ᾧ κυρίως τοῦτο εἶναι ὑποκμ. τοῦ καθαιρεθῆι=ὅπερ (ψήφισμα) εἰ καθαιρεθῆι, μάλιστα προύχονται=τὸ ὅποιον ἀκριβῶς ἐὰν καταργηθῆ, κατ' ἔξοχὴν προφασίζονται.—μὴ (=οὐκ) ἂν γίν. τὸν πόλεμον=ἵτι δὲν ἠθελε γίνε. ὁ πόλεμος.—μηδ'...ὑπολίπησθε ὡς κτλ.=μηδὲ ἀφήσητε εἰς τὴν συνείδησίν σας κατηγορίαν, ὅτι δι' ἀσήμαντον αἰτίαν ἀνελάβετε τὸν πόλεμον. Ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας (διὰ μικρὸν=περὶ βραχέος) ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν, ὡς πρότερον (μηδεὶς νομίση κτλ.) εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῶν.—τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο=διότι τοῦτο τὸ ὡς ἀσήμαντὸν τι θεωρούμενον.—πᾶσαν ὑμῶν... τὴν γνώμην, πρωθύστερον=ἔχει τὴν πείραν καὶ πᾶσαν τὴν βεβαίωσιν τῆς γνώμης ὑμῶν=ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξέλεξι ἐν καὶ τὴν πλήρη ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης (=τῶν φρονημάτων) ὑμῶν. Ἡ ἐννοία: δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσημάντου δύναται τις νὰ δοκιμάσῃ τὰ φρονήματα ὑμῶν (πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δηλ. φοβῆσθε αὐτοὺς ἢ ὄχι) καὶ βεβαιωθῆι περὶ αὐτῶν (τῶν φρονημάτων).—οἷς (=αὐτοῖς [τοῖς Λακεδ.] γὰρ) εἰ ξυγχωρήσετε=διότι, ἐὰν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) ὑποχωρήσητε.—μείζον, δηλ. τῆς καθαιρέσεως τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος.—ἐπιταχθήσεσθε, δηλ. ὑπὸ τῶν Λακεδ.=θὰ διαταχθῆτε ὑπὸ τῶν Λακ.—ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες=ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἐκ φόβου (πρὸς τοὺς Λακ.) καὶ εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν καθάρσιν τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος) ὑπεχωρήσατε.—ἀπισχυρισάμενοι δὲ=ἐὰν δὲ ἐντόνως ἀποκρούσητε (τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν).

—σαφές ἂν καταστήσατε αὐτοῖς—ἠθέλετε καταστήσει εἰς αὐτοὺς κατάδηλον. — ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι = νὰ προσφέρωνται πρὸς ὑμᾶς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους μᾶλλον (ἢ ὡς ἄρχοντες).

Κεφ. 141.

§ 1. αὐτόθεν δὴ (= λοιπὸν εὐθύς) κτλ., εἶναι τὸ συμπέρασμα τῶν § § 2-5 τοῦ προηγουμένου κεφ.—διανοήθητε=ἀποφασίσατε. — ἢ ὑπακούειν=ἢ νὰ ὑποχωρῆτε.—πρὶν τι βλ. = προτοῦ πάθῃτε βλάβην τινά.—καί (= μήτε) ἐπὶ μεγάλη καὶ (= μήτε) ἐπὶ βραχ. (πρβλ. κεφ. 140, § 4) προφάσει = μήτε διὰ μεγάλην μήτε διὰ μικρὰν πρόφασιν.—μὴ εἴξοντες (δηλ. τοῖς Πελοπον.· πρβλ. κεφ. 140, § 1) μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες (πρβλ. κεφ. 140, § 5), αἱ μετχ. ἐκ τοῦ διανοήθητε ἐτέθησαν ἀντὶ ἀπρμφ.=μὴ εἴκειν. . . μηδὲ ἔχειν = νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν μηδὲ νὰ ἔχωμεν μετὰ φόβου. — ἂ κεκτῆ-μεθα = τὰς κτήσεις ἡμῶν.—δύναται = σημαίνει.—δούλωσιν=δουλεύσαν.— ἢ τε μεγ. καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις = πᾶσα ἀπαίτησις εἴτε μεγίστη εἴτε ἐλαχίστη.— ἀπὸ τῶν ὁμοίων (ἄρσενκ.) . . τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη=ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. εἰς τοὺς ἑμοίους). — πρὸ δίκης=προτοῦ νὰ γίνῃ δίκη· ἐπομένως= ἄνευ δίκης. Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας περιόδου : ἔταν ὁ ἴσος ἐπιβάλλῃ ἐπιτακτικῶς τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὸν ἴσον καὶ δὲν θέλῃ νὰ διαλύῃ τὰς πρὸς αὐτὸν διαφορὰς διὰ δικαστικῆς ἡδοῦ, τότε ὁ δεχόμενος τὰς ἀξιώσεις ἐκείνου — εἴτε μικρὰς εἴτε μεγά-λας—θεωρεῖται ὡς δούλος καὶ οὐχὶ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

§ 2-5. τὰ δὲ τοῦ πολέμου. . . ἀκούοντες, ἢ πρόθεσις τοῦ δευτέ-ρου κυρίου μέρους τῆς πίστεως.—τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκα-τέροισ ὑπαρχόντων, ἢ γενκ. : τῶν ὑπαρχόντων κατ' ἀρμοίωσιν πρὸς τὴν γενκ. τοῦ πολέμου· ἀντί: τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἑκα-τέροισ ὑπαρχόντα· ἐξάρτ. ἐκ τοῦ καθ' ἑαστον ἀκούοντες=τὰ δὲ μέσα πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρ-χοντας εἰς ἑκατέροισ ἀκούοντες καθ' ἑν χωριστά. — ὡς οὐκ. . . , ἀντικμ. τοῦ γνῶτε=γνῶτε ὡς ταῦτα, ἂ ἡμεῖς ἔχομεν, οὐκ ἀσθε-νέστερα ἔσται=μάθετε ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἔχομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀσθενέστερα (ἀπὸ τὰ τῶν Πελοπ.). — αὐτουργοὶ = καλλιερ-γοῦντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοὺς ἀγρούς, γεωργοὶ (πρβλ. κεφ. 142, § 7)· οἱ μὲν Σπαρτιάται ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των διὰ τῶν δούλων, ἀλλ' οἱ πελοποιοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπ. διὰ τῶν ἰδίων χει-ρῶν.—τε. . . καὶ (= οὔτε) . . . ἔπειτα κτλ., τριμελῆς προκατασκευὴ μετὰ τὴν πρόθεσιν.—ἰδία=ιδιαιτέρως.—ἐν κοινῷ (= ἐν δημοσίῳ ταμίῳ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδία (πρβλ. κεφ. 80, § 4). — χρονίῳ (= μακροχρονίῳ), ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βραχείως (= ἐπ' ὀλίγον

χρόνον), ὡς τὸ διαποντίων (= ὑπερθαλασσίων) πρὸς τὸ ἐπ' ἀλλήλους. — διὰ τό... ἐπιφέρειν, δηλ. πολέμους = διότι ἐπιφέρουσι πολέμους. — ὑπὸ πενίας, ἢ ὑπὸ = ἐνεκα. — καὶ οἱ τοιοῦτοι κτλ., ἢ ἀνάπτυξις τῆς προκατασκευῆς ἔπεται χιαστικῶς, διότι: 1) καὶ οἱ τοιοῦτοι... εἰργόμενοι ἀνχέρεται εἰς τό: ἄπειροι... ἐπιφέρειν, 2) αἱ δὲ περιουσίαι... ἀνέχουσιν εἰς τό: καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε... αὐτοῖς καὶ 3) σώμασι τε κτλ. εἰς τό: αὐτουργοί. — ἀπὸ τῶν ἰδίων... ἀπόντες... δαπανῶντες... εἰργόμενοι, κί μετχ. αἰτιολγκ. = διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δηλ. στρατεύσῃ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν) καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν των συγχρόνως ἀπουσιάζουσ: (= καὶ τοὺς ἀγροὺς των δὲν δύναντα: νὰ καλλιεργῶν:) καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων δαπανῶσι: (ὡς μὴ λαμβάνοντες μισθὸν ἐν τῇ στρατείᾳ) καὶ προσέτι καὶ τῆς θηλάσσης ἀποκλείονται: (ἀπὸ τῶν θαλασσοκρατόρων Ἀθηναίων). — αἱ δὲ περιουσίαι, δηλ. τῶν χρημάτων = τὰ δὲ ἄφθονα χρηματικὰ μέσα' ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ = οἱ ἔκτακτοι φόροι (πρὸβλ. κερ. 121, § 5). — ἀνέχουσιν = βαστάζουσιν. — σώμασι... χρήμασι, δοτκ. ὄργανα: καί. — ἐτοιμότεροι (δηλ. εἰσι) = εἰναι: προθυμότεροι. — οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων = οἱ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι. — τὸ μὲν (= τὰ μὲν σώματα) πιστὸν ἔχοντες... κἂν (= καὶ ἂν) περιγενέσθαι (= σωθῆναι) = ὡς πρὸς μὲν τὰ σώματα, διότι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται καὶ νὰ σωθῶσιν (αὐτὰ) ἐκ τῶν κινδύνων. — τὸ δὲ (= τὰ δὲ χρήματα) οὐ βέβαιον (ἔχοντες = οὐ πιστὸν ἔχοντες) μὴ οὐ προαναλώσῃν = ὡς πρὸς δὲ τὰ χρήματα (διότι) δὲν πιστεύουσιν ὅτι δὲν θὰ δαπανήσῃν αὐτὰ πρότερον (πρὸ τοῦ τέλους δηλ. τοῦ πολέμου) ἢ ἄρνησις μὴ οὐ ἐν τῷ ἀπρμ. (ἀντί: μὴ) διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν οὐ (βέβαιον). — ἄλλως τε κἂν (= καὶ ἐὰν)... μηκύνηται = καὶ μάλιστ' ἐὰν... πρρατείνηται. — παρὰ δόξαν = παρὰ τὴν προσδοκίαν των. — εἰκός, δηλ. ἔστι.

§ 6-7. μάχη... μιᾶ = ἐν μιᾷ μάχῃ. — πρὸς ἅπαντας Ἑλ. = ἐναντίον ὅλων ὁμῶς τῶν Ἑλλήνων. — δυνατοί, δηλ. εἰσι. — ἀντισχεῖν = νὰ ἐναντιωθῶσι. — μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπ. = πρὸς ἄνομοιαν ἀντιπρκασκευὴν (οἷα ἦτο ἡ τῶν Ἀθην.). — ὅταν, ἐνταῦθα (ὡς καὶ ἐν κερ. 142, § 1) αἰτιολγκ. = καθ' ὅσον. — μήτε, ἀνήκει καὶ εἰς τό: χρώμενοι καὶ εἰς τό: ἐπιτελωσι = ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐν βουλευτήριον (ὡς οἱ Ἀθην.) οὔτε εὐλὺς ἐκτελοῦσ' τι τυχέως. Ἡ ἔννοια: Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδ. δὲν διηυθύνετο ὑπὸ μιᾶς πολιτείας — τῆς Σπάρτης — ὡς ἡ τῶν Ἀθην. ὑπὸ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν οἱ Λακεδ. τυχέως νὰ ἐκτελέσωσι τι. ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ καλέσωσι πάντα τὰ μέλη τῆς συμμαχίας πρὸς σύσκεψιν. — πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι = καὶ ἐπειδὴ πάντες ἔχουσιν ἴσον δικαίωμα ψήφου (ὅπερ δὲν συνέβαιεν ἐν Ἀθήναις) καὶ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς (ὡς οἱ Θηβαῖοι, οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες δὲν ἦσαν Δωριεῖς). — τὸ ἐφ' ἐαυ-

τὸν ἕκαστος σπεύδῃ = ἕκαστος ἐπιδιώκῃ (μόνον) τὸ ἰδικόν του συμφέρον. — ἔξ ὧν = περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας. — φιλεῖ, ἀπρόσωπον ὡς ὑποκμ. τό: μηδὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι = συνήθως οὐδὲν ἐκτελεῖται. — καὶ γὰρ = γὰρ. — οἱ μὲν. οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν... ἄλλοι δέ. — ὡς μάλιστα, συναπτόν τῷ τιμωρήσασθαι τινα = νὰ ἐκδικηθῶσι τινα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον (ὡς οἱ Κορίνθιοι: τοὺς Κερκ. καὶ Ἄθην.). — ὡς ἤκιστα, συναπτόν τῷ φθεῖραι, ὅπερ ἐκ τοῦ βούλονται = θέλουσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐλάχιστα νὰ καταστρέψωσι τὰ ὑπάρχοντά των. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν συμμάχων θὰ καταστρέφοντο, ἂν οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς πατρίδος των ἕνεκα πολέμου. — χρόνιοι = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου. — ξυνιόντες = συνεργόμενοι εἰς συνέδριον. — ἐν βραχεὶ μορίῳ, δηλ. τοῦ χρόνου = ὀλίγον χρόνον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: (ἐν) τῷ πλεόνι (χρόνῳ) = τὸν περισσότερον χρόνον. — σκοποῦσι τι τῶν κοινῶν = σκέπτονται τι περὶ τῶν κοινῶν (συμπερόντων) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ οἰκεία. — τὰ οἰκεία ποῖα. = φροντίζουσι περὶ τῶν οἰκείων (συμπερόντων). — οὐ. . . οἶεται βλάψειν = δὲν νομίζει: ὅτι θὰ προξενήσῃ βλάβην. — παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμελείαν = ἕνεκα τῆς ἀμελείας του. — μέλειν δέ τινα καὶ ἄλλῳ = ἄλλ' ὅτι καὶ ἄλλος τις φροντίζει. — ὑπὲρ ἑαυτοῦ = ἀντὶ ἑαυτοῦ. — ὥστε... λανθάνειν τὸ κοινὸν ἀθρόον φθ. = ὥστε ἀνεπαίσθητως τὸ κοινὸν συμφέρον ἐντελῶς (= ἀθρόον) καταστρέφεται. — τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδία δοξάσασθαι = διὰ τὴν αὐτὴν γνώμην, ἣν πάντες ἔχουσι, ἄλλ' ἕκαστος ἰδία (ὅτι δηλ. δὲν θὰ προξενήσῃ βλάβην ἢ ἀδυσφορία του, ἄλλ' ὅτι τὰς ἐλλείψεις του θὰ ἀναπληρώσῃ ἄλλος τις, ὅστις ὅμως ὁμοίως σκέπτεται ὡς καὶ αὐτός).

Κεφ. 142.

§ 1. μέγιστον δέ, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = ὅπερ δὲ μέγιστον (= σημαντικώτατον) ἐστὶ διὰ τοῦτου δὲν εἰσάγεται νέον τι, διότι: ἀνωτέρω (ἐν κεφ. 141, § 3) ἐγένετο λόγος ὅτι οἱ Πελοπονησῶντες χρημάτων, ἄλλ' ἐμπατικῶς ἐξαίρεται: ἔτι ἅπαξ τὸ σπουδαιότατον — ἢ ἐλλείψεις χρημάτων — ἐξ ὅλων τῶν μνημονευθέντων ἐν κεφ. 142, § 2-7 μειονεκτημάτων τῶν Πελοπον. — τῆ... σπάνει = διὰ τὴν ἐλλείψιν. — τῶν χρημάτων = τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων. — κωλύσονται, ἐν παθητικ. σημεσίᾳ = κωλυθήσονται = θὰ ἐμποδισθῶσιν (δηλ. εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των). — ὅταν . . . διαμέλλωσι = καθ' ὅσον ἐπιβραδύνουσι (δηλ. εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰ δεόντα). Τὸ ὅταν ἐν ἀίτληκ. σημεσίᾳ ὡς καὶ ἐν κεφ. 141, § 6. — σχολῆ αὐτὰ ποριζόμενοι = ὡς ποριζόμενοι: αὐτὰ (τὰ χρήματα) δυσκόλως. — οἱ καιροὶ = αἱ εὐνοῖαι καὶ περιστάσεις. — οὐ μνετοῖ (δηλ. εἶσι) = δὲν περιμένουσιν (ἕως ὅτου δηλ. ἐτοιμασθῆ τις νὰ ἐπωφεληθῇ τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς περιστάσεις).

§ 2-5. καὶ μὴν (= πρὸς τούτοις) οὐδὲ κτλ., ἐντεῦθεν ἀρχεται ὁ Περικλ. ἀνασκευάζων τὰ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐν κεφ. 121, § 2—κεφ. 122, § 1 λεχθέντα, ὅτι δηλ. οὗτοι θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἰθ. δι' ἐπιτεχνίσεων ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ναυτικά. — οὐδ' ἡ ἐπιτεχνίσις (δηλ. ἄξια ἐστὶ φοβηθῆναι) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἄξιον (δηλ. ἐστὶ φ.=οὐδὲ ἡ ἐπιτεχνίσις (=ἡ ἀνεγερσις ὀχυρωμάτων) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν εἶναι ἄξια ὥστε νὰ φοβηθῶμεν αὐτὰ (=εἶναι ἄξιοφόβητα). — τὴν μὲν (δηλ. ἐπιτεχνίσιν), ἀντικμ. τοῦ παρασκευάσασθαι — ἔπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ χαλεπὸν (ἐστὶ)—, τὸ δὲ πόλιν ἀντίπαλον κτγρμ.=διότι ταύτην μὲν (τὴν ἐπιτεχνίσιν) εἶναι δύσκολον νὰ παρασκευάσωσιν (οἱ Πελοπ.) καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς μίαν πόλιν ἰσόπαλον (=ὥστε νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν — τὴν ἐπιτεχνίσιν—πόλιν ἰσόπαλον, δηλ. πρὸς τὴν ἡμετέραν). Ἡ ἀπόδοσις τοῦ: τὴν μὲν κατωτέρω: τὸ δὲ τῆς θαλάσσης κτλ. (§ 6). — ἡπου δὴ,= πολλῶ μᾶλλον βέβαια (δηλ. χαλεπὸν ἐστὶ παρασκευάσασθαι). — ἐν πολεμίᾳ (δηλ. γῆ) τε, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ἡ γενκ. ἀπόλυτος: καὶ οὐχ ἦσσαν. . . ἡμῶν ἀντεπιτεχνισμένων=καὶ ἐν ᾧ καὶ ἡμεῖς ἐπίσης (= οὐχ ἦσσαν) ἔχομεν ἀνεγείρει ὀχυρώματα κατ' ἐκείνων (ὡς τὴν Οἰνόθην—φρούριον ἐν τοῖς μεθορίοις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας — καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἤδη ὑπάρχουσι ὡς ἀντεπιτεχνίσις κατὰ πόλεως ἀντιπάλου τῶν Πελοπ.). — φρούριον, β' εἶδος ἐπιτεχνίσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πόλιν ἀντίπαλον (§ 3), ἔπερ τὸ α' εἶδος ἐπιτεχνίσεως. — εἰ ποιήσονται, τοιοῦτον φρούριον πράγματι ἐποίησαν οἱ Πελ. καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν Δεκελείᾳ τῷ 413. — τῆς μὲν γῆς, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τι μέρος. — βλάπτειν ἀν=δύναται νὰ βλάπτωσι. — καταδρομαῖς = δι' ἐπιδρομῶν. — αὐτομολίαις, δηλ. τῶν δούλων τῶν Ἀθην., οἵτινες θὰ ἐπωφελοῦντο ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας των. — ἰκανόν γε ἔσται, δηλ. τὸ φρούριον. — ἐπιτεχνίσειν τε . . . ἐκείνων=καλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας (=ἀφ' οὗ πλεύσωμεν) ἐς τὴν ἐκείνων ἐπιτεχνίσειν τε. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀνεγερσις ἐχθρικοῦ φρουρίου ἐν Ἀττικῇ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν ἐχθρικήν-χώραν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνεγείρωσι καὶ αὐτοὶ φρούρια. — καὶ . . . ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι=καὶ διὰ τῶν νεῶν νὰ λαμβάνωμεν ἐκδίκησιν. — ἡπερ (=αἴσπερ [ναυσὶ]) ἰσχύομεν=ἐν αἷς κυρίως ἔγκειται ἡ ἰσχύς ἡμῶν. — πλέον γάρ. . . ἐμπειρίας=ἡμεῖς γάρ ἔχομεν πλέον ἐμπειρίας τοῦ κατὰ γῆν (δηλ. πολέμου) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ=διότι ἡμεῖς ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπειρίαν τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰ ναυτικά ἐμπειρίας ἡμῶν (καὶ διὰ τοῦτο θὰ δυνάμεθα ἀποβ.δκζόμενοι εἰς τὴν ἐχθρικήν-χώραν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῇ ὀχυρώματα καὶ νὰ βλάπτωμεν αὐτήν). — ἡ ἐκεῖνοι ἐκ τοῦ κατ' ἡπειρον (δηλ. πολέμου) ἐς τὰ ναυτικά=παρ' ἔσην (ἐμπειρίαν ἔχουσιν) ἐκεῖνοι εἰς τὰ ναυτικά ὡς ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον.

§ 6-9. τὸ δὲ τῆς θαλ. . . γενέσθαι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 3 «τὴν μὲν» = τὸ δὲ νὰ γίνωσιν ἔμπειροι τῆς θαλάσσης. — οὐ ῥαδίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν κεφ. 121, § 4 δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων. — αὐτοῖς προσγενήσεται = θὰ προστεθῆ εἰς αὐτοὺς = θ' ἀποκτήσωσιν αὐτοί. — οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς . . . ἐξείργασθέ πω = διότι οὐδὲ ὑμεῖς ἀκόμη ἔχετε τελειοποιηθῆ (εἰς τὸ ναυτικόν). — μελετῶντες αὐτὸ (δηλ. τὸ ναυτικόν) = ἂν καὶ ἀσκήσθε εἰς αὐτό. — εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδ. = εὐθύς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Μηδικῶν. Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐν Μαρθῶνι μάχην οἱ Ἴσθμ. τῆ συμβουλή τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένοντο ναυτικοί. — θαλάσσιοι = ναυτικοί. — οὐδὲ μελετῆσαι ἑασόμενοι (μετὰ παθκ. σημασίας) = οἵτινες οὐδὲ θ' ἀρεθῶσι· νὰ ἐξασκηθῶσιν (εἰς τὸ ναυτικόν). — διὰ τὸ . . . αἰεὶ ἐφορμῆσθαι = διότι διαρκῶς πολιορκοῦνται. — ἄξιον, δηλ. λόγου. — ἂν τι δοῦεν = δύνανται νὰ πράττωσι τ. — πρὸς μὲν ὀλίγας ἐφορμούσας = ἐναντίον μὲν ὀλίγων πλοίων (Ἰσθμιαίων) ἀποκληρόντων τοὺς λιμένας αὐτῶν. — κἂν (= καὶ ἂν) διακινδυνεύσειαν = δύνανται καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι (κρίσιμον μάχην). — πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες = διὰ τοῦ πλήθους ἐναρρύνοντες τὴν (εἰς τὰ ναυτικά) ἀπειρίαν τῶν κατ' ἔννοιαν = λαμβάνοντες θάρρος εἰς τὴν ἀγνοίαν τῶν περὶ τὰ ναυτικὰ ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν. — πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι = ὅταν ὅμως ἀποκλήωνται ὑπὸ πολλῶν πλοίων. — ἡσυχάσουσι = θὰ μένωσιν ἡσυχοί. — ἐν τῷ μὴ μελετῶντι, τὸ οὐδέτ. τῆς μετχ. ἀντὶ ἀφρημένου οὐσι.αστ. (πρὸλ. κεφ. 36, § 1 «τὸ δεδιός») = ἐν τῇ μὴ ἀσκήσει = διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀσκήσεως. — ἀξυνετώτεροι = ἀπειρότεροι. — δι' αὐτὸ = ἀκριβῶς δι' αὐτό. — ὀκνηρότεροι = ἀτολμότεροι. — τέχνης ἐστί = εἶναι ἔργον τέχνης (= ἐμπειρίας) = ἀπικτεῖ ἐμπειρίαν. — ὥσπερ καὶ ἄλλο τι (δηλ. τέχνης ἐστί), κατ' ἔννοιαν = εἶπερ τι καὶ ἄλλο = ὅπερ πᾶν ἄλλο. — οὐκ ἐνδέχεται = δὲν εἶναι δυνατόν. — ὅταν τύχη (δηλ. μελετώμενον) = ὅταν δοθῆ εὐκαιρία. — ἐκ παρόργου μελετᾶσθαι = νὰ μελετᾶται ὡς πάρεργον (οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον). — ἀλλὰ μᾶλλον, κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐνδέχεται νοητέον τὸ δεῖ, ἐξ οὗ ἐξερτ. τὸ: μηδὲν . . . γίνεσθαι = ἀλλὰ τοῦναντίον πρέπει κανὲν ἄλλο ἔργον νὰ μὴ γίνηται· πάρεργον πλησίον ἐκείνου (τοῦ ναυτικοῦ). Ἡ ἔννοια: ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ τὴν εἰς τὰ ναυτικὰ ἐμπειρίαν δὲν πρέπει ν' ἀσκήται εἰς ἄλλο τι ἔργον παρὰ μόνον εἰς τὰ ναυτικά.

Κεφ. 143.

§ 1-2. εἴτε καὶ κτλ., ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 121, § 3 ὑπὸ τῶν Κορινθίων λεχθέντα. — εἴτε . . . πειρῶντο = προσέτι (= τε) ἐὰν ἤθελον προσπαθῆσαι. — κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιν ἢ Δελφοῖς (= ἐν Δελφοῖς) χρημάτων = μετακι-

νήσαντες μέρος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἐν Δελφοῖς χρημάτων.—μισθῶ μείζονι, δηλ. τοῦ ὑπ' ἡμῶν διδομένου. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ σιτηρέσιον τοῦ πληρώματος δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτά· ὑπολογίζεται ὅτι ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ σιτηρέσιου ἦτο ἀπὸ τριῶν ὀβολῶν μέχρι μιᾶς δραχμῆς κατ' ἄνδρα.—ἡμῶν, συναπτέας ἢ γενκ. τῆ: τῶν ναυτῶν.—ὑπολαβεῖν= νὰ προσελκύσωσιν εἰς τὸ μέρος τῶν.—τοὺς ξένους, περὶ τούτων βλ. ἐν κερ. 121, § 3.—μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἐσβάντων... μετοίκων=εἰ ἐσβάντες (δηλ. ἐς τὰς ναῦς) ἡμεῖς αὐτοὶ τε καὶ οἱ μέτοικοι μὴ ἦμεν ἀντίπαλοι=ἐὰν εἰσβάντες εἰς τὰ πλοῖα μόνοι ἡμεῖς μετὰ τῶν μετοίκων (ἄνευ δηλ. τῶν ξένων) δὲν ἦμεθα ἰσόπλοιοι πρὸς τοὺς Πελοπ. (=ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν Πελοπ.). Μέτοικοι δ' ἐκκλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δραχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ὤφειλον νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν πολιτῶν, οἱ μὲν εἰσποροὶ τῶν μετοίκων ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῇ ναυτικῇ.—δεινὸν ἂν ἦν=θὰ ἦτο δεινόν.—νῦν δὲ =τώρα ὅμως.—τόδε (=τοῦτο) ὑπάρχει, δηλ. εἴμεθα ἰσόπλοιοι πρὸς τοὺς Πελοπ. ἡμεῖς μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων.—τε... καί... ἔχομεν=οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ ἔχομεν.—ὅπερ κράτιστον, δηλ. ἐστίν.—κυβερνήτας, κτηρμ. εἰς τό: πολίτας=πολίτας ὡς κυβερνήτας.—τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου =τοὺς ἄλλους ὑπηρετάς· ὑπηρεταὶ δ' ἐνταῦθα=οἱ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἐμπειροὶ, ἦτοι οἱ κυβερνήται, οἱ κειλευσταί, οἱ πεντηκόνταρχοι, οἱ φηφράττι καὶ οἱ ναυπηγοί· οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τρίτην τῶν τάξεων, εἰς ἃς διηγεῖτο τὸ πλήρωμα ἐκάστης νεῶς. Τὴν πρώτην ἀπετέλουν οἱ ἐπιβάται, οἵτινες ἦσαν 10 ὀπλίται περίπου ἐν ἐκάστη τριήρει, τεταγμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἄμυναν· τὴν δὲ δευτέραν τάξιν οἱ ἐρέται, ναῦται· ἢ ναυδῖται καλούμενοι, οἵτινες ἐκωπηλάτου ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι.—πλείους καὶ ἀμείνους, κτηρμ. εἰς τό: τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν.—καὶ ἐπί..., ὁ καὶ συναπτέας τῆ: οὐδεὶς... τῶν ξένων κατ' ἔννοιαν=ὄχι μόνον ἡμεῖς οἱ πολῖται μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων εἴμεθα ἱκανοὶ ν' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ξένων ναυτῶν ἤθελε δεχθῆ κτλ.—ἐπὶ τῷ κινδύνῳ=πρὸ τοῦ κινδύνου (δηλ. νὰ ἐξορισθῆ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συναγωνισθῆ μετὰ τῶν Πελοπ. ἔχων ὀλιγωτέρας ἐλπίδας νίκης).—ἂν δέξαιτο, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. φεύγειν καὶ ξυναγωνίζεσθαι.—τὴν αὐτοῦ (δηλ. πατρίδα) φεύγειν=νὰ εἶναι ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του. Οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ὑπηρετοῦντες ἐπὶ μισθῷ ναῦται ἦσαν ἐκ τῶν συμμαχίδων τοῖς Ἀθην. πόλεων· λοιπὸν ἐὰν οὗτοι ἠτύχουν πρὸς τοὺς Πελοπ., θὰ ἐξωρίζοντο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των, οἵτινες θὰ ἠνγκάζοντο πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν συμμαχῶν αὐτῶν Ἀθηναίων.—μετὰ τῆς ἥσσανος ἐλπίδος (δηλ. τῆς νίκης)=

ἔχων τὴν ὀλιγωτέραν ἐλπίδα τῆς νίκης. — ὀλίγων... δόσεως, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἔνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν (=δι' ὀλίγας ἡμέρας). — ἐκείνοις ξυναγ. = νὰ συναγωνίζηται μετ' ἐκείνων (τῶν Πελοπ.).

§ 3-4. καὶ τὰ μὲν Πελ. κτλ., διὰ τούτων συγκεφαλαιοὶ ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῶν Πελ. λεχθέντα ἐν κεφ. 141, § 3— κεφ. 143, § 2· διὰ δὲ τῶν: τὰ δὲ ἡμέτερα κτλ. μεταβαίνει εἰς τὴν δῆλωσιν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην. — τούτων... ἀπηλλάχθαι = ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένα (=ἐλεύθερα) τούτων (δηλ. τῶν ἐλλείψεων). — ὦν περὶ (γενκ. τῆς αἰτίας) ἐκ. ἐμειψάμην = διὰ τὰς ὁποίας (ἐλλείψεις) κατηγόρησα ἐκείνους. — καὶ ἄλλα... ἔχειν = καὶ ὅτι ἔχουσιν ἄλλα. — οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἐπιτείνει: τὸ μέγαλα = πολλῶ μείζονα = πολὺ μεγαλύτερα (δηλ. πλεονεκτήματα). — ἦν γ' ἐπὶ κτλ., ὁ γε ἐνταῦθα = γὰρ = δηλαδῆ. — ἴωσι, δηλ. οἱ Πελοπ. — οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται = δὲν θὰ εἶναι: πλέον τὸ αὐτό. — Πελ... τμηθῆναι... ἅπασαν = τὸ νὰ λεηλατηθῆ μέρος τι τῆς Πελοπ. καὶ ὅλη ἀνεξαρτέτως ἢ Ἀττικῆ. Ἡ ἔννοια: Ἡ δῆσις καὶ μέρους μόνον τῆς Πελοπ. θὰ ἔχη διὰ τοὺς Πελοπ. συνεπείας φοδερωτέρας ἢ ἡ δῆσις ὀλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους. — οἱ μὲν, δηλ. οἱ Πελοπ. — ἔξουσιν, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ἄλλην ἀντιλαβεῖν = ἄλλην (χώραν) εἰς ἀντικατάστασιν (δηλ. τῆς λεηλατηθείσης χώρας αὐτῶν) νὰ λάδωσιν. — ἀμαχεῖ = ἀνευ μάχης. — κατ' ἡπειρον = ἐν (τισι) πρᾶξις τῆς ξηρᾶς· νοοῦνται: διὰ τὰ Θρακικὰ πρᾶγια. — μέγα, δηλ. ἐστί. — τὸ τῆς θ. κράτος = ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης.

§ 5. σκέψασθε δέ, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκρατῶν προκειμένων νὰ δηλώσῃ οὗτος τὰ πολεμικὰ μέτρα, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάδωσιν οἱ Ἀθην. — οἱ μὲν γὰρ, ὁ γὰρ διασαφητικός. — ἂν... ἦσαν = θὰ ἦσαν. — ἀληπιότεροι = μᾶλλον ἀπρόσβλητοι (ἡμῶν). — ὅτι ἐγγύτατα τούτου, (δηλ. τοῦ νησιώτας εἶναι) = ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστατα τούτου, δηλ. ὡς νησιώται. — διανοηθέντας (δηλ. ἡμᾶς) = ἄρ' οὐ σκεφθῶμεν. — τὴν γῆν = τοὺς ἀγρούς. — οἰκίας, νοητέον τὸ ἄρθρον: τὰς ἐκ τοῦ: τὴν (γῆν) οἰκίας ἐννοεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ πὸ λεως... ἔχειν, τὰς ἀγροτικὰς οὐχὶ τὰς ἐν ἄστει. — πόλεως, τῆς ἄνω καὶ κατω, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς. — φυλακὴν ἔχειν = φυλάττειν. — καὶ Πελ... μὴ διαμάχεσθαι = καὶ μὴ διαμάχεσθαι Πελ. πολλῶ πλείοσι (οὔσι) ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν = καὶ νὰ μὴ πολεμῶμεν πρὸς τοὺς Πελ. ὄντας πολὺ περισσοτέρους ὀργισθέντες δι' αὐτὰ (δηλ. διὰ τὴν κατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν). — κρατήσαντες = ἐὰν νικήσωμεν. — οὐκ ἐλάσσοσι μαχομένθα = θὰ πολεμῶμεν πρὸς αὐτοὺς (όντας) ὅχι ὀλιγωτέρους (ἡμῶν). — ἦν σφαλῶμεν = ἐὰν ἠττηθῶμεν. — τὰ τῶν ξυμμάχων = οἱ ξύμμαχοι. — ὄθιν = οἷς = δι' ὧν. — προσάπολλυται = πρὸς τῆ ἠττη ἡμῶν (προσ-) χάνοντα: ὁ ἐνε-

στὼς ἐνταῦθα ἐτέθη ἀντὶ τοῦ μέλλοντος, ἵνα δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν πράξιν ὡς μάλλον βεβαίαν.—οὐ γὰρ ἠσυχάσουσι (δηλ. οἱ ξύμμαχοι), κατ' ἔννοιαν=ἀποστήσονται γὰρ ἀφ' ἡμῶν.—μὴ ἴκ. ἡμῶν ὄντων=ἴαν ἡμεῖς δὲν εἴμεθ' ἱκανοί.—τὴν τε κτλ., διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' μέλος μετὰ τὰ: τὴν μὲν γῆν . . . τῆς δὲ πόλεως . . . —τὴν ὀλοφύρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιῆσθαι (=μὴ . . . ὀλοφύρεσθαι), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ χοῖ = καὶ νὰ ὀλοφυρώμεθα διὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς.—ἀλλὰ τῶν σωμάτων (=τῶν ἀνδρῶν)= ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνδρας.—τάδε . . . ταῦτα, δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ.—κτῶνται, ἀρμόζει μόνον εἰς τὴν β' πρότασιν (ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα) εἰς τὴν α' (οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας) νοητέον κατὰ ζεύγμα τὸ β. τίκτει.—αὐτούς . . . ἐξελεθόντας . . . δηῶσαι=ἀρ' οὐ ἐξελέθητε σεῖς οἱ ἴδιοι (=αὐθορμήτως) νὰ καταστρέφητε.—ἀν... ἐκέλευον=θὰ πρέτρεπον (ὕμας).—αὐτά, δηλ. τὰς οἰκίας καὶ τὴν γῆν.—τούτων ἕνεκα, δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς.—οὐχ ὑπακούσεσθε=δὲν θὰ ὑποχωρήσητε (πρβλ. τὴν αὐτὴν σημείωσιν τοῦ β. καὶ ἐν κεφ. 140, § 5 καὶ κεφ. 141, § 1).

Κεφ. 144.

§ 1. πολλά δὲ καὶ ἄλλα κτλ., ἐξυκολούθησις τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην., ὧν ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἐν κεφ. 143, § 4 διὰ τοῦ «ἦν γ'...» καὶ ἦτις διεκόπη ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῆς ὑποδείξεως (ἐν § 5) τῶν πολεμικῶν μέτρων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάδωσιν οἱ Ἀθην.—ἔχω, δηλ. εἰπεῖν.—ἐς ἐλπίδα=πρὸς διεγερσιν ἐλπίδος = ἵνα ἐμβάλω εἰς ὑμας ἐλπίδα.—τοῦ περιέσεσθαι = τοῦ ὅτι: ἴα νικήσωμεν (τοὺς Πελοπ.).—ἦν ἐθέλητε=ἀρκεὶ νὰ θέλητε.—ἀρχὴν μὴ ἐπικταῖσθαι=νὰ μὴ ἐπεκτείνητε τὸ κράτος ὑμῶν. Ὑπαινίττεται ἐνταῦθα τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων.—ἅμα πολεμοῦντες=ἐν ᾧ συγχρόνως εὐρίσκεσθε ἐν πολέμῳ.—καὶ κινδ. αὐθαιρέτους μὴ προστ.=καὶ νὰ μὴ ἀναλαχθῆναι κινδύνους ἐκουσίους.—περὸ βημαι=φοβοῦμαι.—τὰς οἰκίας ἡμῶν ἁμαρτίας = τὰ ἴδια ἡμῶν σφάλματα.—τὰς . . . διανοίας=τὰ σχέδια.—ἐκεῖνα, δηλ. τὰ πολλά καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα, ἅτινα διεγείρουσιν ἐλπίδας νίκης.—ἅμα τοῖς ἔργοις=ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου.

§ 2. νῦν δέ, μετάβασις εἰς τὸν ἐπίλογον.—τούτοις, δηλ. τοῖς τῶν Λακεδ. πρέσβεσιν (πρβλ. κεφ. 139, § 3).—ἀποκρινάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς μετχ., ἦτις περιέχει τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῆς προτάσεως, ἔξαρτ. αἱ ἐπόμενοι εἰδικοί προτάσεις: Μεγαρο. ὅτι εἴσομεν . . . , τὰς τε πόλεις ὅτι . . . ἀφήσομεν . . . , δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν . . . —ἀποπέμψομεν, δηλ. τούτους, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου τούτοις.—Μεγαρέας μὲν, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως: οὕτω καὶ κατωτέρω προτάσσονται τοῦ ὅτι αἱ αἰτιατικ. τὰς τε πόλεις...

δίκας δέ.—ἦν καὶ Λακ. ξενηλ. μὴ ποιῶσι = ἐὰν καὶ οἱ Λακ. δὲν διατάττωσι διὰ νόμου ξενηλασίαν (ἐκ τῆς Σπάρτης). Ἡ ξενηλασία (= ἡ ἐκδιώξις τῶν ξένων) ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς ἐφόρους· οὗτοι ἤλκνον τοὺς ξένους ἐκ τῆς Σπάρτης φεβρῶμενοι τὴν ἐπιβλαβὴ ῥοπήν πρὸς τὰ ἦθη τῶν Σπαρτιτικῶν γενικῶν ἐπιτηδεύματων καὶ τρόπων.—ἐκεῖνο, δηλ. ἡ ξενηλασία.—κωλύει, σχεδὸν=κωλύεται.—ἐν ταῖς σπονδαῖς, δηλ. ταῖς τριακοντούσι.—τόδε, δηλ. τὸ κατὰ τῶν Μεγαρ. ψήφισμ. — τὰς τε πόλεις, μετὰ τὸν μὲν (Μεγαρ. μὲν) ἀνεμένετο ὁ δὲ (τὰς δὲ πόλεις)· ἀλλ' ἂντ' αὐτοῦ ἐτέθη ὁ τε.—εἰ καὶ αὐτ. ἔχοντες ἐσπεισάμεθα=ἐὰν καὶ ἐκάμαμεν τὰς τριακοντούτιδας) σπονδὰς ἔχοντες αὐτὰς (τὰς πόλεις) αὐτονόμους. Ἡ ἔννοια: ἐὰν αἱ πόλεις ἦσαν αὐτόνομοι καὶ τότε, ὅτε ἐκάμαμεν τὰς σπονδὰς.—καὶ ὅταν... ὡς βούλονται, ἢ σύνταξις: καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ἀποδῶσι ταῖς αὐτῶν πόλεσι αὐτονομεῖσθαι, ὡς βούλονται, μὴ ἐπιτηδείως σφίσι, τοῖς Λακεδ., ἀλλὰ (ἐπιτηδείως) αὐτοῖς ἐκάστοις (κατὰ σύνεσιν πρὸς τὸ: πόλεσι)=καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Λακ.) ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις νὰ αὐτονομῶνται, ὅπως θέλωσι, δηλ. οὐχὶ ὅπως συμφέρει· εἰς αὐτοὺς, τοὺς Λακεδ., ἀλλὰ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτοὺς ἐκάστους (δηλ. τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων).—δίκας... δοῦναι, πρβλ. κεφ. 140, § 2.—πολέμου δ' οὐκ ἄροχομεν=πολέμου δὲ ἀρχὴν δὲν θὰ κάμωμεν.—ἀροχομένους δὲ = ἐὰν ἄνωμος (οὗτοι) κάμωσιν ἀρχὴν.—ἀμυνόμεθα = θ' ἀποκρούσωμεν (αὐτούς).—ταῦτα... ἀποκρίνασθαι=ταῦτα ν' ἀποκριθῆ.—δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα (δηλ. ἔστι)=δίκαιον καὶ πρέπον ἅμα.—τῆδε τῆ πόλει (=τῆ ἡμετέρᾳ πόλει), συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ πρέποντα ἅμα.

§ 3 - 4. εἰδέναι, δηλ. ὑμᾶς.—ἀνάγκη, δηλ. ἔστι.—πολεμεῖν, ὡς ἄποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατικ. ἡμᾶς.—ἐκούσιοι=ἐκουσίως.—μᾶλλον, δηλ. ἢ ἠναγκασμένοι.—δεχόμεθα, δηλ. πολεμεῖν.—ἥσσον ἐγκεισομένους (δηλ. ἡμῖν)...ἔξομεν=θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐναντίους ὀλιγωτέρον ἐπιθετικούς καθ' ἡμῶν. Ἡ ἔννοια: οἱ ἐχθροὶ μετ' ὀλιγωτέρως προθυμίας καὶ θάρρους θὰ προσβάλωσιν ἡμᾶς.—ἐκ τε τῶν μεγ. κινδύνων, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφράσεως ἐξαρτᾶται δ' ἡ πρότασις αὕτη ἐκ τοῦ εἰδέναι χροί.—πειριγίνονται=προκύπτουσιν.—οἱ γοῦν (=τοῦλάχιστον) κτλ., ἐφαρμογὴ τῆς γενικῆς παρατηρήσεως διὰ παραδείγματος.—ὑποστάντες Μῆδ.—οἵτινες ὑπέμειναν τοὺς Μήδους (=τὴν προσβολὴν τῶν Μήδων).—καί(=καίπερ) οὐκ ἀπὸ το σ ῶ ν δ ε (ἀναφορικῶς πρὸς τὰ πανταχοῦ ὁρατὰ σημεῖα τῆς ἀκμῆς καὶ ἰσχύος τῶν Ἀθηναίων) . . . ὁρῶμενοι = ἂν καὶ δὲν εἶχον τόσα μέσα (ἔσα ἡμεῖς νῦν).—τὰ ὑπάρχοντα, δηλ. ἑαυτοῖς· κατ' ἔννοιαν=ταῦτα, ἃ εἶχον (δηλ. τὴν ἑαυτῶν πόλιν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ).—ἐκλιπόντες, ἐνδοτκ. μετχ., ὡς καὶ ἡ: ὁρῶμενοι, μεθ' ἧς συνδέεται.—γνώμη τε πλείονι ἢ τύχη = διὰ συνέσεως μᾶλλον ἢ διὰ τύχης.—τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει=δ. ἀ τόλμης μᾶλλον ἢ διὰ (πολεμικῆς) δυνάμεως.—ἀπεώ-

σαντο=ἀπέκρυσαν.—ἐς τάδε προήγαγον αὐτὰ= εἰς τὴν παροῦσαν ἀκμὴν ἀνύψωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως (= αὐτὰ)· πρβλ. κεφ. 75, § 3.—ὧν=τούτων δὲ (δηλ. τῶν πατέρων).—οὐ χροὴ λείπεσθαι (δηλ. ἡμᾶς)=δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα κατώτεροι.—ἀλλά, δηλ. χροὴ.—ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν.—καὶ τοῖς. . . παραδοῦναι =καὶ πειρᾶσθαι παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις αὐτὰ μὴ ἐλάσσω = καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ παρὰδῶσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους (ἡμῶν) ταύτην τὴν ἀρχὴν (=αὐτὰ) ὄχι μικροτέραν.

Κεφ. 145.

νομίσαντες=πεισθέντες.—ἀριστα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ παραινεῖν=δτι ἀριστήν συμβουλὴν ἔδιδεν.—ἐκέλευε, δηλ. ψηφίσασθαι.—τῇ ἐκείνου γνώμῃ=κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνου.—καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα=ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας.—ὡς ἔφρασε (=καθὼς εἶπεν [ὁ Περικλῆς]), ἀνήκει μόνον εἰς τὸ καθ' ἕκαστα.—καὶ τὸ ξύμπαν, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα=καὶ ἐν γένει· τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: οὐδὲν κ. . . ποιήσῃ κτλ.=ἔτι δηλ. οὐδὲν θὰ κάμωσι διαταττόμενοι (ὑπὸ τῶν Λακεδ.) κτλ.· Ἡ ἔννοια: ἡ ἀπόκρισις τῶν Ἀθην., γενομένη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλ., ὡς πρὸς μὲν τὰς λεπτομερείας ἢ το σύμφωνος πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Περικλ. ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ, γενικῶς δὲ περιελάμβανε τοῦτο, δτι δηλ. οὐδὲν θὰ πράξωσιν οὗτοι διαταττόμενοι ὑπὸ τῶν Λακ., ἀλλὰ κτλ.—δίκη=διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ.—κατὰ τὰς ξυνηθ. = σύμφωνος πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας (τίνας;).—ἐτοιμοὶ εἶναι = δτι εἶναι πρόθυμοι.—διαλύεσθαι, ἐνταῦθα τὸ ῥ. συνετάχθη ἐμπροσθέντος (περὶ τῶν ἐγκλημάτων)· συνήθως συντάσσεται μετ' αἰτιατικ. (πρβλ. κεφ. 140, § 2)=νὰ διαλύωσι τὰ πράγματά των.—ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δηλ. μοίρᾳ)=μὲ ἴσα καὶ ὅμοια δικαιοσύνητα (πρβλ. κεφ. 27, § 1).—οἱ μὲν, δηλ. πρέσβεις τῶν Λακεδ.—ἐπ' οἴκου=οἴκαδε.—οὐκέτι ὕστερον ἐπροσβεύοντο, δηλ. οἱ Λακεδ.

Κεφ. 146.

αἰτίαι... καὶ διαφοραί, κατηγρμ. τοῦ αὐται (=ταῦτα, δηλ. τὰ ἐκτεθέντα), ὅπερ ὑποκμ. τοῦ: ἐγένοντο.—ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς Πελοπ. καὶ Ἀθην.—ἀρξάμεναι=αἵτινες ἤρχισαν.—ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμν. καὶ (ἐν) Κερκ., δηλ. συμβάντων.—ἐπεμίγνυντο=εἶχον ἐπικοινωνίας (=σχέσεις).—ἐν αὐταῖς=κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (δηλ. τῶν διαφορῶν).—ἀκηρόνικτος = ἄνευ κήρυκος (ὅστις θὰ ἦτο ἀναγκαῖος ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις, ἐὰν ὁ πόλεμος ἐπισήμως εἶχε κηρυχθῆ).—ἀνυπόπτως δὲ οὐ=ὄχι ὅμως ἄνευ ὑπονοῶν.—ξύγχυσις=παράδοξις.



